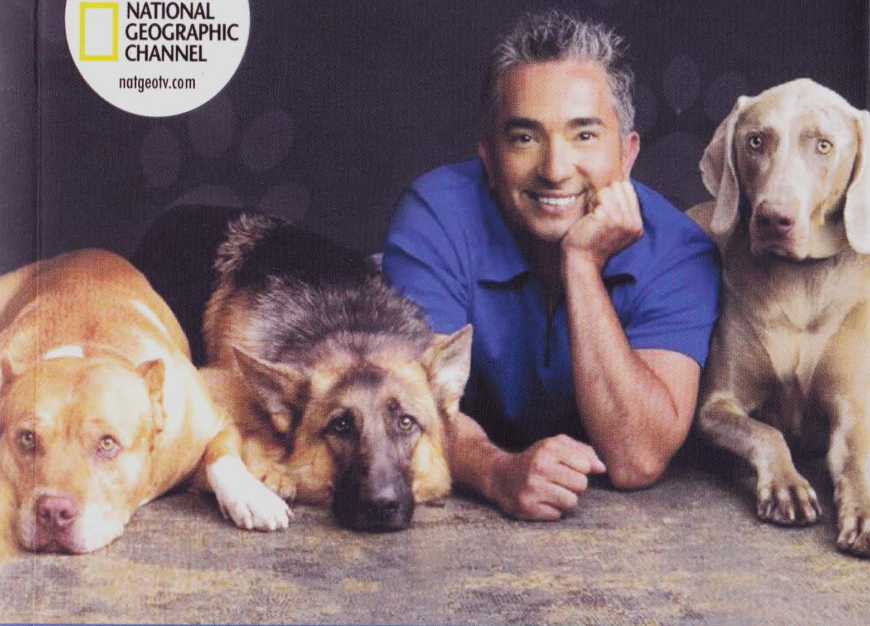
Köpeğinizi Daha İyi Tanımanız İçin

CESAR'IN YÖNTEMİ

Köpeklere Fısıldayan Adam

NATIONAL GEOGRAPHIC CHANNEL

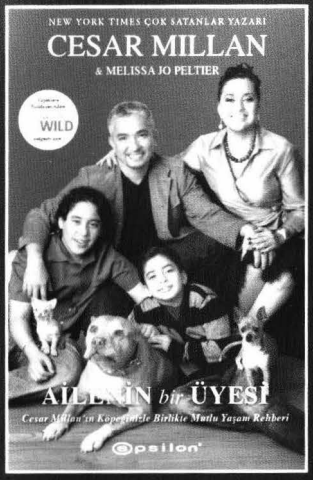
natgeotv.com

Cesar Millan

& Melissa Jo Peltier

epsilon

Fotoğraflarla, açık talimatlarla ve en sık sorulan soruların cevapları ile AİLENİN BİR ÜYESİ en yakın arkadaşınızla mutlu ve uzun bir hayat geçirmek için bilmeye ihtiyaç duyduğunuz her şeyi kapsıyor:

- aileniz için doğru köpeğin seçilmesi
- en başından evin kurallarının koyulması ve uygulanması
- bir veterinerde olması gereken özellikler
- beslenme düzeni
- bir köpeğin ailedeki diğer hayvana alışması
- köpeğiniz için "egzersiz, disiplin, sevgi" planı oluşturma
- köpeğinize yeni doğmuş bir bebeği tanıtma
- ve daha fazlası!

CESAR'IN YÖNTEMİ

CESAR'IN YÖNTEMİ

Orijinal Adı: Cesar's Way
Yazarı: Cesar Millan & Melissa Jo Peltier
Genel Yayın Yönetmeni: Meltem Erkmen
Çevirmen: Perran Yavuz
Editör: Aslı Güçlü
Düzelti: Fahrettin Levent
Düzenleme: Nurhan Seyrekbasan
Kapak Uygulama: Berna Özbek Keleş

Fotoğraf ve İllüstrasyonlar
Laura Allen: s. 178, 183, 258, 263, 270
David Boelke: s. 80, 104, 136, 170, 247
Robin Layton: s. 154
Cheri Lucas: s. 3, 28
Cesar Millan: s. 32, 40, 54, 72, 73, 77, 99, 100, 115, 116, 173, 200, 214, 225, 234, 243
MPH/Emery-Sumner Takımı: s. 163, 193, 196, 219, 230, 238
www.rintintin.com: s. 56
Alan Weissman: s. 241, 310

1. Baskı: Aralık 2013

ISBN: 978-9944-82-754-6

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 12280

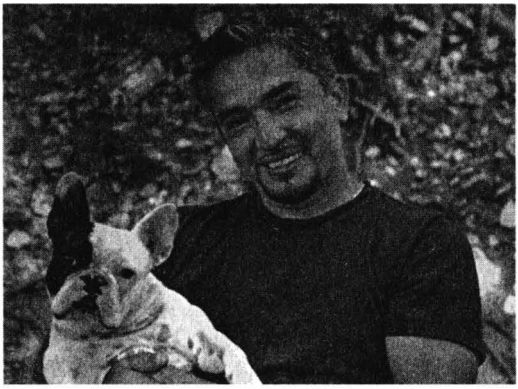
© Cesar Millan & Melissa Jo Peltier 2006

Türkçe Yayım Hakkı: Kayı Ajans aracılığı ile
© Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.

Baskı ve Cilt: Kitap Matbaacılık
Davutpaşa Cad. No: 123 Kat: 1 Topkapı-İst
Tel: (0212) 482 99 10 (pbx)
Fax: (0212) 482 99 78
Sertifika No:16053

Yayımlayan:
Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.
Osmanlı Sk. Osmanlı İş Merkezi 18/ 4-5 Taksim / İstanbul
Tel: 0212.252 38 21 pbx Faks: 252 63 98
İnternet adresi: www.epsilonyayinevi.com
e-mail: epsilon@epsilonyayinevi.com

CESAR'IN YÖNTEMİ

CESAR MILLAN
&
Melissa Jo Peltier

Çeviri
Perran Yavuz

epsilon

Rahmetli büyükbabam Teodoro Millan Angulo
ve
babanı Felipe Millan Guillen'in anısına...
Tabiat Ana'yı sevip saymayı ve gerçek anlamda
takdir etmeyi öğrettikleri için
ikisine de teşekkür borçluyum.

Bir hayalin gücünü bana öğrettiği için annem
Maria Teresa Favela d'Millan'a
özel teşekkürlerimle.

İÇİNDEKİLER

Çevirenin Sözü 9

Teşekkürler 11

Jada Pinkett Smith'den Önsöz 16
Martin Deeley'den Önsöz 17

Giriş 21

Cinsiyetle İlgili Not 27

Önsöz
Bir Köpeğin Hayatı 29

1
Köpeklerle Birlikte Büyümek
Sınırın Öte Yakasına Bir Bakış 41

2
Hayvanlarla Konuşabilseydik
Enerji Dili 81

3
Köpek Psikolojisi
Kanepe Gerekmez 105

4
Sürünün Gücü 137

5
Sorunlar
Köpeklerimizin Dengesi Neden Bozulur? 171

6
Kırmızı Bölgeye Geçmiş Köpekler
Tehlikeli Saldırganlık 201

7
Dengeli ve Sağlıklı Bir Köpek için
Cesar'ın Mutluluk Formülü 231

8
Hep Birlikte Mutlu Mesut Yaşayamaz Mıyız?
Köpeğinizle Mutlu Bir Yaşam için Basit Kurallar 271

9
Köpeklerimizi Mutlu Etmek, Kendimizi Mutlu Etmek 311

Cesar'ın Terimler Sözlüğü 315

ÇEVİRENİN SÖZÜ

Her şey bundan on bir yıl önce adı Lucky olan iki aylık muhteşem bir dişi Golden Retreiver yavrusunun hayatıma girmesiyle başladı.

O zamanlar Cesar Millan'ı duymamış olduğum için hayatıma bomba düşmüş gibi oldu. Pek çok şeyi diğer köpek sahipleriyle paylaşarak ya da deneme yanılma yoluyla öğrendim. Çok sevmeme rağmen daha önce hiç köpek bakımıyla ilgilenmemiş olduğum için yavru bir köpeğin sorumluluğu beni epey zorladı. Tüm zorluklara rağmen onun bir bakışı, içini çeke çeke kucağımda derin uykulara dalması, yaptığı şirinlikler beni dünyanın en mutlu insanı haline getirdi. Birbirimizi sevdik, birbirimize inandık ve güvendik. Arada zor zamanlar oldu ama teselliyi hep birbirimizde bulduk, el ele tutuştuk ve yolumuza devam ettik. On bir yılın sonunda artık konuşmadan anlaşabiliyor ve birbirimize her geçen gün daha da çok bağlanıyoruz. Bu on bir yılın her anı için Tanrı'ya şükrediyorum.

Bu arada 2010 yılında tesadüfen Cesar Millan adını duydum ve internet vasıtasıyla programını izleyip kitaplarını edindim. Kitapların ülkemizde yayınlanmamış olduğunu fark edince doğruca Epsilon'daki dostların kapısını çaldım. Bana inanıp güvenerek bu projeyi desteklediklerı için başta Ömer Bey olmak üzere tüm Epsilon çalışanlarına teşekkür borçluyum. *Ailenin Bir Üyesi, Cesar Millan'ın Köpeğinizle*

Birlikte Mutlu Yaşam Rehberi adıyla yayınlanan ilk kitaba gösterdiğiniz ilgi için de siz okurlara teşekkür ederim.

Bu kitabın tercümesi sırasında sevgili annemi kaybettim, onun için araya biraz zaman girdi. Ama toparlanıp yoluma devam etmem için en büyük dayanaklarımdan biri olan Lucky yine yanımdaydı.

Emekli bir yüksek mühendis olarak uzun yıllar sürmüş profesyonel çalışma hayatımda pek çok etkileyici unvanım oldu ama bunların hiçbiri beni Güzin Yavuz'un kızı ve Lucky'nin annesi unvanları kadar mutlu etmedi.

Umarım sizin dört ayaklı dostlarınız da sizi bu kadar mutlu edip onurlandırır.

TEŞEKKÜRLER

Hayatımı etkileyen tüm insanlara - bir kitap yazma hayalimi gerçekleştirmeme yardımcı olan herkese - gereken değeri verebilmek adına bu ilk kitap benim için çok anlamlı! Bu insanların bazılarıyla hiç tanışmadım ama hepsi işime yaklaşımımı ve düşüncelerimi bir şekilde etkiledi.

Bu kişilerin ilki bir müşteri olmanın ötesine geçerek benim için bir akıl hocası, yol gösterici ve rol model olan Jada Pinkett Smith'dir. Güzel ruhun ve bana koşulsuz arkadaşlığın anlamını öğrettiğin için teşekkürler Jada.

Beni kanatları altına alıp iş dünyasındaki kuralları, sınırları ve kısıtlamaları öğrettiği için Jay Real'in de hakkını vermeliyim. Jay, sen şerefli bir adamsın. Ne zaman elimi tutup bana yol göstermen gerektiğini o muhteşem sezgilerinle hemen anladığın gibi yuvadan ayrılıp artık kendi kanatlarımla uçma zamanımın geldiğini de hissettin. Bu yüzden sana her zaman müteşekkir olacağım.

San Diego'da bir köpek kuaför salonu işleten ve Birleşik Devletler'e ilk geldiğimde beni işe alan iki kadına da teşekkür etmeliyim. İsimlerinizi anımsayamadığım için beni mazur görün lütfen - o zamanlar İngilizce bilmiyordum ve Amerikan isimleri benim için çok zordu. Ama bu satırları okuyorsanız sizleri ve benim için yaptıklarınızı hiçbir zaman unutmayacağımı bilmenizi isterim. Siz benim Amerika'daki ilk koruyucu meleklerimsiniz.

Kendi kendini yetiştirmiş yazarlar ve uzmanlar medyada hep önemsiz gösterilmiştir, ancak bugünkü başarımda içlerinden birkaçının payı olduğunu söylemem gerekiyor. Kendisiyle tanışma şerefine erişmeden ve köpekleriyle çalışma fırsatı bulmadan çok önce Oprah Winfrey beni inanılmaz etkilemişti. Onun televizyon programı "Nasıl Hayır Demeli" kariyerimin başlarında hayatımı değiştirmişti çünkü o sıralarda sadece aileme hayır deyip diğer herkese evet diyordum. Aklın ve içgörün için teşekkürler Oprah. Hayatına ve işine yaklaşımında "sakin ve kendine güvenli" enerjinin vücut bulmuş hali olarak yaşayacağından eminim. Sen insan türünün gerçek bir "sürü lideri" yıldızısın!

Burada bahsetmek ve tavsiye etmek istediğim, hem hayatımı hem de köpeklerle çalışma şeklimi etkilemiş olan başkaları da var. Anthony Robbins bana bir hedefin nasıl belirlendiğini, hedefe ulaşmak için işe nasıl bağlı kalınması gerektiğini ve hedefe nasıl ulaşıldığını gösteren kişidir. Dr. Wayne Dyer bana niyetin gücünü öğretti. Deepak Chopra ruhum ve bedenim arasındaki dengeyi korumama, gerçek ve ruhani dünya bağlantılarımız yoluyla inancımı netleştirmeme yardımcı oldu. Dr. Phil McGraw normalde duymak istemeyecekleri bilgileri insanlara nasıl vermem gerektiğini ve tavsiyelerimin herkes için geçerli olmayabileceği gerçeğini takdirle karşılamam gerektiğini bana öğretti. Psikolog John Gray'in *Erkekler Mars'tan Kadınlar Venüs'ten* kitabı evliliğimi kurtarmama yardımcı oldu.

Sorunlu köpeklere yardımda temel yaklaşım olarak *köpek eğitimine* değil de *köpek psikolojisine* inandığım için dünya üzerinde buna inanan tek kişi ben miyim diye düşünerek umutsuzluğa kapıldığım bir dönem olmuştu. Rahmetli Dr. Leon F. Whitney'in *Köpek Psikolojisi: Köpek*

Eğitiminin Temelleri ve Dr. Bruce Fogle'ın *Köpek Aklı* kitapları doğru yolda olduğumu gösterip aklımı korumama yardımcı oldular.

2002 yılında *Los Angeles Times* hakkımda bir makale yayınladığında bir sürü Hollywood yapımcısı Köpek Psikolojisi Merkezime akın edip hayatımdan ve "haklarımdan" vazgeçmem karşılığında bana dünyaları vaad etti. Çılgın vaadlerde bulunmayan ve benden bir şey almak istemeyen sadece Sheila Emery ve Kay Sumner'dı. MPH Entertainment grubuyla - Jim Milio, Melissa Jo Peltier ve Mark Hufnail - tanışmama vesile oldukları için ikisine de çok teşekkür ederim. MPH/Emery-Sumner takımı *Köpeklere Fısıldayan Adam* programımı National Geographic Channel'a sattılar. Benimle temasa geçmiş olan diğer tüm yapımcıların aksine MPH ortakları değişmemi istemediler. Olmadığım biri gibi görünmem gerektiğini bir kez olsun söylemediler. Beni tam olarak olduğum gibi - yapmacıksız ve abartısız, sadece özümle - yansıtmak istediler. Kay, Sheila ve MPH'nin üç ortağı - ki ben onlara "televizyon sürüm" diyorum - aşina olmayanların kolayca dengesini yitirebileceği bir iş kolunda ayaklarımın yere basmasına ve dengemi korumama yardımcı oldular.

Çocuklarım Andre ve Calvin'e özellikle teşekkür etmek istiyorum. Misyonuna uç noktada bağlı bir babaları var ve bu misyon genellikle onlarla birlikte geçirilebilecek zamanı kısaltıyor. Büyüdükleri zaman onlarla geçiremediğim her an aklımda olduklarını bilmelerini isterim. Benim olağanüstü oğullarım, yaptığım her şeyin sebebi sizsiniz ve dünya üzerinde bıraktığım tüm izler sadece sizin için. Sizin önemli bir şeyi temsil eden şerefli bir aile içinde yetişmenizi istiyorum. Andre ve Calvin, umarım her zaman köklerinizi hatırlayıp buna değer verirsiniz.

Hepsinden önemlisi gücüm, belkemiğim olan karım

Ilusion Wilson Millan'a sonsuz teşekkürler. Hiçbir erkek bir kadının yüzde yüz desteğini alan bir erkekten daha şanslı olamaz ve ne mutlu ki öyle bir eşe sahibim. Ben "önemli biri" olup bir şeyleri elde etmeden önce Ilusion benim yanımdaydı. Bana koşulsuz sevginin ne kadar önemli olduğunu gösterirken aynı zamanda beni gerçekten "rehabilite" etti. Çocukluğumdan beri ayakları yere basan biri olsam da evlenmeden önce yolumu kaybetmeye başlamıştım. Bencil bir insan olmuş ve önceliklerimi karıştırmaya başlamıştım. Ilusion beni aslıma döndürdü. Bana kurallar, sınırlamalar ve engeller koydu. İlişkimiz ve ailemiz için neyin en doğru olduğuna inanıyorsa onun için savaştı ve bundan hiç vazgeçmedi. Benim köpekleri sevdiğim biçimde o da insanları sever. Kariyerimin başlarında insan-köpek ilişkisindeki insan faktörünü göz ardı etmek benim için çok kolayken, Ilusion köpeğin mutlu olabilmesi için insanların bazı şeyleri "anlaması gerektiğini" hemen fark etti. Kendisi aynı zamanda tanıdığım en fedakâr ve hoşgörülü insandır. Hayatında dramatik bir şekilde sonuçlanmış olayların sorumlularını bile bağışlayarak sadece sözlerle değil eylemleriyle de gerçekten bağışlayıcı olduğunu göstermiştir. Bu benim için başlı başına bir ilham kaynağıdır. Ilusion, eşim olduğun için her gün onurlu ve gururlu uyanıyorum.

Ve son olarak da köpekler var. Bir ağaç olsaydım, hayatımdaki harikulade insanlar gelişimimi etkilemiş faktörler olurken köpekler kesinlikle köklerim olurdu. Onlar benim varoluş nedenim. Gördüğüm her köpekte - beni Tabiat Ana ve hayvanların mucizesiyle tanıştıran, aynı zamanda yaşam amacımla ilgili beni en çok etkileyen - büyükbabamın ruhunu bulurum. Köpekler kitap okumadıkları için bu teşekkür onlar için hiçbir şey ifade etmiyor. Ama umarım yanlarında olduğum zamanlarda,

bana verdikleri her şey için hiç bitmeyecek minnetimi enerjimle onlara hissettirebiliyorumdur.

Melissa Jo Peltier teşekkürlerini sunar:

National Geographic Channel'dan Laureen Ong, John Ford, Colette Beaudry, Mike Beller ve Michael Cascio'ya, halkla ilişkiler departmanından Russel Howard ve Chris Albert'a; üstün başarılarından ötürü *Cesar Millan'la Köpeklere Fısıldayan Adam* televizyon programı ekibimize; inancı ve sabrı için Trident Medya Grup'dan Scott Miller'a ve beni Trident'le tanıştırdığı için eşsiz Ronald Kessler'a; uzman görüşleri için Harmony Books'dan Kim Meisner ve Julia Pastore'a; araştırmaları ve özenli çalışmaları için Heather Mitchell'a; Cesar'ı hayatımıza soktuğu için Kay Sumner ve Sheila Emery'ye; dostluğu ve güveni için Ilusion Millan'a; hâlâ devam etmekte olan on muhteşem yıl için Jim Milio ve Mark Hufnail'e; bana vermiş olduğu ilhamdan ötürü babam Euclid J. Peltier'e; bütün bir yaz süresince yazarken bana sabır gösterdiği için sevgili Caitlin Gray'e ve hayatımın aşkı John Gray'e.

Ve tabii Cesar'a. Bana amacının bir parçası olma şerefini verdiğin için çok teşekkürler.

JADA PINKETT SMITH'DEN ÖNSÖZ

Cesar Millan'ın köpek psikolojisi sayesinde köpeğinizle olduğu kadar kendinizle ilgili de çok şey öğreneceğiniz fikrine sizi hazırlamalıyım. Bildiğiniz gibi biz insanlar, köpeklerimizin içinde var olduğu doğal düzen kavramını yitirdik. Evcil hayvanlarımızın gereksinimleri ve doğaları ile ilgili bilgi eksikliğimiz ne yazık ki onları hayatta kalmalarını sağlayan doğal içgüdülerden mahrum bırakmakta. Bu da keyif veren evcil bir dost yerine sürekli sorun çıkaran dengesiz, mutsuz bir hayvan yaratıyor. Cesar köpeklerimizin, onları daha dengeli ve mutlu kılan, doğal yaşam biçimini anlamamıza yardımcı oluyor. Bu koşullar altında köpeklerimiz onlarla daha sağlıklı bir dostluk kurmamıza izin veriyorlar.

Cesar bilgeliği ve sabrıyla ailem, köpeklerim ve benim için büyük bir nimet olmuştur. Dolayısıyla siz yeni öğrencilere yeni şeyler öğrenmeye açık olmanızı tavsiye ediyorum, Tanrı sizi korusun.

MARTIN DEELEY'DEN ÖNSÖZ

Uluslararası Köpek Profesyonelleri Birliği Başkanı

Günümüzde daha fazla kitaba, daha fazla desteğe, daha fazla eğitim malzemesine ve kesinlikle daha fazla tedavi yöntemine sahip olmamıza rağmen kötü huylu köpek sayısı giderek artmakta. İyi huylu köpekler yetiştirebilmemiz için gereken her şeye sahip olsak da köpeklerimizin doğasını yeterince anlamıyoruz. Çoğumuz iyi niyetli ve sevgi dolu köpek sahipleri olmakla birlikte bu anlayış eksikliği pek çok köpek sorununa yol açmakta. Kısaca söylemek gerekirse köpekler küçük insanlar değillerdir. İnsan gibi düşünmez, davranmaz ya da dünyayı bizim gibi algılamazlar. Köpek köpektir ve bizim onlara köpek oldukları için saygı duymamız gerekir. Biz onlara insanmış gibi davranarak zarar veriyoruz ve bu da günümüzde karşılaştığımız pek çok kötü davranışa ortam hazırlıyor.

Cesar Millan'ı *Köpeklere Fısıldayan Adam* televizyon programında köpeklerle çalışırken ilk gördüğüm anda onun bu kavramı anladığını fark ettim. O uygunsuz görünmekten korkmayan, köpeklerle ilişkimizde liderlikten bahseden ve köpek ihtiyaç duyuyorsa düzeltici müdahaleyi yapmaktan çekinmeyen eşsiz bir adam. Onun köpeklerle ve sahipleriyle iletişim kurma şeklinden inanılmaz derecede etkileniyorum. Cesar sorunun neden kaynaklandığını her bir köpek sahibinin anlayabileceği dilde açıklıyor. Karşı konulmaz bir karakteri, sıcaklığı, mizah anlayışı var ve cazibesi karşısında en inatçı sahipler bile ona kulak verip değişmek istiyor. Cesar var olan durumu izah etmekle kalmayıp aynı zamanda çözüm de sunuyor. Minimum sözlü iletişimle, köpek itaat edip tutum ve davranışını değiştiriyor. Köpekler onun sakin ve

kendine güvenli yaklaşımına uygun tepki veriyorlar. Cesar kesinlikle "köpekçe" konuşmayı bilen bir adam.

Cesar bize bu kitapta bir köpeği eğitmenin en önemli bölümünün, iki taraf için de sınırların net olarak çizildiği, insan ve köpek arasında sağlıklı bir ilişki kurmak olduğunu hatırlatıyor. Kişisel deneyimlerimden bunun ne kadar hassas bir konu olduğunu biliyorum. İlk köpeğim Kim hiçbir zaman saldırganlık göstermedi, evimde ziyaretçiler olduğunda ya da toplum içinde hiçbir zaman uygunsuz davranışlarda bulunmadı. Pek çok kişinin, "Ne kadar iyi eğitimli bir köpek," dediğini duyar gibiyim. Ancak asıl mesele eğitim değil Cesar'ın bu kitapta detaylarıyla anlattığı egzersiz, disiplin ve sevgi gibi üç ana unsura dayalı bir ilişki paylaşmış olmamızdı.

Cesar bize bu tür bir ilişkinin nasıl kurulacağını ve köpeklerimizi nasıl daha iyi anlayacağımızı gösteriyor. Ayrıca doğru yaklaşımla köpeklerin tutum ve davranışlarını nasıl değiştirebileceğimizi de açıklıyor. Değerli arkadaşlarımızla barışçıl bir şekilde yaşamak için bu bilgiler kesinlikle çok gerekli.

Cesar'ın Yöntemi

GİRİŞ

Köpeğiniz sizi deli mi ediyor? Saldırgan, asabi, ürkek ya da gergin mi? Belki de dört ayaklı dostunuz kapıdan içeri giren herkesin üstüne atlamak ya da kirden rengi değişmiş tenis topuyla hiç durmaksızın atıp tutmaca oynamak gibi bir takıntı geliştirmiştir.

Ya da belki, sadece belki, köpeğinizin mükemmel olduğunu düşünseniz de onunla daha tatmin edici bir ilişki kurmayı arzu ediyorsunuz. Köpeğinizi nasıl mutlu edeceğinizi öğrenmek istiyorsunuz. Daha yakın bir bağ kurabilmek için onun aklından geçenleri anlamak istiyorsunuz.

Yukarıdakilerden herhangi birine evet diyorsanız doğru yerdesiniz.

Beni National Geographic Channel'da yayınlanan *Köpeklere Fısıldayan Adam* programından tanımıyorsanız size kendimi tanıtayım. Benim adım Cesar Millan ve yıllar içinde rehabilite ettiğim binlerce "ümitsiz vaka" dahil köpeklerle çalışma ve yaşama deneyimlerinden çıkardığım tüm öğretileri sizinle paylaşmak istiyorum.

Biraz daha bilgi vermek gerekirse: 1990 yılında cebimde beş kuruş olmadan dünyanın en iyi köpek eğiticisi olma hayali ve hırsıyla Meksika'dan Birleşik Devletler'e geldim. Önce bir köpek kuaför salonunda işe girdim, ancak on yıldan daha kısa bir süre içinde isimlerini duymuş

olabileceğiniz Will Smith ve Jada Pinkett Smith çiftinin köpeğinin de dahil olduğu aşırı saldırgan bir Rottweiler sürüsüyle çalışmaya başladım. Will ve Jada sorumluluk sahibi köpek sahipleri olarak köpeklere yönelik doğal yeteneğimden etkilenip beni dostlarına ve iş arkadaşlarına tavsiye ettiler. Ben hiç reklam yapmadım, yaptığım iş kulaktan kulağa yayıldı.

Çok geçmeden Güney Los Angeles'da Köpek Psikolojisi Merkezi'ni açabilecek kadar başarılı oldum. Orada benden başka kimsenin kabul etmeyeceği türde otuz-kırk köpeklik bir sürü tutuyorum. Bu köpeklerin büyük bir kısmını barınaklardan ya da kurtarma organizasyonlarından sahiplendim, çünkü hepsi "sahiplendirilemez" olarak nitelendirilen ya da davranışlarından ötürü sahipleri tarafından terk edilen hayvanlardı. Üzülerek söylemeliyim ki hayvanları öldürmeyip hayatlarının sonuna kadar bakan yeterli sayıda barınak olmadığı için terk edilmiş hayvanların çoğu için ötenazi kaçınılmaz. Ama benim kurtardığım köpekler rehabilitasyon sürecini tamamladıktan sonra mutlu ve üretken sürü üyeleri oluyorlar. Bunların büyük bir kısmı sonunda sevgi dolu ve sorumluluk sahibi ailelere kavuşuyor. Ve bir zamanlar ötenazi için sıra bekleyen bu köpekler sürümün bir parçasıyken, müşterilerimin sorunlu köpeklerine ev sahipliği yaparak rol model görevlerini yerine getiriyorlar.

Birleşik Devletler sınırından geçtiğim ilk günden beri Amerika'daki köpeklerin gözlerinde gördüğüm, enerjilerinde hissettiğim belirgin bir ihtiyaç var. Amerika'daki evcil köpekler doğada yaşayan pek çok köpeğin doğal olarak sahip olduğu şeye özlem duyuyorlar: Sadece köpek olabilmek ve dengeli, düzenli bir sürüde yaşayabilmek. Amerika'daki köpekler dünyadaki çoğu köpeğin yabancı olduğu bir sorunu algılamaya çalışıyorlar:

Onları kürklü ve dört ayaklı insanlara dönüştürmeye çalışan sahiplerinin sevgi dolu ama son derece zararlı yaklaşımıyla mücadele ediyorlar.

Küçük bir çocukken Meksika'da *Lassie* ve *Rin Tin Tin*'i izlerken dünyanın en muhteşem köpek eğiticisi olmayı düşlerdim. Şu anda yaptığım şeyi artık "eğitim" olarak adlandırmıyorum. Köpeğinize "otur", "bekle", "gel", "diz çök" gibi komutlara tepki vermeyi öğretebilecek bir sürü harika eğitmen var zaten. Benim yaptığım bu değil. Ben yalnızca köpekleri rehabilite ediyorum. İstenmeyen davranışları düzeltmeye yardımcı olmak adına köpeğin zihniyle ve doğal güdüleriyle bağ kuruyor, onun psikolojisi ile ilgileniyorum. Sözlü iletişim ve komut kullanmıyorum. Faydalandığım tek şey enerji ve dokunuş. Bir müşterinin evini ziyaret ettiğimde köpek sahibi genelde sorunun köpekten kaynaklandığını düşünür. Bense sorunun bir şekilde sahiple ilgili olabileceği fikrini aklımın bir köşesinde bulundururum. Bu yüzden müşterilerime sürekli, "Ben köpekleri rehabilite eder, insanları eğitirim," derim.

Metodumdaki ana unsur "sürünün gücü" olarak adlandırdığım şeydir. Evcil olmayan işçi köpeklerle birlikte bir çiftlikte büyüdüğüm için köpekleri kendi doğal "sürü grupları" içinde yıllarca gözlemledim. "Sürü kavramı" köpeğinizin DNA'sına kazınmıştır. Bir sürüde yalnızca iki rol vardır: Liderin rolü ve takip edenlerin rolü. Köpeğinizin sürü lideri olmazsanız bu rolü kendisi üstlenecek ve size üstünlük kurmaya çalışacaktır. Amerika'daki pek çok sahip köpeğini sürekli sevip şımartıyor ve bunun köpek için yeterli olduğunu düşünüyor. Fakat kısaca belirtmek gerekirse bu yeterli değil. Köpek dünyasında sadece sevgi almak köpeğin doğal dengesini bozar. Müşterilerime köpek dilini, yani sürünün dilini nasıl konuşacaklarını öğrettiğimde onlara koskoca bir dünyanın kapılarını açmış

oluyorum. Müşterilerimle birlikte çalışma amacım hem insanın hem köpeğin daha sağlıklı ve daha mutlu bir sona ulaşmasını garanti etmek.

Amerika'da altmış beş milyondan fazla evcil köpek var. Son on yıl içinde köpek sektörü ikiye katlandı ve cirosu 34 milyar dolara ulaştı - evet milyar! Amerika'daki sahipler Yorkshire Terrier'leri için 5.700 dolarlık timsah derisinden seyahat çantaları alıp 30.000 dolarlık sigorta poliçeleri* imzalayarak köpeklerini şımartıyorlar. Ortalama olarak köpek sahipleri evcil hayvanları için hayatta kaldıkları süre boyunca neredeyse 11.000 dolar kadar para harcıyorlar ki bu rakam** oldukça mütevazı bir hesaplama sonucu tespit edilmiştir! Dünya üzerinde en şımarık köpeklerin bulunduğu ülke kesinlikle burasıdır. Peki acaba en mutluları onlar mı?

Cevabım ne yazık ki hayır.

Bu kitabı okuduktan sonra öğrendiğiniz teknikleri köpeğinizin sorunlarını çözerken kullanacağınızı umuyorum. Daha da önemlisi, köpeğinizin dünyayı nasıl gördüğünü - daha dengeli ve mutlu yaşayabilmek için neye ya da nelere ihtiyaç duyduğunu - tam olarak anlamanızı istiyorum. Ben neredeyse tüm köpeklerin kendileriyle ve doğayla uyumlu mükemmel bir dengede doğduğuna inanırım. Davranış sorunları yalnızca insanlarla yaşadıklarında ortaya çıkmakta. Sorunlardan bahsedecek olursak... Bizim aramızda kimde yok ki? Tekniklerimi uyguladıktan sonra siz bile kendinizi daha iyi hissetmeye başlayabilirsiniz. Kendi davranışlarınıza farklı bir açıdan bakabilir ve kendinizi çocuklarınızla, eşinizle ya da patronunuzla daha farklı bir ilişki kurarken bulabilirsiniz.

---

* Mindy Fetterman, *Pampered Pooches Nestle in Lap of Luxury,* USA Today, 11 Şubat 2005

** Alex Lieber, *Lifetime Costs of Pet Ownership,* Petplace.com

Neticede insanlar da sürü hayvanıdır! Tekniklerimin köpekler kadar insanlara da fayda sağladığını ne kadar çok izleyiciden duyduğumu tahmin bile edemezsiniz. Örnek olarak aşağıda çok keyifli bir hayran mektubundan alıntı yapılmıştır:

Sevgili Cesar,

"Köpeklere Fısıldayan Adam" programın için çok teşekkürler. İşin komik tarafı bir köpeğimiz bile olmamasına rağmen benim ve ailemin hayatını değiştirdiniz.

Ben 41 yaşında 2 çocuk annesi (5 yaşında bir oğlum ve 6 yaşında bir kızım var) bir kadınım. Onları disipline etmek için çok büyük sorunlar yaşamaktaydım (öğrendim ki sınırları ve engelleri yokmuş). Çocuklarım topluma açık yerlerde ve evde kelimenin tam anlamıyla beni itip kakıyorlardı. Ve sonra programınıza rastladım.

O günden beri otoriter enerjimi yüksek tutup bir otorite figürü olarak alanımı belirleyerek kendimi daha özgüvenli bir ebeveyn olmak için eğitiyorum. Aynı zamanda kendimi çocuklarıma bir şey yaptırırken yalvarmama, sadece ne yapmaları gerektiğini (odalarını ve yemek yedikleri yeri temizlemeleri ya da yıkanmış çamaşırlarını dolaba kaldırmaları gibi) söyleme konusunda da eğittim. Hayatım değişti. Tabii çocuklarım da. Şaşkınlıkla farkediyorum ki çocuklarım artık daha disiplinli (daha az kavga ediyorlar) ve sorumluluk almaktan da memnunlar. Verilen bir görevi yerine getirdiklerinde kendileriyle gurur duymalarını gerçekten heyecan verici buluyorum.

Siz insanlara yalnızca köpekleriyle ilgili değil kendileriyle ilgili de pek çok şey öğretiyorsunuz...

Çok teşekkürler!
Capino Ailesi

Köpeklere çok şey borçluyum. Geçim kaynağım olabilirler ama minnetim daha derinlere iner. Dengemi onlara borçluyum. Koşulsuz sevebilme ve küçük bir çocukken yalnızlığın üstesinden gelebilme yeteneğimi onlara borçluyum. Aile anlayışımı onlara borçluyum; onlar eşim ve çocuklarım için daha iyi ve dengeli bir "sürü lideri" olmama yardım ettiler. Köpekler bize bu kadar çok şey verirken karşılığında biz onlara ne veriyoruz? Uyumaları için yer, yiyecek, sevgi... Peki bu onlar için yeterli mi? Hayatlarını bizlerle paylaşırken son derece şeffaf ve özverililer. Gerçekten ne istediklerini anlayabilmek için kafalarının içine biraz daha yakından, içtenlikle bakamaz mıyız?

Aralarındaki ilişkinin bozulmasından korkan bazı köpek sahiplerinin, köpeklerini tatmin edecek şeyleri yapmaktan gerçekten kaçındığına inanıyorum. Ama ideal bir ilişkide her iki tarafın da ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmez mi?

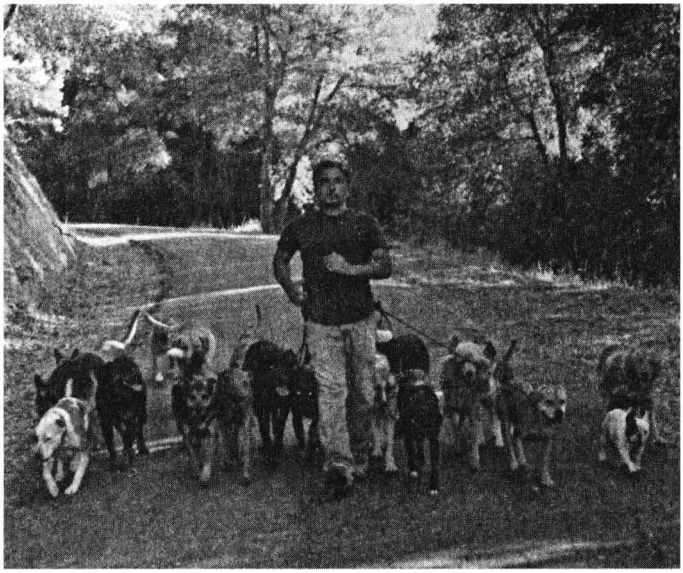
Bu kitapla yapmaya çalıştığım şey şu: Köpeklerin sunduğu pek çok güzelliğin yalnızca küçük bir yüzdesini onlara geri vermek isteyen okurlara yardım etmek.

CİNSİYETLE İLGİLİ NOT

Ben "maço" diye tanımlayabileceğiniz bir kültürde Meksika'da büyüdüm. Amerika'da buna "seksist" diyorlar. Adını nasıl koyarsanız koyun, bu kültürde kadınlara Birleşik Devletler'deki gibi değer verilmez. Kadınlar anne olarak saygı görürler ama kişisel değerleri olması gerekenin yanına bile yaklaşamaz. Kadınlar toplumdaki yerlerini ve önemlerini hissetmeleri ya da özgüvenli yaşamaları için desteklenmezler.

Amerika'ya gelip Amerikalı bir kadınla evlendiğim için kadınlara hak ettikleri değeri vermeyen hiçbir kültürün sağlıklı sayılamayacağına inanacak kadar rehabilite oldum. Konu ilk kitabımda yazılanlara gelince cinsiyetin nasıl ifade edildiği benim için çok önemli. Dolayısıyla Melissa Jo Peltier ile bu kitapta cinsiyetle ilgili tanımlamalarda olabildiğince özenli davrandık.

Kadınların insanların varlığında oynadığı hayati role dair gözlerimi açan zeki ve güzel karım Ilusion Wilson Millan'ın hakkını vermeliyim. Onlar gerçekten "insan sürülerini" bir arada tutan yapıştırıcılardır.

Sürüyle birlikte dağlarda

ÖNSÖZ

Bir Köpeğin Hayatı

Saat 06:45 ve güneş Santa Monica Dağları'nın tepesinden usulca kendini göstermekte. Doğuya doğru yol alıyoruz, patika boş ve sessiz. Herhangi bir insana dair henüz tek bir iz görmedim ki bu aslında güzel bir şey. Peşimde otuz beş tasmasız köpekle koşarken hep en az tercih edilen yolları seçerim. Köpekler bir tehlike içermiyorlar, ancak peşinde bir köpek sürüsüyle koşan bir adamı daha önce görmemiş insanlar bu manzarayı tüyler ürpertici bulabilirler.

Yarım saattir koşuyoruz ve sürüden ayrılan olursa diye asistanım Geovani bizi dikkatle takip ediyor. Nadiren sürüden ayrılırlar. Bir tempo yakaladığımızda, sürü de ben de yolun tüm pisliğine bulanarak - tek bir hayvanmışcasına - tek bir birim oluruz. Ben önden giderim, onlar da beni takip ederler. Onların hızla nefes alıp verişini ve yolun doğasına bağlı olarak patilerinden çıkan sesi duyabilirim. Belli bir tempoda koşarken kafalarını aşağıda tutup kuyruklarını sallarlar, mutlu ve sakin görünürler.

Beni sürüdeki konumlarına uygun bir düzende takip ederler, ancak vahşi doğadaki bir kurt sürüsünden daha kalabalık oldukları için enerji seviyelerine göre - yüksek, orta ve düşük olmak üzere - kendi içlerinde gruplaşırlar. (Bu noktada küçük köpekler sürünün temposunu düşürmemek için daha hızlı koşmak zorundalar.)

Köpeklerin hepsi göç etme ruhuna bürünür, bu sırada algıları tamamen açıktır. Bazen bu durumun benim için de geçerli olduğunu düşünürüm. Derin derin nefes alırım - Los Angeles'ın kirli havasının aksine burada hava temiz ve berraktır. Bu deli koşu insanı coşturan bir his yaratır. Kendimi güneşin doğuşu, köpekler ve doğayla bir bütün hissederim. Günlerimi böyle geçirebildiğim, misyonumu yerine getirip işimi yaparken günün tadını çıkarabildiğim için ne kadar şanslı olduğumu düşünürüm.

★ ★ ★

Sıradan bir iş gününde, Kaliforniya Inglewood'daki evimden çıkarım ve saat 06:00'da Güney Los Angeles'daki Köpek Psikolojisi Merkezi'ne ulaşırım. Bütün bir gece bekledikten sonra rahatlayabilsinler diye Geovani ile birlikte köpekleri tuvaletlerini yapmalarına izin verilen merkezin arka bahçesine çıkarırız. Bu iş bittikten sonra onları hemen bir araca doldururuz ve saat 06:30'da dağlara varmış oluruz. Orada yaklaşık dört saat kalarak önce tempolu, sonra orta seviyeli egzersizler yapıp dinleniriz.

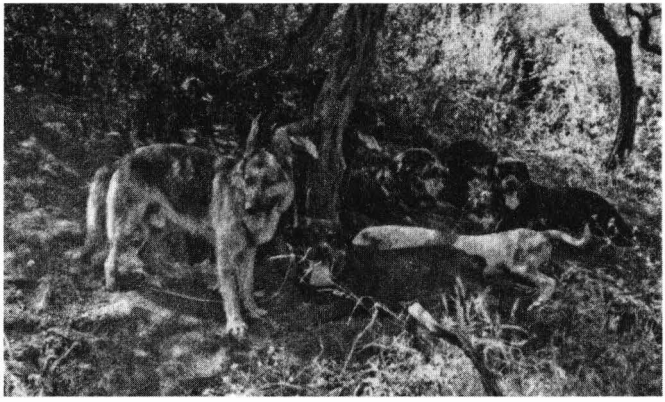
Egzersiz derken demek istediğim... Ben bir alfa kurt gibi sürüye liderlik ederim, köpekler de benim peşimden gelirler. Sürüde yaralanmış, sakatlanmış, istenmeyip dışarı atılmış ve kurtarılmış köpekler kadar "köklerine dönmeleri" için merkeze gelmiş, müşterilerime ait rehabilitasyonu devam eden köpekler de olur. Chihuahua'lar, Bulldog'lar, İtalyan tazıları, Springer Spaniel'lerin yanı sıra olması gerekenden çok daha fazla Pitbull, Rottweiler, Alman Kurdu gibi güçlü ırk köpeklerimiz var. Ben koşarken köpeklerin çoğu tasmasız olarak bana eşlik eder. Bir köpeğe tasma takılması gerekiyorsa bu işle mutlaka bir yardımcı ilgilenir. Köpeğin itaatkâr bir sürü üyesi olması konusunda tereddüt ediliyorsa, o köpek evde kalır ve ben

onu başka şekillerde çalıştırırım. Farklı türdeki köpeklerin hepsi beraberce bir sürü gibi çalışır. En derin, en temel içgüdüleri "sürü lideri" olarak beni takip etmelerini, bana itaat etmelerini ve birbirleriyle işbirliği içinde olmalarını sağlar. Bu egzersizi her yaptığımızda aramızdaki bağ biraz daha güçlenir. Doğada bir köpek sürüsünün böyle yaşaması öngörülmüştür.

Bunun en dikkat çekici tarafı, yürürken ya da koşarken farklı ırktan olan köpekleri birbirinden ayıramamanızdır çünkü onlar bir sürüdür. Dinlenmek için mola verdiğimizde ırklar hemen kendi gruplarını oluşturur. Rottweiler'lar bir araya gelirler ve dinlenmek için toprağı içine girebilecekleri büyüklükte kazarlar. Pitbull'lar her zaman sürünün tam ortasında, güneşin altında bir arada yatarlar. Alman Kurtları bir ağaç gölgesi bulup orada uzanırlar. Hepsinin kendine has bir tarzı vardır. Yeniden koşma vakti geldiğinde ise aralarında hiçbir fark yokmuşcasına bir araya gelirler. İçlerindeki hayvan ve köpek - konu göçmek olunca - aralarında farkı yaratan ırk faktöründen çok daha güçlüdür. Köpeklerle geçirdiğim her gün bana onlarla ilgili yeni bir şey öğretir. Onlara yardım etmek için yaptıklarıma karşılık bana binlerce hediye verirler.

Saat 10:45 gibi Güney Los Angeles'a dönmüş oluruz. Dağlarda dört saat süren yoğun egzersiz programından sonra köpekler eve dönüşe ve bol bol su içmeye hazır olurlar. Merkeze döndüklerinde verandanın gölgesinde, bol yapraklı bir ağacın altında ya da bizim "Thailand" dediğimiz - daha küçük köpekler için inşa edilmiş - yan yana dizili beş özel köpek evinde dinlenirler. Çok enerjik olan bazı köpekler bir kenara devrilip kendinden geçmeden önce havuzlardan birine atlayıp önce serinler.

Onlar saat 11:00'den öğle vaktine kadar dinlenirken ben

Bir dağ yürüyüşünde Rottweiler'lar beraberce dinlenirken

de konsültasyon yapar ve merkeze yeni köpek kabulünü sağlarım. Dengeli bir sürüyü, dengesi bozuk yeni bir köpekle tanıştırmak için bu en ideal zamandır.

Doğada olduğu gibi köpekler egzersiz yapıp dinlendikten sonra yemeği hak ederler. Beslenirlerken sürü liderinin kokusunu duyabilmeleri için yemeği çıplak elle karıştırarak hazırlamayı tercih ederim. Köpek Psikolojisi Merkezi'nde yemek töreni bir buçuk ya da iki saat sürer. Bu bizim dilimizde tam bir "irade savaşı" gibi görünse de aslında köpekler için psikolojik bir sınavdır. Köpekler önümde sıraya girip beklerler. En yumuşak, en sakin ve en rahat görünen köpek mamasını önce yer. Bu da diğer köpeklere ne kadar sakin ve yumuşak olurlarsa istediklerini o kadar kolay elde edebileceklerini anlatır. Köpekler yan yana, kavga etmeden ve yiyecek üzerinde hâkimiyet kurmadan beslenmek zorundalardır. Bu bir köpek için inanılmaz derecede zorlayıcı bir sınav olsa da sürüde işlerin düzgün yürümesini sağlar.

Köpekler yemeklerini yiyip ihtiyaçlarını giderdikten sonra biraz daha egzersiz yapmaya hazır olurlar. Açıkça

görebileceğiniz gibi yoğun fiziksel enerji boşaltımına çok önem veriyorum, çünkü bunun insan etkisinden uzak bir dünyada doğal bir yaşam sürseler sahip olabilecekleri türde bir denge sağladığına inanıyorum.

Bir sonraki faaliyetimiz günün en zorlu kısmı: Paten kaymak. İnanmakta zorlanabilirsiniz ama ben paten kayarken çoğu köpek bana - yani sürü liderine - ayak uydurmaya bayılır! Paten kayarken bir defada yanıma en fazla on köpek alabiliyorum, bu yüzden üst üste üç ya da dört seans yapmam gerekiyor. Öğleden sonra herkes yoğun fiziksel aktiviteden payını alıyor. Köpekler yorgunluktan bitip tükenmiş halde oluyorlar, tabii ben de. Onlar bir-iki saat dinlenirken ben de ofisteki işlerime ve telefon görüşmelerine zaman ayırıyorum. Saat 17:00 gibi arka bahçeye çıkıp yirmi dakika kadar top atıp tutmaca oynuyoruz. Köpek Psikolojisi Merkezi'nde aynı anda otuz-kırk köpekle tek bir topla hiç kavga çıkmadan bu oyunu oynayabiliyoruz. Bu bence düzgün davranışları etkileyen "sürünün gücünden" kaynaklanan bir şey.

Güneş batarken sürü dinlenmeye çekiliyor. Bu noktada sorunlu köpeklerle teke tek çalışmayı tercih ediyorum. Mesela uzun bacaklı dişi Alman Kurdu Beauty korku kökenli saldırganlık gösteren bir vaka. Yanına biri sokulduğunda korkup geri çekiliyor, kaçıp uzaklaşıyor ya da saldırıyor. Boynuna tasma takabilmek için peşinden koşup onu iyice yormam ve itaat edene dek beklemek zorundayım. Elimi ona doğru uzattığımda yanıma gelmesi gerektiğini ya da en iyi çözümün bu olduğunu anlaması için bu işlemi bin kez tekrar edebilirim. Beauty bütün gün sürüyle birlikte egzersiz yaptığı için sorunları üzerinde çalışılabilecek uygun bir ruh halinde oluyor.

★ ★ ★

Bugün, Köpek Psikolojisi Merkezi kapılarını açtıktan tam on yıl sonra ben ve karım Ilusion'a ilaveten dört kişilik küçük bir personel grubuyla çalışıyoruz. Merkezde bakımımız altında otuz-kırk kadar köpek bulunuyor. Büyük bir kısmı en başından beri bizimle. Bazılarını ailemizin evcil hayvanı gibi görürüz ve bu köpekler her gece bizimle birlikte eve gelir. Aslında hepsine o kadar bağlandık ki eve götürdüğümüz köpekleri düzenli aralıklarla değiştiririz. Diğer köpekler, sürünün köpekleri üzerinde dengeleyici etkisinden hoşnut olan müşterilerimizin olup, belli bir süreyi bizimle geçirdikten sonra evlerine dönen ziyaretçilerdir. Bu müşterilerimiz seyahate çıkacakları zaman köpeklerini bize getirirler. Psikolojik olarak zaten son derece sağlıklı olan bu köpekler için belli bir süre sürüyle birlikte olmak, eski arkadaşlarıyla bir araya gelebildikleri bir kamp dönemi gibidir.

Bunların dışındaki diğer köpekler ise rehabilitasyon için getirdiğim dönemsel ziyaretçilerdir. Rehabilitasyona gelenler ile kampa gelenlerin sayısı aşağı yukarı eşittir. Sürünün "dönemsel" ziyaretçilerinin bazıları barınaklardan kurtarılmıştır - ve rehabilitasyon sürecinde iyileşme göstermezlerse ötenazi sırasına girebilecek hayvanlardır. Diğerleri ise özel müşterilerimin köpekleridir. Ben insanlara müşterilerimin köpeklerinin işimizin devam etmesini, kurtarma organizasyonlarından gelen köpeklerin de karmama katkı sağladığını söylemeyi tercih ederim. Psikolojik sorunu olan her insanın sorununu çözmek için psikoloğa gitmek zorunda olmaması gibi müşterilerimin çoğu da daha sağlıklı olsun diye köpeğini merkeze yollamak zorunda değildir. İlgilendiğim vakaların çoğunda köpek daha sağlıklı olabilmek için basit bir şekilde sahibinden liderlik görmeye ve yaşadığı evde kurallara, sınırlara, kısıtlamalara ya da tutarlılığa ihtiyaç duyar. Ancak bazı özel durumlarda

köpeğin buraya getirilmesi, kendi türünden destek ve etkileşim görmesi en iyi çözümü sunar.

Kurtarma organizasyonlarından merkezimize gelen çoğu köpeğin insanların hayvanlara uyguladığı inanılmaz vahşetle ilintili yürek burkan bir hikâyesi vardır. Mesela Pitbull kırması olan Rosemary. Kendisi yasa dışı köpek dövüşlerinde kullanılmak üzere özel olarak yetiştirilmiş. Önemli bir dövüşü kaybedince sahibi üzerine benzin dökün onu ateşe vermiş. Bir kurtarma organizasyonun eline geçince yanıkları tedavi edilmiş, ancak yaşadığı korkunç deneyim doğal olarak onu tehlikeli bir şekilde insanlara saldıran bir köpeğe dönüştürmüş. İnsanları ısırmaya başlamış. Yaşlı iki adamı ısırdıktan sonra Rosemary'den haberim oldu ve tereddüt etmeksizin onu merkeze alıp rehabilitasyonuyla ilgilenmeyi önerdim.

Rosemary bana ölümcül derecede tehlikeli bir köpek olarak sunulsa da onu merkezde iyileştirmek çok kolay oldu. İhtiyacı olan tek şey insanlara yeniden güvenebilmesi için düzgün bir liderlik uygulaması ve güvenli bir yerdi. Bu zamana dek insanları tehdit olarak gördüğünden ilk hamleyi hep o yapmıştı. Hemen saldırıya geçmişti çünkü deneyimlerine göre saldırmazsa canı yanan kendisi oluyordu. Onun güvenini kazanmak iki günden fazla sürmedi. Güvenini kazandıktan sonra da tahmin edemeyeceğiniz kadar tatlı ve dünyanın en itaatkâr köpeği haline geldi. O tehlike saçan bir köpek olarak doğmamıştı, onu o hale getiren karşısına çıkan insanlardı. Merkezde yaşamaya başlayıp dengeli köpeklerin enerjisiyle sarmalanınca kolay çözülebilir bir vaka olduğunu kanıtladı.

Şimdilerde onu çok seven ve onun bir zamanlar saldırgan olduğuna inanmayan bir aileyle yaşıyor. Onun Köpek Psikolojisi Merkezi'nin en iyi temsilcilerinden biri olacağı kimin aklına gelirdi ki.

Rosemary gibi Popeye de bir kurtarma grubu tarafından sokaklarda başıboş dolaşırken bulunmuş ve sonunda buraya getirilmişti çünkü kurtarma grubunda çalışanlar onunla başa çıkamamışlardı. Yasa dışı bir köpek dövüşünde tek gözünü kaybetmiş safkan bir Pitbull olan Popeye "hasarlı bir ürün" olarak sahiplerinin işine yaramadığından terk edilmişti. Tek gözle yaşamaya alışırken görüş alanı kısıtlandığından diğer köpeklere karşı şüpheci davranmaya başlamış ve kendini savunmasız hisseder olmuştu. Onları sindirmeye çalışırken saldırganlaşıyordu - ki bu hemen hemen her zaman bir kavga sebebidir. Çok geçmeden insanlara da saldırmaya başlamıştı. Merkeze geldiğinde son derece saldırgan, dominant ve sinirliydi. Rosemary ile kıyaslandığında Popeye çok daha zor bir vakaydı çünkü inanılmaz derecede güçlü bir enerjisi vardı, bu yüzden onun yakınındayken ekstra temkinli olmam gerekiyordu. Şimdi ise sürünün cana yakın ve güvenilir bir üyesi. Aynı zamanda tek gözü olduğu için kimse onu burada fazla zorlamıyor.

Merkezdeki sürümüzde birçok Pitbull var, bunun nedeni diğer köpeklerden daha tehlikeli olmaları değil sadece güçlü ırk özellikleri - özellikle saldırganlık gibi bir sorun geliştiğinde kurtarma organizasyonlarının duruma müdahale etmesi pek mümkün olmuyor - taşımaları. Ne yazık ki konu Pitbull olunca birçok insan bu türü yasa dışı köpek dövüşleri ya da koruma amaçlı yetiştiriyor, bu yüzden onlar da doğanın kendilerine bahşettiği saldırgan yanlarını ortaya çıkarmaya şartlanıyorlar.

Preston da başka bir Pitbull ve devasa ölçülerde. Hayatı boyunca seksen yaşında bir adamla bir apartman dairesinde yaşamış. Doğası gereği sakin tabiatlı olduğundan sahibi hayattayken hiçbir zaman zararlı ya da yanlış bir şey yapmamış. Öldüğünde sahibinin yanındaymış ve onu

barınağa haber veren ev sahibi bulmuş. Onu almaya geldiklerinde çekingen bir tutum içindeymiş. Çekingen köpekler genelde korku kökenli saldırganlık gösterme potansiyeli taşırlar. Barınak yetkilileri onu bir kafese koyup götürmüşler ama sonra kafesten çıkarmaya çalıştıklarında Preston herkese saldırmaya başlamış. Oldukça iri bir erkek olduğundan görevliler ondan korkmaya başlamışlar. Onu buraya getirdiğimde aslında korktuğunu ve kendini güvensiz hissettiğini hemen anladım. O ilk günden tam zamanlı olarak sürüye dahil ettiğim ender rastlanan bir köpek. Özünde sakin tabiatlı olduğu için diğer sürü üyelerinin dengeli enerjisini hemen yakaladı ve anında onlar gibi davranmaya başladı. Öfkesi hemen yatıştı ve çoğu ziyaretçimiz için hâlâ korkutucu görünse de ben onun sırrını biliyorum - Preston gerçekten zarif ve nazik bir dev.

Her ne kadar merkezde bir favorim olmasa da siyah-beyaz, Fransız Bulldog cinsi Scarlett'e epey bağlandım. Sık sık benimle eve gelir ve oğullarım onu evimizin evcil hayvanı olarak kabul ederler. Scarlett bir sürü köpeğin ve daha başka bir sürü hayvanın yaşadığı bir eve en son katılan üyeydi. Sahiplerinin sık sık kafesinden çıkan bir tavşanı vardı ve Scarlett bir gün saldırıya geçip onun bir gözünü çıkarmıştı. Yaşadığı eve gittim ve bir süre onunla çalıştım, Scarlett aslında merkeze götürmeye gerek duymadığım bir köpekti. Sorun onda değil sahiplerindeydi. Evde kurallar, sınırlar, kısıtlamalar ve disiplin yoktu, dahası hemen hemen hepsi serbest olan hayvanları denetleyecek sahipler genelde evde bulunmuyorlardı. Sahiplerine bir sürü ev ödevi verdim ama hiçbir şey değişmedi. Birkaç hafta sonra Scarlett aynı evde yaşadığı bir Chihuahua'nın ayağını kopardı. Sürüdeki en saldırgan ve en yeni köpek olduğu için sahipleri yine Scarlett'i suçladılar. Scarlett'in o evde

pek şansı olmadığına inandığımdan onu bana vermelerini önerdim. Şimdi kendisi o kadar tatlı ve sakin ki onu her yere götürebilirim. Onu uğurum olarak görüyorum. Ne zaman biraz şansa ihtiyaç duysam Budha heykellerine yaptıkları gibi ben de onun göbeğini okşuyorum. Bu zamana dek beni hiç yanıltmadı.

Oliver ve Dakota kahve-beyaz renkli iki Springer Spaniel. Her ikisinde de çok fazla aynı soydan çiftleştirmeden doğan - gözlerde ve kulaklarda sürekli tekrar eden enfeksiyon gibi - fiziksel sorunlar var. Dakota çok daha kötü durumda. Ben hayatınıza giren her köpeğin size bir şey öğreteceğine inanırım. Dakota bana nörolojik hasarı öğretti ve bu benim düzeltemeyeceğim bir sorun. Dakota'nın enerjisi yok. Havlamasından gölgeleri takip etmesine kadar onunla ilgili her şey son derece dengesiz. Sürüde saldırganlığa - asla - izin vermediğimiz için diğer köpekler ona dokunmuyorlar, bu sayede barışçıl bir hayat sürüyor. Doğada olsaydı bu özründen ötürü hedef olup saldırılara uğrayacak ve büyük ihtimalle yaşam savaşını kazanamayacaktı.

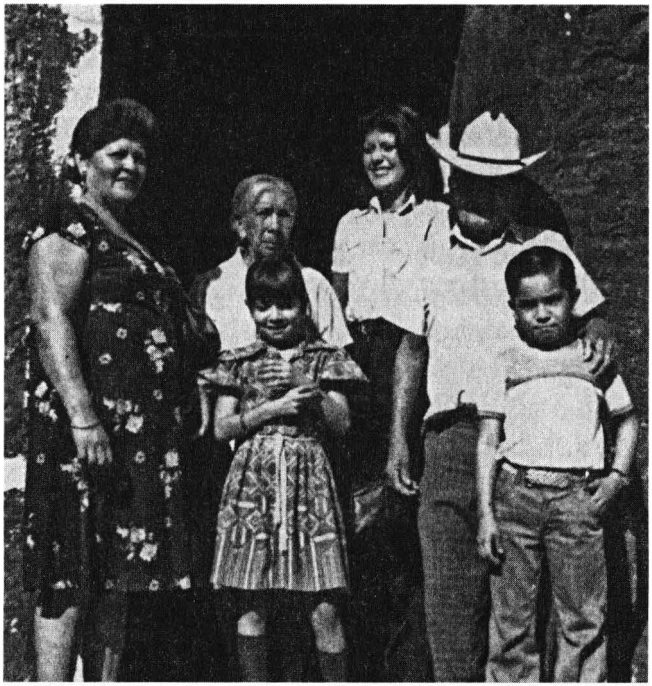
Keşke sizi sürüdeki bütün köpeklerle tanıştırabilsem çünkü inanın hepsinin eşit derecede etkileyici bir hikâyesi ve geçmişi var. Buna rağmen her biri ortak bir şeyi paylaşıyor: Kendi türünün bir parçası olmanın derin anlamını. Bu insanlardan oluşan bir ailenin parçası olmaktan çok ama çok farklı bir durum. Rahatları yerinde olabilir, hatta şımartılmış bile olabilirler. Fakat yaşamları bu en temel anlamdan yoksundur. Bu yüzden köpekler - ırkları ne olursa olsun - kendi türleriyle bir arada olduklarında kendilerini tam hissederler.

Amerika'daki - dünya üzerindeki - tüm köpeklerin sürümdekiler kadar dengeli ve ihtiyaçları giderilmiş bir şekilde yaşamasını diliyorum. Hayattaki amacım mümkün

olduğunca çok "sorunlu" köpeğe ulaşmak ve rehabilitasyon yaparak her birine yardımcı olabilmek.

Gün akşama dönerken artık benim için eve gidip insan sürümle - karım ve oğullarımla - ilgilenme zamanı geliyor. Geovani köpeklerle ilgilenmek üzere - ihtiyaçlarının giderilmesi ya da yatma vakti geldiğinde kafeslere konulmaları için - merkezde kalıyor. Yedi-sekiz saatlik egzersizin ardından aslında hepsi kendinden geçmek üzere olur. Yarın bu döngü benimle ya da merkezde çalışan bir başka arkadaşımla yeniden tekrarlanacak. Bu benim hayatım - bir köpeğin hayatı - ve böyle bir hayatım olduğu için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Ve bu kitap aracılığıyla sizi benimle birlikte bu hayatı deneyimlemeye davet ediyorum.

Ailem Ixpalino'daki çiftlikte
Soldan sağa: Annem, büyükannem, kız kardeşim,
kuzenim, büyükbabam ve ben

1

Köpeklerle Birlikte Büyümek

Sınırın Öte Yakasına Bir Bakış

Çiftlikte geçirdiğimiz yaz sabahlarında güneş doğmadan önce uyanırdık. Elektrik olmadığından akşamları biz çocuklar için mum ışığında yapacak pek bir şey olmazdı. Yetişkinler geceleri kendi aralarında konuşurlarken, ben ve kız kardeşim boğucu sıcakta uykuya dalmaya çalışırdık. Çalar saate ihtiyaç duymazdık, günün ilk ışıkları açık pencereden içeri süzülüp bizi uyandırırdı. Kulağıma ilk gelen ses - çoktan uyanmış olan büyükbabamın bahçeye serptiği yemle kendinden geçmiş - tavukların gıdaklamaları olurdu. Yatakta tembellik yaptığım günlerde ocakta kaynayan kahvenin kokusunu alır, büyükannemin kuyudan çektiği suyu seramik kovalarla eve taşımasını işitirdim. İneklerin sabahları nehre doğru giderken yaratacağı toz bulutunda boğulmayalım diye büyükannem eve girmeden önce mutlaka kapının önündeki yola su serpiştirirdi.

Aslında çoğu gün yatakta oyalanmak yapmak isteyeceğim en son şey olurdu. Uyanır uyanmaz kendimi dışarı

atardım. Gerçekten olmak istediğim tek yer hayvanların yanıydı. Hatırlayabildiğim daha küçük yaşlarda bile onlarla birlikte yürüyerek ya da bir kenarda durup sessizce onları izleyerek ve akıllarından neler geçtiğini anlamaya çalışarak zaman geçirmeye bayılırdım. Bir kedi, tavuk, keçi, boğa olması fark etmezdi, her bir hayvanın gözünden dünyanın nasıl göründüğünü merak ederdim - ve her bir hayvanı tek tek inceleyerek çözmek isterdim. Bizim gibi olduklarını düşünmediğim gibi bizden "herhangi bir yönden eksik" canlılar olduklarını da hiçbir zaman aklımdan geçirmedim. Aramızdaki farklılıkları her zaman büyüleyici ve heyecan verici buldum. Annem ise elimi uzatıp herhangi bir hayvana dokunabileceğim yaşa geldiğimden beri bana hep onlar hakkında yeterince çok şey öğrenemeyeceğimi söyler.

Bana saldıran hayvanlar genelde köpekler olurdu. Evimizde köpeklerin olması yemek masasında içmek için su bulundurmak kadar doğaldı. Çocukluğum boyunca sürekli etrafta dolaşan köpekler vardı, gelişimimde ve bugün olduğum adam olmamdaki önemlerini kelimelere dökmem mümkün değil. İçinde köpeklerin olmadığı bir dünyayı düşünmek dahi istemem. Görkemli ve mucizevi bulduğum köpeklerin asaletine saygı duyarım. Onların sadakati, tutarlılığı, dayanıklılığı ve gücü beni büyüler. Binlerce yıldır insanlarla yaşamalarına rağmen Tabiat Ana'yla kurdukları kusursuz bağı incelerken hâlâ manevi olarak geliştiğimi düşünüyorum. Köpekleri "seviyorum" dersem bu onlarla kurduğum ilişkideki derin duygularımı ifade etmeye yetmez.

Çocukluğum bu kadar çok köpek ve hayvanla geçtiği için kendimi hep çok şanslı bulmuşumdur. Aynı zamanda Birleşik Devletler'dekinden çok daha farklı bir kültürde, Meksika'da büyüdüğüm için sizin ülkenizi ve

âdetlerinizi gazetelerin yansıttığı şekilde izleme fırsatım da oldu. Bir veteriner, biyolog ya da doktor unvanım olmamasına rağmen yıllar içinde binlerce sorunlu köpeği başarıyla rehabilite ettim. Bunun nedeni hem yıllardır yaptığım gözlemlerden hem de Amerika'daki köpeklerin yeterince mutlu ve dengeli olmamasından kaynaklanıyor. Size köpeğinizi severken daha dengeli ve sağlıklı bir yöntem önermek istiyorum. Bu yöntem insan olmayan bir hayvanla hep hayalini kurduğunuz o derin bağı garantiler. Deneyimlerimi ve köpeklerin şekillendirdiği hayat hikâyemi öğrendikten sonra umarım siz de köpek dostlarınızla ilişkinize çok daha farklı bir açıdan bakmaya başlarsınız.

Çiftlik

Ben Meksika'nın 643 mil uzağında yer alan ve ülkenin en eski şehirlerden biri olan Culiacan'da doğdum ve ilk gençlik yıllarımı burada geçirdim. En canlı çocukluk anılarım her tatil zamanı ve hafta sonu gittiğimiz, evimizden bir saat kadar uzakta, büyükbabamın Ixpalino'daki çiftliğinde geçirdiğimiz zamana ait. Meksika'nın Sinaloa bölgesindeki tüm çiftlikler, büyükbabamınki dahil, feodal bir yaklaşımla yönetilirdi. Çiftlikler patron denilen Meksika'nın zengin ailelerine ait olurdu. Büyükbabam *campesinos* diye adlandırılan ve çiftliklerden belirli alanlar kiralayıp bu alanları işleterek mütevazi hayatını idame etmeye çalışan birçok çiftçi ailesinden ve çiftlik çalışanından biriydi. Bu gibi aileler bir topluluk oluştururlardı, üzerinde çalıştıkları topraklar da ortak paydaları olurdu. Bunu Amerika'nın güneyindeki ortakçı sisteme benzetebilirsiniz. Esas işi dü-

zinelerce koyuna nezaret etmek olan büyükbabam onların her gün meradan dereye, sonra dereden meraya güvenle gidip gelmesini sağlardı.

Çoğunlukla yemek için tavuk ve başka hayvanlar da yetiştirirdik. Evimiz tuğla ve toprak harçtan oluşmuş dar bir yapıydı. Sadece dört odası vardı ve kardeşlerimin doğumundan sonra - özellikle de kuzenler ziyarete geldiğinde - gerçekten tıkış tıkış olurdu. Evimizde musluktan su akmaya başladığında on dört ya da on beş yaşlarındaydım. Buna rağmen kendimi "fakir" hissettiğimi hiç hatırlamıyorum. Çalışan sınıf Meksika'nın bu bölgesinde çoğunluğu oluşturuyordu. Ve çocukluk gözlerimle çiftlik cennetti. Herhangi bir gün Magic Mountain'da* olmaktansa orada olmayı tercih ederdim. Çiftlik kendim olabildiğim, doğayla temasa geçebildiğim tek yerdi.

Ve orada her zaman beş ya da yedi üyeli, sürüler halinde özgürce yaşayan köpekler olurdu. Vahşi değillerdi ama ev içinde de yaşamazlardı. Bahçede dururlar ve canları istediğinde gelip giderlerdi. Bu çoğu farklı ırkın çiftleşmesinden olma "oldukça" kırma bir gruptu ve bazıları küçük bir Alman Kurdu, Labrador, Basenji karışımı bir şeye benzerdi. Köpekler her zaman kendilerini evimizin bir parçası gibi hissederlerdi, yine de modern Amerikan anlayışındaki gibi "evcil" değillerdi. Bu çiftlik köpeklerinin hepsi hayatta kalmak için çalışırlardı. Koyunları güden büyükbabamın peşine takılıp hayvanların dağılmasına engel olurlar, onları belli bir düzende tutarlardı. Evimizi ve arazimizi korumamıza yardımcı olmak dışında başka işler de yaparlardı. Tarlada çalışan biri kasketini orada unuttuğunda, köpeklerden birinin sahibi gelene dek kasketin başını bekleyeceğinden emin olabilirdi. Ayrıca ailedeki kadınlara göz kulak olurlardı. Mesela büyükannem öğle zamanı tarlada çalışanlara

* Los Angeles'da bulunan ünlü eğlence parkı

yemek götürürken, bir ya da iki köpek bir domuz karşısına çıkıp yemeği kapmasın diye ona eşlik ederdi. Köpekler her zaman bizi korudular ve biz bunu hep doğal karşıladık. Bunu yapmaları için herhangi bir eğitim vermedik. Komut almadılar ya da kurabiyeyle ödüllendirilmediler. Bize itaat etmeleri için asla şiddet görmediler. Onlar sadece en yalın anlatımıyla yapılması gerekeni yaptılar. Bize yardım etme şekilleri doğalarında vardı sanki ya da bu davranış biçimi nesilden nesile aktarılmıştı. Tüm yardımlarına karşılık onlara ara sıra bir-iki burito* atardık. Aksi takdirde yiyecek bulmak için çöpleri karıştırırlar ya da küçük hayvanları avlarlardı. Bizimle mutlu mesut bir etkileşim içindelerdi ama kendilerine özgü yaşam biçimlerini ve kendi "kültürlerini" de korurlardı.

Çiftliğimizde yaşayan bu "işçi köpekler" köpek psikolojisi bilim ve sanatındaki gerçek hocalarım oldular.

Köpekleri izlemeyi hep çok sevdim. Benim yerimde Amerikalı bir çocuk olsa muhtemelen onlarla koşar, Frisbee atıp tutmaca ya da çekiştirmece oynar, çimenlerin üzerinde güreşirdi. Bense çok küçük yaşlarımdan beri onları izlemenin zevkine vardım. Etrafımızda olmadıklarında ya da tarladaki diğer hayvanlarla etkileşime geçmediklerinde birbirleriyle oynadıkları oyunları izlerdim. Onların vücut dilini - mesela bir köpeğin diğerini oyuna davet eden pati uzatışını - epey erken çözdüm. Birbirlerini kulaklarından yakalayıp yerde yuvarlanmaları hâlâ aklımda. Bazen de birlikte koşarlar ya da bir sincap yuvası keşfederlerdi. "İş günü" bitimine doğru birkaçı serinlemek için kendini dereye atardı. En çekingen olanları sessizce bir köşede uzanır ve diğerlerini izlerdi. Günlük ritim ve düzenleri kendine has bir kültür oluştururdu. Anneler yavruları disipline ederler, yavrular da erken yaşlarda sürünün

* Meksika'da tüketilen bir tür dürüm

kurallarını öğrenirlerdi. Sürüler ve aile birimleri belirgin kurallar ve sınırlarla şekillenmiş organize bir toplum gibi yaşardı.

Köpekleri ne kadar çok izlersem aklıma onlarla ilgili o kadar çok soru gelirdi. Faaliyetlerini nasıl koordine ediyorlardı? Birbirleriyle nasıl anlaşıyorlardı? İçlerinden biri tek bir bakışla, saniyenin binde biri gibi bir sürede, sürünün dinamiğini değiştirebiliyordu. Aralarında ne oluyordu? Birbirlerine "ne" diyorlardı ve bunu nasıl söylüyorlardı? Çok geçmeden onları bizzat etkileyebildiğimi fark ettim. Mesela - tarlaya giderken beni takip etmeleri gibi - bir şey yapmalarını istediğimde sadece bunu düşünmem gerektiğini, hangi yöne gitmek istediğimi düşündüğümde köpeğin zihnimi okuyup bu yönde itaat gösterdiğini anladım. Bunu nasıl yapabiliyorlardı?

Ayrıca köpeklerin deneme yanılma yöntemiyle etraflarındaki karmaşık dünyayla ilgili ne kadar çok şey öğrenebildiğini görmek beni gerçek anlamda büyüledi. Doğayla ilgi bildiklerinin bir kısmını zaten bilerek mi doğuyorlardı? Çevreleriyle ilgili ve doğada yaşam savaşını nasıl kazanacaklarına ilişkin bildiklerinin çoğu doğalarının ve yetiştirilmelerinin eşit bir kombinasyonu gibiydi. Mesela iki genç yavrunun ilk kez karşılaştıkları bir akrebe yaklaşırken yaptıklarıyla ilgili çok canlı bir anım var. Bu tuhaf yaratık "doğal olarak" ilgilerini çekince burunları önde, son derece kararsız bir şekilde usulca ona doğru yaklaştılar. Bu sırada akrep onlara doğru bir hamle yapınca hızla geri çekildiler. Sonra akrebin etrafını sarıp koklamaya başladılar. Akrep hareket ettikçe geri çekilerek onu incelemeyi sürdürdüler ama ona asla sokulabilecekleri kadar yaklaşmadılar. Ne kadar yaklaşabileceklerini nereden biliyorlardı? Akrep onlara "sınırın" neresi olduğuna dair "sinyal" mi gönderiyordu? Bu iki yavru akrebin zehirli olduğunu nereden biliyordu?

Benzer bir olayı başka bir köpekle çıngıraklı yılan arasında izledim. Köpek çıngıraklı yılanın ne kadar tehlikeli olduğunu sezmiş miydi? Bir hayvanın tehlikeli olduğunun bana nasıl öğretildiğini anımsıyorum. Babamın bana "O akrebin yanına gidersen seni döverim" ya da "O yılana dokunursan zehirlenirsin" dediğini net olarak hatırlıyorum. Ancak asla bir baba ya da anne köpeğin yavrusuna dönüp "Böyleyken böyle" dediğini göremezsiniz. Bu yavrular deneyimleyerek ve diğer köpekleri izleyerek ne yapmaları gerektiğini öğreniyorlardı, fakat bunun dışında - küçük bir çocukken bile çoğu insanda olmadığını anladığım - altıncı his gibi bir sezgileri vardı. Bu köpekler Tabiat Ana'yla büyük bir uyum içinde görünüyorlardı ve bu beni öylesine cezbediyordu ki her gün yeni şey keşfetme dürtüsüyle onları izlemeye devam ediyordum.

Sürü Liderleri ve Sürünün Takipçileri

Bir hayli küçükken dikkatimi çeken başka bir şey daha oldu - büyükbabamın çiftliğindeki köpekleri diğer çiftçi ailelerinin köpeklerinden ayıran bir dizi davranış biçimi gibi. Diğer çiftçilerin köpekleri tam bir sürü yapısı gösteriyorlar ve bir lider köpeğe itaat ediyorlardı. Sahipleri üstünlük kavgasına tutuşan köpeklerden biri öbürünü yenene kadar onları seyretmeye bayılıyorlardı. Bu durum onlar için bir tür eğlence kaynağıydı. Bu tür üstünlük gösterilerinin köpeklerin doğasında olduğunu evimizin yakınındaki kırlık alanda yaşayan vahşi köpek sürülerinde de görebiliyordum. Ancak bu tür davranışlar büyükbabam için kabul edilemezdi. Bizim çiftlikteki köpeklerin belirgin bir sürü lideri yoktu. Büyükbabamın

liderlik rolünü hiçbir köpeğe ya da insana devretmediğini şimdi daha iyi anlıyorum. Köpeklerin bizimle uyum içinde yaşamaları, bizimle istekli bir şekilde çalışmaları ve bize karşı saldırganlık ya da üstünlük göstermemeleri için büyükbabam biz insanların sürü lideri olması gerektiğini en başından sezmişti. Duruşlarına baktığınızda bunu net olarak anlayabilirdiniz. Vücut dilleri belirgin bir şekilde - size ileriki sayfalarda detaylarıyla anlatacağım - enerji türlerini yansıtırdı. Başları her zaman aşağıdaydı ve birlikte yaptığımız işe uygun olarak pozisyonlarını korurlardı - örneğin bir yere giderken peşimizden koşarlar ya da yanımızda yürürlerdi ama asla önümüze geçmezlerdi.

Şimdi düşünüyorum da büyükbabam eğitim materyali, yardımcı kitaplar ya da bilimsel teknikler kullanmaksızın her zaman köpeklerinin sakin, itaatkâr ve yardımcı tepkiler vermesini sağlayabilmişti. Onu hiçbir zaman köpekleri cezalandırırken ya da ödüllendirirken görmedim. Bunun yerine tüm türler için geçerli olan tutarlı, sakin ve kendine güvenli enerjisini yansıttı. Büyükbabam tanıdığım en kendinden emin, sinirlerine hâkim ve doğayla uyumlu insanlardan biriydi. Ve sanırım torunları arasında sadece benim bu gibi özel bir yetenekle doğduğumu biliyordu. Bana söylediği en bilgece söz şuydu: "Asla doğaya aykırı çalışma. Ancak onunla uyum içinde çalışırsan başarılı olabilirsin." Bugün bile köpeklerle çalışırken bu sözü kendime - ve müşterilerime - hatırlatırım. Bazen de stresli olduğum anlarda bu sözü hayatımın diğer alanlarında uygulamaya çalışırım. Büyükbabam her ne kadar 105 yaşında ölmüş olsa da bu ebedi bilgelik için ona her gün minnet duyarım.

Köpeklerle birlikte yaşamak üzerimizde sakin ve uysal bir etki yaratmıştı. Bir köpeğin bize zarar verebileceğini bir kez olsun aklımızdan geçirmedik. Onların yanında her

zaman kendimizden emindik, bu yüzden doğal olarak onların liderleri olduk. Büyükbabama ya da ailenin çocuklarına hırlayan, diş gösteren, saldıran tek bir köpek dahi görmedim. Ayrıca ailemizden kimse bir köpek tarafından dişlenip zarar görmedi. Çiftlikte büyükbabamdan öğrendiklerim bana - bir arada yaşayan insanlar ve köpekler baz alındığında - köpekler için en iyisinin sakin ve itaatkâr bir ruh hali olduğunu gösterdi. Biz ailecek bu ruh halindeki köpeklerin arasında büyüdük ve bu köpeklerle ilişkimiz her zaman saf, sakin bir uyum içindeydi. Köpekler de her zaman sakin, rahat, huzurlu ve halinden memnundu. Hiçbir zaman stresli ya da huzursuz bir tutum sergilemediler. Onlar - doğanın onları tasarladığı gibi - sağlıklı ve dengeli köpeklerdi.

İnanılmaz güzel ve benzersiz çocukluğumla ilgili tüm övgülerin büyükbabamda toplanması haksızlık olur. Babam tanıdığım en şerefli ve dürüst insandı. Dürüstlüğün ne demek olduğunu bana o öğretti. Öte yandan fedakâr ve sabırlı olma gibi meziyetleri annemden öğrendim. Annem bir amaç edinmenin ne kadar önemli olduğundan bahsederdi bana sürekli. Yine de hayvanlarla temas kurarak büyüyen çoğu insan gibi kendimi zaman zaman diğer çocuklardan farklı hissettim. İnsanlara kıyasla hayvanlarla daha kolay iletişim ve bağ kurabiliyordum. Çiftlikte değil de deniz kenarındaki Mazatlan'da zaman geçirmeye başladığımızda ise insanlara karşı duyduğum bu yabancılaşma daha da belirgin bir hal aldı.

Taşınmamızı isteyen eğitimimizle ilgili endişeleri olan babamdı. Anne-babasına son derece bağlı tipik bir Meksikalı evlat olmasına rağmen çiftlik yakınlarında doğru dürüst bir okul olmadığını fark etmişti. Bazen öğretmenler gelir ve çiftçi çocuklarına birkaç sınıf açılırdı ama sonra sınıflar kapanır ve uzun süre kimse gelip gitmezdi. Babam

yalnızca çocuklarının eğitimini ciddiye aldı ve bu sayede bir tatil cenneti olan Meksika'nın ikinci büyük kıyı kenti Mazatlan'a taşındık. O zamanlar altı-yedi yaşlarındaydım.

Şehirde Hayat: Kıyasıya Rekabet

Mazatlan'daki ilk dairemizi hatırlıyorum. İnanın bana, *Metropolitan Home* kapağına çıkamayacak tarzda bir evdi. İşçi sınıfının yaşadığı kalabalık Calle Morelos'daki bir binanın ikinci katındaydı. Salon, mutfak, koridor ve biri ebeveynlerin diğeri çocukların olmak üzere iki yatak odasıyla Manhattan'da bulunan bir tren ev kadar dar ve uzundu. Ayrıca banyosunda çamaşır yıkayabilirdiniz. Hepsi bu. Babam gazete dağıtım işi buldu, biz çocuklar da birbirimizin küçülen kıyafetlerini giyerek her gün okula gittik.

Benim için şehirde yaşamanın en kötü tarafı artık etrafımızda köpeklerin olmamasıydı. Eve ilk kez köpek getirdiğimizde onları koridorda yatırdık. Ama çok kötü kokuyorlardı ve biz de arkalarını temizleme işinde pek iyi değildik. (Koridorda tavuk beslemeyi de denedik ama onlar köpeklerden de beter kokuyorlardı!) Buradaki trafik Culiacan'a kıyasla daha yoğun olduğundan bir kaza olmasın diye köpekleri dışarı çıkarmıyorduk. Çiftlikte köpeklerin serbest olmasına ve kendi başlarının çaresine bakmalarına alışkındık, ancak şehir ortamında onlarla birlikte yürümemiz gerektiğini ya da onlara bakmamız gerektiğini bilmiyorduk. Dürüst olmak gerekirse bu konuda biraz tembeldik. Ve şehirli komşu çocukları köpeklerle oynamıyorlardı. Karşılaştığımız köpeklerin çoğu sokakta başıboş dolaşıyor ve çöpleri karıştırıyordu.

Bu köpeklerin çiftliktekiler kadar sıska olmadığı hemen dikkatimi çekmişti, çünkü etrafta ulaşabilecekleri epey yiyecek yani çöp vardı. Fakat diğer açıdan bakıldığında bu köpekler daha korkak, sinirli ve güvensizdi. Ayrıca hayatımda ilk kez, insanların köpeklere kötü davrandığını burada gördüm. Kırsal kesimde insanlar, köpekler tavuklara saldırdığında ya da ailenin yiyeceğini çaldığında en fazla bağırıp onları kovalarlardı. Bunlar genelde vahşi köpekler ya da çakallar olurdu. Bizimle birlikte yaşayan köpekler asla böyle bir şey yapmazlardı. Fakat şehir yaşantısında, köpekler arabalarının yanından ya da dükkânlarının, meyve tezgâhlarının önünden geçti diye insanlar onlara taş atıp küfrediyorlardı. Bu manzara içimi parçalıyor, bana hiç "doğal" gelmiyordu. Bu dönemde hayatımda ilk kez köpeklerden uzak durmak zorunda hissettim kendimi. Şimdi düşündüğümde kendi özümden de uzaklaşmış olduğumu görebiliyorum.

O dönemde hâlâ çok küçük olduğum için şehir hayatı "yabaniliğimi" tıpkı köpeklerin gerçek doğasındaki gibi törpülüyordu. Çiftlikte annemin, babamın ya da çalışanlardan herhangi birinin peşine takılıp - tabii peşimde köpeklerle - dışarıda saatlerce vakit geçiriyordum. Yürüyerek gidemeyeceğim hiçbir yer yoktu. Oysa şehirde annem köşedeki bakkala gitmemizden bile tedirgin oluyordu. Haklı olarak çocuk hırsızlarından, tacizcilerden ve şehrin diğer tehlikelerinden endişe duyuyordu. Yalnızca çiftliğe gittiğimiz hafta sonları kendimi yeniden "özgür" hissedebiliyordum. Ancak bu hafta sonları asla yeterli gelmiyordu.

Şehir hayatıyla ilgili anımsadığım tek güzel şey... Orada hayatımda ilk defa safkan bir köpek gördüm. Muhitimizde yaşayan Dr. Fisher adında bir adam vardı. Bir gün onu yanında bir İrlanda Seteri'yle gördüm ve köpeğin ipek gibi kızıl tüyleri karşısında adeta büyülendim. O ana dek

bildiğim uyuz, bakımsız, kırma köpeklerin aksine öylesine bakımlı görünüyordu ki. Gözlerimi ondan alamadım ve "Bu muhteşem köpek benim olmalı!" diye düşünmeden edemedim. Nerede yaşadığını öğrenmek için Dr. Fisher'ı takip ettim. Sonra evime döndüm ve günlerce onun köpeğini gezdirmesini izledim. Bir süre sonra bu muhteşem köpeğin yavruları oldu. İşte bu! Tüm cesaretimi toplayıp yanlarına gittim ve kendimi Dr. Fisher'a tanıtarak, "Bu yavrulardan birini bana verir misiniz?" diye sordum. Adam karşısında deli görmüş gibi bana baktı. Neticede zengin insanların tanesine yüzlerce dolar ödeyebileceği safkan bir yavru istiyordum. Hem de o yaşta. Yine de sanırım ne kadar ciddi olduğumu bakışlarımdan anladı. Bu konuda gerçekten ciddiydim! Bir süre gözümün içine baktıktan sonra, "Olabilir," dedi. Ve oldu! İki yıl sonra köpeği yeniden doğum yapınca yavrulardan birini sonunda bana verdi. Adını Saluki koydum ve Saluki büyüyüp kocaman, muhteşem, inanılmaz sadık bir kız haline geldi. Sonraki on yıl boyunca yanımdan hiç ayrılmayan yoldaşım oldu ve bana şu anda yaptığım işle, köpekler ve sahipleriyle ilgili çok önemli bir şey öğretti. Safkan ya da kırma, çiftlik ya da av köpeği... Sibirya Kurdu, Alman Kurdu ya da İrlanda Seteri... Aralarında hiçbir fark yok. Safkan sadece sıradan bir köpeğin tasarımcı elinden çıkma kıyafeti gibi. İleriki bölümlerde köpeklerinin sorunlarına dair insanların neden "ırk" suçlamasına gittiğini detaylı bir şekilde anlatacağım. Tatlı Saluki bana safkan köpeklerin komik görünümlü sokak köpeklerinden farklı olmadığını - her iki türün de öncelikle *köpek* olduğunu - öğretti.

Saluki'nin varlığına rağmen okuldaki çocuklarla pek uyum sağlayamadım. Onlar şehirde doğup büyümüş ve şehir yaşantısına alışmış çocuklardı. Daha ilk günden yaşamları ile ilgili düşündüklerinin, benim yaşamımla ilgili

düşündüklerimden farklı olduğunu anlamıştım. Ne olursa olsun bu konuyla ilgili herhangi bir yargıda bulunmadım, sadece ortak noktamız olmadığını hissettim. Yine de şehirde yaşamaya devam ederken iyi bir sürü hayvanı gibi tutumumu değiştirip onlara uyum sağlamam gerekiyordu, çünkü onların bunu yapmayacağı belliydi. Ve bunu başardım. Onlarla takılıp plaja gittim, basket ve futbol oynadım ama içten içe rol yaptığımı biliyordum. Hiçbir şey çiftlikteki gibi değildi. Orada kurbağaları kovalar, yakalayıp kavanozlara koyduğumuz ateş böceklerini yıldızların altına uzanıp salardık ve cırcırböceklerinin şarkısını dinlerdik. Tabiat karşıma sürekli olarak öğrenebileceğim, üzerinde düşünebileceğim yeni şeyler çıkarırdı. Şehirde ise spor yapmak yalnızca enerjimi boşaltmama ve uyum çabama yardımcı oluyordu.

Gerçek şu ki çiftlikte geçirdiğim yıllar ruhuma nakış gibi işlenmişti. Gerçekten kendimi mutlu hissettiğim tek yer etrafımda duvarların olmadığı, binaların üstüme üstüme gelmediği açık alanlar ve tabiatın kucağıydı. Şehirde kabul edilebilmek için ruhumu çiğniyordum ama tüm bu yılgınlığı ve enerji fazlasını bir şekilde üzerimden atmam da gerekiyordu. Bunun saldırganlığa dönüşmesi çok sürmedi. Kız kardeşimle kavga etmeye, annemle tartışmaya başladım. Ailem durumu hemen kavrayıp beni judo kursuna yazdırdı. Judo öfkemi boşaltıp sağlıklı ve yapıcı bir şeye dönüştürmem için mükemmel bir yöntemdi, öyle ki öğrendiklerimin bugünkü başarımdaki payı yadsınamaz.

Altı yaşımdayken ilk defa bir judo sınıfından içeri girdim. On dört yaşıma girmeden altı şampiyonluk kazanmıştım bile. Öfkemi başka bir şeye yönlendirirken judo hocam Joaquim bana mükemmel bir yol gösterici oldu. Bana hep yeteneğime inandığını ve içimde "ateş" taşıdığımı söyledi. Japonya ile ilgili hikâyeler anlatıp

oradaki insanların doğayla nasıl uyum içinde yaşadığından bahsederek beni kanatlarının altına aldı. Bana nefes alma, odaklanma ve hedefe ulaşmada zihin gücünü kullanma gibi Japon meditasyon tekniklerini öğretti. Böylesi bir deneyim bana büyükbabamı ve onun doğal bilgeliğini anımsatıyordu. Judo kursuna giderken öğrendiğim çok boyutlu düşünme, kişisel kontrol, zihin dinlendirme ve derin

8 yaşımdayken bir judo turnuvasında

konsantrasyon gibi pek çok tekniği bugün hâlâ her gün kullanıyorum, özellikle kırmızı bölgeye geçmiş tehlikeli köpeklerle çalışırken her birinin hayati önem taşıdığına inanıyorum. Aynı zamanda bu tekniklerin çoğunu köpeklerine yardımcı olurken kendilerine hâkim olabilsinler diye müşterilerime de öneriyorum. Hayatımın bu evresinde ebeveynlerim benim için bundan daha iyi bir çözüm yolu bulamazlardı. Hafta sonları kırsal bölgede dağlarda tırmanıp hayvanların arasında kendimi bulana dek judo

akıl sağlığımı korumama yardımcı oldu. Sadece Tabiat Ana'nın kucağındayken ya da judo yaparken tam anlamıyla kendim olabiliyordum.

El Perrero

On dört yaşımdayken babam fotoğrafçı olarak devlet adına çalışmaya başladı. Üst tabakadan insanların yaşadığı bir bölgede güzel bir ev alacak kadar da para biriktirdi. Bahçeli yeni evimiz plajın bir sokak uzağındaydı. Bu dönem kendimle yeniden barışmama ve hayattaki misyonumun şekillenmesine neden oldu. Arkadaşlarım büyüdüklerinde ne olmak istediklerinden bahsediyorlardı. Bense onlar gibi itfaiyeci, doktor ya da avukat olmayı arzu etmiyordum. Tam olarak ne yapacağımı bilmesem de köpeklerle ilgili bir mesleği seçmem gerektiğini içten içe hissediyordum. Sonra ilk televizyonumuzu aldığımız güne geri döndüm. Küçük bir çocukken İspanyolca dublajlı ve sürekli gösterimde olan *Lassie* ve *Rin Tin Tin*'i büyülenmiş gibi izlerdim. Köpeklerle doğal bir ortamda büyümüş olduğumdan Timmy'nin söylediklerini Lassie'nin gerçekten anlamadığını biliyordum. Normal köpeklerin *Lassie* ve *Rin Tin Tin* gibi her hafta kahramanca bir şeyler yapmadığının da farkındaydım. Sonra eğitmenlerin ekran dışında oturup köpeklerin davranışlarını kontrol ettiğini öğrendim ve onları hayal etmeye çalıştım. Tanrım, sıradan köpekleri yıldız aktörlere dönüştürmek nasıl da büyük bir maharetti! Çiftlikteki köpeklerle olan doğal yakınlığımdan ötürü Lassie ve Rin Tin Tin'e öğretilen etkileyici numaraları köpeklere kolayca öğretebileceğimi biliyordum. Bu iki televizyon programı ilk büyük hayalimde - Hollywood'a

Rin Tin Tin

gidip orada dünyanın en iyi köpek eğiticisi olmak - bana ilham vermiştir. Varmış olduğum nokta çok daha farklı tabii ama bunu hikâyenin ilerleyen bölümlerinde anlatacağım.

Bu hedefi kendi kendime tekrar ettikçe her defasında biraz daha doğru yolda olduğuma inanıyordum. "Ben köpeklerle çalışacağım ve dünyanın en iyi köpek eğitmeni olacağım" demek susuzluktan ölmek üzereyken sunulan koca bir bardak dolusu su gibiydi. Bu bana doğal, kolay ve iyi geliyordu. Kendimle savaşım sona ermişti ve artık hangi tarafa yönelmem gerektiğini biliyordum.

Bu hayali gerçekleştirme konusunda atmam gereken ilk adım civardaki bir veterinerin yanında işe başlamaktı. Buradaki veteriner kliniği Birleşik Devletler'deki gibi şık ve steril değildi, ayrıca muayenehane/kuaför/bakım evi karışımı bir yerdi. Sadece on beş yaşındaydım ama

veterinerin bile yanına yaklaşmaktan çekindiği köpekleri yakalayabildiğimi, köpeklerden hiç korkmadığımı orada çalışanlar hemen anlamışlardı. İlk başta yerleri silmek ve köpeklerin arkasından etrafı temizlemek gibi basit işler yaptım. Sonra kuaför bölümünde çalıştım ve kısa süre içinde veteriner teknisyenliğine terfi ettim. Teknisyen olarak veterinerin müdahalesi sırasında köpeği tutup sakinleştiriyor, gerekli olduğunda yarasını temizleyip bandaj yaparak veterinere yardımcı oluyordum.

Liseye giderken diğer çocukların bana "köpek çocuk" anlamına gelen *el perrero* demesi bu yıllara rastlar. Tabii Mazatlan gibi bir şehirde bu bir iltifat sayılmazdı. Oysa Kuzey Amerika'da ve Batı Avrupa'nın büyük bir bölümünde hayvanlarla özel ilişkiler kuran insanlar yüksek payeler alırlar. Dr. Dolittle, Atlara Fısıldayan Adam, Siegfried ve Roy, Timsah Avcısı gibi gerçekten unutulmaz karakterleri hatırlayın! Bunlar - hem kurmaca karakterler hem gerçek kişiler - hayvanlarla ilişki kurmadaki inanılmaz doğal yeteneklerinden ötürü birer kültürel kahramandır! Meksika'da şehirde yaşayan köpekler ise aşağılık ve çirkin bulunurdu, ben de onlarla takıldığımdan insanlara aynı şeyi çağrıştırırdım. Bunu umursadım mı? Hayır. Benim bir misyonum vardı. Ama yine de konu köpekler olunca Meksika'yla Birleşik Devletler arasındaki algılayış farkını sizlere gösterebilmem çok önemli. Köpeklere değer vermeyen bir yerden gelmiş olduğum için onlara nasıl *saygı gösterileceğine* dair net bir görüşe sahibim.

Gerçek şu ki köpekler Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'daki gibi dünyanın pek çok yerinde el üstünde tutulurlar. Güney Amerika ve Afrika'da ise Meksika'daki muameleyi - kırsal bölgede faydalı işçilerdir, şehirlerde ise iğrenç mahlûklar - görürler. Rusya'da değerleri bilinir ama fakir bölgelerde vahşi sürüler halinde yaşarlar ve insanlar

için tehlikeli olabilirler. Çin ve Kore'de pişirilip yenebilir. Bu kulağa zalimce geliyor olabilir ama unutmayalım ki kutsal sayılan inek eti yediğimiz için bizler de Hindistan'da zalim görünebiliriz! Bir kültürde doğup büyüdüğüm ve bir başkasında ailemi kurup yaşamımı sürdürdüğüm için diğerlerinin hayatına dair yargıda bulunmamak gerektiğine inanırım - en azından bizzat deneyimleyip diğer bir kültürün adetlerini anlamaya çalışmalıyız. Bununla birlikte Birleşik Devletler'e gelip köpeklerin toplumdaki yerini görünce nasıl şoke olduğumu hayal bile edemezsiniz!

Sınırı Geçmek

Hayallerimi gerçekleştirmek için duyduğum arzu şiddetlendiğinde neredeyse yirmi bir yaşındaydım. O günü net olarak anımsıyorum: 23 Aralık. Annemin yanına gittim ve "Bugün Birleşik Devletler'e gidiyorum," dedim. O da bana, "Aklını kaçırmış olmalısın! Hem de Noel zamanı! Sana yalnızca yüz dolar verebiliriz!" dedi. İngilizce bilmiyordum. Tek başımaydım. Ailemin Kaliforniya'da tanıdığı kimse yoktu. Amcalarımdan birkaçı Yuma, Arizona'da yaşıyordu ama zaten oraya gitmeyecektim. Benim hedefim Hollywood'du. Ve oraya gitmek için tek yolun Tijuana'dan geçtiğinin farkındaydım. Annem önce benimle tartıştı, sonra da bana yalvardı. Ama açıklayamıyordum, hissettiğim Birleşik Devletler'e gitme arzusu o kadar karşı konulmazdı ki bunu bir an önce yapmam gerekiyordu!

Pek çok yerde yayınlandığı üzere - bunu söylemekten utanmıyorum - Birleşik Devletler'e yasadışı yollarla geldim. Şu anda oturma iznim var, yasadışı yollarla sınırı geçtiğim için yüklü miktarda para cezası ödedim ve tam vatandaşlık

için başvuruda bulundum. Birleşik Devletler dışında başka hiçbir ülkede yaşamak istemedim. Bu ülkenin dünyanın en büyük ülkesi olduğuna inanıyorum. Burada yaşadığım ve çocuklarımı burada büyütebildiğim için kendimi kutsanmış hissediyorum. Bununla beraber Meksika'daki fakir ve işçi sınıfının Amerika'ya yasadışı yollar haricinde geçebilmesi imkânsız. Meksika yönetimi sadece kimleri tanıdığınız ve ne kadar paranız olduğuıyla ilgileniyor. Yasal bir vize alabilmeniz için yetkililere akıl almaz miktarlarda para ödemeniz gerekiyor. Benim ailemin o kadar parası yoktu. Bu yüzden cebimde yüz dolarla Tijuana yollarına düşüp sınırdan nasıl geçebileceğimi görmek istedim.

Daha önce Tijuana'da hiç bulunmamıştım. Haşin bir yer. Barları ve cantinaları* sınırdan geçmeye çalışan insanlardan istifade etmek isteyen bir sürü sarhoş, uyuşturucu satıcısı ve sabıkalıyla dolu olan bir şehir. Orada bir sürü feci olaya şahit oldum. Neyse ki orada epey meşhur bir bar olan Señor Frogs'da çalışan bir arkadaşım vardı. Sınırı nasıl geçeceğim belli oluncaya kadar beni iki hafta boyunca bir evin arka odasında sakladı.

Anımsıyorum da her gün gidip sınırı kontrol ediyordum ve her gün yağmur yağıyordu. Yüz dolarımı harcamak istemediğim için sınırı kendim geçmeye karar vermiştim. Tam olarak üç kez denedim ve üçünde de başarısız oldum.

İki hafta kadar sonra bir kez daha denemeye hazırdım. Yağmurlu, soğuk ve rüzgârlı bir geceydi. Herkes biraz ısınmak için bir kafe standının yanında toplanırken yanıma - çakal diye nitelendirebileceğimiz - kısa boylu, zayıf bir tip geldi ve "Hey, birileri bana sınırı geçmek istediğini söyledi," dedi. "Evet," dedim. Bunun üzerine aldığım yanıt şuydu: "Tamam, bu iş için yüz dolarını alırım." Birden

* Meksika'da yaygın görülen bir tür taverna

ürperdim. Yanımda ne kadar para olduğunu nereden biliyor olabilirdi ki? Sonrasında söylediği tek şey, "Beni takip et. Seni San Ysidro'ya götüreceğim," oldu. Böylece doğuya doğru onun peşine düştüm.

Yoruluncaya kadar yolun bir kısmını koşarak geçtik. Çakal bana uzaktaki sınır devriyelerinin yerini belli eden kırmızı ışıkları gösterdi ve "Onlar uzaklaşıncaya kadar burada bekleyeceğiz," dedi. Bir su çukurunun içindeydik. Göğsüme gelen suyun içinde tüm gece bekledim. Soğuktan donmak üzereydim ama bu umrumda bile değildi. Sonunda, "Tamamdır, gitme zamanı," dedi çakal. Çamura bata çıka bir çöplükten geçip kuzeye doğru koştuk, sonra otoyolu geçip bir tünelin içine girdik. Tünelin diğer ucunda bir benzin istasyonu vardı. Rehberim bana dönüp, "Seni bir taksiye bindireceğim ve bu taksi seni San Diego şehir merkezine götürecek," dedi. O zamana dek San Diego'nun adını bile duymamıştım. Yalnızca San Ysidro ve Los Angeles'ı biliyordum. Çakal ona verdiğim yüz doların yirmisini taksi şöförüne verdi ve bana dönüp bol şans diledikten sonra gözden kayboldu. Neyse ki şöför İspanyolca konuşuyordu zira ben tek kelime İngilizce bilmiyordum. Adam beni San Diego'ya götürüp bir yerde bıraktı - araçtan indiğimde üzerimden sular süzülüyordu, çizmelerim çamur kaplıydı, açtım, pistim, susuzdum.

Dünyanın en mutlu insanıydım. Birleşik Devletler'deydim.

San Diego

Öncelikle her yerde - ama her yerde - tasma gördüğümü hatırlıyorum. Meksika'da şehirde yaşarken zincir tasmalar

görmüştüm ama hiçbiri Amerikalıların kullandığı gibi deri, naylon ve uzayıp kısalan türde değildi. Şöyle bir etrafıma bakındım ve "Sokak köpekleri nerede?" diye düşündüm. "Tasma Kanunu" kavramını algılamam epey uzun sürdü. Büyükbabamın çiftliğinde kullandığımız tasmaya benzer tek şey, liderlik konumumuzu belirleyene dek hayvanların boynuna geçirdiğimiz "köpek show" stili düğümlenmiş kalın iplerdi. Bir süre sonra buna gerek kalmaz, hayvanı yine özgür bırakırdık. Çiftlikteki iyi huylu köpeklerin hemen hemen hepsi dediğimiz her şeyi yaptığı için tasmayı genelde katırlarda kullanırdık. Fakat bu alengirli ve şık tasmalar yaşayacağım kültür şokunun sadece başlangıcıydı. Bu ülkeye yeni gelmiş bir göçmen olarak beni çok daha büyük süprizler bekliyordu.

* * *

Birleşik Devletler'e geldiğimde cebimde sadece birkaç dolar vardı ve hiç İngilizce bilmiyordum. Tabii dünyanın en iyi köpek eğitmeni olmak için beni buraya getiren hayalin tüm dillerdeki karşılığı aynıydı. Öğrendiğim ilk İngilizce cümle şuydu: "Eleman arıyor musunuz?"

Sınırı geçerken ayağımda olan çizmelerle bir aydan uzun bir süre San Diego sokaklarını arşınladıktan sonra - inanılmaz bir şekilde - çalışmak istediğim alanda ilk işimi buldum. Her şey o kadar hızlı gelişti ki yaşadıklarım bir mucizeden farksızdı. Gazetelerin ilan sayfalarını okuyamadığımdan köpek eğitimiyle ilgili işler için nerelere bakmam gerektiğini bile bilmiyordum. Bir gün - hâlâ bu ülkede olmanın heyecanıyla titreyerek sokaklarda sürterken - bir köpek kuaförünün vitrinine asılmış ilanı gördüm. Kapıyı çalıp salonun sahibi olan iki hanıma eleman arayıp aramadıkları sorabilecek kadar iki-üç kelimeyi yan

yana getirmeyi başardım ve şaşırtıcı bir şekilde hemen işe alındım.

Unutmayın ki bir kelime bile İngilizce konuşamıyordum, üstüm başım toz toprak içindeydi ve sokaklarda yaşıyordum. Bana nasıl güvenebildiklerini anlamak mümkün değil. Ama bana sadece iş vermekle kalmayıp bir de aldığım iş üzerinden %50 pay önerdiler. Yüzde elli! Birkaç gün sonra da evsiz barksız olduğumu öğrendiler ve orada, kuaför salonunda kalmama izin verdiler.

Bugün bile bu iki kadından Amerikalı koruyucu meleklerim olarak bahsederim. Uzun zamandır tanışıyormuşuz gibi bana güvendiler. İsimlerini hatırlayamasam da karşıma çıkmalarının büyük bir nedeni vardı, bu yüzden hayatım boyunca her ikisine de minnettar olacağım.

Biri size Amerika'daki insanların kaba ve kalpsiz olduğunu söylerse buna sakın inanmayın. Bana elini uzatan bir sürü insanın güveni ve koşulsuz yardımı olmasaydı bugün bulunduğum yerde olamazdım. Bu ülkede, San Diego'daki o iki kadın bu anlamda ilk ama sonuncu değildi. İnanın, yoluma çıkan insanları hatırlayıp gerçekten Tanrı'nın sevgili kulu olduğumu düşünmeden geçirdiğim tek bir günüm yok.

Kuaför Salonunda

Yirmi bir yaşında, neredeyse hiç İngilizce konuşmadan, köpek kuaför salonunda çalışıyordum. *Köpek kuaför salonu*! Sadece bu kavram bile dedemi gülmekten sandalyesinden düşürebilirdi! Çiftlikteki köpekler birbirlerini temizlerler ve sıcakladıklarında aşağıdaki derede yüzerlerdi. Onların temizlik anlayışı çamurun içinde yuvarlanmaktan ibaretti!

Büyükbabam ancak pire ya da başka parazit görürse ya da kürklerinin keçeleştiğini hissederse köpeklere hortumla su tutardı. İnanmakta güçlük çekebilirsiniz ama Meksika'daki sahipler pireli ya da parazitli diye köpeklerini öldürebilirler. Bu konuda hiç merhamet göstermezler - pireli köpekten kurtulup kusurlu olmayan başka bir köpek alırlar. Mazatlan'da çalıştığım veteriner muayenehanesinde bile yapılan bir tür tıbbi bakımdı. Amerika'daki evcil hayvan sahiplerinin köpeklerinin yıkanması, taranması, tırnak kesimi ve süslenmesi için düzenli olarak harcadıkları para miktarı gözlerimin fal taşı gibi açılmasına neden olmuştu. Amerikalıların köpekleri sayesinde Amerikan kültürüne adım atmıştım. Meksika'dayken Amerikalıların evcil hayvanlarına "insanmış" gibi yaklaştıklarını duyardım ama şimdi bunu kendi gözlerimle görüyordum.Görünüşe bakılırsa Amerika'daki köpeklere hiçbir şey yetmiyordu.

"Köpek kuaförü" kavramına yabancı olsam da orada çalışmaya başladığımda mutluluktan ayaklarım yerden kesildi. Patronlarım bana karşı naziklerdi, dahası korkulan güçlü ırk köpeklerini ve huysuzlukları nedeniyle kimsenin dokunmak istemediği köpekleri idare edip sakinleştirebildiğim için kısa süre içinde kayda değer bir şöhrete sahip oldum. Düzenli müşteriler her seferinde beni soruyorlardı ama ben hâlâ köpeklerin diğer çalışanlardan, hatta sahiplerinden ziyade neden benim sözümü dinlediklerini anlayamıyordum. Bir süre sonra *aramızdaki farkı* çözmeye başladım ama yine de bunu kelimelere dökebilmekten çok uzaktım.

San Diego'daki kuaför salonu Meksika'dakinden çok daha fazla kaynağa sahipti. Tırnak kesmek için özel makasları, aromatik şampuanları, köpeklerin tüylerini kurutmak için özel olarak tasarlanmış saç kurutma makineleri vardı. İnanılmazdı! Ama ben Mazatlan'daki veterinerde

yeterince çalışmış olduğumdan özel makaslara ihtiyaç duymuyordum, sıradan makaslarla işimi görebiliyordum. San Diego'daki kuaför salonunun sahipleri sıradan makaslarla ne kadar hızlı ve düzgün iş çıkardığımı görünce şaşkına döndüler. Bu yüzden de en zor grup olarak görüldüğünden sahiplerin en yüksek ücreti ödediği bütün Cocker Spaniel'ler, Teriyer'ler ve Kaniş'ler bana gelmeye başladı. Salonda orta büyüklükte bir Kaniş için 120 dolar ödeniyordu ve bunun 60 doları benim oluyordu! Bundan daha iyisi olamazdı. Kahvaltı ve akşam yemeğinde 99 sente sosisli sandviç yiyor, bunun dışında fazla para harcamadan idare etmeye çalışıyordum. Hedefim bir yılın sonunda yeterince para biriktirmiş halde hayallerime doğru bir adım daha yaklaşmak ve Hollywood'a gitmekti.

Davranış Sorunları

Amerika'ya geldiğim ilk günlerde pahalı saç kesimi yapılmış özel tasmalı köpekleri görünce epey şaşırdım, öte yandan buraya gelmeden önce memleketimde izlediğim "Hollywood reklamları" ve diziler beni bu gibi şeylere az da olsa hazırlamıştı. Bu hayatınız boyunca hakkında türlü hikâyeler dinleyip sonra ilk kez sirke gitmek gibi bir şeydi. Fakat buradaki yeni durumumda beni iliklerime kadar sarsan başka bir şey vardı: Buradaki pek çok köpekte gözlemlediğim tuhaf davranış sorunları. Küçüklüğümden beri sürekli köpeklerle zaman geçirmiş olmama karşın şimdiki aklımla "sorunlu" olarak adlandırdığım köpekler bana tümüyle yabancıydı. Kuaför salonundaki çalışmalarım sırasında hayal bile edemeyeceğim güzellikte - ırk özelliğini vurgulayan parlak gözlü, pırıl pırıl kürklü, muhteşem

vücut hatlarına sahip - köpekler gördüm. Yine de onlara baktığımda ruh hallerinin sağlıklı olmadığını anlayabiliyordum. Hayvanlarla birlikte büyüyünce enerji seviyelerinin normal olup olmadığını otomatikman algılayabiliyorsunuz. At, tavuk, deve, hatta çocuk fark etmez... Sağlıklı ruh hali tüm canlılarda kendini hemen gösterir. İşte bu yüzden Amerika'daki köpeklerde bana oldukça tuhaf gelen doğal olmayan enerjiyi sezebiliyordum. Mazatlan'daki veteriner muayenehanesinde bile böylesine nevrotik, heyecanlı, korku dolu ve gergin köpeklere rastlamamıştım. Tabii sahiplerin bu denli şikâyet ettiğini de duymamıştım! Buradaki köpeklerin saldırgan ve takıntılı olduklarını, sahiplerini deli ettiklerini anlamam için iyi derecede İngilizce bilmeme gerek yoktu. Sahiplerin hayatını açıkça köpekleri yönetiyor gibi görünüyordu. Burada neler oluyordu?

Büyükbabamın Meksika'daki çiftliğine dönecek olursak, orada köpeklerin saçma sapan davranması ve bunun yanlarına kalması ya da bir insana üstünlük taslanması gibi bir şey söz konusu bile olamazdı. Bunun nedeni kötü muamele ya da fiziksel şiddet içeren cezalar değildi. Asıl neden insanların insan, köpeklerin de köpek olduklarını bilmeleriydi. Kimin patron olup olmadığı belliydi. Bu basit denge, köpeklerin atalarının bizim atalarımızın kampına yaklaşmasından ve bütün gün av peşinde koşmaktansa burada daha kolay yemek bulunabileceğini keşfetmesinden bu yana binlerce - muhtemelen on binlerce - yıldır süren köpek-insan ilişkisini bu günlere taşımıştır. İnsanlarla köpekler arasındaki sınırlar çok basit ve aşikârdır. Meksika'da tanıdığım bütün köpekler doğal olarak dengeliydi. Hiçbirinin saldırganlık ya da belirli şeylere karşı takıntılı davranış biçimi gibi tuhaf ve sorunlu bir ruh hali sergilediğini hatırlamıyorum. Genelde keçeleşmiş tüyleriyle göze hitap etmeseler de Tanrı'nın ve Tabiat Ana'nın onlara bahşettiği

bir dengede yaşamlarını sürdürüyorlardı. Hem kendi türleriyle hem de insanlarla sürekli etkileşim içindelerdi. İşte bu yüzden kartpostallara fotoğrafları konabilecek kadar güzel olan Amerika'daki köpeklerin nesi olabilirdi?

Amerika'da bu kadar çok sorunlu köpek olmasının üzerimde yarattığı şaşkınlıkla Los Angeles'a taşındım ve bir köpek eğitim merkezinde işe başladım. Köpek eğitmeni olmak istiyordum ve civardaki en iyi yerin burası olduğunu duymuştum. Zengin insanların bu saygın ve şöhretli kuruma köpeklerini bırakabilmek için büyük paralar ödediklerini biliyordum. Köpekleri "otur", "bekle", "gel", "yat" gibi temel komutları öğrenebilmek için burada iki hafta geçiriyordu.

Bu eğitim merkezinde çalışmaya başladığım ilk günlerde bazı köpeklerin hal ve hareketlerini görünce şoke oldum. Fiziksel olarak hepsi muhteşemdi. Besili, bakımlı, fiziksel sağlık durumlarını yansıtır bir şekilde tüyleri ışıl ışıldı. Ama duygusal olarak çoğu mahvolmuş durumdaydı. Bazıları korku dolu ve tümüyle sinmişti, bazıları da huzursuz ve kontrol edilemeyecek kadar saldırgandı. İşin acı tarafı sahipler bu köpekleri buraya eğitim alsınlar, bu sayede nevrotik davranışlardan kurtulsunlar diye getiriyorlardı. Köpekleri komutlara karşılık vermeyi öğrenince mucizevi bir şekilde korkularından, endişelerinden ve diğer sorunlu davranışlarından kurtulacaktı sanki! Bu maalesef yaygın olarak görülen bir yanlış. Bir köpeğin sakin, dengeli ve uyumlu bir doğası varsa klasik köpek eğitimi onu biraz daha sakinleştirip hayatı herkes için kolaylaştırabilir. Ama sinirli, gergin, korku dolu, saldırgan, dominant, paniklemiş ya da diğer bir deyişle dengesi bozulmuş bir köpek için klasik eğitim yarardan çok zarar verebilir. Eğitim merkezindeki ilk günümde bu gerçeğin ayrımına varmıştım.

Buradaki işim günlük dersler başlayıncaya kadar köpek-

leri kafeslerinde kapalı tutmak, vakti geldiğinde ise onları oradan alıp eğitmenlerinin yanına götürmekten ibaretti. Ders aralarında kafeste tutulmalarından kaynaklanan soyutlanmışlık duygusu köpeklerin ruh hallerine kazınmış olan gerilimi daha da tetikliyordu. Ne yazık ki çalıştığım kurum eğitim sonrasında köpek komutlara uymuyorsa sahiplerden para almadığından eğitmenle talebe arasına bir miktar korku salmak etkili bir yöntem olarak görülüyordu. Bu yüzden bazı köpekler psikolojik olarak geldiğinden daha kötü bir durumda kurumdan ayrılıyordu. Birkaçının vücut dilini kullanarak - sinmiş bir halde, kulakları arkada, bedenleri yere yakın, kuyrukları bacaklarının arasında - eğitmene "Sana sadece korktuğum için itaat ediyorum!" diye karşılık verdiğine tanık oldum. Buradaki her bir eğitmenin profesyonel olduğuna ve insanlık dışı ya da şiddet içeren hiçbir şey yapmadığına inanıyorum. Ancak kişisel gözlemlerime göre bir köpeğin gerçekten dengeli olabilmesi için gereksinim duyduğu temel ihtiyaçlarına ve kafasının nasıl çalıştığına dair bu kurumda derin bir yanlış anlama vardı. Bunun sebebi de klasik köpek eğitiminin insan psikolojisine dayanmasıdır. Yani bu tarz bir eğitim köpeğin doğasını baz alarak başlamaz.

Bu kurumda çalışmaya devam ettim çünkü köpek eğitimi işini öğrenmeye ihtiyaç duyuyordum. Nihayetinde onca yolu bu işi yapmak için kat etmiştim. Yine de hayalini kurduğum şey bu değildi. Bu tarz bir eğitimin insanlara yardımcı, köpeklere zararlı olabileceğini buraya adımımı attığım anda hissetmiştim. Hayalime geri dönecek olursak... İşte o zamanlar hayalim yeni bir şekle büründü. Aslında bu değişim "bir kez daha" tesadüf eseri yaşandı. Yine de dönüp geçmişe baktığımda bunun tesadüf değil kader olduğuna inanmayı tercih ediyorum.

Cesar'ın Yöntemi'nin Doğuşu

Bu eğitim merkezinde çalışırken Pitbull, Alman Kurdu, Rottweiler gibi en güçlü ve en saldırgan köpekleri idare ederken bir kez daha şöhret sahibi oldum. Bu köpeklere bayılıyorum, onlardaki yabani güç bana ilham veriyor. Merkezde bu gibi güçlü ırk köpekleriyle arası iyi olan başka bir çalışan daha vardı ama sinirli ya da heyecanlı köpeklerle çalışmayı pek sevmiyordu. Genelde en sorunlu olanlar beni bulurdu. Güvensizlik sendromu yaşayan saldırgan köpeklere diğer çalışanlar gibi bağırmaksızın usulca yaklaşırdım. Konuşmadan, dokunmadan ve göz teması kurmadan. Aslında böyle bir köpek gördüğümde kafesin kapısını açıp aksi istikamette yürüyecekmiş gibi arkamı dönerdim. Eninde sonunda doğasında merak özelliği taşıyan köpek benim yanıma gelirdi. Bana iyice sokulduktan sonra tasmasını takardım. Böyle yapınca her şey kolaylaşırdı çünkü sakin ve kendine güvenen üstünlüğümü - doğada bir başka köpeğin yapacağı gibi - kurmuş olurdum. Büyükbabamın çiftliğinde yıllarca gözlemleyerek öğrendiğim köpek psikolojisini istemsizce uygulardım. Birbirleriyle etkileşime geçtikleri şekilde onlarla iletişim kurardım. Her ne kadar İngilizce ya da İspanyolca kelimeler kullanmasam da bu benim bugün hâlâ uyguladığım rehabilitasyon yönteminin doğuşuydu. Yaptığım her şey içgüdüseldi.

Bu kurumda çalışırken dengesiz bir köpeğin rehabilitasyonunda "sürünün gücünün" ne kadar etkili olduğunu gördüm ve bunun hayati bir önem taşıdığını keşfettim. Bir gün beraberimde iki Rottweiler, bir Alman Kurdu ve bir Pitbull ile bahçeye çıktım. Orada böyle bir şeye teşebbüs eden tek kişi bendim. Diğer bütün çalışanlar deli olduğumu düşündüler. Aslında yönetim köpekleri sürü halinde dışarı çıkarmamamı açıkça belirtmişti. Fakat yöntemi keş-

fettiğim anda "sorunlu bir köpeğe" yardımcı olmak için "bir köpek sürüsü" kullanmanın ne kadar etkili olduğunu anlamıştım. Yeni ve dengesiz bir köpek "sağlıklı bağ kurabilen bir grupla" tanıştığında sürü yeni geleni "dengeli bir ruh haline geçmesi" için etkiliyordu. Bu noktada benim görevim sürüyle yeni gelen arasındaki etkileşimin aşırı yoğunlaşmamasını sağlamaktı. Taraflardan herhangi birinin saldırgan, ayrıcalıklı ya da savunmacı bir tavır sergilemesine mani olduğum sürece yeni gelen tutumunu diğerlerine uydurabilirdi. Aslında bu köpekler kadar insanlar için de geçerlidir, sürü kökenli türler için uyum sağlamanın ne derece önemli olduğunu genetik özümüz bilir.* Ben de basit bir şekilde bu doğal, genetik dürtüyü harekete geçiriyordum. Köpeklerle sürü odaklı çalışırken onların bir insan eğiticiye kıyasla birbirlerini daha hızlı iyileştirebildiklerini gözlemledim.

Kısa süre içinde o kurumda güvenilir bir eleman olarak ün kazandım. Ancak köpek psikolojisiyle ilgili teorimi geliştirirken orada çok mutsuz oldum. Ve sanırım mutsuzluğumu saklamayı başaramadım. Müşterilerimizin arasında başarılı bir iş adamı vardı. Golden Retriever ile nasıl ilgilendiğimi görüp beni gözlemlemeye başlamış ve yeteneğimden, iş ahlakımdan etkilenmişti. Bir gün yanıma gelip, "Burada mutlu görünmüyorsun, gelip benimle çalışmak ister misin?" diye sordu. Ben de köpeklerle ilgili bir iştir herhalde diye düşünerek ne yapmamı istediğini sordum. "Bir limuzin filom var, sen de onları yıkayacaksın," cevabını aldığımda biraz hayal kırıklığına uğradım.

Tanrım. Bu epey cazip bir teklifti ama ben Amerika'ya köpek eğitmeni olmak için gelmiştim. Karşımda ise öz-

* Kaynak: Robert M. Saponsky, *Social Status and Health in Humans and Other Animals*, Annual Review of Anthropology 33 (2004): 393-414

güveni yüksek, inanılmaz derecede etkileyici bir iş adamı duruyordu.

Tereddüt ettiğimi fark edince teklifini daha da cezbedici kılıp çalışanlarına araba verdiğini söyledi. O zamanlar araba alacak durumum yoktu ve bu Los Angeles gibi bir yerde ayaklarınızın olmaması demekti. Bir karara varmak birkaç haftamı aldı ve sonunda teklifi kabul ettim. Bir kez daha beni doğru dürüst tanımayan bir koruyucu melek yolculuğumun bir sonraki aşaması için uygun şartları hazırlıyordu.

Kulaktan Kulağa

Yeni patronum biraz zor ama adil bir yöneticiydi. Bana işin püf noktalarını ve limuzinleri - üzerlerinde tek bir nokta kalmaksızın - nasıl yıkamam gerektiğini gösterdi. Aslında iş fiziksel güç gerektiriyordu ama mükemmeliyetçi bir yapım olduğundan buna hiç takılmadım. Bu işe devam etseydim herhalde gelmiş geçmiş en iyi araba yıkayıcısı olurdum. Bana düzgün ve kârlı bir iş yönetimi öğrettiği için patronumu hâlâ minnetle anarım.

Şirketin bana araba verdiği günü asla unutmayacağım. Kabul etmek gerekirse sadece bir arabaydı - beyaz renkte 88 model bir Chevy Astrovan - ama ruhsatı benim üzerimeydi ve geldiğimden beri ilk defa Amerika'da başarılı olduğumu sembolize ediyordu. O gün aynı zamanda Pasific Point Canine Academy adıyla "köpeklere yönelik eğitim konusunda" kendi işimi kurduğumu da belirtmeliyim. Bütün sahip olduğum bir logo, arkası logolu bir ceket ve alelacele hazırlanmış kartvizitlerdi ama ne yapmak istediğimden emindim. Artık artist köpekler için dünyanın en iyi eğitmeni olmak istemiyordum. Hedefim Amerika'ya geldiğim günden beri

karşılaştığım pek çok - yüzlerce - sorunlu köpeğe yardımcı olmaktı. Yetiştirilme tarzımın ve özümden gelen köpek psikolojisi bilgisinin hem köpeklere hem sahiplerine umut vereceğine inanıyordum. Klasik eğitimle başarılı olamayan "kötü" köpeklerin sahipleri onları "artık yanlarında tutmayacaklarına" karar verirlerse bu köpeklere ötenazi uygulanacağını duyduğumda çok üzülmüştüm. İçten içe bu köpeklerin de en az benim kadar yaşamayı hak ettiklerini biliyordum. Gelecekle ilgili iyimserliğimin nedeni Amerika'da yardımıma gerçekten ihtiyaç duyan çok fazla köpek olduğuna dair duyduğum derin inançtı. Bu noktada patronuma bir kez daha teşekkür etmem gerek, onun sayesinde vizyonum düşündüğümden çok daha çabuk şekillendi.

Bir şeyin kulaktan kulağa yayılması gerçekten inanılmaz! Yeni bir dedikodu ya da söylenti konusu Los Angeles kadar büyük bir şehirde bile yıldırım hızıyla yayılabiliyor. O kadar şanslıydım ki çevresi geniş patronum yeteneklerimi yüceltirken asla mütevazı davranmıyordu. Arkadaşlarını çağırıyor ve onlara, "Bu gördüğünüz Meksikalı adam köpeklere inanılmaz şeyler yapıyor, köpeklerinizi ona götürün," diyordu. Bu sayede arkadaşları sorunlu köpeklerini bana getirdiler ve sonuçtan mutluluk duydular. Çok geçmeden beni arkadaşlarına anlattılar. Ve Pasific Point Canine Academy'nin - Los Angeles, Inglewood sokaklarında birlikte koştuğum - yedi Doberman ve iki Rottweiler üyesi oldu. Gerçekten görülmeye değerdi!

Bundan sonra çiçeği burnunda işim bomba etkisi yarattı.

İnsanları bu kadar etkileyen ne yapıyor olabilirdim? Amerika'ya geleli henüz birkaç yıl olmuşken ve işimle ile ilgili tek bir reklam yapmamışken nasıl bu kadar başarılı olabilirdim? Güney Kaliforniya'da yüzlerce köpek eğiticisi ve lisanslı davranış uzmanı vardı, üstelik çoğu yaptığı işte

İlk kamyonetim ve Pacific Point K-9 Academy logolu ceketim

ciddi anlamda başarılıydı. Köpeğinizle ilişkinizden ne beklediğinize bağlı olarak onlardan birinin benden daha bilgili olduğuna karar verebilirsiniz. Ben sadece müşterilerim adına konuşabilirim çünkü onlara göre "köpeklerle arasında sihirli bir bağ olan Meksikalı adamın tekiyim." Enerji, vücut dili ve - gerektiğinde - anne köpeğin disipline edici yumaşak ısırışını ya da baskın köpeğin duyarlılığını anımsatan, acı vermeden parmaklarınızın ucuyla gerçekleştirilen fiziksel temas yöntemimin ayırıcı özellikleridir. Hiçbir zaman hayvanlara bağırmadım, vurmadım ya da ceza vermedim. Bir sürü liderinin takipçilerini eğitirken yapacağı doğal düzeltmeleri yaptım. Düzelttim ve yoluma devam ettim. Geliştirdiğim tekniklerde yeni olan hiçbir şey yoktu - hepsi doğayı gözlemlerimden ileri geliyordu. Amerika'da benzer teknikleri uygulayan başka bir köpek eğitmeni yok demiyorum. Fakat yöntemim Los Angeles'daki müşterilerimin umutsuz ihtiyaçlarına hitap etmiş olmalı ki köpeklerini bana getirmeye devam ettiler.

1994 yılında bir müşterimin evinde, onun sorunlu Rottweiler'ı Kanji'yle çalışıyordum. Eğlence sektörüyle

bağlantısı olan ve her gittiği yerde benden bahseden sahibi gibi Kanji de büyük gelişme göstermekteydi. Ben Kanji'yle çalışırken bahçeye kahverengi bir Nissan 300C yanaştı ve içinden nefes kesici bir kadın çıkıp büyük bir özgüvenle bana doğru ağır ağır yürümeye başladı. Onu daha önce nerede gördüğümü anımsamaya çalıştım ama çıkaramadım. Kadının yanında kendine güvensiz, utangaç bir Rottweiler yürüyordu - sonradan öğrendim ki Saki Kanji'nin yavrularından biriymiş.

Kadın bana köpeğini eğitmemi istediğini söyleyince üç hafta sonra onun evine gittim. Kapıyı kimin açtığını tahmin edemezsiniz: Will Smith! O an nefesim kesildi ve hiçbir şey söyleyemedim. Bunun üzerine kadını daha önce nerede gördüğümü hatırladım: *A Low Down Dirty Shame - Adi Dedektif* adlı filmde oynamıştı. Yeni müşterim Jada Pinkett Smith'ti!

Tamam, hadi şu konuyu açıklığa kavuşturalım: Amerika'ya geleli sadece üç ya da dört yıl olmuştu, kendi işimi kurup başarılı olmuştum ve şimdi de Smith çiftinin köpeğiyle çalışmaya başlamıştım!

İlk işinde sürüyle birlikte

Jada ve Will bana Jay Leno'nun onlara iki yeni Rottweiler verdiğini, bu köpeklerin Saki gibi biraz düzeltilmesi gerektiğini söylediler. Ancak bu ifade köpeklerin durumunu ciddi anlamda hafife alıyordu - zira köpekler tam bir felaketti. Neyse ki Jada uyguladığım teknikleri ve işin felsefesini hemen kapan özel insanlardan biriydi. O sadece hayvanın iyiliğini isteyen ve onun mutluluğu için elinden gelen her şeyi yapmaya çalışan ideal bir köpek sahibidir.

O gün şu anda bile süren on bir yıllık arkadaşlığın başlangıcıydı. Jada ve Will beni arkadaşlarına tavsiye ettiler. İçlerinde Ridley Scott, Michael Bay, Barry Josephson ve Van Diesel gibi isimlerin de bulunduğu "Hollywood seçkinleriyle" tanışmama vesile oldular. Ama tüm bunlar Jada'nın bana verdiği en değerli hediye değildi. O beni kanatlarının altına aldı. Bana bir yıl süresince İngilizce öğretecek bir hoca tuttu. En önemlisi de bana inandı. Yaptığım işle tanınmak hayalini kurduğum şeydi ama tüm büyük hediyelerin bir bedeli oluyordu. Kime güvenmeli, kimden sakınmalı ya da hangi tür anlaşmalar iyidir, hangileri kâğıt öğütücüsüne gitmelidir gibi ikilemde kaldığım pek çok şey hayatımı karmakarışık etmeye yetiyordu. Cevap bulamadığım sorular olduğunda Jada'ya danışabileceğimi bilirim. O tanıdığım en cömert, en akıllı insanlardan biri. Ona, "Jada, neler oluyor? Şimdi ne yapmam lazım?" diye sorarım. O da hemen devreye girip, "Tamam Cesar, şimdi bunu böyle yapıyorsun..." diyerek beni yatıştırır. Ben de hayatımda benden çok daha fazla şey bilen biri var ve bu kişi inanılmaz derecede meşgul olmasına rağmen bana yardım etmek için mutlaka zaman ayıracaktır diye düşünürüm. Jada benim için bir müşteriden çok daha fazlası olmuştur. Kendisi benim akıl hocam, kız kardeşim ve değer verdiğim bir diğer koruyucu meleğimdir.

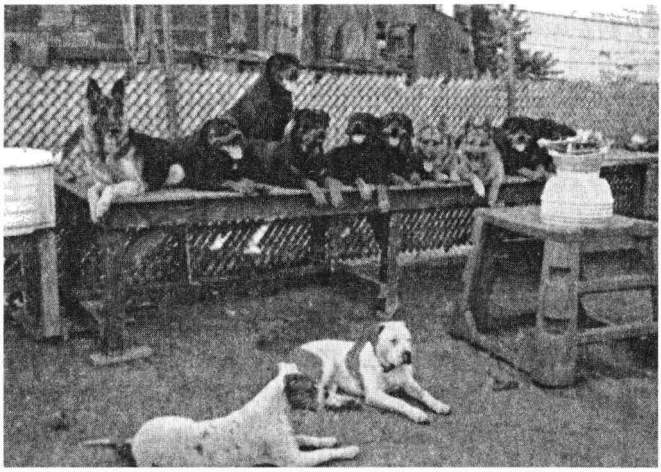
İngilizcemi geliştirirken yaptığım devrim niteliğindeki

çalışmalar için de Jada'ya teşekkür etmeliyim. "Köpekleri rehabilite edip insanları eğitiyorum" diye adlandırdığım kristal berraklığındaki misyonumla ilgili çok heyecanlıydım. Köpek psikolojisi ve hayvan davranışları konusunda bulabildiğim her şeyi okuyarak kişisel bir eğitim programına başladım. Dr. Bruce Fogle'ın *Köpek Aklı* ve Leon F. Whitney'in *Köpek Psikolojisi: Köpek Eğitiminin Temelleri* isimli kitaplarından hem etkilendim hem de içgüdüsel olarak bildiklerimle doğru yolda olduğumu anladım. Bu kitaplardan ve diğerlerinden pek çok şey öğrendim, aynı zamanda okuyup öğrendiklerimi kişisel deneyimlerimle harmanladım. Ulaştığım fikir şuydu: Tabiat Ana dünyanın en büyük eğitimcisidir. Fakat artık daha önce yapmadığım bir şekilde sorgulayarak öğreniyordum, daha da önemlisi sezgilerimle kavradıklarımı açıkça ifade edebilecek durumdaydım. Tabii bir de bu fikirleri anlaşılır bir biçimde İngilizce anlatabiliyordum.

O sırada on altı yaşında olan gelecekteki eşim Ilusion'la karşılaştım ve flört etmeye başladık. Bir arkadaşım Amerika'da erkeklerin kendilerinden genç kadınlarla çıkmasını önleyen bir kanun olduğunu söylediğinde aklımı kaçırıyorum zannettim. Sınırdışı edilme fikri beni dehşete düşürdü ve hemen Ilusion'ın evinden taşındım. Tabii kalbi kırılmıştı. Yine de benim "o kişi" olduğuma tüm kalbiyle inandığından on sekiz yaşına girdiğinde o benim kapımı çaldı. Evliliğimizin ilk yıllarında, hatta oğlumuz Andre doğduktan sonra bile epey çalkantılı bir ilişkimiz oldu. Maço-Meksika usulü eski dünyamdan çıkamamıştım. Benim için önemli olan tek şeyin hayallerim ve kariyerim olduğuna inanıyordum, eşimin de buna katlanması ya da susması gerektiğini düşünüyordum. Ilusion ikisini de yapmadı. Beni terk etti. O gidince durumun gerçekten ciddi olduğunu anladım ve hayatımda ilk defa aynada kendime

bakmak zorunda kaldım. Onu kaybetmek istemiyordum. Onun tekrar evlendiğini ve başka bir adamın oğlumuzu yetiştirdiğini görmek de istemiyordum. Ilusion bana ancak iki koşulla döneceğini söyledi: Evlilik terapilerine katılmamız ve ilişkimizde tam zamanlı bir taraf olmaya kendimi adamam halinde. İstemeyerek de olsa kabul ettim. Bu kadar çok şey öğrenmem gerektiğini bilmiyordum. Yaptıklarım yanlıştı. Ilusion dengesiz köpekleri rehabilite ettiğim yöntemle beni rehabilite etti. Güçlü bir hayat arkadaşının ve ailenin ne kadar büyük bir hediye olduğunu, ailenin her üyesinin gerektiğinde taşın altına elini sokması gerektiğini öğretti. Bugün Ilusion, Andre ve Calvin'in dünya üzerindeki en kıymetli hediyelerim olduğuna inanıyorum.

Bir taraftan daha iyi bir eş olmaya çalışırken diğer taraftan limuzin kiralama işindeki patronum ve Jada gibi müşterilerim sayesinde altından kalkamayacağım kadar çok iş almaya başladım. Kurtarma organizasyonları ellerindeki köpekleri uyutmadan önce "son bir şans" olabilirim umuduyla beni arıyorlardı. Birdenbire kendimi rehabilitasyonları yeni tamamlanmış ama öksüz kalmış bir köpek sürüsüyle başbaşa buldum. Daha geniş bir alana ihtiyacım vardı, bu yüzden Los Angeles'ın güneyinde bulunan ardiye bölgesinde yıkık dökük bir yer kiraladım. Ilusion'la beraber oranın tadilatını yaparak orayı köpekler için bir tür geçici ev ve grup terapileri için köpeklerin bırakılabileceği Köpek Psikolojisi Merkezi'ne çevirdik. Bütün bu süreç içinde kendi yöntem ve felsefemi sıradan köpek sahiplerine nasıl açıklayacağımı düşünüp durdum.

Köpek Psikolojisi Merkezi'nin ilk günleri

Amerikalılar ve Köpekler: Çok Seven İnsanlar Ülkesi

Meksika'da *Lassie* ve *RinTin Tin*'i seyrederken bu süperstar köpeklerin maceraları beni çok eğlendirirdi ama yine de o çocuk aklımla bile bu dizileri seyreden diğer insanların tüm bunların bir Hollywood fantazisi olduğunu bildiğini farz ederdim! Lassie üst üste dört kez havladığında ve Timmy ona dönüp, "Ne var Lassie? Yangın mı? Ev... Ah hayır. Ahır mı yanıyor? Teşekkürler kızım. Hadi gidelim!" dediğinde gerçek köpeklerin böyle şeyler yapmayacağını benim bildiğim gibi herkesin bildiğini düşünürdüm. Amerika'ya geldiğimde çoğu köpek sahibinin istemsizce Lassie'nin Timmy'nin dediği her şeyi anladığını düşündüğünü fark edip şoke oldum. Burada köpekleri Lassie - yani köpek kıyafeti içindeki insanlar gibi - algıladıklarını öğrendim. Bunu hazmetmem biraz zaman aldı. Ancak kısa süre içinde gördüm ki hayvan sahiplerinin

çoğu - kedi, köpek, kuş, hatta Japon balığı bile olsa - kıyafetsiz birer insan gibi görüyordu. Ve hayvanlara bu bilginin ışığında yaklaşılıyordu!

Birleşik Devletler'e gelişimden yaklaşık olarak beş yıl sonra birdenbire sorunu çözdüm: Amerika'da bu kadar çok sorunlu köpek olmasının nedeni sahiplerin onları insan yerine koymasıydı. *Onların hayvan olmalarına izin verilmiyordu!* Herkesin potansiyalindeki sınırları zorlayabildiği özgürlükler diyarında köpeklerin durumu vahimdi. En iyi mamalarla, en iyi evlerle, en iyi kuaförlerle ve sevgiyle inanılmaz derecede şımartılıyorlardı. İstedikleri bu değildi ki! *Onlar sadece köpek olmak istiyorlardı!*

Meksika'da dünyanın en iyi köpek eğiticilerini - yani köpekleri - izlediğim saatleri, kurduğumuz doğal ilişkiyi düşündüğümde Birleşik Devletler'deki köpeklerin ve sahiplerinin nasıl daha mutlu ve daha sağlıklı canlılar olabileceğimden emindim. Benim yöntemim beyin ameliyatı değil. Bunu ben bulmadım. Tabiat Ana bulmuş. Mutluluk formülüm basit: Dengeli ve sağlıklı bir köpek için sahibin onunla egzersiz yapması, onu disipline etmesi ve ona şefkat göstermesi gerekir. Fakat sıralamaya uymak hayati önem taşır ki bunun nedenini daha sonra detaylı bir şekilde açıklayacağım.

Ne yazık ki Amerika'da tanıştığım pek çok köpek sahibi bu mutluluk formülündeki sıralamayı umursayıp şefkati birinci sıraya koyuyor. Hatta çoğu köpeğine şefkatten başka bir şey vermeyerek formülü şefkat, şefkat ve şefkat olarak değiştiriyor! Tabii bu tamamen iyi niyetle yapılan bir şey. Ancak iyi niyet zamanla köpeklerine zarar verebiliyor. Ben bu gibi insanlara "çok seven insanlar" diyorum.

Bu satırları okurken, "Ben de köpeğimi çok ama çok seviyorum çünkü o benim bebeğim. Ayrıca o gerçekten çok iyi... Herhangi bir davranış sorunu sergilemiyor," diye

düşünüyor olabilirsiniz. Aslında doğal olarak olumlu, tasasız, kendine güvenli bir köpeğiniz varsa onunla en ufak bir sorun yaşamadan bir ömür geçirebilirsiniz. Onu aşırı sevgiyle sarmalayıp karşılığında sadece muhteşem koşulsuz köpek sevgisi alabilirsiniz. Dünyanın en mükemmel köpeğiyle birlikte olduğunuz için kendinizi dünyanın en şanslı köpek sahibi olarak görebilirsiniz. Köpeğiniz sayesinde mutlu olursunuz. Ben de sizin adınıza mutlu olurum. Ama lütfen köpeğiniz için önemli olabilecek, onu mutlu edebilecek bir şeyleri gözden kaçırıyor olabileceğiniz olasılığını aklınızdan çıkarmayın. Umarım bu kitap köpeğinizin - türüne özgü - duyduğu bazı ihtiyaçlara dair sizi daha duyarlı kılar ve bu ihtiyaçları giderebilmeniz için daha yaratıcı yöntemler bulmanızda size ilham verir.

Sizinle paylaşmak üzere olduğum şeyler hayat deneyimlerimin gerçekleridir. Bunlar benim yirmi yılı aşkın bir süre zarfında binlerce köpekle çalıştıktan sonra kişisel olarak öğrendiğim, deneyimlediğim ve gözlemlediğim birikimlerdir. Köpeklere yardımcı olmanın misyonum olduğuna ve hayatımı onların bana öğreteceği her şeyi öğrenerek geçireceğime tüm kalbimle inanıyorum. Kariyerimi köpeklerin arasında sonsuz bir eğitim olarak görüyorum. Ben talebeyim, onlar da benim hocalarım. Bırakın bana öğrettiklerini size de öğretsinler. Onlar bizim onlara vermek istediklerimizin her zaman gerçek ihtiyaçları olmayabileceğini görmemi sağladılar.

BİZİ SAKİN VE KENDİNE GÜVENLİ LİDERİNİZE GÖTÜRÜN

2

Hayvanlarla Konuşabilseydik

Enerji Dili

Köpeğinizle iletişim kurarken ne tür bir yöntem kullanıyorsunuz? O bir sincabın peşine takılıp sizi duymaksızın mahallede son hız koşarken yanınıza gelmesi için yalvarıyor musunuz? En sevdiğiniz terliğinizi geri alabilmek için ona agucuk yapıyor musunuz? Kanepeye kurulup bu kadın deli mi acaba diyen gözlerle size bakarken nefesiniz yettiği ölçüde oradan inmesi için bağırıyor musunuz? Bunlardan herhangi biri size kendinizi anımsatıyorsa kullandığınız yöntemlerin işe yaramadığından haberdar olduğunuzu biliyorum. Bir köpeğin mantıklı düşünemeyeceğini biliyorsunuz ama onunla başka türlü bir iletişim de kuramıyorsunuz. İşte ben de size bunun için çok daha iyi bir yol olduğunu göstermek üzere buradayım.

Karşılaştığı tüm hayvanların dilini anlayıp konuşabilen Dr. Dolittle'ın hikâyesini hatırlayın. Hugh Lofting'in kitabından 1928'de sessiz filme uyarlanan, otuzlu yıllarda radyo programına dönüştürülen, 1967'de müzikal bir film olan, yetmişli yıllarda çizgi filmi çıkan, Eddie Murphy'nin gişe rekorları kıran komedilerine taşınan bu muhteşem

hikâye ve başkarakteri nesilden nesile çocuklara hitap etmiştir. Dünyayı hayvanların gözünden görüyor olsaydık bize kapıları açılabilecek sınırsız dünyaları bir düşünün. Dünyayı yükseklerde uçan bir kuşun gözünden gördüğünüzü, yaşamın içinde bir balina gibi üç boyutlu yol aldığınızı ya da yarasaların yaptığı gibi dünyayı ses dalgalarıyla algıladığınızı hayal edin. Kim insanı heyecandan titreten bu olasılıkların hayalini kurmaz ki? Dr. Dolittle hikâyesinin en çekici tarafı hayvanları büyük ekranda hayata geçirmesidir.

Size Dr. Dolittle'ın sırrının sadece yaratıcı bir kurgu olmadığını söylersem ne düşünürsünüz?

Büyük ihtimalle bu sırrı bir insan bakış açısıyla hayal ediyorsunuz. Belki de size köpeğinizle konuşmanızı sağlayacak bir iletişim şekli önermemi bekliyorsunuz. Belki de bunun sizin lisanınızı onunkine çevirecek bir terimler sözlüğü olmasını umuyorsunuz. Köpeğinizin lisanı neye benziyor merak ediyorsunuz. *Otur*, *bekle*, *gel*, *yat* gibi sözcükleri içeriyor mu? Tercümeleri bağırarak mı yoksa fısıldayarak mı söylemeniz gerekiyor? Hıçkırarak ağlamayı ya da havlamayı öğrenmeniz gerekecek mi? Köpeğinizin arkasını koklayacak mısınız? Peki köpeğiniz size nasıl karşılık verecek? Onun ne dediğini nasıl tercüme edeceksiniz? Gördüğünüz gibi köpekten insana bir dil kitabı - İngilizce'den İspanyolca'ya yapılmış olduğu gibi - yapılmaya çalışılsa epey zorlu bir iş olurdu.

Dünyadaki tüm canlıların anlayabileceği *evrensel bir dil* olsaydı çok daha kolay olmaz mıydı? "İmkânsız! İnsanlar bile tümüyle aynı lisanı konuşamıyor!" dediğinizi duyar gibiyim. Doğru ama bu insanların asırlardır ortak bir dil geliştirme çabasının önüne geçemedi. Antik çağlarda üst sınıftan olan eğitimli insanlar Latince öğrenirlerdi. Bu sayede önemli evrakları okuyup anlayabiliyorlardı.

Hıristiyanlık döneminde herkes Latince okuyup yazmayı biliyordu. Bugün ise İngilizce lisan zincirinin en üst noktasında. Ben bu dili on dört yıl önce Amerika'ya ilk geldiğimde zor yoldan öğrendim. İnanın bana bu dili konuşarak doğmadıysanız sonradan öğrenmek için bundan daha zor bir lisan düşünemiyorum. Buna rağmen Çin'den Rusya'ya kadar herkes artık bu dili iş dünyasının uluslararası dili olarak kabul ediyor. İnsanlar da lisan engelini yıkmak için diğer iletişim yollarını geliştirmeye çalışıyorlar. Hangi lisanı konuşursanız konuşun görme özürlüyseniz Braille alfabesi kullanabilirsiniz. Duyma özürlüyseniz uluslararası işaret dilini kullanarak bir diğer duyma özürlüyle anlaşabilirsiniz. Teknolojinin gücü sayesinde matematik ve bilgisayar dilleri pek çok linguistik engeli aşarak farklı dili konuşan insanların kolayca anlaşmasına olanak sağlıyor.

İnsanlar bu kadar kolektif lisanı geliştirmede başarılı olabildilerse biz de gezegenimizdeki diğer canlılarla iletişim kurmak için bir yol bulamaz mıyız? Tüm canlılar için aynı anlamı ifade eden, öğrenebileceğimiz bir lisan olamaz mı?

Müjdemi isterim! Dr. Dolittle'ın evrensel lisanının mümkün olduğunu bildirmekten mutluluk duyuyorum. Ve bunu insanlar bulmadı. Bu insan da dahil olmak üzere bütün canlıların bilmeden konuştuğu bir dil. Dahası hayvanlar bu lisanı içgüdüsel olarak bilerek doğarlar. İnsanlar ise bu lisana vakıf olarak doğsalar da zaman içinde - çocukluktan itibaren kelimelerin tek iletişim yolu olduğunu öğrenince - bunu unutma eğilimi gösterirler. İşin komik tarafı biz insanlar her ne kadar bu lisanı bilmediğimizi düşünsek de sürekli bu lisanla konuşuruz. Farkında olmaksızın 7 gün 24 saat bu lisanda yayın yapıyoruz! Hayvanları nasıl anlayacağımıza dair en ufak bir fikre sahip olmasak da

onlar bizi anlıyorlar. Biz iletişimde olduğumuzu bilmesek de onlar bizi net olarak algılıyorlar!

Türler arası gerçekten evrensel olan bu dile *enerji* denir.

Vahşi Doğada Enerji

Enerji nasıl bir lisan olabilir? Size birkaç örnek vereyim. Vahşi doğada değişik hayvan türleri sorunsuzca bir arada yaşarlar. Mesela Afrika'daki geniş ovaları ya da vahşi ormanları düşünün. Maymunları ve kuşları ormandaki bir su kaynağının etrafında dururken ya da zebra ve ceylan gibi değişik ot oburların ovalarda gezinip kristal berraklığındaki sudan içtiğini görebilirsiniz. Birbirinden farklı pek çok değişik tür aynı alanı paylaşsa da her şey barışçıldır. Peki bu kadar sorunsuz bir şekilde bir arada olmayı nasıl başarıyorlar?

Bundan daha az egzotik bir örneğe ne dersiniz? Evinizin arka bahçesinde bir arada varoluşu gerçekleştiren sincaplar, kuşlar, tavşanlar, hatta tilkiler olabilir. Çim biçme makinenizin devrini yükseltmediğiniz sürece hiç sorun çıkarmazlar. Neden? Çünkü bütün bu hayvanlar birbirleriyle aynı rahat, dengeli ve yüzyüze getirmeyen enerji ile iletişim kurarlar. Bütün hayvanlar diğer hayvanların yakınlarda dolaştığını ya da su içmek, yiyecek aramak, uyumak, birbirlerini temizlemek gibi kendilerine ait işler yaptıklarını bilirler. Hepsi belli bir olgunluk içinde, birbirine saldırmadan barış içinde yaşar. Bizim aksimize birbirlerine kendilerini nasıl hissettiklerini sormaları gerekmez. Yansıttıkları enerji diğerlerine bilmeleri gereken her şeyi söyler. Bu anlamda *sürekli birbirleriyle konuşurlar.*

Şimdi bu barışçıl görüntü zihninizde canlanmışken

şunu hayal edin: Aniden bahçenize ya da ormandaki su kaynağına yeni bir hayvan gelip bambaşka bir enerji yansıtsa...

Bu yeni enerji bir sincabın bir diğerinin zulasını talan etmek için kullandığı ya da bir ceylanın daha iyi bir su içme pozisyonu yakalamak için diğerinin yanından geçmesi kadar sıradan olabileceği gibi aç bir yırtıcının bir sonraki avı için sınırlarını zorlaması kadar ciddi de olabilir. Bir grup barışçıl hayvanın aniden irkilip - genelde yırtıcı sahneye çıkmadan - nasıl savunma pozisyonuna geçtiğine hiç dikkat ettiniz mi? Büyük ihtimalle bir koku alırlar ya da yırtıcının yansıttığı enerjiyi hissederler.

Beni hayvan krallığı ile ilgili en şaşırtan şey, yakınlarda bir yırtıcı olduğunda, diğer hayvanların etrafta bulunmanın güvenli olup olmadığını genelde bilebilmeleridir. Düşünün ki seri katil olduğunu bildiğiniz bir adamla tanıştırılıyorsunuz. Onun yanında rahat olabilir misiniz? Tabii ki hayır! Ama bu gezegen üzerinde yaşayan bir hayvan olsaydınız büyük ihtimalle seri katil istirahat mi ediyor yoksa etrafı kolaçan ederek av fırsatı mı kolluyor bunu bilebilecektiniz. Bir yırtıcı av enerjisi yansıttığında - hatta ortalarda görünmese bile - diğer hayvanlar bunu anında hissederler. Bizler insan olarak hayvan enerjilerindeki bu küçük değişimlere karşı tümüyle kör ve sağırız, bu yüzden bir kaplanın her zaman tehlikeli olduğunu düşünüyoruz. Halbuki o kaplan az önce yüz kırk kiloluk bir geyiği yemiş ve yorgunluktan bitap halde bir kenarda uyukluyor olabilir. Ancak midesi boşaldığı anda başka bir hayvana dönüşür - tümüyle içgüdüsel olarak buna "hayatta kalma enerjisi" denir. Arka bahçenizdeki sincap bile bu değişikliği fark eder. Hayvan krallığında yanıp sönen kırmızı ışıklarla anons edilen bu alarm durumuna nedense biz insanlar tepkisiz kalma eğilimi gösteririz.

Şimdi size Amerika'nın güney bölgelerinde yaşayan insanların aşina olduğu bir örnek vermek istiyorum. Florida, Louisiana ya da Carolina bölgelerinde güneşli bir günde bataklık kıyılarında dev timsahların miskince güneşlendiğini görürsünüz ki bu bölgelerin etrafı son derece pahalı ve özel golf alanlarıyla kaplıdır! Timsahlar güneşlenirken golfçüler birkaç metre ötede atışlarını yaparlar. Balıkçıllar, telli turnalar ve kaplumbağalar gayet mutlu bir şekilde bu dehşet verici sürüngenlerin yanında güneşin tadını çıkarırlar. Yaşlı hanımlar pasta tabağı büyüklüğündeki köpekleriyle timsahların yaşadığı bataklığın kenarından geçen patikada yürürler. Sizce burada ne olmakta? Yanıt çok basit. Kaplumbağalardan Chihuahua'lara kadar diğer bütün hayvanlar içgüdüsel bir şekilde bu korkutucu yırtıcı hayvanların o sırada avlanma modunda olmadığını bilirler. Bir şeyden emin olabilirsiniz: Bu büyük yaratıkların mideleri guruldamaya başladığında ve enerjileri av moduna döndüğünde diğer hayvanların hepsi bir saniye içinde yok olurlar. Büyük ihtimalle golf oynayanların dışındaki herkes. Fakat şunu da unutmamak gerekir ki onlar doğadaki en tuhaf yaratıklardır, modern bilim bile onları tam olarak çözmeyi başaramamıştır.

İnsanlarda Enerji

Konu enerji olduğunda, kabul etmek istemesek de hayvanlarla pek çok ortak noktamız var. İnsan dünyasındaki en acımasız cangıllardan biri olan lise kafeteryalarını düşünün. Kafeteryayı gözünüzde sporcular, ders çalışmak dışında hiçbir şey düşünmeyen öğrenciler ve muhtelif ürünlerle kafayı bulmuş keşler gibi değişik türlerin bir arada

kaynaştığı bir su kaynağı olarak canlandırın. Sonra kabadayı kılıklı oğlanlardan biri "kazayla" küçük bir çocuğun yemek tepsisine çarpsın. Bu çarpışmadan açığa çıkan enerji dalga dalga yayılarak bütün salonu dolduracaktır. Evdeki ergen çocuğunuza bunun doğru olup olmadığını sorabilirsiniz. Ve hayvan krallığında olduğu gibi bu enerji değişimini hissetmeniz için bu ikilinin dövüşmesi gerekmez. Tüm bunların üstüne tepsisi yere düşen çocuğun kötü bir gün geçirmekte olduğunu düşünelim. Gün içinde sınavlarının kötü geçtiğini ve enerjisinin düşük olduğunu varsayalım. Tepsi yere düşünce istemsizce yukarı bakacak ve kabadayı ile göz göze gelecektir. Kabadayı ise olayın üstünde durmadan dönüp yoluna devam edecek olsa bile ufaklığın zayıf - hatta neredeyse kaybolmuş - enerjisini fark edip aralarındaki dinamiklerin aniden şekil değiştirmesine neden olacaktır. Hayvan krallığında buna "güçlünün ayakta kalması" denir.

Bu kavramı okul kafeteryasının biraz daha ötesine taşıyarak tüm toplumu düşünelim. Doğru ya da yanlış biz Amerika'da liderlerimizin Bill Clinton ya da Ronald Reagan gibi dominant, güçlü bir enerji yansıtmasını bekleriz. Tony Robbins gibi bazı güçlü liderler etraflarındaki herkesi etkileyen karizmatik bir enerji yayarlar. Martin Luther King, Jr. benim "sakin ve kendine güvenli" diye adlandırdığım ideal bir lider enerjisi sunar. Gandhi de bir liderdi ama onun enerjisi daha çok nazik ve merhametli doğasını yansıtan cinstendi.

Aslında insanların bu gezegen üstünde akıllı, nazik, merhametli ve sevilebilir bir lideri takip eden tek canlı türü olması ilginçtir. İnsanlar değişken ve dengesiz bir lideri bile kabul edebilirler ama bu kendi içinde başlı başına kitap olabilecek ayrı bir araştırma konusudur! Anlamak bizim için çok zor olsa da hayvan krallığında

bir lider olarak Fidel Castro her zaman Rahibe Teresa'yı yener. Hayvanlar aleminde ahlak ya da doğru ve yanlış gibi kavramlar yoktur. Diğer taraftan hayvanlar güce ulaşmak için asla hile yapmaz ve yalan söylemezler - bunu yapamazlar. Çünkü böyle bir şey yapmaya kalksalar diğer hayvanlar bunu hisseder. Doğada liderler hiç tartışmasız ve çok bariz olan mutlak gücü yansıtmak zorundadırlar. Hayvan krallığında en akıllının ya da en adilin değil sadece güçlülerin ayakta kaldığı kanuna bağlı kurallar, düzenler ve ritüeller vardır.

Hiç "korkunun kokusu" ifadesini duydunuz mu? Bu sadece bir ifade değildir. Hayvanlar enerji titreşimlerini hissederler ama koku onların ikinci güçlü duyusudur ve köpeklerde enerji ile koku duyusu birbiriyle yakından ilintilidir. Aslında köpekler korktuklarında anal keselerini boşaltarak sadece diğer köpeklerin değil bizim gibi diğer hayvanların da fark edebileceği bariz bir koku salgılarlar. Bir köpeğin koku duyusu beynin duygularla ilgili bölümü olan limbik sistem ile bağlantılıdır. *Köpek Aklı* isimli kitabında Dr. Bruce Fogle 1970'lerde yapılan araştırmalardan bahseder ve bu çalışmalarda köpeklerin insan terindeki bileşenlerden biri olan bütirik asidi insanlardan bir milyon kez daha güçlü algılayabildiklerini anlatır.* Yalan söyleyen insanların ellerindeki ter yoğunluğundaki değişimi dakikalık hassaslıkta ölçebilen yalan dedektörlerini düşünmenizi isterim. Köpeğiniz esas itibariyle yaşayan, nefes alan bir yalan makinesidir!

Gerçekten de köpekler korktuğumuzu koklayarak anlayabiliyorlar mı? Bunu anında hissedebilirler. Pek çok koşucu ve postacı bir evin yanından koşarak ya da

* Kaynak: Bruce Fogle, *The Dog's Mind: Understanding Your Dog's Behavior*, New York: Macmillan, 1990, 38

yürüyerek geçerken, köpeğin havlayıp hırlayarak ya da saldırmaya hazır bir şekilde bahçe çiti boyunca - ya da direkt olarak bahçe kapısına doğru - koşmasıyla yaşadığı asap bozucu deneyimi hatırlıyacaktır.

Böyle bir köpek evi koruma görevini üstlenmiş ve bu rolü ciddiye alıyor olabilir. Pek çok postacı ve koşucu bu tarz köpeklerin kontrolden çıktığında neler yapabileceğine dair yara ya da diş izi taşır. Bu güçlü ve agresif köpeklerin çoğu "kırmızı bölge" diye adlandırdığım tehlike sınırını geçmiş olabilir. (Kırmızı bölgeye geçmiş bir köpek ciddi bir vakadır, o nedenle bu konuyu gelecek bölümde derinlemesine işleyeceğiz.)

Köpeklerin duygularımızı nasıl anladığını görmek amacıyla bahçesinde kırmızı bölgeye geçmiş bir köpeğin bulunduğu bir evin yakınından geçtiğinizi hayal edin. *Belki de havlayan köpeğin bir sırrı vardır.* Belki o da sizden korkuyordur! Bununla birlikte siz korkudan donup kaldığınızda aranızdaki güç dengesi birden değişir. Köpek sizdeki enerji değişimini "altıncı hissi" yoluyla mı algılar? Yoksa beyin kimyanızdaki ya da vücudunuzdaki değişimlerin kokusunu mu almaktadır? Bilim henüz bunu biz sıradan insanların anlayabileceği şekilde açıklayamıyor, fakat bence doğru cevap her ikisinin de karışımıdır. Onlarca yıldır sürdürdüğüm kişisel gözlemlerimden ötürü bundan eminim. Sarhoş bir poker arkadaşınıza yaptığınız blöfü bir köpeğe yapamazsınız! Korkuya kapıldığınız anda köpek sizden daha avantajlı bir pozisyonda olduğunu anında fark eder. Bu duygu nedeniyle zayıf bir enerji yansıtırsınız. Köpek havladığında üstünde durmayıp yolunuza devam etmek yerine korkudan donup kalıyorsanız, köpeğin size ulaşması halinde büyük ihtimalle saldırıya uğrar ya da ısırılırsınız. Doğal yaşamda zayıf olan çok çabuk elenir. Bunun doğrusu ya da yanlışı tartışılamaz, milyonlarca yıldır dünya üzerinde yaşam böyle süregelmiştir.

Enerji ve Duygular

Enerji ile ilgili anlamamız gereken en önemli şey onun "duyguların dili" olduğudur. Herhangi bir hayvana üzgün, yorgun, heyecanlı ya da rahat olduğunuzu söylemeniz gerekmez çünkü bütün hayvanlar doğal olarak nasıl hissettiğinizi bilirler. Geriye dönüp *Reader's Digest* ya da *People* gibi dergilerde yayınlanmış olan - evcil hayvanların hasta, yas tutan ya da depresyondaki sahiplerini nasıl rahat ettirip hayatlarını kurtardığına dair - hikâyeleri düşünün. Bu hikâyelerde genellikle "sanki sahibinin neler yaşadığını biliyordu" gibi yorumlar yer alır. İşte ben de sizlere bunun doğru olduğunu, hayvanların kesinlikle sahiplerinin ne hissettiğini bildiklerini söylemek için buradayım. Fransa'da yapılmış bir çalışma köpeklerin insanlardaki duygu değişimlerini anlamak için koku duyularını kullandıklarını ortaya koymuştur.* Ben bir bilim adamı değilim ama bütün hayatını köpeklerin etrafında geçirmiş biri olarak düşüncem hiç tereddütsüz köpeklerin etraflarındaki insanların duygu ve enerjilerindeki en ufak değişiklikleri bile hissedebildikleri yönündedir. Hayvanlar doğal olarak sorunlarınızın içeriğini anlayamayabilirler, yani boşanıyor olduğunuz için kalbiniz mi kırık, işinizi mi kaybettiniz yoksa cüzdanınızı mı çaldırdınız bilemezler çünkü bu insan halleri onlara hiçbir şey ifade etmez. Yine de bu durumlar belirli duyguları doğurur ve bu duygular evrenseldir. Dünya üzerindeki türünüz ne olursa olsun hasta ve üzgün, bütün türler için hasta ve üzgün demektir.

Hayvanlar sadece diğer hayvanlarla iletişim içinde değildirler, aynı zamanda dünyanın enerjisini de algılaya-

---

* Kaynak: Hubert Montagner, *L'Attachement: Les Debuts de la Tendresse*, Paris: Editions Odile Jacob, 1988

bilmektedirler. Tarihe dönüp bakacak olursak depremi önceden "tahmin eden" köpekler ya da hortumdan saatler önce tavanarasına saklanıp orada bekleyen kedilerle ilgili sayısız hikâyeye rastlarsınız. 2004 yılında Charley Tayfunu Florida kıyılarını vurmadan yarım gün önce - elektronik vericilerle işaretlendikten sonra hareketleri izlenen - Sarasota civarında yaşayan on dört köpekbalığı ilk defa bölgeyi terk edip daha derin sulara doğru yol almıştı. Aynı yıl Güneydoğu Asya'yı vuran o korkunç tsunamiyi düşünün.* Görgü tanıklarının anlattıklarına göre büyük dalga kıyıya vurmadan bir saat kadar önce turistleri gezdirmek için kullanılan zincirli filler daha yüksek yerlere gidebilmek için zincirlerini kırmaya ve ağlamaya benzer sesler çıkarmaya başlamışlar. Bölgede bulunan hayvanat bahçelerindeki hayvanların hepsi inlerine, mağaralarına çekilmiş ve dışarı çıkmayı reddetmiş. Sri Lanka'da bulunan Yala Doğal Yaşam Parkı'ndaki bütün hayvanlar - köpek, leopar, kaplan, fil, ayı, geyik, bufalo ve maymunların hepsi - daha güvenli bölgelere kaçmış.** Bunlar beni hâlâ şaşırtmaya devam eden Tabiat Ana mucizelerinden sadece birkaçı ve güçlü enerji dilinin nasıl işlediğini gösteren muhteşem ifadelerdir.

Sürekli olarak hatırlamanız gereken en önemli şeylerden biri, etrafınızdaki hayvanların - özellikle de hayatınızı paylaştığınız evcil hayvanlarınızın - günün her anı enerjinizi okuyor olduklarıdır. Enerjiniz asla *yalan söylemez* daha doğrusu *söyleyemez*. Suratınız kızarana dek köpeğinize koltuktan inmesi için bağırabilirsiniz ama bir liderin enerji-

---

* Kaynak: Don Oldenburg, *A Sense of Doom: Animal Instinct for Disaster*, The Washington Post, 8 Ocak 2005

** Kaynak: Maryann Mott. *Did Animals Sense Tsunami Was Coming?* National Geographic News, 4 Ocak 2005

sini yansıtmıyorsanız - ya da derinlerde bir yerlerde yeterince yalvarırsa ona izin vereceğinizi biliyorsanız - evcil hayvanınız sizi her şekilde zorlayacaktır. Ve sadece kendi istediği zaman koltuktan inecek, o kadar bağırmanın ardından konunun üzerinde durmayacağınızı bilecektir. Köpekler yüksek sesli insanları genelde heyecanlı ve duygusal bir dengesizlik işareti olarak algıladığından ya öfke nöbetinizin hiç üstünde durmayacak ya da kafası karışacak ve korkacaktır. Bunun kesinlikle kanepe kullanım kurallarınızla ilgisi olduğunu düşünmeyecektir!

Sakin ve Kendine Güvenli Kişilik

Enerji dilinin gücünü anladığınıza göre şimdi de size köpeğinizle daha iyi bir iletişim kurabilmeniz için enerjinizi nasıl kullanacağınızı açıklayacağım. Nasıl bir enerji yansıttığınızı köpeğiniz birkaç saniye içinde anlayacağından tutarlı olmanız cidden çok önemli. Köpeğinizle birlikteyken sürekli "sakin ve kendine güvenli" enerji diye adlandırdığım enerjiyi yansıtmak istersiniz. Sakin ve kendine güvenli bir lider rahattır, aynı zamanda her şeyi kontrolü altında tuttuğuna dair kendinden emindir.

Son zamanlarda kendine güvenli ifadesi hak etmediği kötü bir şöhrete sahip oldu. Burnu büyük ifadesini andırdığı için olabilir ama ikisi arasında dağlar kadar fark var. Popüler kültürden tanıdığınız insanları düşünün. İnandığı politikanın hangi tarafında durduğundan bağımsız Bill O'Reilly'nin öfkeli ve kendine güvenli olduğunu kabul etmeniz gerekir. O, "Kapa çeneni!" diye bağırır ve başkalarının sözünü kesip kabadayılık taslayarak yoluna devam eder. Pek çok durumda öfkeli ve kendine güvenli olmanız aleyhinize işler - bu enerjinizi verimli

kullanmanızı olumsuz etkilediği gibi tansiyonunuz için de kötüdür. Öfkeli ve kendine güvenli bir köpek iyi bir sürü lideri olamaz çünkü diğer köpekler onu dengesiz olarak algılar.

James Bond filmlerinde pek çok kötü adamda bu özelliği görmüş olmanıza rağmen işim gereği görüştüğüm insanlarda "sakin ve saldırgan" enerjiye pek rastlamam. Bu insanlar filmlerde bir gram terlemeden ya da martinilerini dökmeden dünyayı havaya uçuran düğmelere basarlar. Her halükarda hayvan krallığında "sakin ve saldırgan" enerji insan olmayan canlılar için doğal bir enerji şekli değildir.

Peki ya sakin ve kendine güvenli kişiler? Onlar hayvanlar aleminin liderleridir. İnsanlar aleminde ise - sayıları çok fazla olmamakla beraber - en güçlü, en etkileyici ve en başarılı kişilerdir. Profesyonel davranışlarımdaki bir numaralı rol modelim olan Oprah Winfrey sakin ve kendine güvenli enerjinin somut örneğidir. O her zaman rahat ve soğukkanlı, aynı zamanda inkâr edilemez şekilde güçlü ve her zaman duruma hâkimdir. Manyetik enerjisi insanları öylesine harekete geçirir ki bu da onun dünyanın en etkileyici - ve zengin - kadınlarından biri olmasının nedenidir.

Oprah'ın köpeklerinden biri olan Sophie ile ilişkisi bir başka hikâyedir. Köpekleriyle ilişki kurmalarına yardımcı olmam için beni çağıran pek çok güçlü insan gibi Oprah'ın da o çok övünülecek sakin ve kendine güvenli enerjisini Sophie'yle paylaşmada bazı sorunları vardı. İnsanlara köpekleriyle ilgili yardımcı olduğum yıllar boyunca kudret timsali olarak düşünülebilecek pek çok yönetmen, stüdyo şefi, film yıldızı, doktor, avukat ya da mimarla tanıştım ve işlerinde son derece dominant-kendine hâkim görünen bu insanların evlerinin kapısından adım attıkları anda tüm

idareyi köpeklerine bıraktıklarını gözlemledim. Bu insanlar köpekleriyle paylaştıkları hayatlarını genellikle yumuşak taraflarını ortaya çıkarabildikleri tek yer olarak algılıyorlar. Ne yazık ki bu onlar için rahatlatıcı ve tedavi edici olurken hayvanın psikolojisine zarar verebiliyor. Köpeğiniz arkadaştan çok bir sürü liderine ihtiyaç duyar. Yine de sakin ve kendine güvenli enerji konusunda bir rol model arıyorsanız televizyonu açıp *Oprah Winfrey Show*'u izleyin ve onun gerek konuklarıyla gerekse seyircisiyle nasıl etkileşime girdiğine dikkat edin. Köpeğinizle, kedinizle, patronunuzla, hatta çocuklarınızla iletişim içindeyken bu tür bir enerjiden fayda sağlayabilirsiniz.

Gerçekten Yapıncaya Kadar Rol Yapın

Peki doğal olarak sakin ve kendine güvenli bir insan değilseniz ne olacak? Herhangi bir sorun ortaya çıktığında nasıl tepki veriyorsunuz? Heyecanlanıp panikliyor musunuz yoksa savunmaya geçip saldırganlaşıyor musunuz? Sorunu kişisel bir saldırı olarak görme eğiliminde misiniz? Enerji gerçeği yansıtır, ancak *enerji* ve *güç* odaklanılabildiği gibi kontrol de edilebilir. Nöroterapi, meditasyon, yoga ve diğer rahatlama teknikleri yansıttığınız enerjiyi nasıl daha iyi kontrol edebileceğinizi öğrenmek için mükemmeldir. Küçük bir çocukken sekiz yıl boyunca yoğun judo eğitimi almam ruhsal enerji kontrolünü benim için köklü bir alışkanlık haline getirdi. Sinirli, gergin, endişeli ya da aşırı duygusal biriyseniz - hayvanlar bu enerjiyi kolayca okuyabildiğinden açık bir kitap gibisiniz demektir - bu yöntemler evcil hayvanlarınızla ilişkilerinizde büyük değişimler yaratabilir. İçinizdeki sakin ve kendinize güvenli enerjinin

gücünü kullanmayı öğrenmeniz hem ruhsal sağlığınızı hem de hayatınızdaki insanlarla ilişkilerinizi olumlu yönde etkiler. Size bunu garanti ederim.

Köpeklerine doğru enerjiyi yansıtmada sorun yaşayan müşterilerime genelde hayal güçlerini ve görselleştirme tekniklerini kullanmalarını öğütlerim. Davranışlarınızı değiştirmeniz için zihin gücünüzü nasıl kullanmanız gerektiğini öğreten bir sürü kişisel yardım, psikoloji ve felsefe kitabı bulabilirsiniz. Dr. Wayne Dyer, Tony Robbins, Deepak Chopra ve Dr. Phil McGraw beni en çok etkileyen yazarlardan bazılarıdır. Konstantin Stanislavski ve Lee Strasberg'in geliştirmiş olduğu rol yapma teknikleri de dünyayla kurmuş olduğunuz ilişkinin şeklini değiştirmede mükemmel yöntemler sunar.

National Geographic kanalındaki *Köpeklere Fısıldayan Adam* programımın ilk sezonunda, görselleştirme gücümüzü kullanarak enerjimizi ve köpeklerle olan ilişkimizi nasıl değiştirebileceğimize dair - mükemmel bir örnek teşkil eden - bir vakayla karşılaştım.

Sharon ve kocası Brendon kendi gölgesinden bile korkan Julius isminde çok tatlı, şirin bir Pitbull-Dalmaçyalı kırması evlat edinmişlerdi. Onu yürüyüşe çıkardıklarında kuyruğu bacaklarının arasında titreyerek yürüyor ve fırsatını bulduğu anda güvenli evine doğru kaçmaya çalışıyordu. Eve misafir geldiğinde ise donup kalıyor ve mobilyaların arkasına saklanıyordu. Aileyle çalışmaya başladığımda Julius korktuğunda ya da yürüyüş sırasında tasmasını çekmeye başladığında Sharon'ın endişelendiğini fark ettim. Köpeği için o kadar endişeleniyordu ki onu sözcüklerle teskin etmeye çalışıyor, bu yöntem işe yaramadığında da gökten yardım dilenir hale geliyordu. Julius'un sahibinin endişeli enerjisini hissedip daha da korktuğunu hemen anladım.

Sharon bana aktris olduğunu söylediğinde aslında içinde olan ama kullanmadığı güçlü bir tekniği olduğunu fark ettim. Aktörler değişik karakterlere dönüşebilmek ve bir duygu yoğunluğundan diğerine kolayca geçebilmek için kendi içlerine doğru yol almayı, düşünce, duygu ve hayal gücünü kullanmayı öğrenirler. Bunun üzerine Sharon'a sahnede ya da filmlerde rol yaparken kullandığı aynı "alet kutusuna" yönelmesini, basit bir aktörlük egzersizi olarak sakin-kendine güvenli bir karaktere konsantre olmasını söyledim.

Eğitimi olduğu için Sharon ne demek istediğimi hemen anladı. Bir an bile tereddüt etmeden, "Kleopatra," dedi. Ben de ona bundan sonra Julius'la her yürüyüşe çıktığında "Kleopatra olmasını" önerdim.

Onun bu oyunculuk egzersizini "ilk kez" denemesini izlerken inanılmaz heyecanlandım! Julius'u yürütürken gerçekten Kleopatra olduğunu hayal etmeye başlamıştı. Değişim müthişti! Dimdik yürürken çenesini hafif indirip - göz gezdirdiği toprakların kraliçesiymişcesine - etrafına şöyle bir bakındı. Yaşamı boyunca geliştirmiş olduğu rol yapma yeteneğine şükürler olsun ki birden gücünün ve güzelliğinin farkına vardı, başta köpeği olmak üzere herkesin kendisine itaat etmesini beklemeye başladı. Tabii Julius hiç oyunculuk eğitimi almamıştı ama Sharon'daki enerji değişimini hemen sezdi ve başka şansı olmadığını düşünerek onun Kleopatra fantezisindeki oyun arkadaşı rolünü anında üstlendi. Bir kraliçeyle yürüdüğünü kavradığında korkusunu bir kenara bırakıp rahatladı. Sonuçta Kleopatra gibi güçlü bir kraliçe tasmasını tutarken hangi köpek korku duyabilirdi ki?

Julius ve sahipleri çok çalışıp epey ilerleme gösterdiler. Hiç aksatmadan her gün aynı egzersizleri aylarca yaptılar ama bir yılın sonunda Julius artık yürüyüşlerinde son

derece rahattı, hatta eve gelen misafirleri bile karşılıyordu ve tüm bunlar sakin-kendine güvenli liderliğin gücü, biraz da Kleopatra'nın yardımıyla olmuştu.

Sakin ve İtaatkâr Enerji

Bir köpek sürüsündeki takipçi için en ideal olan sakin ve itaatkâr enerjidir. Bu aynı zamanda köpeğinizin sizinle ilişki kurarken yansıtmasını istediğiniz en sağlıklı enerji türüdür. İnsanlar Köpek Psikolojisi Merkezi'ne gelip sürümü - yaklaşık olarak kırk ila elli köpeği - zamanlarının %90'ında son derece yumuşak ve sakin gördüklerinde çok şaşırıyorlar. Bunun sebebi sürümün sakin ve itaatkâr, ruhsal açıdan dengeli köpeklerden oluşması.

Kendine güvenli ifadesindeki gibi *itaatkâr* kelimesi de olumsuz çağrışımlar uyandırır. İtaatkâr demek bastırılmış, ezilmiş demek değildir. Köpeğinizi bir zombiye ya da köleye dönüştürmek hiç değildir! İtaatkâr en basit haliyle rahat ve anlayışlı anlamına gelir. Sınıfta iyi davranışlar sergileyen çocukların ya da kilisedeki cemaatin enerjisidir. Köpek davranışları üzerine seminer verirken her seferinde dinleyicilerime sakin ve itaatkâr oldukları için teşekkür ederim - bunun nedeni açık fikirli olmaları ve birbirleriyle sohbet edebilmeleridir. Karıma karşı sakin ve itaatkâr olmayı öğrendiğimde evliliğimin % 100 gelişme kaydettiğini de belirtmeliyim.

Köpeklerle insanların gerçek bir iletişim geliştirmesinde "öncelikle" köpeğin sakin ve itaatkâr bir enerji yansıtması gerekir. (Köpek sahibi olarak asla itaatkâr taraf olmak istemeyiz.) Arama kurtarma yapan bir köpek kendine güvenli değil aktif itaatkârdır. Bu gibi bir köpek

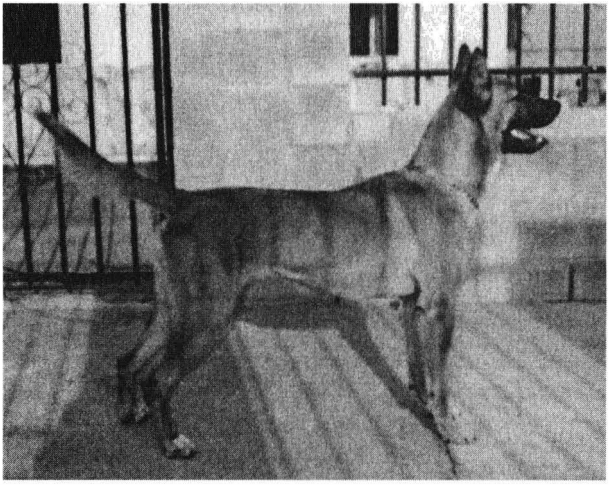
sahibinin önünde yürüyüp yapı molozlarının önünde heyecanla sıçrarsa, sahibi önce köpeği oturtup itaatkâr bir ruh haline girinceye kadar bekler, sonra da ona arama yapması için işaret verir. Engelli insanlarla birlikte yaşayan asistan köpekler de sahipleri görme engelli ya da tekerlekli sandalyeye mahkûm bile olsa ilişkideki itaatkâr taraf olmalıdırlar. Bu köpekler insanlara yardımcı olmak için oradadırlar, aksi için değil.

Vücut Dili

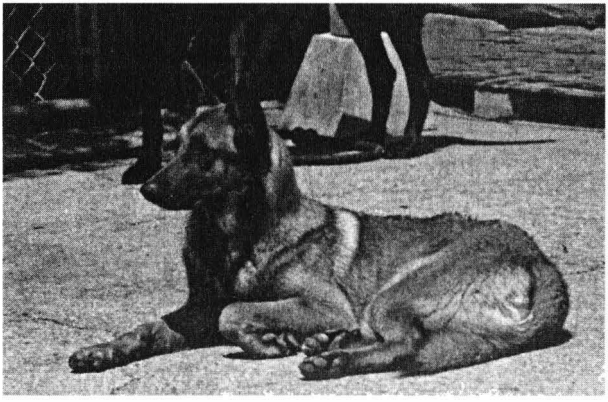
Köpeğiniz sürekli enerjinizi okur ve sizi gözlemler. Ayrıca vücut dilinizi de okur. Köpekler birbirleriyle etkileşim içindeyken de vücut dilini bir iletişim yolu olarak kullanırlar, ancak vücut dillerinin yansıttıkları enerjinin bir fonksiyonu olduğunu hatırlamamız önemlidir. Bu noktada Sharon ve Julius örneğini hatırlayın, unutmayın ki sadece Kleopatra olduğunu düşünmek bile Sharon'a daha dik ve daha vakur durması için ilham vermişti. Enerji vücut dilini beslemiş ve buna karşılık olarak vücut dili enerjisini güçlendirmişti. Bu ikisi birbiriyle her zaman bağlantılıdır.

Sergilediği görsel ipuçlarından yola çıkarak köpeğinizin vücut dilini siz de yorumlayabilirsiniz, yine de farklı enerjilerin vücut dilini değiştirebileceğini unutmamalısınız. Bu tıpkı insanı sinir eden eşsesli sözcükler gibidir, okunuşları aynıdır ama farklı anlamları vardır - *read* ve *red* ya da *flee* ve *flea* gibi. Anadili İngilizce olmayan biri için bu kelimeleri ayırt etmek biraz zaman alır. Ama tabii her şey ortamla ilgilidir. Bir kelimenin anlamı nasıl kullanıldığına bağlıdır. Köpeklerde ve vücut dilinde de bu aynıdır. Ku-

laklarını arkaya yatırmış bir köpek - sürüdeki takipçi için uygun - sakin ve itaatkâr sinyaller veriyor olabilir. Ya da korkuyordur. Diğer bir köpeğin üzerine çıkan köpek üstünlük sinyali veriyor olabileceği gibi basit bir oyun davranışı da sergiliyor olabilir. Enerji her zaman içeriği belirler.

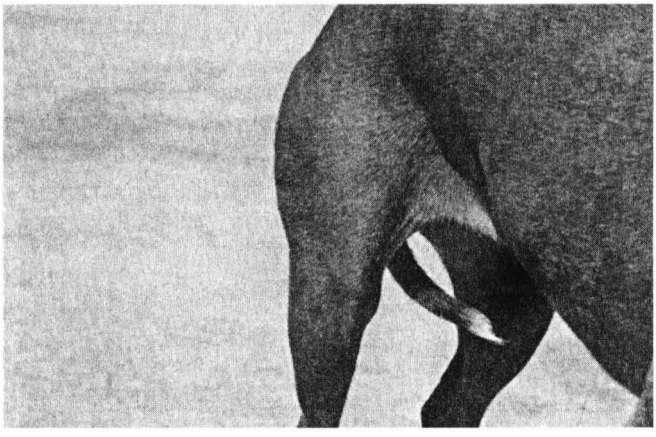
Tetikte, dominant

Tetikte, rahat

Sakin, itaatkâr

Korku (kuyruk bacaklar arasında)

Sizi Koklayabilir miyim?

Daha önce bahsetmiş olduğum gibi koku da köpekler için bir lisan işlevi görebilir. Köpeğinizin burnu - sizinkinden milyonlarca kat daha hassas olduğundan - ona çevresiyle ilgili çok önemli bir bilgi verir. Doğada bir köpeğin anal kokusu onun adıdır. İki köpek karşılaştığında - bir tanışma şekli olarak - birbirinin poposunu koklar. Telefon defterleri olmadığından köpekler birbirlerine nerede yaşadıklarını, nerelerde gezdiklerini ifade edebilmek için bir çalı, ağaç gövdesi, kaya parçası ya da direk üzerine çiş yaparlar ve bu noktayı klavuz olarak kullanırlar. Kızışma dönemindeki bir dişi köpek kendi bölgesinin her tarafına çiş yaparak kokusunu bırakır, bu ertesi sabah civardaki erkek köpeklerin kapının önünde belirmesine neden olacak türde el ilanıdır.* Koku yoluyla köpekler diğer bir köpeğin hasta olup olmadığını ya da ne tür bir mama yediğini anlayabilirler. Köpeklere ve onların insanlardaki duygusal değişimleri "koklayarak" anlama yetileriyle ilgili bilim adamları yıllarca araştırma yapmışlardır. 2004 yılının Eylül ayında *British Medical Journal* dergisi Cambridge Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmanın sonuçlarını yayınladı. Bu çalışma köpeklerin idrar örneklerini "koklayarak" %41 doğrulukla mesane kanserini tespit edebildiklerini ortaya koydu.** Bu tür becerilerle ilgili yıllarca etkileyici hikâyeler anlatılmıştır ama şimdi "bilim" köpeklerin yüksek donanımlı teknik cihazlar saptamadan çok önce hastalıkları fark edebildiklerini çeşitli araştırmalar yaparak anlamaya çalışıyor.

---

* Kaynak: Leon F. Whitney, *Dog Psychology: The Basics of Dog Training*, New York: Macmillan, 1971, 152-53

** Kaynak: Carolyn M. Willis, *Olfactory Detection of Human Bladder Cancer by Dogs: Proof of Principal Study*, BMJ 329 (2004): 712

İçine girip birkaç dakika uzandığınızda sizi vücut fonksiyonlarınızla ilgili taramadan geçirerek net teşhisler koyabilen CT cihazını duymuşsunuzdur. Sizinle ilk karşılaştıklarında köpekler de aşağı yukarı aynı şeyi yaparlar. Burunlarını kullanarak vücudunuzu tarayıp sizi sıkı bir kontrolden geçirirler ve nerelerde bulunduğunuzu, son zamanlarda neler yaptığınızı anlarlar. Köpeklerin görgü kuralları gereğince onlara bunu yapma izni vermeniz gerekir. Köpek Psikolojisi Merkezi'nde yeni bir köpek sürünün bölgesine girdiğinde, sürü üyelerinin kendisini koklamasına izin vermesi onun görgüsü ile ilintilidir. Yeni köpek sakin bir şekilde durup buna izin verirse sürü tarafından kolayca kabul görecektir. Kaçarsa diğer köpekler koklayıncaya kadar onun peşinde koşacaklardır. Koklandığında rahatsız oluyorsa ya da agresifleşiyorsa bu onun "asosyal olduğunun" işaretidir. Bu - tıpkı biriyle tanıştığında el sıkmayı bilmeyen bir insan gibi - görgü kurallarını öğrenmemiş bir köpektir. Merkezime adımını atan bir insan sürünün yanına gittiğinde köpekler ona da aynı şeyi yaparlar. Korkutucu görünen kırk köpeklik bir sürünün kendilerini koklaması çoğu kişi için rahatsız edici ya da tam anlamıyla dehşet vericidir. Bu süreçte bahsi geçen kişinin köpeklere bakmaması ve dokunmaması gerekir. Sürünün "herhangi türden bir canlıyla" kolayca anlaşabilmesinin tek yolu onu "koklayarak" diğerlerinden ayrıştırmasıdır. Ben köpeklerimin gözünde "Cesar" değilim. Cesar'ın kokusunu ve enerjisini taşıyan bir sürü lideriyim.

Köpeğiniz tanıyabilmek için sizi kokladığı sırada "onun sürü lideri olabilmeniz için" doğru enerjiyi yansıtmanız çok önemlidir. Onunla sağlıklı bir ilişki geliştirebilmeniz için sürü lideri kavramını ilerideki bölümlerde derinlemesine inceliyeceğiz. Ama öncelikle köpeğinizin dünyayı sizin gibi görmediğini unutmamalısınız. Onun dört ayaklı bir

insan değil de bir hayvan olduğunu, doğası gereği sahip olduğu özellikleri anlamaya çalışırsanız köpeğinizin "enerji diliyle" size ne söylediğini daha iyi "duyuyor" olacaksınız.

"Yani annenizin bir hayat kadını olduğunu söylüyorsunuz."

3

Köpek Psikolojisi

Kanepe Gerekmez

Bir önceki bölümde, insanlarla hayvanlar arasında bir iletişim kavramı olarak enerjiyi tanımlamaya ve izah etmeye çalıştım. Bilseniz de bilmeseniz de köpeğinizle enerji, vücut dili ve koku yoluyla sürekli iletişim halindesiniz. Peki köpeğinizin size verdiği mesajları nasıl yorumlayacaksınız? Ve onun mesajını aldıktan sonra doğru enerjiyi nasıl yansıtacaksınız? Köpek psikolojisini anladığınızda - doğasını kavrayıp dünyayı onun gözleriyle görmeye çalıştığınızda - bunu kolayca çözeceksiniz.

İnsanlar Satürn'den Köpekler Plüton'dan Gelir

Gerçek bir uyumun yakalanabilmesi hiçbir ilişkide tek yönlü çabayla gerçekleşemez. İki tarafın da ihtiyaçlarının giderilmesi gerekir. Kadın-erkek ilişkilerini düşünün. Evliliğimin ilk yıllarında bir erkek olarak dünyayı algılama şeklimin, karımın bir kadın olarak dünyayı algılama şeklinden farklı olduğunu anlamam epey zamanımı almıştı.

İlişkide beni mutlu edip huzur veren konular her zaman karımı mutlu edip ona huzur vermiyordu ve ben sadece kendi ihtiyaçlarımı ön plana alarak ilerlediğimde sorunlarımız gerçekten ciddileşiyordu. Ya benim dediğim ya benim dediğim diye tutturuyordum çünkü bencildim ve inanın başka bir yol olduğunu bilmiyordum.

Hayatımdaki en önemli kadının psikolojisini anlamadan gerçek anlamda nasıl iletişim kurabilirdik ki? Gerçek anlamda bir bağ kurabilmemiz imkânsız görünüyordu ve bağlılık içermeyen bir ilişki her zaman boşanma tehlikesini beraberinde getiriyordu. Dünyayı Ilusion'ın gözünden görmeyi öğrenebilmek için ilişki psikolojisine dair pek çok kitap okumam gerekti ve inanın bunu yapmış olmam evliliğimizde büyük değişiklikler yarattı.

Köpeğinizin gerçek doğasını yeni bir yaklaşımla anlamaya çalışırsanız "onunla olan evliliğinizde" olumlu birtakım değişiklikler yaratabilirsiniz. Türler arasındaki o etkileyici bağı ancak bu bilgiyle mümkün kılabilirsiniz.

Müşterilerimin çoğunun köpekleriyle ilgili yaptığı ilk hata erkeklerin kadınlarla ilgili yaptığı hataya benziyor. Karşı tarafın kafasının kendilerininki gibi çalıştığını sanıyorlar. Evcil hayvanlarını anlamaya çalışırken insan psikolojisini baz alıyorlar ve cinsi ne olursa olsun - Alman Kurdu, Dalmaçyalı, Cocker Spaniel ya da Golden Retriever - tüm köpekleri dört ayaklı insanlar olarak görüyorlar.

İnsan psikolojisi bizim ilk referans noktamız olduğu için hayvanları insanlaştırmamız gayet normal. Dünyanın bize ait olduğu bilgisiyle yetiştirildiğimiz için bizim istediğimiz şekilde dönmesini arzuluyoruz. Ancak insan türü olarak ne kadar zeki olursak olalım Tabiat Ana'nın yarattığı bir şeyi tersine çevirmeye muktedir değiliz. Çağrıldığım pek çok vakada insan yerine konan bir köpeğin davranış bozukluğu gösterdiğine şahit oldum. Davranış bozukluğu gösteren

bir köpek de dengesiz, tatminsiz ve çoğunlukla "sorunlu" bir köpek oluyor. Üst üste kaç kez sahibinin hayatını yaşayan bir köpekle çalışmak durumunda kaldığımı hatırlamıyorum. Bu gibi köpekler dominant, saldırgan ve takıntılı davranışlar sergileyerek kaotik ev ortamları yaratıyorlar. Bazen bu sorunlar yıllarca devam edebiliyor. Şaşkına dönmüş bir sahibi genelde, "Bu köpek kendini insan zannediyor," derken buluyorsunuz. İşte bu noktada devreye giriyorum ve şöyle diyorum: "Hayır, o kendini insan zannetmiyor. Sizi temin ederim ki köpeğiniz köpek olduğunu çok iyi biliyor. Bunu bilmeyen, yani sorunlu olan sizsiniz."

Farklı Geçmişler Farklı Bugünler

İnsanlar ve hayvanlar farklı atalardan gelen değişik özellikleri ve hayatta kalmalarını sağlayan farklı güçlü ve zayıf yönleriyle farklı evrimler geçirdi. Profesör Marc D. Hauser *Vahşi Kafalar: Hayvanlar Aslında Ne Düşünür?* isimli kitabında farklı hayvanların hayatta kalabilmeleri için kafalarında farklı "zihinsel araç kitleriyle" yaratıldığını anlatır.* Doğanın engin çeşitliliğini anlamaya başlamanın kolay bir yolu olduğu için ben bu "araç kiti" benzetmesini çok seviyorum. Daha önce de anlattığım "enerjinin evrensel dili" gibi bazı araçları hepimiz paylaşıyoruz. Bazı araçlar ise türlere özel - mesela koku gibi

* Kaynak: Marc D. Hauser, *Wild Minds: What Animals Really Think*, New York: Henry Holt and Company, 2000, xiv-xx

bazı araçlar birden çok tür için geçerlidir ama bunlardan bazılarının hayatta kalmasında daha büyük bir rol oynamıştır. Her biri kendi içinde evrim geçirmiş olan bu "araçlar" bir hayvanın kafasında toplanarak onun alet kutusunu oluşturur, böylece her tür kendisi için "özelim ve benzersizim" psikolojisine sahip olabilir. Zürafaların kendilerine has bir psikolojileri vardır. Fillerin de. Bir kertenkelenin psikolojisinin insanınkine benzer olduğunu düşünmezsiniz, değil mi? Tabii ki hayır. Çünkü kertenkeleler farklı evrimler geçirmişlerdir ve insandan çok daha farklı bir hayat sürerler. Onlar bizlerden tümüyle farklı fonksiyonlarla "yaratılmışlardır." Araç kiti benzetmesine geri dönecek olursak, bir doktorun ameliyathaneye bir bilgisayar programcısının araç kitiyle girmesini beklemezsiniz. Aynı şekilde bir su tesisatçısının lavabonuzu bir kemancının araç kitiyle tamir etmesini beklemezsiniz. Her biri farklı işler yaptığından farklı araçlar taşır. Binlerce yıldır köpekler ve insanlar yakın bir etkileşim içinde - hatta birbirlerine bağımlı - olmalarına rağmen köpekler de biz insanlara uygun olmayan işler için yaratılmışlardır. Bunu bir düşünün. Sahip olduğunuz farklı işleri ve bunlar için gereken araç kitlerinizi düşününce köpeğinizin kafasının sizinki gibi çalışmadığını göreceksiniz.

Köpekleri insanlaştırdığımız zaman onlarla aramızdaki bağı koparıyoruz. Köpekleri insanlaştırdığımızda onları tıpkı bir insanı sever gibi sevebiliyoruz, ama bunu yapınca da onlarla kurabileceğimiz bağın derinliğini kaybediyoruz. Onları gerçekten "oldukları gibi" sevme şansımızı da yitirmiş oluyoruz.

Bu kitabı okuduğunuzda ya da televizyon programımı seyredip seminerlerimden birine katıldığınızda, "Köpekler insanlar gibi düşünmez. Köpek psikolojisi insan

psikolojisinden çok farklıdır," ifadelerinin sıklıkla tekrarlandığını düşüneceksiniz. Bu sözleri yeteri kadar duyduğunuza inanıyorsanız ve köpeğinizi "köpek olarak" kabul etmeye hazırsanız tebrikler! Köpeklerini "şirin bir küçük insan" olarak gören ve bu mantığı bozmak istemeyen kaç müşteriyle karşılaştığımı, bu konuda bana kaç insanın yazdığını bilseydiniz hayrete düşerdiniz. Bu gibi sahipler köpeklerini "bebekleri" olarak görürler ve onları "köpek olarak" düşünürlerse aralarındaki bağı güçlendirmekten çok tümüyle kaybedeceklerinden korkarlar. Bir gün seminer sonunda yer alan soru-cevap bölümünde cesareti kırılmış görünen bir kadın ayağa kalktı ve "Bize söylediğiniz her şeyin şu ana dek köpeklerimize dair öğrendiğimiz her şeyin aksi olduğunun farkında mısınız?" diye sordu. Ben de dinleyicilere dönerek, "Üzgünüm insan arkadaşlarım," dedim. Bazı müşterilerim sorun yaşamamak adına köpek yoldaşlarını şimdiye kadar gördüklerinden farklı bir biçimde görmeleri ve onlara daha farklı yaklaşmaları gerektiğini öğrendiğinde gözyaşlarına boğulur. Bazen de konsültasyondan sonra önerdiğim değişiklikleri yapmaya gönüllü olmayan köpek sahibini ve hiçbir zaman barışçıl ve dengeli bir yaşam süremeyecek olan köpeği düşünerek ben üzülürüm. Bu satırları okuyor ve o kişilerden biri olabileceğinizi düşünüyorsanız lütfen cesur olun. Köpeğinizi gerçek doğasıyla yeniden tanımanın *gerçekten* heyecan verici bir macera olduğunu düşünün! Sizden tümüyle farklı ama çok özel bir türle bu kadar yakın yaşamanın ve dünyayı onun gözleriyle görmeyi öğrenmenin size verilmiş olan bir ayrıcalık olduğunu düşünün! Unutmayın ki değişime inanarak köpeğinize bir söz vermiş oluyorsunuz. Köpeğinize kendi doğal potansiyaline ulaşabilmesi için bir fırsat tanımış oluyorsunuz. O canlının dünyaya geliş şeklini olduğu

gibi kabul ettiğiniz için yaşayan başka bir canlıya saygı göstermiş oluyorsunuz. Sizi köpeğinize daha da yakınlaştıracak yeni bir bağın temellerini atmış oluyorsunuz.

Köpek psikolojisi neden farklıdır? Bunu anlamak için insanların resmin içinde olmadığı başka bir yere, yani köpeklerin doğada nasıl yaşadığına bakmamız gerekir. Köpekler hayatlarına biz insanlardan çok daha farklı bir şekilde başlarlar. Hatta en temel duyularımız bile farklıdır.

Burun, Gözler, Kulaklar: Sırasıyla!

Anne köpek doğum yaptığında yavrular burunları açık ama gözleri ve kulakları kapalı doğarlar. İlk günlerde bir köpeğin hayatındaki en hayati şey olan "koku" annenin kokusuyla kendini gösterir. Anne her şeyden önce koku ve enerjidir. Bir insan yavrusu da annesinin kokusunu diğer insanların kokusundan ayırabilir, yani koku bizim için de önemlidir.* Ama bu bizim en önemli duyumuz değildir. İnsanlar için "görmek inanmaktır." Cesar Millan adında bir adamın kırk köpeklik bir sürüyü tasma kullanmadan kontrol edebildiğini duyduğunuzda bunu yaptığını görünceye kadar inanmazsınız. Fakat bir köpek için koklamak inanmaktır. Koklayamazsa anlayamaz. Gerçek olmadığını düşünür. Peki ya şu mukayeseye ne dersiniz: Biz insanların burnunda sadece 5 milyon koku reseptörü varken, yetişkin bir köpeğin burnunda ortalama 220 milyon reseptör vardır. Aslında iz süren ve ceset arayan köpeklerin eğitmenleri size köpeklerin gelişmiş bilimsel ekipmanla-

* Kaynak: H. Varendi & R. H. Porter & J. Winberg, *Does the Newborn Baby Find the Nipple by Smell?* The Lancet 8, Ekim 1994: 989-90

rın bile seçemediği kokuları yakalayabildiğini söyleyecektir.* Kısaca ifade edecek olursak, yavru bir köpek burnunu en temel duyu organı olarak kullanıp dünyayı "görerek" büyür.

Koku ve enerjinin yanı sıra yavru - onun neye benzediğini bile bilmeden - süt emmek için annesine doğru sürünürken dokunma duyusunu deneyimler. Doğumundan on beş gün sonra gözleri açılır ve dünyayı ancak o zaman görerek keşfetmeye başlar. Ve yaklaşık olarak yirmi günlük olmadan kulakları açılmaz.** Buna karşın onlarla nasıl iletişim kurmaya çalışıyoruz? Bizi anlıyorlarmış gibi onlarla konuşuyoruz ya da bağırarak komut veriyoruz!

Burun, gözler ve kulaklar. Müşterilerim bunu sürekli tekrar etmemden hoşlanmıyorlar ama yine söyleyeceğim. Burun, gözler ve kulaklar. Bunu hafızanıza kazıyın. Bu köpeklerdeki duyuların doğal sıralamasıdır. Dikkat çekmek istediğim nokta şu: Köpekler doğdukları andan itibaren dünyayı bizlerden çok daha farklı bir şekilde deneyimlemeye başlarlar. Özünde çok daha farklı bir dünya deneyimlerler.

Aslında bir yavru için doğum deneyimi bile bir insan yavrusunun doğumundan çok farklıdır. Bir köpek için annenin sakin ve kendine güvenli enerjisi her şeye nüfuz eder. Buna karşın insan için tipik bir doğum senaryosu düşünelim. Tipik bir doğum odasında erkeğin rolünü hayal edin: "Nefes al canım, nefes al!" En sevdiğiniz durum komedisini düşünün: Erkek bekleme odasını arşınlar ya da

---

* Kaynak: H. Varendi & R. H. Porter & J. Winberg, *Attractiveness of Amniotic Fluid Odor: Evidence of Prenatal Olfactory Learning*, Acta Paediatrica 85 (1996): 1223-27

** Kaynak: John Paul Scott & John L. Fuller, *Genetics and the Social Behavior of the Dog*, Chicago: University of Chicago Press, 1965, 94-95

doğum odasında kan görünce bayılır. *I Love Lucy* dizisinde Ricky ve Mertzes'in Lucy'nin hastaneye yapacağı yolculuğun her aşamasını defalarca prova etmesini hatırlayın ama günü geldiğinde dağılırlar.

İlk defa anne-baba olacak kişiler için doğum genelde stresli ve telaşlıdır. Hayvanlar aleminde ise olay çok farklıdır. Doğal ortamında köpek ne doğumdan korkar ne de doktor, hemşire ya da kendisine moral verecek bir doğum koçuna ihtiyaç duyar. Yuvasını hazırlar, içine tek başına girer ve genellikle etrafında kimseyi istemez. Hiç anne köpeği yeni doğmuş yavrularıyla - onları temizleyip süt verip besleyebileceği - bir dolaba ya da bir yatağın altına girerken gördünüz mü? Bu onun özelidir. İşte bu da insanlar ve köpekler arasındaki farklardan biridir. Bizler - video kameralar, purolar, çiçekler ve balonlarla - büyükanne, büyükbaba ve kuzenleri hemen doğum odasına çağırırız. Bebek sahibi olduğumuz için parti veririz! Bu bizim için değerli bir seremonidir ama tekrar etmek gerekirse doğduğumuz andan itibaren köpeklerle aramızdaki fark şekillenir. Köpek olmak az ya da çok insan olmak değildir. Bir köpek için hayat daha ilk günden farklı bir deneyimdir.

Şimdi de bir pencereden içeri bakarcasına köpeklerin zihinsel gelişimine göz atalım. Anne köpek yavrular küçücükken yuvada onlara kendini tanıtır ve sonrasında yavruların onu bulması gerekir. O yavrulara gitmez. Biraz daha büyüdüklerinde araya mesafe koyup onlardan uzaklaşır, hatta süt emmek için yaklaştıklarında onları ittirir. Doğada bu aşamada hem disiplin hem de doğal seleksiyon başlar. Beslenme saati geldiğinde rekabet etmede zorlandıklarından çelimsiz yavrular zor zamanlar geçirirler. Anne köpek yavrulardan herhangi birinde bir zaafiyet sezerse o yavruyu kollamaz. O yavru ölebilir de. İşte bu noktada insanlar ve köpekler arasındaki devasa farkı görürsünüz. Bizler hayvan

krallığında çelimsiz yavruya özel ilgi gösteren tek türüz. Bir köpek sürüsünde yeni doğanlar için yoğun bakım ünitesi yoktur. Bu anne köpeğin yavrularına bakmadığı anlamına gelmez, köpeklere göre "bakım" sürünün ve gelecek nesillerin hayatta kalması demektir. Muhtemel tehlikelerle baş edemeyecek çelimsiz yavru sadece sürüyü yavaşlatıp tehlikeye atmaz, aynı zamanda genetik olarak türe zarar verir, çünkü zar zor büyüyecek ve muhtemelen kendisi gibi çelimsiz yavruların doğmasına neden olacaktır. Bu sözleri fazlasıyla sert bulabilirsiniz ama doğal dünyada zayıflar baştan elenir.

Bir yavru için anne kavramı koku ve enerjiyle başlar - bahsi geçen enerji ilerleyen bölümlerde sıklıkla bahsedeceğimiz ve derinlemesine izah edilecek olan sakin ve kendine güvenli enerjidir. Hamile kalışıyla vücudunda yapılanan güçlü progestoron hormonu annenin sakin bir enerji yaymasına, savaş ya da kaç tepkisini bastırmasına neden olur, bu sayede yavrularını büyütmeye odaklanabilir.* Sakin ve kendine güvenli enerji tanıdıkları "ilk enerji" olduğundan yavrular hayatlarının geri kalanında denge ve uyumla ilişkilendirdikleri bu enerjiyi ararlar. Doğdukları andan itibaren sakin ve kendine güvenli bir lideri takip etmeyi öğrenirler. Bununla birlikte hayvan krallığında, özellikle köpek dünyasındaki takipçilerin doğal rolü olan sakin-itaati de öğrenirler. Sabırlı olmayı öğrenirler. Mama Federal Express kamyonuyla gelmez, annelerinin onları beslemek için yuvaya gelmesini beklemek zorundadırlar. Hayatta kalabilmenin hem yiyecek için kardeşleriyle rekabet etmek hem de ilk sürü liderleri olan anneleriyle işbirliği yapmak olduğunu öğrenirler.

---

* Kaynak: Bruce Fogle, *The Dog's Mind: Understanding Your Dog's Behavior*, New York: Macmillan, 1990, 74

Bir Köpekle Tanışmanın Doğru Şekli

Bu kitap köpek biyolojisi ile ilgili değil, yine de yavrunun büyürken nasıl bir gelişim gösterdiğini ve vücut yapısıyla aklının nasıl bağlantılı olduğunu bilmek önemlidir. Annesi bir yavrunun dünya üzerinde "tanıdığı" ilk diğer canlıdır. Şimdi anne yoluyla tanıdığı sakin-kendine güvenli koku ve enerjiye karşın kendimizi onlara nasıl tanıştırdığımızı düşünelim. Sevimli küçük bir yavru gördüğümüzde genelde ne yaparız? Bir bebek görmüşçesine tiz bir sesle, "Oooo!" deriz. "Seni şirin küçük şey, gel buraya!" Bunu yaparak ona kendimizi ilk önce sesimizle, hatta son derece *heyecanlı ve duygu yüklü bir sesle* tanıtırız. Yani sakin ve kendine güvenli enerjiye ters düşen *heyecanlı ve duygusal bir enerji* yayarız. Duygusal enerji bir köpek için zayıf, hatta genellikle negatif enerjidir. Böylece daha ilk dakikada köpeğe aslında tam anlamıyla bir lider olmadığımızı söylemiş oluruz.

Sonra ne olur? Köpeğe yaklaşırız - asla aksi olmaz. Köpek kim olduğumuzu anlayamadan heyecanla ona doğru ilerler, onun seviyesine eğilir ve genelde kafasını okşayarak sevgimizi gösteririz. Bu noktada köpek onunla ilgili "hiçbir şey" bilmediğimizi anlamış olur. Biz de ona sokulduğumuz için onun lider olduğuna, onu takip edeceğimize dair kontrat imzaladığımızı net olarak köpeğe iletmiş oluruz. Böylesine dengesiz bir ilk izlenim bıraktıktan sonra onu suçlayabilir misiniz?

Şimdi bütün bunları geri saralım ve insan psikolojisi yerine köpek psikolojisi kullanarak aynı senaryoyu bir daha oynayalım. Öncelikle bir köpekle tanışmanın doğru şekli ona yaklaşmamaktır. Köpekler birbirlerine meydan okumak dışında asla birbirlerine direkt olarak yaklaşmazlar. Ve sürü lideri asla sürünün takipçilerine ulaşmaya

çalışmaz; her zaman takipçiler lidere yaklaşırlar. Köpek dünyasındaki tanışmalarda göz teması kurmaksızın sakin

Köpekle tanışmanın yanlış şekli

ve kendine güvenli enerji yayarak köpeğin yanınıza gelmesini beklemek gibi bir kural vardır. Köpek yanınıza geldiğinde sizi nasıl kontrol eder? Tabii ki koklayarak. Bu arada kasıklarınızı koklarsa sakın paniklemeyin. İlk tanışmanın ardından karşınızdakinin genital bölgesini koklamak insanlar arasında elbette hoş karşılanmaz, fakat köpekler birbirlerini bu şekilde selamlarlar. Onların dünyasında bu hareket seksle ilgili değildir, birbirleri hakkında - cinsiyet, yaş ve neyle beslendiği gibi - önemli bilgileri bu şekilde edinirler. Sizi koklarken köpek sadece kokunuzu almaz, aynı zamanda yansıttığınız enerjiyi kontrol eder. Bu noktada size olan ilgisini kaybedip dikkatini çeken başka kokularla ilgilenmek üzere yanınızdan uzaklaşabilir. Ya da sizi daha çok inceleyebilmek için orada kalabilir. Burnunu

Köpekle tanışmanın doğru şekli

ya da ensesini sürterek sizinle temas kurduğunda ona sevgi gösterebilirsiniz. İlk randevuda çok ileri gitmeme kuralı gibi göz temasını da ileride - birbirinizi daha iyi tanıdıktan sonra - devreye sokabilirsiniz.

Bazen bir insanı inceleyen köpek ilgisini kaybedip ondan uzaklaşır. Köpek severler de doğal olarak köpeğin peşinden giderek onu yakalamaya ve geri getirip sevmeye çalışırlar. Bazı köpekler için bu durum istenmeyen bir gelişme olarak kabul edilir ve bir ısırığa neden olabilir. Ben sosyal, arkadaş canlısı köpeklere bile hemen sevgi gösterilmemesini tavsiye ederim. Bırakın köpek önce sizi tanısın, yanınızda kendini rahat hissetsin ve sevginizi kazanmak için bir şey yapsın.

Bu tavsiyeye nedense kimse kulak asmaz çünkü biz insanlar köpeklerle sevgimizi paylaşmaktan büyük bir haz duyarız. Oysa köpek severlerin anlamadığı şey ilk etapta sevgimizi belli ederek köpeğe iyilik yapmadığımızdır. Bunu yaparak muhtemelen kendi ihtiyaçlarımızı gideri-

yoruz - neticede köpekler yumuşacık ve çok sevimliler! Aslında onlar hem beden hem de ruh sağlımız için önemliler. Hayvan davranış bilimcisi Patricia B. McConnell'ın *Tasmanın Öbür Ucu* isimli kitabında da belirtildiği gibi bir hayvanı okşamak insana fiziksel fayda sağlayabilir.* McConnell'a göre bir köpeği okşamak - köpeklerde olduğu kadar - insanlarda nabzı ve tansiyonu düşürmekte, beyinde stresi engelleyen hormonların salgılanmasını tetiklemektedir! Fakat tanımadığımız bir köpeğe ilk etapta koşulsuz sevgi gösterdiğimizde onunla ilişkimizi ciddi bir dengesizliğe sürüklüyor olabiliriz. Özellikle de o köpeğin sahibi olacaksak bu tarzda bir ilk karşılaşma genelde sorunların başladığı nokta olabilir. İnsan dünyasında olduğu gibi "ilk izlenim" köpekler için de çok önemlidir.

Pek çok köpek sever bu sözleri söylediğim için bana kızabilir, o yüzden görür görmez bir köpeğe sevgi gösteren kişilerin bunu tamamen "iyi niyetle" yaptıklarını anladığımı belirtmeliyim. Başka bir canlıya sevgiyle yaklaşmak pek çoğumuz için doğal bir tepkidir ve insan olmakla ilgili en güzel şeylerden biridir. Ancak bu şekilde davranarak köpeğin değil sadece kendi sevgi ihtiyacımızı giderdiğimizi unutmamalıyız. Çoğu memeli gibi köpekler de hayatlarında fiziksel sevgiye ihtiyaç duyarlar. Ama sizden istedikleri ilk ve en önemli şey bu değildir. Öncelikle sevgi alırlarsa bu onunla kuracağınız ilişkiyi aksi yönde etkileyecektir.

---

* Kaynak: Patricia B. McConnell, *The Other End of the Leash*, New York: Ballantine Books, 2012, 116

Olaya Tersinden Bakıyoruz

Köpeklerle ne kadar tersten bir ilişki kurduğumuzu - kokuyu atlayıp önce ses sonra görüntü olarak - şimdi anlıyorsunuzdur. Köpekler dünyayı "sırasıyla" koku, görüntü ve ses yoluyla deneyimlerler. Onlarla düzgün bir iletişim kurmak istiyorsak bunu unutmamalıyız. Formülümü aklınızdan çıkarmayın: Burun, gözler ve kulaklar. Bunu sürekli olarak müşterilerime tekrarlamam gibi siz de alışkanlık edinene kadar kendi kendinize tekrarlayın.

Kavram olarak anlaşılması biraz güç olsa da köpeklerle ilişkimiz söz konusu olduğunda yine tersinden yaklaştığımız çok önemli bir şey daha var: Onlara karşımızda bir insan varmışçasına - özel bir isimle ya da karakteriyle - yaklaşıyoruz. İnsanlarla ilişki kurmak söz konusu olduğunda beni öncelikle Cesar Millan, sonra İspanyol ırkından bir erkek, en sonunda da insan (Homo sapiens) olarak algılamalarını beklerim. Birbirimizle kurduğumuz ilişkilerde hangi tür canlı olduğumuzun pek üstünde durmayız, hatta her birimizin hayvan krallığının bir üyesi olduğumuzu hiç hatırlamayız. Kahve içmek için arkadaşlarımızla Starbucks'da buluştuğumuzda bu tür bir bilgi aklımıza bile gelmez. Arkadaş demek bir isim ve karakter demektir. Nokta.

Doğal olarak köpekleri ve evcil hayvanımızı da aynı şekilde düşünüyoruz - öncelikle ismi ve karakteriyle. Aslında köpeklerimizi düşündüğümüzde aklımıza gelen ilk sıralama genelde şöyle: İsmi ve karakteri, ırkı, insan olduğu! Ünlü bir köpeği ele alalım, mesela Paris Hilton'un Chihuahua'sı olan Tinkerbell'i. Köpekle ilgili aklımıza ilk gelen şey ismi - Tinkerbell. Aynı zamanda Tinkerbell'in karakteriyle ilgili şeyler - şımarık olması ya da çok hoş kıyafetler giymesi. Irkı - Chihuahua. En sonunda da bir

köpek olduğunu hatırlıyoruz - ki pahalı çantalarla ve limuzinlerle oradan oraya gezerken kolayca oyuncak bir bebekle ya da küçük bir çocukla karıştırılabilir. Tinkerbell insan dünyasının öylesine bir parçası olmuş durumda ki onun bir hayvan olduğu aklımıza nadiren geliyor. Ama o aslında bir hayvan. Bu da köpeklerimizle iletişim kurarken sergilediğimiz yanlış yaklaşımlardan biri.

Bir köpekle iletişime geçtiğinizde - en önemlisi de davranış sorunlarını düzeltmeye çalıştığınızda - ona aşağıdaki sıralamaya uyarak yaklaşmanız gerekir:

Önce

1. Hayvan
2. Türü: Köpek (Canis familiaris)

Sonra

3. Irkı (Chihuahua, Danua, Golden Retriever vs.)

En son olarak da en önemsizi

4. İsmi (Karakteri)

Bu Paris'in Tinkerbell'i Tinkerbell olarak sevemeyeceği anlamına gelmez. Bu yalnızca Tinkerbell'in daha iyi ve dengeli bir hayat sürebilmesi için Paris'in onun içindeki hayvanı ve türü tanıması gerektiğine işaret eder. Zira dünya üzerindeki tüm pahalı çantaları ya da limuzinleri bir araya getirseniz bile bir köpeği mutlu ve dengeli kılamazsınız.

Köpeğinizin İçindeki Hayvanı Tanımak

Hayvan kelimesini duyduğunuzda ne düşünüyorsunuz? Ben doğayı, kırları, ormanları ve jungılı düşünürüm. Kurtları ve onların vahşi ortamında kilometrelerce uzanan kendi bölgelerini düşünürüm. Özellikle iki kelime aklıma gelir: *Doğal ve özgür.* İnsan türü de dahil olmak üzere bütün hayvanlar derinden gelen bir ihtiyaç olan özgürlükle doğarlar. Fakat biz hayvanları kendi hayatımıza dahil ettiğimizde doğaları gereği artık özgür değillerdir - en azından doğanın onlar için tasarladığı özgürlüğü yaşayamazlar. Hayvanları kendi çevremizin içine soktuğumuzda onları sınırlamış oluruz. Genelde bunu onların iyiliği için iyi niyetle yaparız. Ama tüm hayvanlarda - kedi yavrusu, şempanze, at ya da köpek fark etmez - Tabiat Ana'nın onlara yüklediği bazı gereksinimler vardır. Bu yüzden onlarla birlikte yaşamak istiyorsak - onlara mutlu ve dengeli bir yaşam sağlamak adına - onların bu doğal *hayvansal* ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğunu da üstlenmeliyiz.

Hayvanlar inanılmaz derecede basitlerdir. Onlar için yaşam da çok basittir. Kendileri olmalarına izin vermeyerek, iletişim dillerini anlamayarak, onlara kendi lisanlarında yaklaşmayarak ve doğanın onlar için tasarladıklarını onlara vermeyerek yaşamı karmaşık hale getiren biz insanlarız.

Hayvanlarla ilgili bilinmesi gereken en önemli nokta hepsinin anı yaşadığıdır. Bu hep böyledir. Bu anıları yoktur anlamına gelmez, sadece geçmişe ya da geleceğe takılıp kalmazlar. Bana bir gün önce birini ısırmış bir köpek getirdiklerinde ona "muhtemelen dengesiz ve bugün yardıma ihtiyaç duyan bir köpek" gözüyle bakarım. "Ah bu dün birini ısırmış olan bir köpek" diye düşünmem. Köpek de zaten dün ne yaptığını düşünmüyor ve

bir daha kimi nerede ısıracağına dair stratejik hesaplar yapmıyordur. Dünkü ısırığı planlanmamıştır ve sadece belli bir şeye gösterilen tepki niteliğindedir. Bahsi geçen köpek tam karşımda anı yaşar ve o an yardıma ihtiyaç duyar. Bu bir ömür köpeklerle çalıştıktan sonra onlardan öğrendiğim en önemli konulardan biridir. Her gün işe gittiğimde köpekler bana anı yaşamam gerektiğini hatırlatırlar. Dün küçük bir kaza geçirmiş ve yarın ödemem gereken faturalar yüzünden endişeli olabilirim ama hayvanların arasına girince yaşamın tek gerçek anının bu an olduğu bana sürekli hatırlatılır.

Bizler sürekli geçmişte yaşayıp gelecekten endişe duyan ve öleceğimizi bilmemize rağmen bundan bariz bir şekilde korkan tek türüz.

Anı yaşamak pek çok insan için imkânsız. Bazı insanlar anı yaşamayı öğrenebilmek için meditasyon yaparak ya da yüksek dağların tepesinde inzivaya çekilerek yıllarını harcıyor. Fakat dramatik bir şey olmadığı sürece hemen hemen herkes geçmişi ya da geleceği düşünerek uykusundan oluyor. Mesela ölmek üzere olan bir insanı düşünelim. O andan itibaren gökyüzü gözüne mavi, ağaçlar yeşil, karısı da çok güzel görünür! Çünkü sonunda anı yaşama kavramının ne olduğunu anlar. Hayvanların böyle bir ders alması gerekmez çünkü onlar bu içgörü ile birlikte doğarlar.

Bizler aynı zamanda konuşabilen tek canlı türüyüz. Ancak geçtiğimiz günlerde bilim adamları bazı türlerin - pirimatlar, balina ve yunus gibi su memeleri, kuşlar, hatta arılar - tahmin edebileceğimizden çok daha karmaşık bir iletişim sistemi olduğunu ortaya çıkardılar. Buna rağmen insanlar konuşma dilini yaratabilmek için karmaşık kelimeleri, düşünceleri ve kavramları bir araya getirebilen tek hayvan türüdür. Konuşma bizim en etkin iletişim biçimi-

miz ve bizler buna o kadar bağımlıyız ki diğer dört duyumuzu ya da 2. bölümde anlatılan "altıncı his" sayılabilecek evrensel dil olan enerjiyi tümüyle göz ardı etmekteyiz. Tekrar etmek gerekirse bütün hayvanlar sürekli olarak enerji ile iletişim kurarlar. Enerji varoluştur. Herhangi bir anda ve yerde "kim olduğunuzu" ve "ne yaptığınızı" enerji ortaya çıkarır. Hayvanlar sizi bu yolla tanırlar. Köpeğiniz de sizi bu yolla tanır. Belirli bir andaki enerjiniz sizin "kim olduğunuzu" tanımlar.

Tür: Köpek

Diğer bütün hayvanlar gibi köpekler de doğuştan gelen bir güdüyle yiyecek, su, uyku, cinsellik ve belirli şeylerden korunmaya ihtiyaç duyarlar. Köpekler kurtların soyundan gelirler ve aslında DNA'ları kıyaslandığında sonuç neredeyse aynıdır.* Köpekler kurtlarla çiftleştiklerinde doğurgan yavrular ortaya çıkar. Biz evcil köpeklerle kurtlar arasında pek çok fark olmasına rağmen köpeklerin doğuştan gelen özelliklerini anlamak için doğadaki kurt sürülerini izleriz.

Kuzey Amerika'daki çoğu kurt sürüsü bahar ve yaz aylarını otlaklarda oyun oynayıp balık tutarak, kış aylarını ise memelilerin izini sürüp avlanarak geçirir. Biyolog David L. Mech kurtları vahşi doğada gözlemlemiş ve avlanma konusunda yüzde beş oranında başarılı olsalar da her gün avlanmak için faaliyet gösterdiklerini not etmiştir.**

---

* Kaynak: Virginia Morell, *The Origin of Dogs: Running with the Wolves*, Science 276, 5319 (13 Haziran 1997): 1647-48

** Kaynak: David L. Mech, *The Wolf: The Ecology and Behavior of an Endangered Species*, New York: Natural History Press, 1970

Büyük ihtimalle bir araya gelip, "Arkadaşlar, bugünlerde avda pek şansımız yok, en iyisi bugün ava çıkmayalım," demiyorlar. Avlarını yakalasalar da yakalayamasalar da her gün uyandıktan sonra ava gidiyorlar. Bu yüzden kurtlarda avlanma ihtiyacının - tıpkı işe gitme gibi - doğuştan gelen bir güdü olduğunu söyleyebiliriz.

Biyologlar ve diğer uzmanlar - bundan yaklaşık on ya da on iki bin yıl önce - köpeklerin atalarının "insanlar arasında hayatta kalmanın" yorucu av deneyiminden "daha kolay olduğunu" gördüklerini düşünüyorlar. Muhtemelen av ihtiyaçlarını insanların verdiği yiyeceklerle gidermeye başladılar. Fakat ilk insanlar bu köpeklere karşılıksız yiyecek vermediler, aksine onların iz sürme ve av yakalama, çiftlik hayvanlarını gütme, ağır malzemeleri çekme gibi doğal becerilerinden faydalandılar. Bu nedenle köpekler binlerce yıldır - bazen insanlar bazen de kendileri için - çalışmaktalar. Artık her gün ava gitmeseler de karınlarını doyurmak için çalışmayı beklemek onlar için çok doğal - onlar bunun için yaratılmış canlılardır.

Dünya üzerindeki diğer bütün hayvanlar gibi köpekler de işe ihtiyaç duyarlar. Tabiat onları bir amaçla yaratmıştır ve genetik özelliklerinde var olan bu "amaç ihtiyacı" biz onları evimize getirdiğimizde yok olmaz. Ancak onları evcilleştirdiğimizde genellikle işlerini ellerinden alıp onları yumuşacık yataklar, bir sürü ses çıkaran oyuncak, içeriği zenginleştirilmiş çeşitli mamalar ve tonlarca sevgiyle şımartıyoruz. Sonra da durup, "Şu köpeğin yerinde olmak vardı, ne de güzel bir hayatı var," diye düşünüyoruz. Oysa onun her bir hücresi dışarı çıkıp sürüsüyle birlikte yürüyüş yapmak, yeni bölgeler keşfetmek, otlaklarda eşelenmek, su ve yiyecek arayabilmek için acı çekiyor. Derinlerinize bu tür bir ihtiyaç kazınmışken iki odalı bir apartman dairesinde yapacak hiçbir şey olmadan tüm gün yalnız kalsaydınız siz

ne hissederdiniz? Şehirlerdeki milyonlarca köpek böyle yaşıyor. Sahipleri ihtiyaçlarını gidermeleri için onları dışarı çıkarıp sokağın köşesine yürütüyor ve bunu yeterli görüyor. Bu köpeklerin kendi içlerinde neler hissettiklerini bir düşünün. Bu kadar yılgınlık, hayal kırıklığı ve biriken enerji bir yerlere gitmek zorunda. İşte o noktada sorunlar başlıyor ve benim de bir sürü müşterim oluyor.

İnsanlarla uzun zamandır birlikte yaşıyor olsalar da köpeklerin hayatı pek çok şekilde altüst olmaktadır. Etrafımızda mutlu köpekler görmek istiyorsak onların içten içe ne istediklerini, Tabiat Ana'nın onları hangi amaçla yaratmış olduğunu hatırlamalı ve gerekeni yapmalıyız. Köpeğiniz bir sorunu olduğunda onu ismiyle çağırarak ya da ona bağırarak bu sorunu gideremezsiniz. Sorunla ilgilenmeden önce köpeği önce hayvan, sonra köpek olarak kabul etmek zorundasınız.

"Sorunlu Irk" Efsanesi

Bazen müşterimin yanına gitmeden önce karşılaşacağım sorunla ilgili bilgim olmayabiliyor. Zaten bu gibi ziyaretlerde köpeğin ırkını genelde bilmem. Sahibin anlatacakları sorunun kaynağından uzak olacağından önyargısız bir şekilde içgüdülerimle durumu değerlendirmek isterim. Öncelikle köpeğin sahibiyle oturur hikâyeyi dinlerim. Köpekler ve ırklar hakkında kitap okumuş çoğu kişiden şu cümleleri öylesine sık duydum ki anlatamam! "Kızımız Dalmaçyalı olduğu için doğal olarak sinirli" ya da "Oğlumuz Border Collie ve Pitbull kırması, bu yüzden sorunlu" ya da "Dakhund'lar her zaman sorunlu bir ırktır."

Bu gibi müşterilere köpeklerinin davranış sorunundan ötürü ırkı suçladıkları için çok temel bir hata yaptıklarını açıklamak zorunda kalıyorum. Aslında bu durum insanların ırkları ve etkin kökenleriyle ilgili yapılan genellemelere benziyor - Latinler tembeldir, İrlandalılar sarhoştur, İtalyanlar hayduttur gibi. Bir köpeğin sorunun ne olduğunu anlayıp düzeltme çabası gösterirken "ırk" sıralamada - önce hayvan sonra köpek olmak üzere - üçüncü dereceden önem taşır. Bana göre "sorunlu ırk" yoktur. Buna karşın sorunlu sahip sayısında hiç sıkıntı çekmezsiniz.

Irk insanların yarattığı bir şeydir. Genetik bilimciler ve biyologlar ilk insanların kontrolü kolay olsun, daha az zarar versin diye küçük gövdeli ve nispeten daha küçük ağız yapısına sahip kurtları rastgele seçtiklerine inanıyorlar.*

Sonra da yüzlerce, belki de binlerce yıl önce belirli amaçlar için kullanabileceğimizi düşündüğümüz köpekleri çiftleştirmeye başladık. Bloodhound'lar üstün koku yeteneklerinden ötürü yetiştirildi. Pitbull'lar boğalarla dövüşebilmek için yetiştirildi. Sheepdog'lar da koyunları güdebilmek için yetiştirildi. Bu amaç doğrultusunda bugün artık Alman Kurdu, Boxer, Chihuahua ve Doberman besleyebiliyoruz. İçinden rahatlıkla seçim yapabileceğimiz yüzlerce ama yüzlerce farklı ırk var.** Bir köpek seçeceğiniz zaman ırkı akılda tutmak önemlidir - bunu ileriki sayfalarda derinlemesine inceleyeceğiz. Fakat bütün ırkların önce hayvan, sonra köpek olduğunu ve bunun hep böyle kalacağını hatırlamak daha önemlidir. Bütün köpekler aynı psikolojiyle yaşar. Irk belirgin bir

---

* Kaynak: John Paul Scott & John L. Fuller, *Genetics and the Social Behavior of the Dog*, Chicago: University of Chicago Press, 1965, 400-403

** Kaynak: Maryann Mott, *Breed-specific Bans Spark Constitutional Dogfight*, National Geographic News, 17 Haziran 2004

köpeğin giydiği kıyafet gibidir ve bazen belirgin ihtiyaçlara neden olabilir. Köpeğinizi ırkının "kurbanı" olarak gördüğünüz sürece onun davranışlarını kontrol edemez ve onu anlayamazsınız.

Bütün köpekler doğuştan gelen benzer yeteneklere sahiptir, ancak bazı ırkların belirgin özellikleri daha baskındır. Ne yazık ki bu koşullu yetenekleri köpeğin karakteriyle karıştırıyoruz. Bu şartlı yeteneklerden biri "iz sürme" kabiliyetidir. Yetiştirilmelerinden ötürü Bloodhound'lar doğal olarak bu konuda diğerlerinden daha üstündür. Uzun süre iz sürebilirler. Kokuyu aldıkları sürece mola vermek ya da yiyecek için durmak akıllarına bile gelmez. Peki bütün köpekler iz sürebilir mi? Kesinlikle. Köpekler dünyayı koku yoluyla tanımlarlar ve burunlarını bizim gözlerimizi kullandığımız gibi kullanırlar, yine de bazıları hedefin kokusunu almada diğerlerinden daha iyidir.

Öte yandan "ırk" köpeğin belli durumlara ne kadar duyarlı olduğunu etkiler. Bu da bir insanın hayatını geçireceği köpeği seçerken dikkat etmesi gereken en önemli hususlardan biridir. Mesela doğada bütün köpekler göç eder ama Sibirya Kurdu uzun süreli göç edebilecek şekilde yetişmiştir - bu onun doğal işidir. Doğuştan gelen bu yetenek Sibirya Kurdu'nun şehirde yaşamasını zorlaştırır çünkü genleri ona uzun mesafeli koşular, yürüyüşler yapmasını söyler. Yeterli egzersiz yapmadığında amacına ulaşamayarak kendini bir Dakhund'dan bile daha yılgın hisseder. Ve yılgın olduğunda aynı durumdaki bir Dakhund'la aynı semptomları gösterir. Benzer durumdaki bir Pittbull ya da Greyhound'da da sonuç değişmez. Bir hayvan ya da bir köpek kendini yılgın hissettiğinde sinirli ve gergin olur. Irkının ne olduğu hiç fark etmez. İşte bu yüzden sorunlu bir davranışı düzeltmeye çalışırken köpeğin ırkına takılıp kalmak bir hatadır.

Bir kez daha davranışların kökenine, enerji konusuna geri dönelim. Bütün hayvanlar - insanlar gibi - belirli bir enerji seviyesiyle doğar. Irktan bağımsız düşük, orta, yüksek ve çok yüksek olmak üzere dört enerji seviyesi vardır. Bu insanlar dahil tüm canlılar için geçerlidir. Tanıdığınız insanları düşünün. Irkını ya da yaşını göz ardı ettiğinizde doğal olarak düşük enerji seviyesindeki insanlarla hiç karşılaşmıyor musunuz? Televizyonun karşısında uzun saatler geçiren tandıklarınız yok mu? Yedi gün yirmi dört saat koşturan insanlara ne demeli? Ya da haftanın yedi günü spor salonuna gidip her gün en az iki saatini orada geçirenlere? Benim iki oğlum var. Büyük olan Andre tıpkı eşim gibi orta enerji seviyesindedir ama belli bir amacı olduğunda hedefe kitlenir. Öte yandan bana çeken küçük oğlum Calvin çok yüksek enerji seviyesindedir; tuttuğunu koparır ve onu durdurmak gerçekten imkânsızdır. Hiçbir enerji seviyesi diğerinden daha iyi ya da kötü değildir, ancak iş köpek seçmeye gelince "kendi enerji seviyenize uygun bir köpek" seçmeniz daha doğrudur. Ben hep müşterilerime kendi enerji seviyelerinden daha yüksek enerjili bir köpek seçmemelerini söylerim. Sakin yaradılışlı bir kişinin kafesinde sürekli sıçrayan bir köpeği seçmesini tavsiye etmem. Bana göre köpekle sahibinin enerji uyumuna dikkat etmek, köpeğin ırkına dikkat etmekten daha önemlidir.

Köpeğin İsmi Ne Olursa Olsun

Şimdi de herkesin en çok sevdiği konuya geldik: İsimler. Bu Billy, bu Max, bu Rex, bu Lisa. İsimler insanların yarattığı bir şeydir. Biz üyelerine isim veren tek canlı tü-

rüyüz. Köpekler dergilere bakıp Will Smith, Halle Berry ya da Robert De Niro gibi muhteşem insanları tanımazlar. Onlar insanları bu şekilde görmezler. Ama biz köpekleri böyle görme eğilimindeyiz.

İsimler karakterlerle yakın ilişki içindedir. Biz aynı zamanda üyelerimizi karakterleriyle tanımlayan tek canlı türüyüz. Yakışıklı ve etkileyici bir haber spikeri olabileceğiniz gibi yanardöner bir politikacı da olabilirsiniz. Sabırlı ve anlayışlı bir öğretmen olabileceğiniz gibi sert ve kuralcı bir öğretmen de olabilirsiniz. Tüm bunlar karakteri ifade eder. Köpekler birbirlerini bu şekilde tanımlamazlar, buna karşın biz insanlar "oldukça insani olan karakter kavramını" onlara da yansıtırız.

"Bu adam ne diyor böyle? Köpeğim Skipper'ın belirgin bir karakteri vardır!" diyebilirsiniz. Bu konu açıldığında genelde kendi köpeğinin gelmiş geçmiş en özel köpek olduğuna inanan köpek severler tarafından tepki ve kırgınlıkla karşılanıyorum. Aslında sizinle aynı fikirdeyim, sizin gibi ben de her birinin eşsiz olduğuna inanıyorum. Ama bir de şu açıdan düşünün: Köpeğinizin kişiliği olarak kabul ettiğiniz özellikler sizin ona yansıttıklarınız olabilir mi? Köpeğinizin doğal bir yeteneği, davranışı ve özelliği size "karakter" gibi görünüyor olabilir mi?

En iyisi size bir örnek vereyim. Farz edelim ki bir adamın Leydi ve Kolomb isminde iki Terrier'i var. Kolomb bir şeyler keşfetmeyi seviyordur. Leydi ise sakin, sessiz, hatta biraz utangaçtır ve tam bir leydi gibi hayat sürmektedir. Buraya kadar çok mantıklı değil mi? Küçük Terrier keşfetmeyi çok sevdiği için sürekli tasmasını çekiştiriyor. Diğer Terrier de bir leydi gibi köşede oturuyor. Sahiplerine göre köpekler "kişilik özelliklerine" göre isimlendirilirler. Ama işin aslı bütün köpekler keşfetmeyi sever. Yeni şeyler keşfetmek doğalarının bir parçasıdır. Bu yüzden yeni şeyler

keşfetmekle ilgilenmeyen bir köpek gördüğümde onun ya kendine yeterince güvenmediğini ya da bir şeylerden korktuğunu yani kısaca bir sorunu olduğunu bilirim. Verdiğim örnekteki sahibin yaptığı tam olarak şudur: Köpeğin davranışlarını "karakter özelliği" gibi görmek. Hayvanlar aleminde - ileride detaylı olarak inceliyeceğimiz - dominant ve itaatkâr olmak üzere iki grup vardır. Leydi diğerine nazaran açıkça daha itaatkâr, enerji seviyesi daha düşük bir köpektir. Fakat kendine güveni üzerinde biraz çalışacak olursak davranışları değişecek ve en az Kolomb kadar meraklı olacaktır.

Elbette "doğal ortamda" köpekler birbirlerini ayrıştırabilirler ama bu bizim yaptığımız gibi olmaz. Anneleri onlara isim vermez. Ona göre yavruların her biri enerjidir. Her bir yavrunun çok belirgin ve tanımlanabilir bir kokusu vardır. Zaman içinde yavrular büyüdüğünde sürünün diğer üyeleri de onları koku ve enerjileriyle tanıyacak, "isimleri" ve "karakter özellikleri" grup hiyerarşisinde bulundukları yerin karşılığı olacaktır. Bu bizim alışık olmadığımız bir kavram ama şunu unutmayın: Köpekler dünyayı bizden çok daha farklı bir şekilde görürler, bu yüzden de sahiplerin algıdan kaynaklanan bu farka saygı göstermeyi öğrenmeleri gerekir.

Genelde köpeğimizin isminin ve karakterinin varoluş sebebi bunlara inanmamızdan kaynaklanır. Bunların var olduğuna inandığımızda köpeğimizle ilişki kurarken kendimizi daha rahat hissederiz. Bu onun bir köpek olduğunu unutmadığımız sürece bizim için hem çok güzel hem de terapatik bir şeydir. Fakat bir köpeğin sorunu olduğunda bunu "Kolomb" yaklaşımıyla çözemezsiniz. Öncelikle sıralamaya uymalısınız: Hayvan, köpek, ırkı, mama kabında yazan ismi.

Bunu Analiz Etmeyelim

Ne yazık ki biz insanlar geleneksel terapi seanslarında yapıldığı gibi köpekleri kanepeye yatırıp analiz edemeyiz. Onlar konuşamazlar ve herhangi bir anda ne isteyip neye ihtiyaç duyduklarını bize söyleyemezler. Ama aslında enerjileri ve vücut dilleriyle bizimle sürekli iletişim halindedirler. İçgüdülerini referans olarak alıp ruh hallerini anlayabilirsek en derinlerdeki ihtiyaçlarını bile giderebiliriz.

Bugüne kadar barınaktan sorunlu köpek alan ve köpeğin sorunlarını anlamaya çalışırken, "Kim bilir yavruyken başına neler geldi?" diye düşünen pek çok müşterim oldu. Köpekleriyle yaşadıkları sorunları bana anlatırken genelde, "Topuklu ayakkabı giyen bir kadından tekme yemiş olmalı çünkü böyle bir kadın gördüğü zaman korkudan ne yapacağını bilemiyor!" ya da "Bir çöpçü bunu korkutmuş olmalı çünkü çöp kamyonunun sesini duyduğu anda deliriyor!" gibi ifadeler kullanırlar. Bunların hepsi doğru olabilir. Ama dikkat çekici olan nokta bu insanların köpeklerinin korku ve fobilerinden bahsederken "bir insanın korku ve fobilerinden" bahsediyormuş gibi görünmeleridir. Sanki köpek oturup travmatik çocukluğunu anlatmış, gözleri uzaklara dalıp çöp kamyonu ya da topuklu ayakkabı giyen kadınla ilgili endişelerini dile getirmiştir. Köpekler bunu yapmazlar. Köpekler bizim düşündüğümüz şekilde düşünmezler. Daha basit anlatmak gerekirse sadece tepki verirler. Korku ve fobi şartlı tepkilerdir. Ve köpeklerdeki bütün şartlı tepkiler, köpek psikolojisinin esaslarını anlarsanız kolayca çözümlenebilir.

Size *Köpeklere Fısıldayan Adam* programının birinci sezonunda karşılaştığımız bir vakadan bahsetmek istiyorum. Kane üç yaşında iyi huylu bir Danua'ydı ve bir gün oyun oynarken muşamba zemin üzerinde kayarak cam bir du-

vara doğru savrulmuştu. Sesi duyan sahibi Marina hızla köpeğin yanına gidip, "Aman Tanrım! Kane iyi misin? Ah zavallı bebeğim..." derken heyecanlı ve duygusal bir enerji yansıtmıştı. Kane'in sağlığıyla ilgili endişesini iyi niyetle dışa vurmuş olsa da aslında o sırada köpeğinin "doğal olarak" yaşadığı stresi güçlendirmişti. Kane bu olayı doğada yanında dengeli bir köpek varken yaşamış olsaydı, diğer köpek her şeyin yolunda olup olmadığını anlamak için onu şöyle bir koklardı. Sonra da Kane ayağa kalkıp silkinir ve gününe devam ederdi. Bu olaya fazla takılmadan yoluna devam eder, belki sadece kaygan zeminlerde oynarken biraz daha dikkatli olurdu. Ama sahibinin verdiği tepkiden ötürü bu küçük kazayı büyük bir travmayla eşleştirmiş ve bir fobi yaratmıştı.

O günden sonra parlak zeminler Kane'i dehşete düşürür olmuştu. Aşağı yukarı bir yıl süresince mutfağa girmemiş, eskiden her gün gittiği Marina'nın öğretmenlik yaptığı okula kadar yürümeyi bile reddetmişti. Veterinere bile gitmiyordu - sahibi onu içeri sokabilmek için yanında taşıdığı kilimi parlak zemin üstüne seriyor ve köpeğini bu şekilde ikna etmeye çalışıyordu. Marina parlak zeminlerde yeniden yürüyebilmesi için onu tatlılıkla kandırmaya çalışsa da her seferinde başarısız oluyordu. Sevgi gösterip muhtelif ödüllerle onu sakinleştirmeye çalıştıkça Kane daha da çok inat edip korkuyordu. Ayrıca Kane yetmiş üç kiloydu ve bir yere gitmek istemezse ne kadar çekerseniz çekin onu oraya götüremiyordunuz.

Kane küçük bir çocuk olsaydı, Marina'nın köpeğine yaklaşımı doğru kabul edilebilirdi. Uçak kazası geçirmiş bir hastaya hiçbir psikolog daha ilk görüşmede hemen uçağa binmesini önermez. Benzer bir şekilde çocuklarımız da kaza geçirdiklerinde bizden biraz destek ve anlayış beklerler. Anne-babalar ufak tefek kazaları abarttıkları anda

çocuklarının abartılı tepkiler vereceğini bilirler. İşte bu yüzden kazaları abartmadan çocuklarını rahatlatmaya çalışırlar. Fakat köpekler - bizim gibi - geçmiş deneyimlerine takılıp kalmazlar. Onlar anı yaşarlar. Kane günlerini parlak zeminlerden endişe ederek geçirmiyordu, ancak sahibi sürekli heyecanlı ve duygusal enerji yansıtarak bu travmatik deneyimi yoğunlaştırmış, parlak bir zeminin yakınına her gelişinde sevgi göstererek onun korkusunu beslemişti. Kane artık parlak zeminleri sorunlu bir bölge olarak algılıyordu - bir hayvanın korkusunun üstesinden gelmesine izin verilmezse korku fobiye dönüşebilir. İhtiyaç duyduğu tek şey parlak zeminlerin sorunsuz bir şey olduğuna onu yeniden şartlayacak sakin ve kendine güvenli bir sürü lideriydi. İşte bu noktada ben devreye girdim.

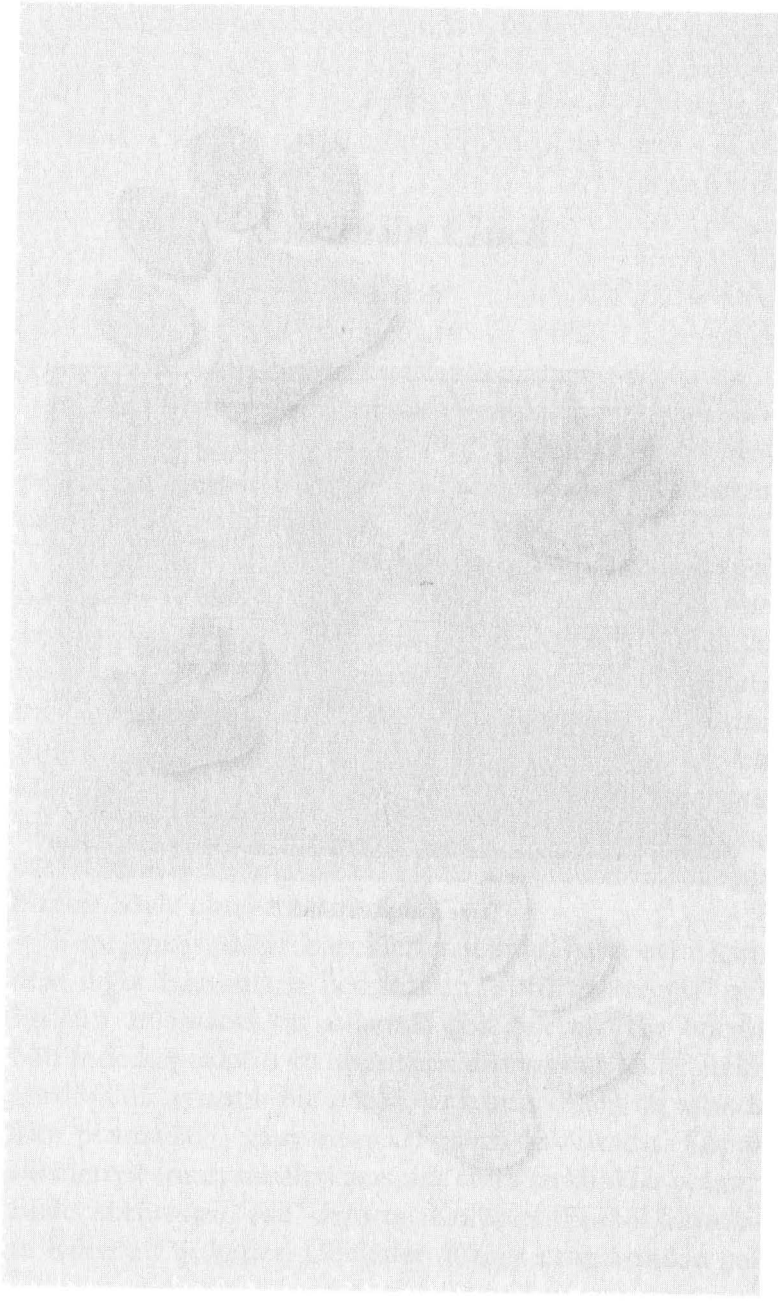
Öncelikle benimle bağ kurması ve liderliğimden emin olması için Kane'i uzun bir yürüyüşe çıkardım. Beni lideri olarak gördüğünü anladığımda fobisiyle ilgilenmeye hazırdım. Kane iri bir köpek olduğundan kazanın gerçekleştiği koridora doğru hızlı ve iyi bir başlangıç yapmak zorundaydım. İki defa denemem gerekti ama ikinci denememde tam yanımda koşmasını sağlayarak onu koridora sokmayı başardım. Muşamba zeminde durduğunu fark ettiği anda panikledi. Bir yandan kıvranıyor bir yandan dehşete kapılmış halde bana bakıyordu. Ama bu kez farklıydı: Ben yanındaydım. Hiçbir şey yapmadan onun sabit bir şekilde durmasını sağladım. Sükûnetimi korudum ve verdiği tepkilerden etkilenmedim. Sevgi ve şefkat gösterip Marina'nın yaptığı gibi tatlılıkla onun suyuna gitmeye çalışmadım zira bu tutum Kane'i sadece olumsuz tepkiler vermeye itiyordu. Bunun yerine Kane eski deneyimini ve beraberinde getirdiği duyguları yeniden yaşarken onun yanına oturup korkuyu bünyesinden boşaltmasını izledim. On dakika sonra Kane artık kendini parlak zeminde

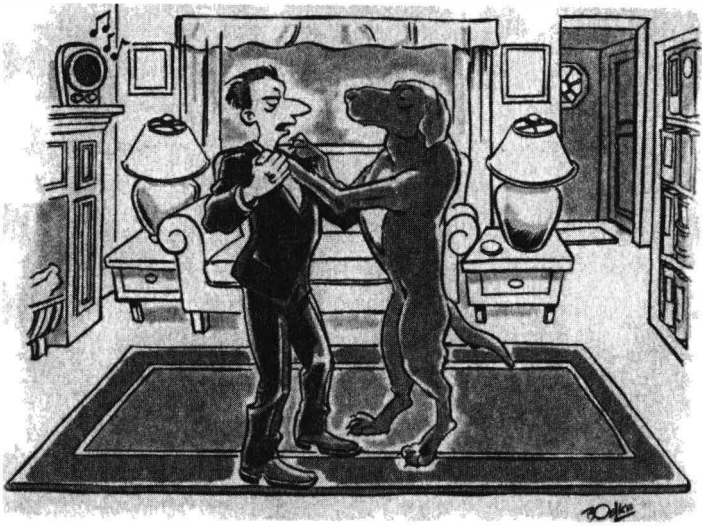
benimle birlikte yürüyecek kadar rahatlamış hissediyordu. İlk başta yanımda sendeleyip titreyerek yürüdü, ancak koridoru birkaç kez geçtikten sonra özgüvenini kazanmaya başladı. Bu süreçte sakin ve kendime güvenli durmaya devam ettim. Onu pışpışlamadım. Aksine ona güçlü bir sürü liderinin yanında durduğunu hissettirdim ve enerjimle bunun korkulacak bir şey değil normal bir faaliyet olduğunu ilettim. Bir yılı aşkın bir zamandır korktuğu zeminde güvenle yürümesi yirmi dakika bile sürmedi.

Asıl sınavı Marina ve oğlu Emmet benim yerime geçtiğinde yaşadık. Kane için endişelenen Marina bana sakin ve kendine güvenli bir enerji yansıtmada epey zorlandığını ifade etti. Bir insanın zor durumdaki bir hayvana şefkat göstermesi normal bir şeydir, ancak köpekler buna değil liderliğimize ihtiyaç duyarlar. Bizler onların hem referans noktası hem de enerji kaynaklarıyız. Onlar yaydığımız psikolojik enerjiyi bize geri yansıtırlar. Kalbi Kane için kanayan ve onun annesi rolünü üstlendiğine inanan Marina için liderliği öğrenmek pek de kolay değildi. Ancak hakkını vermek gerek, hem değişmek için çaba gösterdi hem de kocası ve oğluna nasıl daha iyi sürü liderleri olunacağını öğretti.

Kane'in rehabilitasyonunda uyguladığım yönteme psikologlar ve hayvan davranış bilimcileri arasında "sağaltma" denir: Hastanın benzer yoğunlukta korku uyandıran bir dürtüye maruz bırakılması olarak da ifade edilebilir. Bazı hayvan hakları savunucuları için bu yöntem kabul edilemez. Bense hayvanlarla çalışırken herkesin kendi vicdanıyla başbaşa olduğunu düşünürüm. Bana göre Kane için kullandığım yöntem hem son derece insani hem de anında etkiliydi. O günden sonra Kane parlak zeminlere dair herhangi bir sorun yaşamadı. O artık gerçekten dengeli, sakin ve barışçıl bir köpek.

Köpekler psikolojik sorunu olan insanların aksine olayları geride bırakırlar ve bir kez olsun dönüp bakmazlar. İnsanlar ise kendilerini hem bilim, sanat, edebiyat ve felsefenin zirvesine taşıyan hem de zihinlerinin en karanlık noktalarına baskı uygulayan hayal gücüyle kutsanmış ve lanetlenmiş olmalılar. Köpekler anı yaşadıkları için bizim gibi geçmişe takılıp kalmazlar. Woody Allen'ın dünyası dışında köpekler yıllar süren terapilere ya da yavruyken başlarına ne geldiğini anlamak için kanepede uzanmaya ihtiyaç duymazlar. Özetleyecek olursak onlar sebep sonuç ilişkisiyle yaşamlarını sürdürürler. Yeni bir durum karşısında tepki vermeye şartlansalar bile değişim isterler ve değişirler. Onlara güçlü bir liderlik sunduğumuz sürece köpekler ilerlemeye ve sonradan edindikleri fobilerin üstesinden gelmeye hazırlardır.

"Yine idareyi ele aldın."

4

Sürünün Gücü

Köpeğinizin psikolojisini ve köpeğinizle ilişkinizi etkileyen önemli bir kavram daha vardır: Sürü kavramı. Köpeğinizin "sürü anlayışı" onun davranışlarını şekillendiren en doğal güçlerden biridir.

Bir köpeğin sürüsü onun yaşam gücüdür. Sürü güdüsü onun en temel güdüsüdür. Sürü içindeki yeri onun kimliğidir. Sürü köpekler için önem taşır çünkü sürünün uyumunu tehdit eden bir tehlike belirirse sürüdeki her bir köpeğin hayatı tehlikeye girer. Sürüyü dengede tutma ihtiyacını her köpek hisseder - hayatı boyunca tek bir köpekle karşılaşmamış ya da yaşadığı evin sınırları dışına hiç çıkmamış şımarık bir Kaniş bile. Neden? Çünkü bu özellik onun beynine kazınmıştır. Evrim ve Tabiat Ana bunun böyle olmasını istemiştir.

Köpeğinizin diğer köpeklerle, sizinle, hatta evin içindeki diğer hayvanlarla iletişiminin "sürü anlayışıyla" geliştiğini anlamanız bu anlamda çok önemli. Bir önceki bölümde köpeklerin ve insanların dünyayı ne kadar farklı gördüğünü ayrıntılı bir şekilde anlatmış olsam da aslında tüm pirimatlar - yani insanlar - sürü hayvanıdır. Köpek sürüleriyle insan sürüleri arasında ciddi farklılıklar yoktur. Bizler sürümüze "aile" diyoruz. Kulüpler. Futbol takımları. Kiliseler. Şirketler. Devletler. Köpek gruplarından çok

daha karmaşık olmakla birlikte sosyal gruplarımızı sınırsız sayıda artırabiliriz ama gerçekten o kadar farklı mıyız? Düşününce özünde aynı olduğumuzu göreceksiniz. Bahsettiğim tüm sürülerde bir hiyerarşi vardır, aksi takdirde sürü kavramı işlemez. Ya baba vardır ya da anne, başkan, idareci, müdür. İnsanların statü seviyeleri değişkenlik göstererek bu kişinin altında yapılanır. Köpek sürülerinde de bu böyledir.

Köpekleri evimize getirdiğimizde "sürü" ve "sürü lideri" kavramları onun bizimle nasıl ilişki kuracağını belirler.

Doğal Sürü

Vahşi doğadaki bir kurt sürüsünü incelediğinizde günlerinde ve gecelerinde doğal bir ritim olduğunu görürsünüz. Öncelikle sürü üyeleri yemek ve su bulmak için her gün on saat kadar yürürler.* Sonra yemeklerini yerler. Bir geyik yakaladıklarında sürü lideri en büyük parçayı alır ama geri kalanı işbirliği içinde paylaşılır. Geyiği bitirinceye kadar yerler - bunun nedeni vahşi doğada streç filme sahip olmamaları değil bir daha ne zaman geyik yakalayabileceklerini bilmemeleridir. O an yedikleri yiyecekle uzun bir süre idare etmek durumunda kalabilirler. "Aç kurt gibi yemek" ifadesi buradan gelir, öyle ki bunun köpeğinizin davranışlarına yansıdığını kolayca fark edebilirsiniz. Kurtlar aç olduklarında değil yiyecek bulduklarında yemek yerler. Vücut yapıları yiyeceği depolamaya uygundur. Köpeklerinizde genelde karşılaştığınız iştahın kökü buna dayanır.

* Kaynak: *Wolves in Denali Park and Reserve*, National Park Service

Kurtlar ve vahşi köpekler sadece günlük işlerini bitirdiklerinde oyun oynarlar. Bu onların kutlama zamanıdır. Ve doğada, genelde bitkin bir şekilde uykuya dalarlar. Amerika'daki evcil köpeklerin uyurken kâbus gördüğünü hepimiz biliriz. Büyükbabamın çiftliğindeki köpekleri izlerken bir kez olsun böyle bir şey gördüğümü anımsamıyorum. Kulakları seğirir, gözleri oynardı ama sızlanıp ağlamazlar ya da inlemezlerdi. Günlük işlerinden ve oyunlardan ötürü öylesine bitap düşmüş olurlardı ki her gece mışıl mışıl uyurlardı.

Her sürünün kendine has bir ritüeli vardır. Bu ritüel göç etme, yiyecek ve su bulmak için çalışma, yemek yeme, oyun oynama, dinlenme ve çiftleşmeyi kapsar. En önemlisi de her sürünün mutlaka bir sürü lideri olur. Diğerleri takipçidirler. Hayvanların sürü içindeki statü seviyeleri kendiliğinden oluşur, bunu da genelde her birinin doğuştan gelen enerjisi belirler. Üyelerin hayatta kalmasını sağlayacak kuralları ve sınırları sürü lideri belirleyip yürütür.

Size bir yavrunun "ilk sürü liderinin" annesi olduğunu açıklamıştım. Doğdukları andan itibaren yavrular sürü kökenli bir toplumun işbirlikçi üyeleri olmayı öğrenirler. Üç-dört aylık olduklarında sütten kesilip düzenli sürü yapısı içine girerek işaretleri annelerinden değil sürü liderinden almaya başlarlar. Kurt ve vahşi köpek sürülerinde lider genelde erkektir, çünkü dominant davranışların işareti gibi görülen testesteron hormonu erkek yavrularda bile kendini gösterir.* Erkek bir yavruyu ergenliğe ulaşmadan diğer dişi ve erkek yavruların üstüne çıkmaya çalışırken görebilirsiniz - bu o yavrunun biseksüel olduğu anlamına gelmez. Bu o yav-

* Kaynak: Bruce Fogel, *The Dog's Mind: Understanding Your Dog's Behavior*, New York: Macmillan, 1990, 50-51

runun, ileride yetişkin bir köpek olarak hayatının büyük bir bölümünü kapsayacak üstünlük ve itaat davranışlarını oyun içinde sergilediğini ifade eder.

Sürü liderinin kim olacağını "hormon seviyesi" ama daha da önemlisi "köpeğin enerjisi" belirler. İnsanlar evlerinde birden fazla köpekle yaşadıklarında dominant köpeğin dişi ya da erkek olabileceğini görürler. Liderlik için cinsiyet değil doğuştan var olan enerji ve sergilenen üstünlük önemlidir. Pek çok sürüde "alfa çift" dediğimiz, işleri birlikte yürüten dişi ve erkek bir çift köpek vardır.

Vahşi doğada "sürü lideri" olarak doğulur - sonradan sürü lideri olunmaz. Lider olabilmek için kurslara gidip müracat formları doldurarak mülakatlara girmezler. Liderler tabiatlarının dominant özelliklerini yavruyken göstermeye başlarlar. Daha önce de açıklamış olduğumuz üzere sürü liderini takipçilerinden ayıran tek ve en önemli şey onun enerjisidir. Bir sürü lideri yüksek ya da çok yüksek enerji seviyesiyle doğar. Aynı zamanda bu enerjinin sakin ve kendine güvenli, dominant olması da gerekir. Orta ve düşük enerji seviyesindeki köpekler doğal sürü liderleri olamazlar. Pek çok köpek - pek çok insan gibi - lider olarak değil takipçi olmak için doğar. Sürü lideri olmak sadece üstün olmayı değil sorumluluğu da gerektirir. Kendi türümüzü ele alıp devlet başkanının gücüne ve avantajlarına ya da Bill Gates'in servetine sahip olmayı isteyecek insanların yüzdesini düşünelim. Sonra da bu insanlara yedi gün yirmi dört saat çalışmayı kabul ederlerse arzu ettikleri kişilerin yerine geçebileceklerini söyleyelim. Bir de üstüne binlerce, hatta yüz milyonlarca insanın ulusal güvenliğinden sorumlu olacaklarını belirtelim. Liderlik rolü böylesine cesaret kırıcı bir şekilde sunulduktan sonra sizce bu insanların kaçı teklifi kabul eder? Ben lider olmanın bedelini, gerektirdiği özverili yaklaşımı gerçekten

anlamış olan insanların çoğunun güç ve servet yerine basit bir hayatı tercih edeceğine inanırım.

Benzer şekilde, köpeklerin dünyasında da lider sürü üyelerinin sorumluluğunu taşır. Sürüyü yiyecek ve su kaynağına götürür. Ne zaman ava çıkılacağına, kimin ne kadar ve ne zaman yiyeceğine, ne zaman dinlenileceğine, ne zaman uyunup ne zaman oyun oynanacağına karar verir. Sürünün uyması gereken bütün kuralları ve sürü dinamiklerini belirler. Ne yaptığını biliyor ve bu konuda kendine güveniyor olması gerekir. Ve insan dünyasındaki gibi pek çok köpek sürü liderinin yerine geçip gereken tüm sorumluluğu almaktansa takipçi olarak doğar. Sürü liderinin onlar için koyduğu kurallara, sınırlamalara ve düzenlemelere uydukları sürece hayat onlar için çok daha kolay ve daha az streslidir.

Belirli dominant özelliklerle ve yüksek bir enerjiyle doğmuş bir köpek için "bir insanı lider olarak kabul etmek" zordur ve diğer köpeklere nazaran bunu kabul etmesi zaman alabilir. Böyle hayvanlar takipçi olmak için doğmazlar ama yine de dengeli ve sorunsuz bir sürüde olma güdüleri lider olma güdülerinden daha güçlüdür. Unutmamak gerekir ki dominant ve yüksek enerjili bir köpek ancak "dominant ve güçlü bir ırk köpeğine yetecek enerjiye, bilgiye, beceriye sahip bir insanı" lideri olarak görür. Bu kişi seçtiği köpeğin lideri olarak onun tüm sorumluluğunu üstlenmek ve liderlik konumunu ciddiye almak zorundadır.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi sürü liderleri sakin ve kendine güvenli enerji yansıtırlar. Bu zamana dek bir kurt ya da köpek sürüsü izlememiş olsanız bile sürü liderini tanımlamanız uzun sürmez. Liderler duruşuyla kendilerini belli ederler - kafaları yukarıda, kulakları dik, kuyrukları gergindir, hatta bazen kasıla kasıla yürürler. Net bir şekilde "doğal olarak" özgüvenleri yüksektir.

Bunun numarasını yapmazlar, deneseler de beceremezler. Diğer yandan takipçileri sakin ve itaatkâr enerji yansıtırlar - kafaları vücutlarıyla aynı hizadadır, kulakları düşük ya da geriye doğrudur ve kuyruklarını aşağıdan sallarlar. Lider onlara meydan okuduğunda geri çekilip başlarını aşağı eğerler ya da karınları görünecek şekilde yere yatarlar. Bunu yaparak basit bir dille, "Patron sensin ve ben bunu sorgulamıyorum. Senin dediğin olur," derler.

Zayıflığa Yer Yok

Doğada herhangi bir şekilde zayıflık gösteren lider, sürüde yer alan güçlü bir hayvan tarafından saldırıya uğrar ve yerinden olur. Bu, katmanlı sosyal sistemde yaşayan tüm hayvan türleri için geçerlidir. Sadece güçlü olan lider olabilir. Aslında sürü üyeleri arasında bile aşırıya kaçan bir zayıflık tolere edilemez. Sürüde aşırı zayıf ya da ürkek bir köpek varsa diğerlerinin saldırısına uğrar. Bizim türümüz dışında hiçbir hayvan sürüsünde "zayıf olan" başaramaz. Bu insanlar ve hayvanlar arasındaki en ilgi çekici farklardan biridir. Biz sürü üyelerimizden bazılarının zayıflığını kabul etmekle kalmayıp aynı zamanda zayıf kardeşlerimize yardımcı oluyoruz! Tekerlekli sandalyedeki insanları rehabilite ediyoruz, hastalara el uzatıyoruz ya da zoru başaramayacak bir sürü üyemiz için hayatımızı riske atıyoruz! Bazı araştırmacıların "özgecil davranış" olarak adlandırdığı bu özelliğe pek çok canlı türünde (özellikle primatlarda) rastlansa da insanoğlu diğer türlere kıyasla merhameti sıra dışı seviyelere taşımaktadır.*

* Kaynak: Elizabeth Pennisi, *How Did Cooperative Behavior Evolve?* Science 309, 5731 (1 Temmuz 2005): 93

Bizler kendi türümüzü korumakla kalmaz, diğer hayvanları da kurtarmaya çalışırız. Martıları, timsahları, sırtlanları ve balinaları kurtarmaya çalışan tek türüz. Hiçbir şekilde yaralı bir fili kurtarmaya çalışan bir zebra göremezsiniz. Tanıdığınız hayvan severleri düşünün - köpek severler, aslan severler, at severler. İnsanlar arasında hemen hemen her hayvanın bir "fan klübü" var ve bu gruplardaki insanlar sevdikleri tür içinde yer alan en zavallı ördeği bile kurtarabilmek için çaba gösteriyorlar. Köpek Psikolojisi Merkezi'ndeki çoğu köpek bana geldiğinde inanılmaz kötü durumdaydı, son şanslarıydım ve onları neredeyse uçurumun kenarından hayata döndürdüm. Sadece üç ayağı olan, sadece bir gözü ya da kulağı olan köpeklerle ilgilendim. İlgilendim çünkü ben bir insanım. Bu köpekler için üzülüyorum ve onlara bir şans verip mutlu bir hayat sunmak için elimden geleni yapıyorum. Fakat köpekler doğal ortamlarında aralarındaki çelimsizler için üzülmezler. Saldırıya geçip onları öldürürler. Doğada kabul edilebilir olan budur - unutmayın ki biz insanlar doğru ve yanlışla ilgili ahkâm kesen tek türüz. Zayıf bir hayvan sürünün tümünü riske atar ve Tabiat Ana nesillerini devam ettirebilmeleri için tüm hayvanlara üreme güdüsü vermiştir.

Kurtarma eğilimimiz duygusal enerjimizden kaynaklanır. Şefkatli ve sevgi dolu tabiatımız muhteşemdir, insan olmamızın mucizelerinden biridir. Ancak hayvanlar arasında duygusal enerji zayıflık olarak kabul edilir. Sevgi sakin bir enerjidir, dolayısıyla konu sürünün güvenliği olduğunda bir tür zayıflık olarak görülür. Hayvanlar yumuşak ve zayıf enerjiyi takip etmezler. Onlar şefkatli bir enerjiyi takip etmezler. Assisili Francesco'ya rağmen ruhani bir lideri takip etmezler. Sevgi dolu bir lideri takip etmezler. Aşırı heyecanlı enerjiyi takip etmezler. Sürü kökenli olsak

da daha önce söylediğim gibi bu gezegen üstünde dengesiz bir lideri takip edebilecek tek türüz. Hayvanlar - at, köpek, kedi ya da koyun fark etmez - sadece ve sadece dengeli bir lideri takip ederler. Liderin dengesi yansıttığı sakin ve kendine güvenli enerjiden anlaşılır. Bu yüzden hayatımızdaki hayvanlara heyecanlı, sevgi dolu ya da aşırı gergin bir enerji yansıttığımızda - özellikle de yansıttığımız tek enerji bu olduğunda - bizi liderleri değil takipçileri olarak görürler.

Takipçi ya da Lider

Köpeklere göre bir ilişkide sadece iki konum vardır: Lider ya da takipçi. Dominant ya da itaatkâr. Bu onların dünyasında siyahla beyaz kadar nettir. Bu dünyada ara ton yoktur. Bir insan bir köpekle yaşıyorsa onun davranışlarını kontrol edebilmek için %100 sürü lideri rolünü üstlenmelidir. Bu kadar basit!

Yine de müşterilerimden çoğunun bunu bu kadar basit bulmadığını biliyorum. Yüzlerce insan çaresizliğe kapılmış halde beni arıyor çünkü "köpeklerinin sorunlu davranışları" hayatlarını tümüyle kontrol altında tutuyor. Belki de bazılarının kafası dominant-itaatkâr ifadesini duyunca karışıyor. *Dominant* kelimesini duyunca akıllarına karısını döven bir adam ya da barlarda kavga çıkaran sarhoşlar geliyor olabilir. Fakat hayvanlar aleminde "hâkimiyet" ahlaki bir yargılama ya da duygusal bir deneyim olarak görülmez. Aksine oyun oynama, yemek yeme ya da çiftleşme gibi bir varoluş biçimidir.

Aynı şekilde *itaatkâr* kelimesi de ahlaki bir yargı değildir. Bu bir kişinin ya da hayvanın pısırığın teki ya da mülayim karakterli olduğunu göstermez. İtaatkâr savunmasız ya da

zayıf anlamı taşımaz, aksine bir takipçinin enerjisi ve ruh halini işaret eder. Bütün sürü türlerinde hiyerarşinin var olabilmesi için belli seviyelerde hâkimiyet ve itaat gerekir. Çalışanlarla dolu bir ofis düşünün. Her bir birey kafasına göre takılıp istediği saatte ofise gelip gitse, dört saat süren öğle yemeklerine çıksa, sürekli birileriyle tartışsa tam bir kaos yaşanırdı değil mi? Mesai saatlerine uyan, çalışma arkadaşlarıyla iyi geçinen ve kendisine verilen görevi sorun çıkarmadan yerine getiren çalışanların "pısırık" ya da "zayıf" olduğunu düşünmüyorsunuz değil mi? Hayır. Bu kişileri işbitirici, iyi birer takım arkadaşı olarak kabul edersiniz. Fakat bir takımın var olabilmesinin ilk koşulu takım üyelerinin zihninde belli oranda bulunan itaat kavramıdır. Takımın her bir üyesi üstlendiği sorumluluğun ne anlama geldiğini kavramak zorundadır.

Yanlış anlaşılma riskine rağmen ben hâlâ *dominant* ve *itaatkâr* kelimelerini kullanmaya devam ediyorum. Bana göre her iki kelime de köpeklerin doğal yaşam yapılarını çok doğru tanımlıyor. İster bir köpek sürüsünün içinde, ister bir insan ve bir köpekten oluşan bir sürünün içinde olsun köpekler için kullandığımız dominant ya da itaatkâr ifadesinde herhangi bir yargılama yoktur. Liderlik konumunu elinden almanız halinde köpek bu olayı kişiselleştirmez. Gözlemlerime dayanarak pek çok köpeğin sahibi duruma el koyduğunda rahatladığını söyleyebilirim. Onları kendi dünyamıza dahil ederken günlük yaşamda Tabiat Ana'nın onlara bahşetmediği karar alma yetkisini de üstlenmemiz gerekiyor. Köpekler taksi çağıramazlar, alışveriş arabalarını itemezler ya da ATM'lerden para çekemezler - en azından özel eğitimden geçmedikçe! Bunu hissedebiliyorlar, öyle ki sahipleri "gerçek anlamda" liderlik konumuna geçtiğinde gözle görülür bir şekilde rahatlıyorlar. Fakat şunu da unutmayın: Sahibinin liderlik

konusunda başarısız olduğunu hisseden bir köpek boşluğu doldurmak için öne çıkacaktır. Sürünün işlevselliğini korumak onun doğasında vardır. Köpek bu durumu "biri kontrolü ele almalı" diye düşünür. Ve bir köpek liderlik rolünü üstlenmeye kalkarsa - hem köpek hem de insan için - feci olarak nitelendirebileceğimiz sonuçlar ortaya çıkabilir.

Güç Tanrılarının Çelişkisi

Daha önce bahsetmiş olduğum üzere müşterilerimin çoğu hayatının her alanında oldukça başarılı ve etkileyici. Etraflarındaki insanlara o kadar güçlü bir enerji yansıtıyorlar ki bu bazen korkutucu olabiliyor! İçlerinden birkaçını yanlarında çalışanlara emirler verirken gördüm ve çalışanların patronun sesini duyar duymaz nasıl sindiklerine şahit oldum. Karşılaştığım itaatkâr enerjinin ne kadar yoğun olduğunu kelimelere dökmem imkânsız! Her bir çalışan patronun emrini yerine getirmek için çaba gösteriyordu - doğal olarak kimin patron olduğuna dair en ufak bir tereddüt yaşanmıyordu. Fakat işimin öylesine ironik bir tarafı var ki ben bunu "güç çelişkisi" olarak adlandırıyorum. Sözünü ettiğim bu etkileyici insanların evlerine girer girmez yansıttıkları tek enerji, "Ah! Merhaba Pookey, seni küçük serseri! Anneye bir öpücük ver bakalım! Ah şu haline bak, seni kötü köpek, yine kanepeyi kemirmişsin!" derken yansıttıkları duygusal enerji!

Müşterilerimle dalga geçiyormuş gibi görünmek istemem çünkü kendimi onların yerine koyabiliyorum. İnsan dünyasında bir köpek gibi sürekli başı çekmek inanılmaz stresli bir deneyimdir. Evde sizi bekleyen, rahatlatan

ve yargılamayan tapılası bir varlığının insana ne kadar iyi geldiğini çok iyi biliyorum. Yumuşacık tüylerini okşamak bile insanlar için en güzel terapi şeklidir. Uzun ve rahatlatıcı bir banyo yapmak gibidir. Ve köpekler birçok açıdan - en azından insanların birbirini değerlendirirken yaptığı gibi - insanları yargılamazlar. Sahiplerinin yüzlerce milyon doları olmasıyla ya da Ferrari kullanıp deniz gören bir evde yaşamasıyla ilgilenmezler. Sahiplerinin son yaptığı albümün ödül kazanıp kazanmaması, Akademi ödülüne layık görülüp görülmemesi ya da televizyon dizisinin yayından kaldırılıp kaldırılmadığı umurlarında değildir. Aslında sahiplerinin son günlerde yirmi kilo almış olduğunu ya da bir estetik operasyon geçirdiğini bile fark etmezler. Yalnızca tek bir şeye dikkat ederler: İlişkilerinde kimin lider kimin takipçi olduğuna. Ve bu güç tanrıları akşam eve döndüklerinde köpeklerinin kanepeye çıkmasına izin verip, onları ödül mamalarla şımartıp, peşlerinden koşturup, her türlü kaprislerine boyun eğdiklerinde insan dünyasında lider olarak kabul edilseler de köpeğin vardığı hükme göre bir takipçiye dönüşürler.

Oprah ve Sophie

Profesyonel davranışlarıyla rol modelim olan Oprah Winfrey az önce bahsetmiş olduğum fenomenin mükemmel bir örneğidir. İnsanlarla ilişkilerinde hâkimiyeti hemen ele alır, aynı zamanda sakin ve soğukkanlıdır. Bu konuda gerçekten çok iyi olduğu için verdiğim seminerlerde ondan hep sakin ve kendine güvenli enerjinin en ideal örneği olarak bahsederim. Oprah'ın ne kadar güçlü olduğunu ispat etmesi gerekmez, enerjisi varlığından yansır.

Kendisi hayvanların anı yaşama yeteneklerini biz insanlara uyarlamada da güzel bir model oluşturur. Geçmişte yaşadıklarını kamuoyuyla paylaştığında hikâyesini ve ne kadar sıkıntı çektiğini hepimiz duyduk. Ayrıca kariyerinin başlarında kendisi için büyük bir engel oluşturan Afroamerikan kadın kimliğini de başarıyla artıya çevirmiştir. Pek çok insanın aksine onda ana takılıp kalmadan ilerleme, hep ileriye bakma yeteneği mevcuttur. Geçmişi bile onun ilerlemesine engel olamamıştır. Bence insan potansiyelinin ışıldayan bir örneğidir. Ve her şeyin ötesinde son derece zarif ve paylaşımcı bir bayandır.

Amerika'ya geldiğim günden beri Oprah'ın televizyon programında yer almak en büyük hayalimdi. Bana göre bu Amerika'da başarılı olmanın en güzel tanımıydı. Programa konuk olduğumda ise onunla tanışmanın bana yaşattıklarının yanında en çılgın beklentilerimin bile ötesinde olduğunu anladım. Oprah son derece nazik, sezgileri kuvvetli, araştırmacı, esprili ve hazırcevaptı. Seyirciler arasında oturan eşim Ilusion'a ulaşıp onu da programa dahil etti. O gün kendimi rüya aleminde gibi hissettim. Aslında programa çağrılma sebebim Oprah'ın kişisel kâbusu, gizli zayıflığı ile ilgiliydi. Sakin ve kendine güvenli rol modelim Oprah köpeği Sophie'yi tepesine çıkarmıştı!

2005 yılında Santa Barbara'nın hemen dışında yer alan yüz yetmiş dönümlük arazi içindeki malikânesine gittiğimde Oprah'ın Sophie ve Solomon adında Cocker Spaniel cinsi iki köpeği vardı. İkilinin itaatkâr olanı Solomon son derece yaşlı ve güçsüzdü. Sophie ise o zamanlar on yaşında olmasına rağmen tehlike sinyalleri veren sorunlar yaratmaktaydı. Oprah onu yürüyüşe çıkardığında yanlarına başka bir köpek yaklaşırsa Sophie diş gösteriyor ve bazen de saldırıya geçiyordu. Aynı zamanda çok ciddi bir korkusu vardı: Oprah onu evde bırakıp hayat arkadaşı Ste-

adıman ile dışarı çıktığında saatlerce uluyordu. Bazı müşterilerimin aksine uyanık ve akıllı bir kadın olan Oprah ise bunun tümüyle Sophie'den kaynaklanan bir sorun olduğuna kendini inandırmıştı. Hem de Sophie'nin davranışlarını değiştirebilmek için daha farklı davranması gerektiğini biliyor olmasına rağmen.

Ziyaretimin ilk bölümünde - oturup insanların hikayesini dinlediğim konsültasyon sırasında - Sophie'nin onun sadece köpeği değil aynı zamanda küçük bebeği olduğunu anladım. "O benim kızım! Onu kendim doğurmuşum gibi seviyorum!" Oprah'ın köpeğini "insanlaştırdığını" söylemek olayı hafife almak olurdu.

Sohbet ederken Sophie'nin eve ilk geldiği günlerde özgüven eksikliği çeken küçük bir kız olduğunu öğrendim. Steadman ve Oprah onun eve girer girmez korku dolu gözlerle nasıl masanın altına saklandığını anlattılar. Bunun üzerine Oprah sevgi dolu sözcüklerle Sophie'ye yaklaşmış, onu okşayarak teselli etmişti. Kısacası köpeğe insan psikolojisi uygulamıştı. Sophie ne zaman sinirlenip korksa karşısında onu sakinleştirmeye çalışan merhametli ve sevgi dolu sahibini bulmuştu. Tıpkı Kane gibi. Stres altındaki bir köpeğe insan psikolojisi uygulayan her iki kadın da - tamamen iyi niyetlerle - köpeklerinin özgüvensiz tavrını beslemişti.

Köpekler yansıttığımız her bir enerji sinyalini anında yakalarlar. Günün her anı sürekli olarak duygularımızı okurlar. Hayatı ve yaşadığı anı coşkuyla kucaklayıp sancılı geçmişini geride bırakmayı başarabilmiş olan Oprah ise konu Sophie olduğunda asla anı yaşayamıyordu! Başka bir köpeğe saldırmasından korktuğu için Sophie'yi yürüyüşe çıkarmak dahi istemiyordu. Geçmişte yaşananları sürekli canlı tutuyor, yenilerini de hayal ediyordu. Yarattığı felaket senaryoları Oprah'ı gergin ve duygusal kılarken Sophie

de doğal olarak bunu sahibinin zayıflığına yoruyordu. Ve tüm bu yoğunluk Oprah tasmaya uzandığında aralarındaki ilişkinin dinamiklerini belirliyordu.

Oprah hemen hemen bütün köpek sahiplerinin yaptığı klasik hataya düşerek yürüyüşe kapıdan önce Sophie'yi çıkartarak başlıyordu. Kapı eşiğine adım atarken liderlik konumunun belirlenmesi büyük önem taşır. Kapıdan ilk kim çıkıyorsa lider odur. Oprah bu hatayı köpeğinin kendisine yol göstermesine izin vererek pekiştiriyordu. Bir sürüde başka bir köpeğe önde yürümesi için "izin verilmediği sürece" lider hep önde yürür. Sophie tasmasını çekiştirerek önden ilerlerken doğal olarak bu ikili köpek nereye gitmek isterse o tarafa ilerliyordu. Köpeği bir kavga çıkarıp başını derde sokacak diye Oprah sürekli gergin ve endişeli oluyordu. Onu yavaşlatmaya, sakinleştirmeye çalıştığında ise Sophie onu peşinden sürüklemeye devam ediyordu. Bu tabloyu uzaktan gören bir üçüncü sınıf öğrencisi bile kimin lider kimin takipçi olduğunu tereddüt etmeden söyleyebilirdi!

Geçmişte yaşananları baz alarak gelecekte yaşanabileceklerden endişe duyan kişinin sadece köpek sahibi olduğunu Oprah'a hatırlatmak zorunda kaldım. Sophie bunları umursamaksızın anı yaşıyor ve çimenlerin, ağaçların, temiz deniz havasının tadını çıkarıyordu. "Acaba bugün şu aksi komşu köpeklerinden birine saldırmak zorunda kalır mıyım?" diye düşünmüyordu. Zaten bundan önce yaşanan kavgaların hiçbiri önceden tasarlanmış değildi. Sophie'yi gecenin yarısı uykusu kaçmış tavana bakarken ve kendi kendine "Şu kırma Shana'dan gerçekten nefret ediyorum ve bulduğum ilk fırsatta onu ısıracağım!" diye mırıldanırken düşünebiliyor musunuz? Diğer köpeklerle kavgaya giren tüm köpekler gibi Sophie de "o an ortaya çıkan bir dürtüye" karşılık veriyordu.

Şimdi bir de Sophie başka bir köpekle karşılaşıp saldırganlık sinyalleri vermeye başladığında neler olduğuna bakalım. Oprah başının derde girmemesi için tasmasından yakaladığı gibi onu hemen kucağına alıyor, sevgi dolu sözcüklerle onu sakinleştirmeye çalışıyor ve diğer köpek sahibinden özür diliyordu. Kısacası gerçek bir sürü lideri gibi davranarak Sophie'nin davranışlarını düzeltmeyi hiç denememişti. Bir lider sürüdeki köpeği uyardığında o köpek sorunlu davranışlarına son verir. Sakin ve itaatkâr köpekler sürü liderinin komutlarını her zaman dikkate alırlar.

Peki Sophie'nin gösterdiği bu saldırgan tepkilere ne sebep oluyordu? Daha önce de belirttiğim gibi Sophie doğal olarak saldırgan bir köpek değildi, ancak başka bir köpekle karşılaştığında korktuğu için diş gösteriyordu. Unutmayın ki herhangi bir tehditle karşılaşan bir hayvan şu tepkilerden birini verir: Saldırır, kaçar, görmezden gelir ya da itaat eder. Oprah yaklaşımıyla köpeğinin verdiği tepkileri daha da yoğunlaştırıyordu. Panikliyor, geriliyor ve Sophie'ye sahibinin durumu kontrol altında tutamadığını işaret eden sinyaller gönderiyordu. Olayı geçiştirdikten sonra sevgiyle rahatlatmaya çalıştığı köpeğine her şeyin yolunda olduğunu söylüyordu. Tekrar etmemiz gerekirse, korkmuş bir çocuğa uygulanan makul sayılabilecek bu yaklaşım, ne yazık ki köpek psikolojisi açısından baktığımızda kabul edilemez! Stres altındaki bir hayvana şefkat göstermek insanlar için doğal bir yaklaşımdır. Ama bir köpeğe, "Aferin kızım, bizi tehdit eden o kötü köpeğe gününü gösterdin," demek gibidir. Dengesiz davranışlar geliştirmiş bir zihin yapısını sevgiyle beslediğinizde işler daha da karışır. Sophie'de olduğu gibi "şefkat" endişe, korku, gerilimi tetikler ve köpeğin saldırganlık göstermesine neden olur.

Sophie'nin doğal olarak dengeli ve kendine güvenen bir

köpek olmasını istiyorsa Oprah'ın tutumunu değiştirmesi gerekiyordu. Oprah bu fikrin ne anlama geldiğini hemen kavradı ama yine de "o benim kızım!" bariyerini yıkması hiç kolay olmadı. Sohbet ederken, "Ona liderlik yapmıyorsun," dediğimi anımsıyorum. Bir an için sessiz kaldı. Steadman'a baktıktan sonra bana dönerek, "Bana lider olmadığımı mı söylüyorsun?" diye sordu usulca. Bu doğruydu. *Forbes* dergisinin yayınladığı listeye göre milyarlarca dolar serveti olan, dünyanın en güçlü kadını sıralamasında* dokuzuncu sırada yer alan, ülkenin neredeyse en güçlü kişilerinden biri sayılan bu kadın yedi buçuk kiloluk Cocker Spaniel'inin lideri olamamıştı.

Evcil hayvanlarını seven tüm insanlar gibi Oprah da köpeği için en iyisini istiyordu. Fakat onun "en iyi" anlayışı ne yazık ki bir insanın bakış açısının yansımasıydı. O sadece köpeklerini sevmeye ve onlara mümkün olan en iyi hayatı vermeye çalışıyordu. Ama köpekleri Forbes dergisinin listesine göz gezdirip onun banka hesabını kontrol etmiyorlardı. Evlerinin dünyanın önde gelen dekoratörleri tarafından döşenmiş olmasını da umursamıyorlardı. Bir gün özel uçağın konforundan uzak, kargo bölümünde uçmak zorunda kalırlarsa aldırmazlardı. Hatta sahipleri yarın iflas etse onu yine aynı şekilde severlerdi. Onların en çok istediği tek şey Oprah'ın sürüsünde güvende olmaktı. Ve Sophie'nin kendini güvende hissetmediği açıkça belli oluyordu.

Oprah'ın sürü lideri olmayı öğrenmesi gerekiyordu. İnsanlar alemindeki liderlik konumundan kimse kuşku duymazken şimdi bir köpeğin anlayabileceği şekilde liderliği deneyimleme zamanı gelmişti.

---

* Kaynak: Elizabeth MacDonald & Chana R. Schoenberger, *Special Report: The World's Most Powerful Women*, Forbes, 28 Temmuz 2005

Kurallar, Sınırlar ve Kısıtlamalar

Doğal yaşamda bir sürü lideri kurallar koyar ve onlara bağlı kalır. Türü ne olursa olsun hiçbir sürü kurallar olmadan hayatta kalmayı başaramaz. İnsanlara ait pek çok yaşam alanında ise köpekler için konmuş kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar ne yazık ki yeterince net değil. Çocuklar gibi köpekler de düzgün bir şekilde sosyalleşebilmek için kurallara, sınırlamalara ve kısıtlamalara ihtiyaç duyarlar. Mesela Oprah'ın evinde Sophie için konmuş pek fazla kural yoktu, olanlar da ciddiyetle uygulanmıyordu. Örnek vermek gerekirse: Oprah onu yalnız bırakıp evden çıktığında Sophie'nin ulumaya başladığını duyuyor, bunun üzerine hemen geri dönüp onu da yanına alarak evden çıkıyordu. Bazen de geri döndüğünde Sophie'ye, "Yeter artık, kes şunu!" diyordu, ancak bu durumda da sorunlu davranış biçimi zaten düzeltilme noktasını çoktan aşmış oluyordu. Hem insan hem de hayvan psikologları bunu "kesintili destek" olarak isimlendirirler, çocuğunuz varsa bu tarz bir disiplinin işe yaramadığını tahmin edersiniz. Çocuğunuzun kurabiye kavanozundan bir kurabiye aşırmasına izin verip sonra da yalandan kızarsanız o çocuk "nasılsa yaptığım yanıma kalıyor" fikriyle bunu yapmaya devam eder. Aynı şey köpekler için de geçerlidir. Kuralların kesintili destek yöntemiyle uygulanması dengesiz ve özgüvensiz köpek yetiştirmenin en garantili yoludur.

Sophie doğru dürüst hiçbir kural, sınırlama ve kısıtlama olmayan bir ortamda on yıl yaşamış olmasına rağmen Oprah'a bu sürenin bir köpeğin rehabilite edilebilmesini etkilemediğini belirttim. İstedikleri takdirde insanlar bile ellili, altmışlı, hatta yetmişli yaşlarda hayatlarını değiştirebilirler! Oprah bu sorunu çözmeye kararlıydı ama ben evine kendi sürümden beş köpek - Chihuahua'mız Coco, İtalyan Greyhound çif-

timiz Lida ve Rex, Will Smith ve Jada Pinkett Smith çiftine ait ismi Luigi olan bir Lhasa Apso, bir hip-hop sanatçısı Redman'a ait iri yarı bir Pitbull olan Daddy - ile girince şoke oldu. Özellikle Daddy'nin varlığı Oprah'ı çok endişelendirdi. Aslında Daddy sürüdeki en iyi enerjiye sahip köpektir. Merkezi açtığım ilk günlerde, dört aylıkken onunla tanışmıştım. O zamanlar hip-hop sanatçıları için yanlarında sert köpekler gezdirmek bir tür imajdı. Ama Redman farklıydı: Sorumluluk taşıyan bir köpek sahibiydi. Bana döndü ve "Dünyanın her yerine yanımda götürebileceğim bir köpeğim olsun istiyorum, dava edilmek istemiyorum," dedi. O gün çalışmaya başladık ve Daddy mutlu, dengeli bir köpek olarak her günün tadını çıkardı. Gerçekten ürkütücü olsa da gören herkes ona bayıldı. Daddy basit bir şekilde sadece sakin ve itaatkâr enerjisini yansıtarak yüzlerce köpeğin rehabilitasyonuna yardımcı oldu, onları dengelerine kavuşturdu. Onun bir Pitbull olduğunu düşünecek olursak, köpek davranışlarında enerji ve dengenin ırksal özelliklerden daha ağır bastığını söyleyebiliriz. Oprah'ın evine girerken yanımdaki tüm köpekler son derece dengeliydi ve orada bulunmalarının amacı Sophie'ye "grup terapisi" yapmaktı.

Her zaman dengeli olan Daddy'yle

Sophie'nin köpeklere göstereceği tepkiyi aslında tahmin etmiştim. Onları görür görmez kapının önünde donup kaldı. Saldırmak, kaçmak, görmezden gelmek ve itaat etmek alternatiflerinden "görmezden gelmeyi" seçti. Onu köpeklerin arasına soktum ve heyecan ya da korkuyla dudaklarını her kıvırdığında tasmasını çekerek onu ikaz ettim. Her zamanki gibi sakin ve kendine güvenli bir enerji yansıtıyordum. Ne kadar gergin olduğunu bildiğimden Oprah'a yanımıza gelmemesini söylemiştim. On dakika kadar sonra Sophie rahatladı. Yarım saat sonra gruba hâkim olan sakin ve itaatkâr enerjinin etkisiyle keyif almaya başladığını bile gördüm. Aslında hâlâ kararsızdı ama vücut dili giderek daha sakin sinyaller veriyordu. İşte bu sürünün gücüdür: Dengeli bir grup köpek birkaç dakika içinde dengesiz bir köpeğin hayatını değiştirebilir. Tabii bu arada tasma vasıtasıyla Sophie'ye gönderdiğim enerji ve mesajlar da hayati önem taşıyordu. O an için Sophie'nin sürü lideriydim ve ona sürünün geri kalanıyla iyi geçinmesini söylüyordum. Bu konuda ama, eğer, ancak, veya tanımam: Sophie mesajı almıştı.

Oprah ve Steadman onun diğer köpeklerle anlaştığını görünce hayretler içinde kaldılar. Bunun mümkün olma olasılığı bile onlar için şaşırtıcıydı. Bunun üzerine onlara "ev ödevi" vererek düzenli aralıklarla Sophie'yi başka köpeklerle buluşturmalarını ve liderlik denemeleri yapmalarını söyledim. Liderlik diyet yapmak gibidir, sakin ve kendine güvenli enerji yansıtmayı düzenli bir şekilde denemezseniz başarılı olamazsınız. Bu "terapi" her gün düzenli bir şekilde uygulanmazsa köpeğinizdeki değişimin kalıcı olması da beklenemez.

★ ★ ★

Bir insan sakin ve kendine güvenli enerjiyi yansıtırsa...

Kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar koyarsa... Sürünün hayatını koruma sorumluluğunu üstlenirse "bir köpek tarafından" her zaman sürü lideri olarak kabul edilir. Tabii bu bizim "insan sürüsünde" olağanüstü bir lider olamayacağımız anlamına gelmez. Nasıl ki köpeklerin kendilerine bahşedilen eşsiz özelliklerinden bizimle yaşayabilmek için vazgeçmeleri gerekmiyorsa biz de bizi insan yapan hiçbir özellikten vazgeçmek zorunda değiliz. Mesela biz insanlara yaklaştığımız gibi köpekleri seven tek sürü lideri türüyüz. Bir köpek sürüsünün lideri üyelere ses çıkaran oyuncaklar almaz ya da her birine yaş günü partisi düzenlemez. Köpek sürü lideri düzgün davranışları anında ödüllendirmez ya da arkasına dönüp, "Arkadaşlar beni 20 kilometredir takip ediyorsunuz, hepinize çok teşekkür ederim," demez. Anne köpek asla yavrularına, "Yavrularım bugün hiç yaramazlık yapmadınız, bu yüzden sizi şimdi plaja götüreceğim," diye hitap etmez. Ödül süreci onların doğal ortamının içinde yer alır. (Bu bizim de ara sıra hatırlamamız gereken bir yaklaşımdır.) Sürüde belli bir yere sahip olması bir köpeğin varlığına katkı sağlayabilecek bir ödüldür. Birlik ve beraberlik otomatik olarak ödüllerini ilkel bir biçimde de olsa yiyecek, su, oyun ve uyku sırasında gösterir. Köpeklerimizi oyuncak ve yiyecekle ödüllendirmek bağ kurmanın, olumlu davranışlarında onları yüreklendirmenin sadece bir yoludur. Ancak ödül verirken güçlü bir lider enerjisi yansıtamazsak asla gerçekten işlevsel bir sürüye sahip olamayız.

Evsiz Sürü Liderleri

İnsan-köpek ilişkisi her iki taraf için de emsalsiz olduğu halde bizler yalnızca "en iyi arkadaş" ya da "köpek sever"

rolü üstlenemeyiz. Kabul edip etmemek size kalmış, ancak sadece bu rolü üstlendiğimizde köpeğimizi değil kendimizi tatmin ederiz. Aslında sürekli olarak şefkate, koşulsuz sevgiye ve kabul görmeye ihtiyaç duyan biziz.

Sizce Amerika'da en mutlu ve en dengeli köpekler hangileridir? İnanmakta güçlük çekebilirsiniz ama gözlemlerime dayanarak Amerika'da en mutlu ve dengeli köpeklerin evsiz insanlarla birlikte yaşayan köpekler olduğunu söyleyebilirim. Lütfen bir gün Los Angeles'ın şehir merkezine ya da Santa Monica Rıhtımı'na tepeden bakan parka gidin ve yanlarında köpekleri olan evsiz insanları inceleyin. American Kennel Club şampiyonu olan köpeklere pek benzemeseler de bu köpekler hemen hemen her durumda nasıl davranmaları gerektiğini bilirler. Evsiz bir insanı köpeğiyle birlikte yürürken izlerseniz bir sürü lideriyle takipçisi arasındaki vücut diline tanıklık etmiş olursunuz. Genelde evsizlerin elinde tasma olmaz ama köpek onun ya yanında durur ya da biraz gerisinden yürür. Köpek - Tabiat Ana'nın onu yaratırken DNA'sına işlediği üzere - sürü lideriyle beraber tüm günü göç ederek geçirir.

"Evsiz insanların köpekleri nasıl daha mutlu olabilir? Evsizler köpeklerine pahalı organik mamalar almazlar ki! Onları ayda iki kez köpek kuaförüne götürüp bakım da yaptırmazlar! Hatta veterinere bile götürmezler!" diye düşünebilirsiniz. Haklısınız. Ama unutmayın ki köpekler organik mama ile sıradan köpek maması arasındaki farkı bilmezler, kuaför ya da veteriner kavramları ise doğal ortamlarında yer almaz. Genelde evsizlerin hayata dair bir amaçları yoktur - kariyer odaklı yaşayan pek çoğumuzun aksine. Günü bir yerden diğerine yürüyerek geçirirler, metal kutular toplarlar ve bir parça yemek ya da uyuyabilecekleri sıcak bir yer bulmaya çalışırlar. Çoğu insan için bu tür bir yaşam biçimi kabul edilemez. Fakat bir köpek için

bu "doğal" hatta "ideal" bir düzendir. Düzenli olarak yürüyerek ihtiyaç duyduğu temel egzersizleri yapar. Seyahat etme özgürlüğüne de sahiptir. Doğada her hayvanın gidip gelmeye bayıldığı - büyük ya da küçük fark etmez - kendi bölgesi vardır. Keşfetmek doğal bir hayvan güdüsüdür.* Bir hayvan çevresini ne kadar çok keşfederse o kadar çok su, yiyecek ve dünya ile ilgili bilgiye ulaşır ki bu da hayatta kalmanın temel koşuludur.** Los Angeles'daki gözlemlerim bana evsiz insanlarla beraber yaşayan köpeklerin Bel Air gibi şehrin müstesna noktalarında yaşayan köpeklere kıyasla şehirle ilgili çok daha fazla bilgi sahibi olduğunu gösterdi. Bel Air'de yaşayan köpekler genelde çok büyük arka bahçelere sahip olsalar da bu bir kafesden farksızdır. Evsiz köpekler her gün kilometrelerce yürüdüklerinden yorgun bir şekilde uykuya dalarlar. Bel Air'de yaşayan köpekler ise evin içinde dolaşır, arabada seyahat eder, köpek kuaföründe vakit geçirir, sonra da üzerlerinde birikmiş olan enerjiyle yataklarına giderler.

Köpeklerde denge onlara maddi değeri olan şeyler vererek sağlanmaz. Bu ancak "varoluş nedenlerinin tüm fiziksel ve psikolojik gerçeklerini" ifade edebildiklerinde gerçekleşir. Evsiz bir insanla yaşayan köpek yiyecek bulabilmek için göç eder. Bu sayede yiyeceğini hak ederken yorulmuş olur ve tasma faktörü olmaksızın sahibiyle sağlıklı bir lider-takipçi ilişkisi deneyimleyebilir.

Benden yardım isteyen çoğu kişi köpekleriyle birlikte yürürken ciddi anlamda sorun yaşıyor. Çünkü köpek tasmayı çekip sahibini peşinden sürüklüyor ya da kaçıp

---

* Kaynak: R. Butler & H. F. Harlow, *Persistence of Visual Exploration in Monkeys*, Journal of Comparative and Physiological Psychology 46 (1954): 258

** Kaynak: E. E. Shillito, *Exploratory Behavior in the Short-tailed Vole Microtus arestis*, Behavior 21 (1963): 145-54

çocuklara, arabalara havlıyor. Sahipler de tüm bunların "köpeğin sorunu" olduğunu düşünüyorlar. Bir de evsiz insanlarla yaşayan köpeklere bakın. Bu köpeklerin hiçbiri eğitim alabileceği bir programa katılmamıştır. Evsiz sahibiyle birlikte şehrin kalabalık sokaklarında - tasmalarıyla küçük köpeklerini çekiştiren insanların, kaykayların, bebek arabalarının, mobiletlerin arasından - sorunsuz bir şekilde yürüyüşüne devam eder. Bir köpek ya da kurt sürüsü de doğal ortamında böyle yaşar - sürüdeki köpekler başlarına buyruk bir şekilde her gördüğü kurbağa ya da kelebeğin peşine düşmez! Şehirde yaşayan evsiz insanlar sürü lideri konumunda olup dikkati dağıldığında köpeğe ya sert bir bakış atarlar ya da aralarında yer etmiş olan bir homurtu çıkarıp kuralları hatırlatarak onu hizaya getirirler. Günün sonunda köpeği yiyecekle ödüllendirir, uyumadan önce de sevgi gösterirler. Bu şekilde - muhtemelen atalarımızla köpeklerin ilk ilişkisinde olduğu gibi - varoluşun çok ilkel bir şeklini paylaşırlar.

Evinizdeki Patron Kim?

Sürü ve sürü lideri fikrini kavramaya başlayan müşterilerim bana genelde, "Evimdeki sürü liderinin kim olduğunu nasıl anlayabilirim?" diye sorarlar. Bunun cevabı çok basittir: Aranızdaki ilişkinin dinamiklerini kim kontrol ediyorsa sürü lideri odur.

İlişkinizde kimin dominant olduğunu köpeğiniz size bir sürü şekilde "açıkça" ifade eder. İşten eve döndüğünüzde üzerinize atlıyorsa sizi gördüğü için sevindiğini düşünmeyin, sürü lideriniz olduğu için bunu yapar. Yürüyüşe çıkmak için kapıyı açtığınızda sizden önce dışarı çıkıyorsa yü-

rüyüşü sevdiği için böyle davrandığını düşünmeyin, bunu sürü lideri olduğu için yapar. Yanınıza gelip havlıyor, siz de onu besliyorsanız bir sürü lideriyle karşı karşıyasınız demektir. Sabahın beşinde patisini yüzünüze bastırıp, "Beni dışarı çıkar, sıkıştım!" dercesine sizi uyandırıyorsa zaten kimin patron olduğu bellidir. Bu kadar basit!

İnsanlar olaya, "Ama çok şirin değil mi?" ya da "Bana bir şeyler söylemeye çalışıyor değil mi?" diye yaklaştıkları için evlerdeki sürü liderleri genelde köpekler oluyor. İşte klasik bir *Lassie* sendromu daha. "Ne oldu Lassie? Büyükbaba kuyuya mı düştü?" Evet, bu durumda köpeğiniz size gerçekten bir şeyler söylemeye çalışıyor: Lider benim, sen de benim takipçimsin.

Özgür iradenizle uyanıyorsanız sürü liderisiniz. Özgür iradenizle kapıyı açıyorsanız sürü liderisiniz. Evden ilk başta siz çıkıyorsanız sürü liderisiniz. Evde kararları veren tarafsanız sürü liderisiniz. Bu noktada %80lik değil %100lük bir liderlikten söz ediyorum. %80lik liderlik yaparsanız köpeğiniz sizi %80lik takip eder, geri kalan %20lik kısımda kontrolü eline alır. Liderlik yapması için herhangi bir fırsat yaratırsanız köpeğiniz bunu asla kaçırmayacaktır.

Pepper ve Kısmi Liderliğin Riskleri

Köpeğimize ara sıra liderlik yaparsak ne olur? Doğru liderlik enerjisine ve davranışlarına sahip olup bunu "sürekli değil sadece bazı özel durumlarda kullanan" pek çok insanla tanıştım. Dengesiz bir köpek yaratmak için bundan daha iyi bir formül olamaz, çünkü liderlik bekleyen bir köpeğe ara ara takipçi ara ara lider rolü yüklemek işleri çığrından çıkarabilir.

Köpeklere Fısıldayan Adam programının ilk sezonunda yer alan bir vakayı hatırlayalım. Bir fotoğraf sanatçısı olan Christopher barınaktan Pepper adında sekiz yaşında bir Wheaton Terrier kırması evlat edinmiş ve ikili arasında çok güçlü bir bağ kurulmuştu. Chris her gün evinden çıkıp başka bir fotoğrafçıyla paylaştığı stüdyoya yürüyordu ve Pepper'ı da bu yürüyüşler için eğitmişti. Pepper bu yürüyüşler sırasında o kadar sorunsuzdu ki Chris kısa bir süre sonra tasma kullanma gereği bile duymamaya başlamıştı. İkisini bir arada gördüğünüzde - evsiz insanlarla köpekleri gibi - doğru bir lider ve takipçi ilişkisine tanıklık etmiş oluyordunuz. Şehrin trafiğine, çalan kornalara, burnunun dibinden geçen kaykaylara rağmen Pepper kafası aşağıda, kuyruğunu keyifle sallayarak Chris'in tam yanında belli bir tempoda yürüyordu. Dikkati dağıldığında Chris'in tek bir kelime etmesi yeterliydi. Birlikte yapılan bu yürüyüşlerden Pepper'ın hoşlandığı belli oluyordu çünkü stüdyoya ulaştıklarında son derece rahatlamış görünüyordu.

Ancak stüdyodan içeri girer girmez - ne yazık ki - durum değişiyordu.

Chris iş ortağı Scott'la paylaştığı stüdyoyu aynı zamanda müşterilerinin fotoğraflarını çekmek için kullanıyordu. Bu da gün içinde pek çok insanların stüdyoya uğraması anlamına geliyordu. Fakat Pepper stüdyoya birilerinin gelmesinden hiç hoşlanmıyordu. Kapıya koşarak havlıyor, hırlıyor, gelen insanın ayaklarına saldırıyor ve bir sürüyü güdercesine gelenleri odanın ortasına sürüklüyordu.

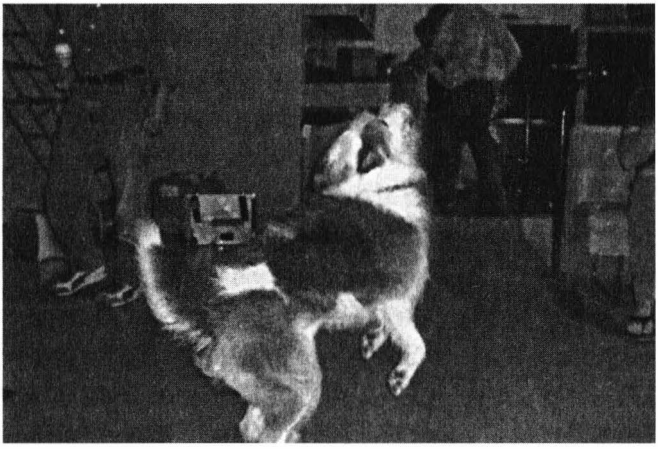
Chris ortağıyla ışıkları yakıp dekorasyonla ilgilenirken müşteriler genelde özenle dekore edilmiş bir bekleme odasında ağırlanıyorlardı. Ama Pepper bu odadaki yeşil deri kanepenin kendisine ait olduğunu düşünüyordu. O kanepeye oturan müşteriler gerçekten korkutucu bir

havlama, diş gösterme ve hırlamayla karşılaşıyorlar, hatta ısırılmakla tehdit ediliyorlardı.

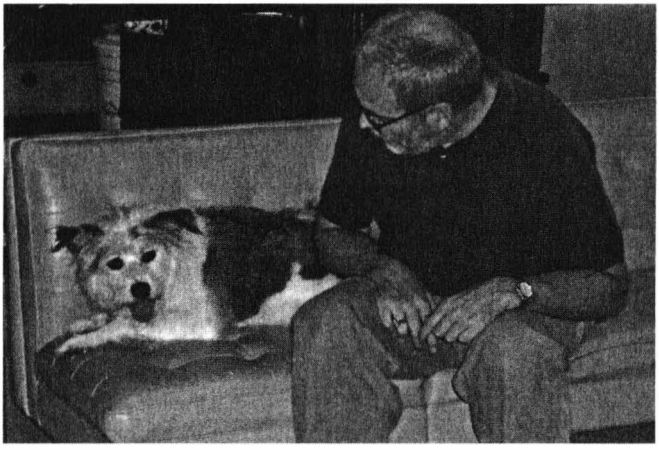
Bu tolere edilebilecek bir davranış değildi. Pepper bir keresinde gelen bir müşterinin pantolonunu diş geçirip yırtmıştı ve böyle davranmaya devam ederse Chris ve Scott'ın işini kötü yönde etkileyebilirdi. Chris onu vermek zorunda kalacağından korkuyordu. Kaç kişi sorunlu bir köpeği alır ki? Sahipler köpeklerini kabul edebilecek uygun birer yuva bulamadıkları takdirde köpekler barınağa yollanırlar. Ve ne yazık ki barınağa gelen köpeklerin %56'sı - özellikle de birkaç kez alınıp bırakıldıysa - kendilerini kabul edecek bir insan bulunamadığı için uyutulur.

Chris son çare olarak beni aradı. Ciddi ciddi Pepper'ı artık vermeyi düşünüyordu. Ancak Scott ve Chris'i dinleyince her ikisinin de stüdyoda Pepper'a "liderlik" yapmadığını anladım. Chris kapıdan içeri girer girmez işine konsantre oluyor, Pepper da hiçbir kural ya da sınırın olmadığı bu mekânda kontrolü eline alıyordu. O bir kraliçeydi ve bildiği tek yöntemle kendisine ait olduğunu düşündüğü alanı koruyordu.

Sohbet sırasında Chris'in Pepper'ı işe gidip gelirken - üstelik tasma kullanmaksızın - ne kadar başarılı bir şekilde yönlendirdiğini fark ettim. Evin sınırları dışına çıktıktan sonra - sokaktaki bütün o dikkat dağıtıcı unsurları düşünecek olursak - köpeğin size itaat etmesini sağlamak çok daha zordur. Evde sorun çıkarmamasına rağmen sokağa çıktıktan sonra dengesini yitiren o kadar çok köpeğe şahit oldum ki bu durum ciddi anlamda şaşırmama neden oldu. Chris'ten bana köpeğiyle birlikte yolda nasıl yürüdüğünü göstermesini istedim ve bu noktada bambaşka bir Pepper ile karşılaştım. Ve bambaşka bir Chris'le! Chris yürüyüşü tümüyle kontol altında tutarak köpeğini yönlendiriyordu, dahası duygusal anlamda birbirlerine uyumlu oldukları

Pepper fotoğraf stüdyosunda havlarken

Pepper "kanepesinde" otururken

hemen göze çarpıyordu. Stüdyoda fark yaratan şey neydi?

Chris stüdyoya, yani işyerine girdiğinde doğal olarak bambaşka bir ruh haline bürünüyordu. Hem liderliği sürekli devam ettirmek yorucu olduğundan hem de köpek psikolojisine dair bilgisi kısıtlı olduğundan Chris stüdyoda liderliğin getirdiği sorumlulukları bir kenara bırakıyordu. Unutmayın sürekli "o kişi" olmak hem enerji hem konsantrasyon gerektirir! Chris de stüdyoda o kadar yoğun çalışıyordu ki Pepper için belirli kurallar koymakla ilgilenmiyordu. İşi bittiğinde liderlik enerjisi yeniden yoğunlaşıyor ve eve dönerken aralarında hiçbir sorun çıkmıyordu. Ama şimdi, işler bu kadar kontrolden çıktıktan sonra artık dizginleri ele alıp stüdyo sınırları içinde köpeğinin saygısını kazanmak zorundaydı.

Kapıyı çalan insanlarla ilgili farklı senaryolar üretip prova yaptık ve zil çaldığı anda Chris'in nasıl Pepper'ın çılgına dönmesine izin verdiğini gözlemledim. Kapı açılmadan önce onu nasıl sakin ve itaatkâr bir şekilde oturtması gerektiğini Chris'e gösterdim. Bir köpeğin kulaklarının şekline ve bakışlarına dikkat ederek, vücut dilinden itaat edip etmediğini anlayabilirsiniz. Tabii yansıttığı itaat enerjisini de hesaba katmanız gerekir. Chris'in kendine güvenli bir şekilde - pek ikna edici olmasa da - ona defalarca, "Otur," diye bağırmasını izledim. Pepper sonunda oturdu ama kulaklarının seğirmesinden ve bakışlarının kapıya odaklanmasından onun tedirgin olduğunu hemen anladım. Kapı açılıp ziyaretçi içeri girdiğinde ise yeniden kontrolünü kaybetti.

Chris'e kapı açıldığında Pepper'ın "zihnen rahat ve itaat halinde olmasının" oturuyor olmasından çok daha önemli olduğunu söyledim. Ona nasıl komut vereceğini gösterdim. Kısaca ifade etmek gerekirse Chris köpeği için çantada keklikti ve Pepper'ın gözündeki bu imajı değiştiremiyordu. Unutmayın: Enerji yalan söylemez! Ve

Chris "köpeğinin tam zamanlı lideri olmanın gerektirdiği" konsantrasyonu stüdyosunda çalışırken sağlayamıyor, bunun altından nasıl kalkacağını bilmiyordu. İki işi aynı anda yapma fikri ona dehşet verici geliyordu. Aslında köpeğini vermek istemediğini bildiğimden ona bu zor durumdan kurtulmanın tek yolunun sadece "sorumluluğu almaktan" geçtiğini elimden geldiğince açıkladım.

Sonra birdenbire Pepper'a bir komut verdiğini ve köpeğin tereddüt etmeksizin bunu yerine getirdiğini gördüm. Chris bu esnada tek kelime etmemiş, benim yaptığım gibi yapıp sadece, "Şşşş..." sesi çıkarmıştı. Bu noktada önemli olan ne dediğiniz değildir - aslında bu sesi özellikle seçtim çünkü bu annemin beni ve kardeşlerimi hizaya sokmak için kullandığı sesti! Önemli olan sesin ardındaki enerjidir. Chris'e köpeğinin davranışlarını düzeltirken yapması gereken en önemli şeyin, Pepper heyecanlı ve saldırgan bir zihin yapısına ulaşmadan müdahale etmek olduğunu anlattım. Bu da bıkıp yorulmadan sürekli, "Şşşş..." diyerek onu düzeltmekten geçiyordu. Üstelik bu durum Pepper stüdyoda tümüyle sakin ve itaatkâr olana dek sürecekti.

"Pepper vakası" aslında kısmen liderlik yaptığımızda olabilecekleri net olarak gözler önüne sermekte. Daha düşük enerjili, doğal olarak mutlu ve sorunsuz köpeklerde sonuç bu kadar vahim olmayabilir ama Chris ve Pepper örneğinde risk çok büyüktü. Chris köpeğini kontrol edememe halinde mahkemeye verilebilir, müşterilerini ve işini kaybedebilirdi. Pepper da yeni bir sahip bulamadığı takdirde yuvasından, hatta hayatından olabilirdi. Neyse ki bunların hiçbiri olmadan Chris bir adım öne çıkıp sorumluluğu ciddiyetle üstlendi. Pepper gibi bir köpeğin bu kadar dengesiz bir yaşam sürmesi gerekmez. İhtiyaç duyduğu mutlu ve dengeli hayatı yaşaması için gereken her şey zaten onda mevcuttu. Gerekli olan tek

şey sürü lideri olarak Chris'in bunları ortaya çıkarmasında ona yardımcı olmasıydı.

Liderlik Tam Zamanlı Bir İştir

Köpekler doğdukları günden ölecekleri güne kadar liderliğe ihtiyaç duyarlar. Bizim yanımızdaki yerlerinin ne olduğunu içgüdüsel olarak bilmek isterler. Sahiplerinin "sürülerinde" değil de kalplerinde yer aldıklarında ise idareyi hemen ele alırlar. Sevip şefkat gösteren ama liderlik yapmayan insanları istismar ederler. Unutmayın ki onlar sorgulamaz ya da düşünmezler. "Tanrım, sahibim beni ne kadar çok seviyor! Buna bayılıyorum, o nedenle bir daha hiçbir köpeğe saldırmayacağım!" demezler. Siz de onu karşınıza alıp, "Davranışlarına dikkat etmezsen yarın seni köpek parkına götürmeyeceğim," diyemezsiniz çünkü köpek bu bağlantıyı kuramaz. Köpeklere yapmanız gereken liderlik mutlaka "düzeltilmesi gereken davranışların ortaya çıktığı anda" uygulanmalıdır.

Evinizde aile üyelerinden herhangi biri sürü lideri olabilir. Aslında çocuklardan yaşlılara evde yaşayan tüm bireylerin köpeğin sürü lideri olması hayati önem taşır. Erkek ya da kadın fark etmez, evdeki herkes taşın altına elini sokma mecburiyetindedir. Bir köpeğin ailede sadece bir kişiye saygı duyduğu ama geri kalan herkese kök söktürdüğü o kadar çok vakayla karşılaştım ki size anlatamam. Tabii bu da bir başka felaket senaryosu olarak karşımız çıkıyor. Evimde lider olan benim, ancak karım ve çocuklarım da en az benim kadar liderlik rolünü üstlenmekteler. Oğullarım Köpek Psikolojisi Merkezi'nde gözünü bile kırpmadan bir köpek sürüsünün içine girebilirler. Çocuklarım sürü

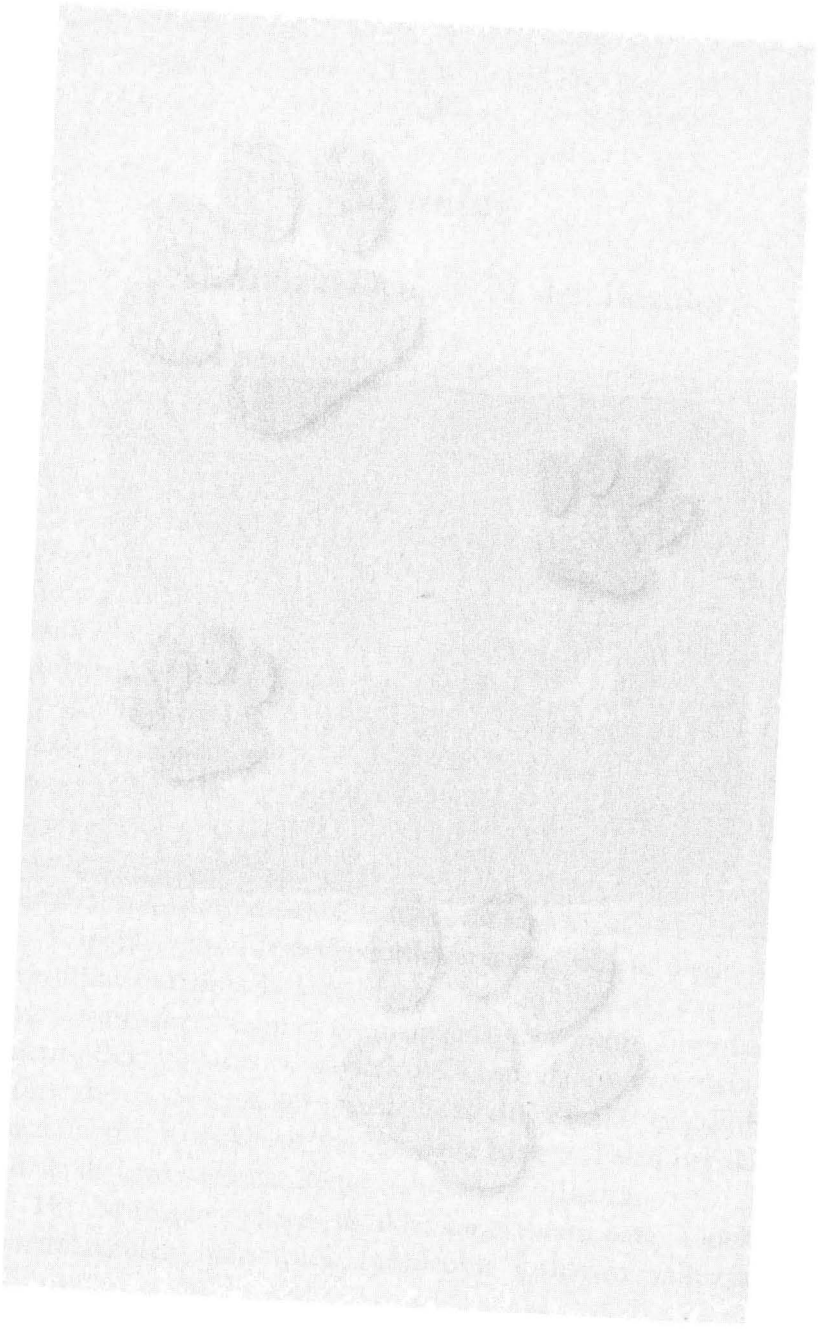
liderliğini beni izleyerek öğrendiler, fakat hayvanlara nasıl liderlik edecekleri çocuklara öğretilebilir.

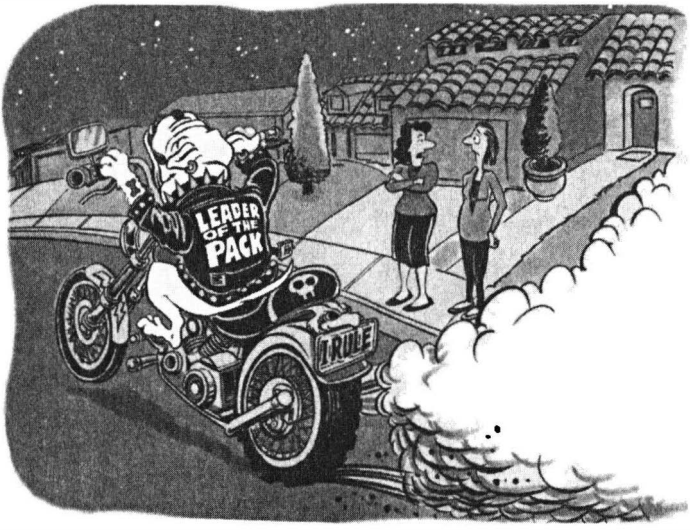
Sürü liderliği vücut ölçüsü, kilo, cinsiyet ya da yaşa bağlı değildir. Jada Pinkett Smith ıslakken tartsanız en fazla 50 kilo gelebilecek bir kadınken, bu haliyle bile dört Rottweiler'ı aynı anda kocasından çok daha iyi idare edebiliyor. Kocası Will Smith'in de köpeklerle arası iyi ama Jada güçlü bir sürü lideri olmak için gereken tüm çabayı göstererek bu enerjiye ulaştı, sürümü tasmasız olarak dolaştırdığım dağ ve sahil yürüyüşlerine bile katıldı.

Evsiz insanlarla yaşayan köpeklerde tanık olduğumuz üzere yürüyüş sırasında köpeğe yol göstermek liderliği uygulamanın en iyi yoludur. Yürüyüş "sürü lideri ve takipçi ilişkisini" kuran ve bu ilişkiyi güçlendiren en temel aktivitelerden biridir. Yürüyüş sırasında kontrolü ele almakla ilgili detayları ilerideki bölümlerde anlatacağım ancak şunu da sakın unutmayın: Yürüyüş köpeğinizin zihnen dengede olmasını sağlayan en temel faaliyetlerden biridir.

Özel işler için eğitilmiş köpekleri düşünecek olursak sürü liderinin önde olmasına gerek yoktur. Sibirya Kurdu'nun çektiği bir kızakta sürü lideri insandır ama en arkada oturarak kızağı yönlendirir. Özel durumu olan insanlarla - görme özürlü ya da tekerlekli sandalyeye bağlı - yaşayan köpekler de genelde önde olurlar ama kontrol her zaman onların yardımcı olduğu kişilerdedir. Bu insanlarla birlikte yaşayan köpekleri izlemek büyüleyicidir. Aralarında doğaüstü bir güç ya da bir tür altıncı his bağlantısı varmış gibi görünür. Birbirleriyle o kadar büyük bir uyum içinde yaşarlar ki kişinin neye ihtiyaç duyduğunu köpek daha komut almadan hisseder. Bu aslında sürü içindeki köpeklerin birbirleriyle kurduğu bağın benzeridir. Bu tür bir iletişimde konuşma olmaz, iletişimin temeli sürü yapısı içindeki güven duygusuna dayanır.

Sakin ve kendine güvenli enerji yansıtıp liderliğin gerektirdiği sorumlulukları üstlendiğinizde siz de köpeğinizle böylesine derin bir bağ kurabilirsiniz. Bunu gerçekleştirmeye çalışırken - istemeden de olsa - köpeğinizde sorun yaratabilecek ya da var olan sorunu büyütebilecek davranışlardan kaçınmanız büyük önem taşır.

"Bazı üstünlük sorunları var."

5

Sorunlar

Köpeklerimizin Dengesi Neden Bozulur?

Hemen hemen bütün köpekler doğal olarak dengeli doğarlar. Dengeli bir sürüde doğadaki gibi yaşayabilseler günlerini huzur içinde geçirebilirler. Sürüdeki köpeklerden biri dengesini kaybederse sürüden ayrılması için dışlanır ya da diğer köpekler tarafından buna zorlanır. Kulağa acımasızca gelse de bu Tabiat Ana'nın gelecek nesiller adına sürünün varlığını koruma yöntemidir.

Bizler bir köpeği sahiplenip onu evimize, hayatımıza soktuğumuzda genelde kalbimizden onun için en iyisi geçer. Ona ihtiyaç duyduğunu düşündüğümüz şeyleri vermeye çalışırız. Ama tabii bu noktadaki asıl sorun bizim insan olarak "köpek doğasının neye ihtiyaç duyabileceğine" dair varsayımlar yapmamızdır.

Köpekleri insanlaştırdığımızda "sorun" olarak nitelendirdiğim durumlarla karşılaşırız. "Sorun" hayatla baş etmeye çalışırken yaşanan olumsuz adaptasyondur. İnsanlar alemindeki sorunlar örümcek korkusundan ayak fetişizmine ya da obsesif kompulsif bozukluğa kadar çeşitlilik kazanabilir. Köpeklerde ise çok daha basittir. Fakat her iki türde de tüm sorunlar dengesizlikten kaynaklanır.

Bu bölümde sizlere sıklıkla karşılaşılan bazı köpek sorunlarından bahsetmek istiyorum. Umarım yalnızca

sorun oluştuktan sonra teşhis koyacak kadar değil aynı zamanda sorunun oluşmasını engelleyebilecek kadar konuya hâkim olursunuz.

Saldırganlık

Sıklıkla saldırganlık sorunları için benden yardım isterler. Hatta çoğu zaman köpek başka bir yere verilmeden ya da uyutulmadan önce "son çare" olarak algılanırım. Aslında saldırganlık tam anlamıyla bir sorun değildir. Bir sorunun dışa vurumudur.

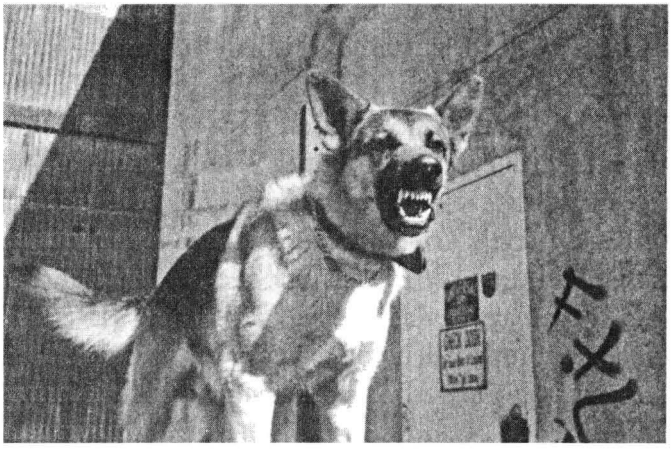
Köpeklerde saldırganlık doğal bir davranış biçimi değildir. Vahşi ortamda yaşayan kurtlar bile - açlık ya da açık bir tehdit gibi bir neden yoksa - kendi türlerine ya da insanlara karşı nadiren saldırganlık gösterirler.* Saldırganlık köpeğin sorunuyla ilgilenilmediğinde, birikmiş enerjisi çıkış yolu bulamadığında gerçekleşir. Ve ne yazık ki hemen müdahale edilmediğinde yoğunlaşır. İşin üzücü tarafı saldırgan bir köpeğe yardımcı olmam istendiğinde genelde karşımda "zamanında müdahale edilmiş olsaydı bu hale gelmezdi" diye düşündüğüm bir köpek bulurum. Sahipler ancak köpekleri birini ısırıp mahkemeye verildiklerinde kendilerine yardımcı olabilecek birilerini aramayı düşünürler. Ve genelde, "Aslında evde çocuklarla hiç sorun yaşamaz," ya da "Sadece kapı zilini duyduğunda bu tür tepkiler verir," gibi ifadeler kullanırlar. Keşke her köpek sahibi saldırganlığın ilk belirtilerini ciddiye alsa ve komşu-

* Kaynak: Kathy Dye, *Wolves: Violent? Yes. Threat? No.* Juneau Empire, 2 Kasım 2000

lar tarafından mahkemeye verilmeden ya da kimsenin canı yanmadan önce profesyonel bir yardım almayı düşünse.

Baskın Karakter Saldırganlığı

Saldırganlık bir köpek için doğal bir davranış biçimi olmasa da bazı baskın karakterli köpeklerde doğal karşılanabilir. Köpeğiniz doğuştan dominant ve yüksek enerjili olabilir. Peki bu özelliklerinden ötürü köpeğiniz saldırgan ya da tehlikeli olmak zorunda mıdır? Hayır. Bu noktada sakin ve kendine güvenli sürü lideri rolünü üstlenmeniz gerekir. Hem de 7/24. Çünkü bir köpeğin anlayabileceği liderlik tam olarak buna eşdeğerdir. Yorgun olsanız da, televizyonda en sevdiğiniz takımın maçını izleseniz de, gazeteye odaklanmış olsanız da köpeğinize sakin ve kendine güvenli lider enerjisi yansıtabilirsiniz.

Baskın karakter saldırganlığı: Kulaklar ve kuyruk dikilmiş göğüs dışarıda, dişler açıkta

Unutmayın ki doğal olarak sürü lideri olabilecek dominant köpek sayısı fazla değildir. Bizim dünyamızda Oprah Winfrey ya da Bill Gates gibi kişilere sıkça rastlanmadığı gibi köpeklerin dünyasında da doğuştan sürü lideri olabilecek özellikler taşıyan köpeklere sıklıkla rastlanmaz. Bu köpekler fiziksel ve psikolojik olarak hak ettikleri muameleyi göremezlerse gerçekten çok tehlikeli olabilirler. Sorunlu olma yüzdeleri yüksektir. Baskın karakterli köpekleri hayatımıza dahil ediyorsak ihtiyaç duydukları fiziksel ve psikolojik stimülasyonu sağlamak da boynumuzun borcudur.

Çoğu insanın düşündüğünün aksine "dominant ırk" diyebileceğimiz bir ırk yoktur. Yeni doğmuş yavruları gözünüzün önüne getirin, içlerinden sadece bir tanesi daha dominant davranır ve o yavru sürü lideri olmak için büyür. Diğerleri ise onu takip eder. Dikkatinizi çekmek isterim ki bu yavrular aynı anneden doğmuş köpeklerdir. Irkları aynıdır. Rottweiler, Alman Kurdu, Pitbull ve Cane Corso gibi bazı güçlü ırk köpeklerinde dengeli enerjiyi lider belirler. Güçlü ırktan bir köpeğe sahipseniz sürü lideri olduğunuzdan emin olmanız gerekir.

Vahşi doğada doğuştan dominant hayvanlar sürü lideri olurlar. Daha önce de söylediğim gibi lider doğulur, sonradan olunmaz. Ama ya lidere bir şey olursa? Sürü hiyerarşisindeki iki numaralı köpek - ki bu genelde liderin arkadaşı olan dişi köpektir - onun yerine geçer. Bazen de dışarıdan bir erkek köpek sürü liderliğini üstlenmek ister. Dişi köpek onun liderliği üstlenebilecek kadar güçlü olduğuna inanmazsa erkek köpeği kovalar ya da öldürünceye kadar onunla dövüşür. Fakat erkek köpek gerçekten bu sorumluluğu taşıyabilecek kadar güçlüyse bütün sürü hiç direnmeden ona teslim olur. Tabiat Ana sürü için en doğru olan "seçimi" onlar adına yapar ya da yeni liderin enerjisi onun seçilmesini sağlar. Yeni yapılanma ve hiye-

rarşi belirlendikten sonra eskiden iki ya da üç numarada olan köpekler bunu kişisel bir hakaret olarak algılamazlar. Bir genel müdür yardımcısının genel müdür olmayı ya da firma ortaklarının firma yönetimini ele geçirmeyi beklemesi gibi insanlarda olan "hırs" onlarda yoktur. Köpekler sürünün "en güçlü hayvan" tarafından yönetilmesini kabul edecek şekilde programlanmışlardır. Başka bir köpek kendilerinden daha güçlüyse sorun çıkarmadan içgüdüsel olarak onu takip ederler. Köpeğiniz üzerinde hâkimiyet kurulduğunda bunu kişiselleştirmez. Yapabilseydi size zaten bunun için teşekkür ederdi.

Doğuştan baskın karakterli bir köpeğiniz varsa üzerinde hiç vakit kaybetmeden otorite kurmanız gerekir. Köpeğinizin sizi daha güçlü, daha sakin ve daha özgüvenli biri haline getirmek için hayatınıza girdiğini düşünün. Kim işinde, aile hayatında ya da sadece sıkışık bir trafikte içinde yapılanan sakin ve kendine güvenli enerjiden fayda sağlamaz ki? Bir köpeği yavruyken alıp liderliğinize alıştırmanız en iyisidir, ancak dominant bir köpeği bile hayatının her evresinde sürü liderliğinize alıştırabilirsiniz. Bu sadece yansıttığınız enerjiyle ilgilidir. Gözleriniz görmese, bir kol ya da bacağınız olmasa, hatta tekerlekli sandalyeye bağlı bile olsanız yansıttığınız enerji 75 kiloluk bir Rottweiler'ın enerjisinden güçlüyse ona hükmedebilirsiniz. Bu otomatik olarak gelişir. Mesela ben cüsseli bir adam değilim ama Köpek Psikolojisi Merkezi'nde bir seferde otuz ya da kırk köpeği kontrol edebiliyorum. Genelde köpeklerden biri yapmaması gereken bir şey yaptığında tek bir bakışım yeterli olur. Bu benim kilomla ya da boyumla ilgili değil sadece enerjimle ilgili bir durum.

Güçlü ırk köpeklerinden birini seçerseniz ya da doğuştan dominant davranma eğiliminde bir köpeğiniz olursa ve enerji seviyeniz köpeğinizin enerji seviyesinden dü-

şükse işte o zaman bu durumu düzeltmek için psikolojik çalışmalar yapmanız gerekir. Bunun doğal olduğunu unutmayın. Köpeğiniz sizinle eşit olmak istemez. Onun dünyası liderlerden ve takipçilerden oluşur, bu durumda sahibi olarak hangi rolü üstlenmek isteyeceğiniz size kalmıştır. Lider rolünü üstlenmek istemiyorsanız ya da üstlenemiyorsanız büyük ihtimalle doğru köpeği seçmemişsinizdir. Bir sonraki bölümde size "kırmızı bölgeye geçmiş köpeklerden" bahsedeceğim. Kırmızı bölgeye geçmiş olan güçlü ırk köpekleri ciddi yaralanmalara, hatta ölümlere sebep olabilirler. Bunlar genelde onları idare edemeyen sahiplerin elindeki dominant köpeklerdir. O yüzden birlikte yaşadığınız köpekle ilgili enine boyuna düşünün. Onu her durumda, sürekli idare edemiyorsanız bu hem sizi, hem köpeği, hem de toplumu kötü yönde etkileyebilir.

Şimdi size "saldırganlığı tehlike sınırına ulaşmış dominant bir köpeği" idare edemeyen bir müşterimin yaşadıklarını anlatmak istiyorum. Müşterinin adına Sue diyelim. Köpeğini nasıl idare edeceğini gösterebilmek için Sue ile altı ay kadar çalıştım. Köpeği Tommy bir İrlanda Setter'i ile Alman Kurdu kırmasıydı. Sue doğuştan dominant bir köpek olan Tommy'ye başından beri çok yanlış yaklaşmıştı. Söze önce üzerine sıçramasına izin verip köpeği tepesine çıkarmasıyla başlayabilirim. Bu olay köpeğin tümüyle onun üzerine çıkmasına ve kendi isteğiyle ininceye dek Sue'nun hareketsiz durmasına kadar varmıştı. Tommy tümüyle kontrol dışıydı, alanını radikal bir biçimde savunurken sahibine karşı aşırı korumacıydı ve net olarak evdeki en dominant canlıydı. İlişkileri inanılmaz derecede hastalıklıydı. Tommy bazı komşu çocuklarını ısırmış, havuzu temizleyen görevliye saldırmış ve sonunda hayvan ıslah ekiplerine şikâyet edilmişti. Sue'ya yürüyüşlerde nasıl kontrolü elinde tutması gerektiğini ve sürekli olarak

nasıl sakin-kendine güvenli enerji yansıtabileceğini anlatmaya çalıştım ama bunu beceremedi. Sürekli kendi psikolojik sorunlarını gündeme getiriyor ve köpeğini bir türlü disipline etmeyi başaramıyordu. En sonunda dayanamadım ve "Sana yardım edebilmek için bildiğim her yolu denedim ama sanırım Tommy'yi hayatta tutmanın tek yolu ona yeni bir sahip bulmak," dedim.

Bu çıkışım Sue'nun kalbini kırsa da Tommy'nin hayatını kurtardı. Tommy şu anda sadece hayatta değil aynı zamanda Los Angeles Polis Merkezi'nde görevli ve Dream Works şirketinin çektiği bir filmde köpek oyuncu olarak yer alıyor. Nihayet yoğun dominant enerjisini kanalize edebileceği sağlıklı çıkış yollarına kavuştu. Kendisiyle ilgilenen insanlardan komut alma konusunda da hiçbir sorun yaşamıyor. Bu sadece yanlış köpeğin yanlış insanda bulunması gibi basit bir durumdu, fakat müdahale edilmeseydi çok tehlikeli sonuçlar doğurabilirdi.

İnsanlar "baskın karakterden kaynaklanan saldırganlığı" pek çok şekilde tetikleyebilirler. Öncelikle saldırganlığa izin vererek buna sebep olurlar. Unutmayın ki köpeğinizle aranızdaki ilişkinin sınırını belirlemezseniz sadece takipçi olursunuz. Bir diğer yanlış da köpeğinizle üstünlük oyunları oynayıp onun kazanmasına izin verdiğinizde kendini gösterir. Yavru köpeğinizle oyuncakları çekiştirme oyunu oynarken sürekli kazanmasına izin verirseniz, yavru olmasına rağmen köpek üzerinizde hâkimiyet kurabildiğini düşünecektir. Yavru bile olsa köpeğinizle boğuşurken "ileride ortaya çıkabilecek saldırganlık tohumlarını" serpiyor olabilirsiniz. Böyle bir boğuşma oyunu sırasında köpeğiniz hırlıyor ya da aşırı sahiplenici davranıyorsa - istemeden de olsa - bir canavar yaratıyor olabilirsiniz.

Korku Kökenli Saldırganlık

Saldırganlık çoğunlukla korku kökenlidir, özellikle de Napolyon kompleksi taşıyan küçük köpeklerde görülür. San Diego'daki köpek kuaföründe çalıştığım zamanlarda yaptığım gözlemlere dayanarak küçük köpeklerin genelde daha aksi olduğunu söyleyebilirim. Korku kökenli saldırganlık hırlama ve diş göstermeyle başlar. Kuaföre götürdüğünüzde ya da saklandığı masanın altından çıkarmaya çalıştığınızda köpeğiniz bu tür işaretler veriyorsa hemen yardım almanız gerekir. Korku kökenli saldırganlık da zamanında müdahale edilmezse yoğunlaşır. Köpek diş gösterip hırlayarak insanları uzaklaştırabildiğini fark ettiği anda bunu bir süre sonra küçük ısırıklar takip eder. İşin iyi tarafı korku kökenli saldırganlık gösteren köpekler bu aşamada koparmak için ısırmazlar, bunlar sadece küçük uyarı ısırıklarıdır. Önce dişlerler, sonra geri çekilirler. Amaçları kendilerine yaklaşan kişiyi geri püskürtmektir. Ama zaman geçip saldırganlığı yoğunlaştıkça, "Bu onun karakterinin bir parçası," diyemezsiniz zira söz konusu olan artık yardıma muhtaç bir köpektir.

Pinky aşırı korku gösteriyor

Kötü muamele görmüş bir köpek korku kökenli saldırganlık gösterebilir. Canı yanan bir köpek saldırarak acısını sonlandıracağını keşfederse elbette saldırır. Yardımcı olabilmem için çağrıldığım korku kökenli saldırganlık vakalarının çoğu köpeğin kötü muamele görmesinden değil sahiplerin yanlış zamanda sevgi göstermesinden kaynaklanır. Oprah'ın köpeği Sophie bu konuyla ilgili en güzel örnektir. Sophie başka bir köpeğe saldırdığında Oprah hemen onu kucağına alıp okşayarak rahatlatmaya çalışmış ve bu şekilde saldırganlığını beslemişti.

Şu anda merkezimde korku kökenli saldırganlık gösteren Pinky isimli dişi bir Pittbull var. Herhangi biri yanına yaklaştığında hemen dudaklarını yukarı kaldırıp hırlamaya başlıyor, kuyruğunu bacaklarının arasına alıp yere doğru çömeliyor ve titremeye başlıyor. Demek istediğim gerçekten titriyor. Bacakları öyle bir titriyor ki ayağa bile kalkamıyor. Korkuyla bulunduğu yere sabitleniyor ve hareket kabiliyetini kaybediyor. Pinky'nin sahibi şu anda çok üzgün ve yanlış zamanda sevgi gösterip onu rahatlatmaya çalıştığı için köpeğinin bu halde olduğunun farkında. Pinky gibi uç bir örnek gördüğünde korku kökenli saldırganlığın bir köpeği ne kadar mahvedebildiğini daha iyi anlıyor insan.

Sevgi Gösterin - Ama Doğru Zamanda!

Bu köpeklerimizin dengesini nasıl bozduğumuzu ve onları sorunlu köpekler haline getirdiğimizi anlamamız için iyi bir fırsat. Sevgi gösteriyoruz ama yanlış zamanlarda. Köpeğin kafasının en karışık olduğu zamanda sevgi gösteriyoruz. Müşterilerimin işitmekten hiç hoşlanmadığı tavsiyem genelde şu: "Lütfen mesafenizi koruyun! Bu hiç doğal değil!"

Yanlış anlaşılmak istemem. Sevgi elbette çok güzel bir şey ve köpeklerimizle paylaşabileceğimiz en güzel hediye. Fakat köpeğinizin en çok ihtiyaç duyduğu şeyin sevgi olmadığını bilmelisiniz - özellikle de birtakım sorunları varsa. Kendinizi örnek alın: Kafanız karışıksa sevgiyi deneyimleyemez, hatta hissedemezsiniz bile. Kafası karışık bir köpeğe sevgi yardımcı olamaz. Dayak atan bir kocanın karısı ona sevgi gösterdiğinde değişmeyeceği gibi saldırgan bir köpek de sahibi ona sevgi gösterdiğinde düzelmez. *Nanny 911* televizyon programındaki anne-babalar da çocuklarını seviyorlar! Ama sevgi bu insanların çocuklarına verdiği tek şey. Onlar çocuklarını dışarı çıkarıp oynatmıyorlar. Çocuklara düzgün bir ortam sağlamıyorlar ve kural koymuyorlar. Sizce bu çocuklar mutlu mu? Hayır. Zaten bu yüzden anne-babalar programı arayıp yardım istiyorlar. İşte bu yüzden sahipler de köpeklerini sevmelerine rağmen yaşadıkları sorunlara çare bulmam için beni arıyorlar.

Sevgi "denge" sağlamaz. Sevgi dengeyi ödüllendirmek ve bizleri daha yoğun bir iletişim boyutuna taşımak için vardır. Bizim dünyamızda olduğu gibi köpeklerin dünyasında da sevgi kazanılırsa ya da hak edilirse bir anlam ifade eder. Size köpeklerinize sevgi göstermeyin demiyorum, aksine köpeğinize verebileceğiniz kadar çok sevgi verin ama doğru zamanlarda! Köpeğinizi mutlu etmek için elbette seveceksiniz, ancak bunu kendi psikolojik ihtiyaçlarınızı gidermek için yapmayın. Doğru zamanda gösterilen sevgi köpeğinizi gerçekten sevdiğinizin ispatıdır. Doğru davranışlar genelde sözcüklerden daha değerlidir.

Korku kökenli saldırganlık durup dururken ortaya çıkmaz. Dışarıdan bakınca pek fark edilmeyebilir ama orada dikkatli sahiplerin çok iyi bilebileceği bir eğilim mevcuttur. Korku kökenli saldırganlığa bir diğer örnek ise televizyon programının yazarlarının uzun ve göz alıcı tüy-

lerinden ötürü "Bakımlı Gremlin" diye adlandırdıkları Josh'tur. Josh kimsenin evlat edinmeyi düşünmeyeceği bir barınak köpeğiydi. Kafesinin önünden geçen herkese dişlerini gösteriyordu. Barınağı ziyarete gelen herkes onun için üzülüyordu. Aslında barınakta bulunan bir hayvan için "üzülmek" pek çok insanın deneyimlediği bir duygudur. Başka bir canlıya sempatiyle bakmak insani bir davranış biçimidir. Ama barınağa giden herkes kafesin önünden geçip, "Vah zavallı köpek," diyerek bu enerjiyi hayvana yansıtırsa o köpek sonunda "vah zavallı köpek" olup çıkar.

Hemşire olan Ronette durumuna o kadar üzüldü ki görür görmez Josh'u evlat edinmeye karar verdi. Sonra da birlikte geçirdikleri her gün onun için üzülmeye devam etti. Josh mama kabına yaklaştı diye kızına diş gösterdiğinde onu kucağına alıp okşayarak sakinleştirmeye çalıştı. Kulağının yakınına makas istemeyen bu huysuz küçük adamı tıraş edebilmek için her defasında kan ter içinde kalıp saatler harcadı - çünkü kuafördekileri defalarca ısırdığı için Josh'un oraya girişi yasaklanmıştı.

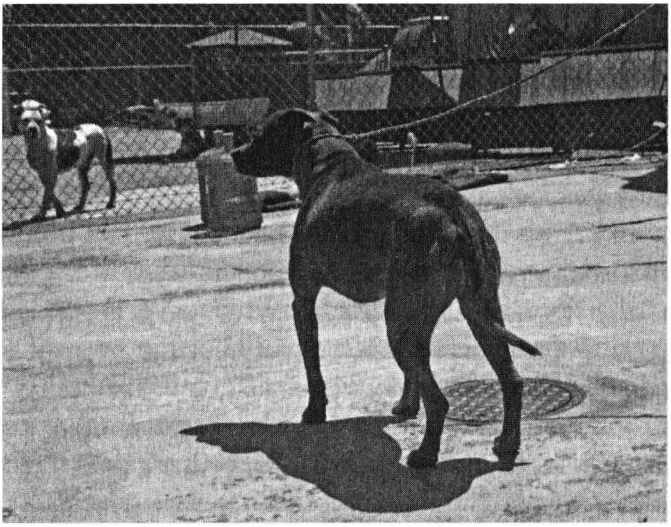
İnanmakta zorlanabilirsiniz ama kariyerim boyunca sadece birkaç köpek tarafından ısırıldım. Josh da bu köpeklerden biri! Tıraş etmeye çalışırken beni ısırdı ama hiçbir şey olmamış gibi işime devam ettim. Ne kadar saldırgan davranırsa davransın "herhangi birinin geri adım atmayacağını" öğrenmesi gerekiyordu. Küçük bir köpek olarak hırlayıp diş gösterdi, ısırdı ama sonunda teslim oldu ve bugün kan dökmeden kuaföre gidebiliyor.

Pinky ve Josh sürekli örnek gösterdiğim iki vaka çünkü "bir köpek için üzülmenin" o köpeğe iyi gelmediğini vurgulamak istiyorum. Aslında böyle hissederek ileride dengeli bir köpek olma şansını ellerinden alıyoruz. Birilerinin sürekli olarak sizin için üzüldüğünü düşünün. Bu kendinizi nasıl hissetmenize neden olurdu? Köpekler sev-

giden önce liderliğe ihtiyaç duyarlar. Bırakın sevginiz köpeğinizin dengesinin ödülü olsun. Denge ancak bu şekilde sağlanır.

Peki korku kökenli saldırganlıkla nasıl başa çıkacaksınız? Elbette pes etmeyerek! Unutmayın ki seçme şansınız var: Ya köpeğin yanınıza gelmesini beklersiniz ya da gidip onu yanınıza getirirsiniz. İkinci seçeneği tercih ediyorsanız istikrarlı davranmak zorundasınız. Onun kazanmasına izin veremezsiniz. Sakin ve kendine güvenli davranmanız gerekir. Asla sinirlenmemeniz. Sürekli olarak bunu köpeğin iyiliği için yaptığınızı hatırlamanız. Sabırlı olmak işin özüdür. Ne yazık ki modern dünyada sabır gösterip beklemek unutulmaya yüz tutmuş bir kavram. Sabretmeyi bilmeyen tek hayvan türü insandır. Kurtlar avları için sabrederler. Timsahlar ve kaplanlar da. Fakat bizler Amerika'da en kestirme yolları ya da en hızlı arabaları kullanmak isteriz. Korku kökenli saldırganlık gösteren bir köpeğin rehabilitasyonunda acele edemezsiniz. Köpek durumu kabullenene dek onu sindiği yerden bazen elli, bazen de yüz kez çekip çıkarmak zorunda kalabilirsiniz. Merkezde korku kökenli saldırganlık gösteren birkaç köpek var ve çok iyi biliyorum ki "sadece sakin ve itaatkâr davranışların ödüllendirileceğini" anlamaları için epey yol kat etmemiz gerekecek.

Pinky'ye gelince durumu hızla düzeliyor, otuz beş sentlik tasmayı boynuna geçirdiğim anda rahatlıyor. Bu bir takipçinin doğasında vardır - Pinky de ne yapacağının söylenmesinden hoşlanıyor. Onunla birkaç adım atmam bile "sakin ve itaatkâr davranışlara dair tüm fiziksel sinyalleri" bana yollamasını sağlıyor. Rahatlıyor ve sakinleşiyor. Ne yapmasını istediğimi belirtmekte gecikirsem vücut dili hemen değişiyor, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp hemen titremeye başlıyor.

Pinky tasması takılıp yürütülünce anında rahatlıyor

Sakin ve itaatkâr olduktan sonra Pinky'ye sevgi gösterirken

Bu durumdaki bir köpeğe dünyalar kadar sevgi gösterseniz işe yaramaz - hatta onu sevginin bu hale getirdiğini bile söyleyebiliriz. Peki ben Pinky'ye ne zaman sevgi gösteriyorum? Tasmayla yürümeye başladığımızda rahatladığını gördüğüm anda onu okşuyorum. Rehabilitasyonu tamamlanana kadar da böyle devam edeceğiz.

Köpekler korku, üstünlük, sahiplenme, bölgesel iddialar ve daha pek çok nedenle saldırganlık gösterebilirler. Saldırganlıklarının da dereceleri vardır - bir sonraki bölümde "kırmızı bölgeye geçmiş" olarak nitelendirdiğim köpeklerden bahsedeceğiz. Uç noktada seyreden ve kronikleşmiş saldırganlık durumlarında köpek sahiplerinin bir profesyonele danışmalarını öneririm. Bu hale gelmiş bir köpeği asla bizzat idare etmeye kalkmayın ve kendi güvenliğinize öncelik verin. Köpeğiniz Josh kadar saldırgansa ama durumu idare edebileceğinize inanmıyorsanız lütfen güvenli tarafta kalın. Hem kendi iyiliğiniz hem de köpeğinizin iyiliği için profesyonel bir köpek eğiticisine ya da hayvan davranış bilimcisine danışın ya da köpeğinizi onlara götürün.

Hiperaktif Enerji

Eve girdiğinizde köpeğiniz üstünüze mi sıçrıyor? Bunu yaptığında sizi gördüğü için çok sevindiğini mi düşünüyorsunuz? Sizce bu onun "tarzı" mı? Ya da bunun "karakterinin" bir parçası olduğuna mı inanıyorsunuz? Böyle bir şey tarz ya da karakterin bir parçası olamaz. Hiperaktif enerji ya da diğer bir deyişle aşırı heyecan bir köpek için doğal değildir. Aynı zamanda sağlıklı da değildir.

Köpekler doğal ortamlarında elbette heyecanlanırlar ve birbirleriyle oynarlar, fakat heyecanın bir yeri ve zamanı

vardır. Mesela bir av yakaladıklarında ya da yemeklerini yedikten sonra bizim duygusal yakınlık diye yorumlayabileceğimiz bir kutlama yaşarlar. Heyecanlı ama itaatkâr ya da heyecanlı ama dominant ruh hali içinde birbirleriyle sert oyunlar bile oynayabilirler. Fakat bu heyecanlı ruh halleri fazla uzun sürmez ve heyecanlandıklarında kapıyı açınca işittiğiniz o aşırı heyecanlı hızlı soluma sesleri duymazsınız. O sesler farklı, çılgın bir tür heyecanlanmanın işaretidir. Amerika'daki bazı köpeklerin sürekli bu ruh haliyle yaşadığını görüyorum. Ve bu onlar için hiç de iyi değil.

Müşterilerimin sıklıkla *mutluluk* ve *heyecan* kelimelerini aynı anlamda kullandığına tanık oluyorum ve "Beni gördüğü için çok mutlu," gibi ifadeler duyuyorum. Halbuki ikisi aynı anlama gelmez. Mutlu bir köpek kulaklarını ve kafasını dikleştirip kuyruğunu sallar. Aşırı heyecanlı bir köpek ise sıçrar, hızlı soluma sesleri çıkarır, hareket etmeden duramaz ve sürekli bir devinim içinde olur. Bu bastırılmış enerjinin göstergesidir. Hiperaktif enerjili köpekler genelde en zor rehabilite edilen türdür çünkü hiperaktivite saplantı ve takıntı gibi diğer sorunların da gelişmesine neden olur.

Çoğu müşterim köpekleri üstlerine sıçradığı zaman onlara sevgi gösterir. Her şeyden önce köpeğiniz üstünüze sıçrıyorsa bunun bir tür üstünlük hamlesi olduğunu bilmenizi isterim. Buna izin vermeyin. Köpekler doğaları gereği meraklı hayvanlardır ve evinizin kapısına kim gelse ilgi gösterirler. Fakat ziyaretçileri karşılamanın bir adabı vardır ve bunu öğrenmeleri gerekir. Dikkat ederseniz köpekler diğer köpekleri karşılarken üstlerine sıçramazlar. Birbirlerini koklayarak karşılarlar. Bu gibi bir karşılama bütün köpek dünyası için yeterli oluyorsa "kesinlikle" eviniz için de yeterlidir!

Misafirleri düzgün bir şekilde karşılamayı öğretirken köpeğinize tasma takın. Gelişme kaydettiğinize inandığınız noktada - köpeğiniz sakinleşince - misafirlerinize konuşmadan, göz teması kurmadan ve dokunmadan ona yaklaşmalarını söyleyin. Unutmayın ki göz ardı edildiğini hisseden köpek genelde birkaç saniye içinde sakinleşir.

Hiperaktif köpekler diğer köpeklerden daha fazla egzersiz yapma ihtiyacı duyarlar. Ve bu ihtiyaç siz onlara sevgi göstermeden önce tatmin edilmelidir. Böyle bir köpeğiniz varsa eve girer girmez onu uzun bir yürüyüşe çıkarın. Eve döndüğünüzde de mamasını verin. Bu şekilde yürüyüşle onu fiziksel ve psikolojik olarak rahatlatmış, üstüne bir de mamayla ödüllendirmiş olursunuz. Bu sürecin ardından zihnen rahatlamışken onu sevebilirsiniz. "Beni görünce çok mutlu oluyor," balonunu bu noktada söndürmüş olduğum için üzgünüm. Ama köpeğinizin üste sıçrama gibi hareketler yapmasının tek izahı "birikmiş enerji" olup karşısına çıkan her fırsatta bundan kurtulma çabasıdır.

Endişe / Ayrılma Endişesi

Endişe hiperaktif davranışlara yol açabilir. Doğada çok fazla endişe görmeyiz. Korku olsa da endişeye yer yoktur. Endişe hayvanları evimize getirdiğimizde ya da onları kafeslere soktuğumuzda ortaya çıkar. Endişe köpeklerde havlama, uluma, inleme ve ağlama gibi tepkilere neden olabilir, hatırlarsanız Sophie Oprah'ın her evden çıkışında ayrılma endişesine kapılıyordu. Aslında sizden ayrılma konusunda köpeğinizin tedirgin olması normaldir. Sürüsü dağılan her köpek içgüdüsel olarak endişelenir. Normal olmayan şey, bir köpeğin bütün gün yapacak hiçbir şeyi

olmadan bir evde ya da apartman dairesinde kapalı kalmasıdır. Köpeğiniz kitap okuyamaz, bulmaca çözemez ya da benim televizyon programımı izleyemez. Siz geri dönünceye dek enerjisini hiçbir şekilde boşaltamaz. Aslında Amerika'da neden o kadar çok köpeğin ayrılık endişesi taşıdığına ve sahipleri eve dönünce tüm o birikmiş enerjiyle onların üstüne sıçramasına şaşmamak gerek.

Bu arada yeri gelmişken hemen belirtmeliyim ki eve döndüğünüzde köpeğinizi en sevdiğiniz ayakkabılarınızı yemiş halde bulursanız sakın ola onu terk ettiğinizi düşündüğü için "Bana çok kızdı ve en sevdiğim ayakkabılarımı yedi," diye düşünmeyin! Böyle düşünerek onu insanlaştırıyorsunuz. Köpeğiniz ayakkabılarınızı üzerinde biriken ve boşalması mümkün olmayan enerji yüzünden yer. Önce ayakkabılarınızı koklar, kokunuzu aldığında ise doğal olarak heyecanlanır. Heyecanlandığında da enerjisini ve endişesini boşaltma ihtiyacı duyar. Ve sizin talihsiz zavallı ayakkabılarınız onun bütün enerjisini boşalttığı yer olur.

Köpeklerinin verdiği endişe sinyallerini sahiplerin genelde anlamadığını görüyorum. Sahipler ayrılık endişesinin kendileri evden çıktığında başladığını düşünüyorlar, halbuki bu endişe köpek uyandıktan hemen sonra başlayıp üzerinde biriken enerjidir. Bir sahip uyandıktan sonra duşunu alır, dişlerini fırçalar, kahvesini içer ve kahvaltısını yapar, bütün bu süre içinde tam arkasında kuyruk gibi gezinen köpeğini gördüğünde de "Benimle olmaya bayılıyor, beni gözünün önünden ayırmıyor," diye düşünür. Köpeklerin ağzından yazılan bütün senaryoları, insanlar kendilerini daha iyi hissedebilmek için uydurmaktalar. Halbuki bu devinimin bir başka tercümesi de köpeğinizin heyecanlı ve endişeli olmasıdır. Evden çıkmadan önce ona "bir şekilde" bu enerjiden kurtulma şansı tanımazsanız köpeğinizde doğal olarak ayrılma endişesi gelişir.

Ben müşterilerime sabah ilk iş olarak köpeklerini uzun bir yürüyüş, koşu ya da paten kayma egzersizine çıkarmalarını tavsiye ediyorum - bu insan sağlığı için de çok yararlı. Bunu yapma fırsatınız yoksa kahvaltınızı ya da makyajınızı yaparken onu koşu bandına çıkarın. Onu gerçekten yorun. Sonra mamasını verin. Siz evden çıkarken yeterince yorulmuş ve karnı doymuş olan köpeğiniz doğal olarak dinlenmek isteyecektir. Bu haldeyken sakin ve itaatkâr bir ruh halinde olacağından günün geri kalan kısmını evde dinlenerek rahatça, gürültü yapmadan geçirebilecektir. Bu ruh halinde bıraktığınız bir köpeğin akşam eve geldiğinizde sizi hiperaktif bir enerjiyle kapıda zıplayarak karşılama olasılığı da düşüktür. Ayrılma endişesiyle ilgili bir başka tavsiye de gidiş ve gelişlerinizi çok sesli ve heyecanlı yapmamaktır. Bu gibi anlarda onun gösterdiği heyecanı paylaşırsanız köpeğinizin endişeli zihin yapısını beslersiniz.

Takıntı / Bağımlılık

Bir köpek biriken enerjisini sağlıklı bir şekilde boşaltamazsa belirli şeylere karşı takıntı ya da saplantı geliştirebilir. Bu takıntı bir tenis topundan evdeki ya da sokaktaki kediye kadar her şey olabilir. Ama bu doğal değildir ve köpeğe hiç iyi gelmez.

Takıntı tümüyle ziyan olan enerjidir. Köpeğinizin sakin-itaatkâr ve dengeli olabilmesi için enerjisini bir yere kanalize etmesi gerekir. Evsiz insanlarla yaşayan köpekler bütün gün yürüdükleri için bu enerjiden kolayca kurtulurlar. Engelli insanlarla yaşayan köpekler - bütün gün sahiplerinin güvenliğini ve konforunu sağlamaya çalışırken - fiziksel ve psikolojik açıdan yoruldukları için bu enerjiyi

boşaltırlar. Köpekleriyle birlikte düzenli olarak yürüyüş ya da koşu yapan sahipler de bu enerjinin boşaltılmasına yardımcı olurlar.

Pek çok köpek sahibi köpeği bahçeye yolladığında onun bahçede sincapların peşinden koşarak yeterince egzersiz yaptığını düşünür. Bu noktada %99 olasılıkla köpeğin sincabı yakalayamayacağı hiç düşünülmez. Köpek de tüm günü bir ağacın altında oturup kendisiyle hiç ilgilenmeyen bir sincaba gözünü kırpmadan bakarak geçirir. (Hiç endişeli bir sincap gördünüz mü?) Bu tabloda deliren tek canlı vardır: Köpek. Haliyle bütün enerjisi sincaba yoğunlaşır. Takıntı yaratmak için kullanılabilecek yöntemlerden biri budur.

Bir köpeğin oturup gözünü ayırmadan evdeki kedi, kuş ya da başka bir hayvana bakmasına izin vermek de bir diğer yöntemdir. Köpek hırlayıp havlamadan ya da saldırmadan sessizce oturduğu için sahipler durumun normal olduğunu düşünebilirler. Ama belli bir şeye takılıp kalmak köpek için normal değildir.

Belli bir noktaya kitlenen köpeğin gözbebekleri büyür ve ağzı salyalanır. Vücut dili gergindir. Bu haldeyken sahibi komut verse bile tepkisiz kalır - kulakları sesi tanıdığına dair seğirmez bile. Parka gittiğinizde köpeğiniz sürekli olarak ileri geri koşuyor ve kendinden küçük köpeklerin peşinden ayrılmıyorsa bunun bir oyun olduğunu düşünmeyin. Bu bir oyun olamaz. Bu bir takıntıdır. İlk başlarda takıntı saldırganlık, ısırma gibi tatsız şeyler içermese de zamanla yoğunlaşıp köpeğinizin "kırmızı bölgeye" geçmesine neden olabilir.

Bir başka takıntı türü de köpeğiniz belirli bir oyuncağı ya da faaliyeti hastalıklı bir şekilde sahiplendiğinde ortaya çıkar. Tenis topunu pek çok kez atmanızı isteyen bir köpekle hiç karşılaştınız mı? Defalarca atarsınız ama köpek

inatla topu geri getirip yeniden atmanız için size yalvarır. Çoğu sahip köpeğiyle bu tarz oyunlar oynayınca "onu düzenli olarak yürüyüşe çıkarma" gereği duymaz. Ne yazık ki sistem böyle işlemez. Evet, aslında bu da bir egzersiz türüdür ama asla sürü liderinin öncülüğünde yapılan göçlerin yerini tutamaz. Bu çocuklarınızı piyano kursuna değil de lunaparka götürmeyi tercih etmenize benzer. Lunapark onları havalara uçurur - bu heyecan vericidir. Piyano dersleri ise zorlayıcı olsa da psikolojik tatmin sağlar - bu sakin itaattir. Yürüyüş sakin itaat yaratırken tenis topu yakalamak heyecanlandırır. Yürüyüşü gereksiz görüp köpeğinizle sadece oyun oynamayı seçerseniz, köpek bu oyunu enerjisini boşaltmanın tek yolu olarak algılar. Köpeğe bu faaliyeti heyecanlı ve endişeli ruh halindeyken yaptırmış olursunuz. Köpek tükenene kadar bu oyunu oynayacaktır ama sizi daha önce tüketecektir. Aynı zamanda doğal olarak ulaşmasının mümkün olmadığı bir üst vites konumuna geçecektir. Kurtlar ya da vahşi köpekler doğada avlanırken çok iyi organize olurlar. Sakindirler. Peşine düştükleri ava odaklanırlar. Avı takıntı haline getirmezler. İlki normalken ikincisi hiç normal değildir.

Sorun sahiplerin genelde bu gibi takıntıları "şirin" ya da "komik" bulmalarıdır. Ya da tüm bunları sevgiye yorup, "Bu frizbiye âşık, onun için çıldırıyor!" ya da "Bu topla oynamaya bayılıyor!" gibi ifadeler kullanırlar. Takıntı sağlıklı bir sevgi türü değildir, aksine insanlardaki gibi bağımlılık yaratıp tehlikeli sonuçlar doğurabilir. İnsanların tek kollu bir canavara sürekli para atarak saatlerce oturduğu Las Vegas'da yaşanan kumar bağımlılığını düşünün. Bu bir takıntıdır. Sigara içmek ya da alkol tüketmek gibi kontrol edemediğiniz, sınırlarını çizemediğimiz bütün alışkanlıklarımız aslında takıntıdır çünkü belli bir noktadan sonra kontrol bizden çıkar. Konuya geri dönecek olursak top,

kedi ya da sincap bu noktada köpeği kontrol eder. Bazı köpekler takıntılı olduğu şeye öylesine bağlanır ki biri onu önünden alacak olsa hiç düşünmeden saldırabilir. Dikkatli davranmazsanız karşınızda kırmızı bölgeye geçmiş bir köpek bulabilirsiniz.

Köpek Psikolojisi Merkezi'nde bir top oyunu oynayacaksak, oyuna başlamadan önce herkesin sakin olduğundan emin olurum. Mama vereceksem, herkesin sakin olduğundan emin olurum. Sevgi göstermeden önce herkesin sakin olduğundan emin olurum. Yani köpeklerin tümüyle sakin ve itaatkâr olduğundan emin olmadan onlara asla hiçbir şey vermem. Takıntılı bir köpek de ancak bu şekilde düzeltilir. Bu yöntemle köpek takıntılı bir ruh halindeyken hiçbir şey elde edemeyeceğini anlar. Ben bu yöntem sayesinde elli köpeği en ufak bir tatsızlık çıkmadan aynı anda tek bir topla oynatabiliyorum. Merkezde yürümek, koşmak ya da paten kaymak gibi yorucu egzersizler yapılmadan oyun oynamak ya da yemek yemek söz konusu bile olamaz. Köpeklerin enerjilerinin boşaltılması hayati önem taşır.

Takıntılı köpekler sabrımızı sınarlar. Pek çok insan köpek tenis topu ya da belirli bir oyuncak için takıntı geliştirdiğinde onu sözcüklerle sakinleştirmeye çalışır. Sonra sesler yükselerek, "Hayır! Bırak onu! Bırak onu! Bırak diyorum!" gibi komutlara dönüşür. Bu yöntem köpek üzerinde sadece "daha heyecanlı ve dengesiz bir enerji" yaratmaya yarar. Köpek söylenen hiçbir şeyi umursamadığından sahip daha da sinirlenir ve köpeği tutup takıntı duyduğu şeyi ağzından çekip almaya karar verir. Bu şekilde dengesiz ve öfke dolu bir enerji yansıtırken köpeğin takıntısını da yoğunlaştırır.

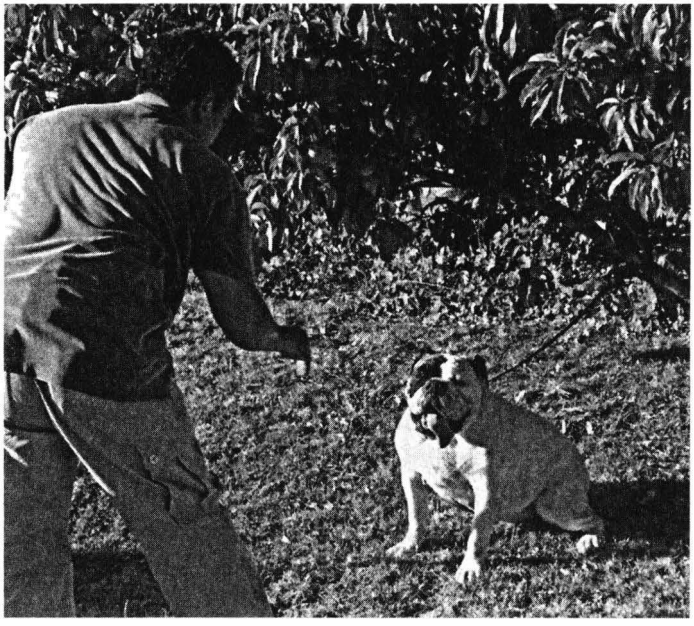
Takıntılı Jordan

Televizyon programımın birinci sezonunda beni fiziksel olarak en çok zorlayan vaka Jordan isimli Bulldog ve onun çok yönlü takıntısıydı. Sahibi Bill köpek sahibi olmadan önce özellikle sakin, düşük enerjili, tembel bir Bulldog istemişti. Jordan yavruyken kesinlikle çok sakin görünüyordu ama büyüdüğünde ortaya hiperaktif, dominant ve takıntılı bir köpek çıkmıştı. Ulaşım sınırları içinde olan kaykay, basket topu, bahçe hortumu gibi pek çok şeye takılabiliyordu. Sonra da bunu ağzına alıyor ve asla bırakmıyordu. Bill ve ailesi ağzında takıntılı olduğu objeyi taşıyan bir köpeğe yapılabilecek en kötü şeyi yapmışlardı: Jordan'la çekiştirme oyunu oynamışlardı. Bir köpeğin ağzından takıntılı olduğu objeyi almaya çalışırsanız onun av güdülerini harekete geçirirsiniz. Açıkçası Bill'in enerjisi de çözüme pek yardımcı olmamıştı. Takıntılı bir zihin söz konusu olduğunda sakin ve kendine güvenli enerji kadar sabırlı olabilmek de bir erdemdir. Bill dışarıdan bakınca oldukça sakin ve rahat görünse de aslında son derece gergin ve kolayca sinirlenebilen bir yapıya sahipti. Hatırlarsanız enerjinin asla yalan söylemediğini size daha önce açıklamıştım. Bill açıkça Jordan'ı kandıramıyordu. Aslında bütün olay Bill'in pasif ama saldırgan, öfkeli enerjisinin Jordan'ın takıntısına ayna gibi yansımasından ibaretti.

Köpekleri rehabilite ederken benim için bir köpeği dominant, saldırgan bir ruh halinden çıkarmak hiperaktif, takıntılı bir ruh halinden çıkarmaktan daha kolaydır. Jordan da bir istisna olmadı. İşe önce kaykayla başladım. Bulldog'lar çabuk yorulduklarından Jordan'ın enerjisini kısa sürede boşaltacağını düşünmüştüm. Ama Jordan beni yanılttı. O kafasına koyduğunu sonuna kadar savunan bir küçük adamdı. Objeleri onunla çekiştirmekten itinayla ka-

çınarak bu kez her bir objenin ayrı ayrı bana ait olduğu, bunlardan uzak durması gerektiği iddiasıyla ortaya çıktım. Objelere ulaşmak için her öne çıkışında tasmasını çekerek ikaz ettim. Bu sonunda ondan itaat beklediğimi anlamasını sağladı. Ondan uzaklaşmak yerine aramızdaki mesafeyi kademeli olarak azaltarak iddiamı güçlendirdim. Ve Jordan olayı kavrayıp pes edene kadar sakin ve kendine güvenli enerjimi korudum. Uzun süredir takıntılı bir şekilde yaşadığından bu onun için hiç de kolay olmadı. Fakat seans sonunda inanılmaz derecede rahatlamış görünüyordu.

Sıra Bill'le çalışmaya gelmişti. Ona köpeğiyle arasındaki dengeyi nasıl sağlayacağını izah etmem gerekiyordu. Sabırlı olmalı ve gerçek anlamda sakin-kendine güvenli bir enerji yansıtmalıydı.

Jordan'ı sakinleştirirken

Hayvanların belli bir amaçla hayatımıza girdiğine tüm kalbimle inanıyorum: Bize bir şeyler öğretmek ve daha iyi bir insan olmamızı sağlamak. Jordan adeta sahibinin sabrını sınıyordu. Bill en başında kendisi için daha düşük enerjili ve daha sakin bir köpek seçmiş olsaydı belki de "değişmek" zorunda kalmayacaktı. Ama yine de dengeli bir insan olursa köpeğinin de dengeli olacağını anlayınca ciddi anlamda değişmeyi denedi.

Takıntılı bir köpek birikmiş enerjisini boşaltabileceği bir faaliyete ihtiyaç duyar ki bu noktada yürüyüş devreye girer. Aynı zamanda herhangi bir şeye odaklanmaya başladığında "uyarılması" büyük önem taşır. Sahipler vücut dilinin değişmesinden yola çıkarak köpeğin takıntısının başladığını kolayca fark edebilirler - bedeni gerilir, göz bebekleri büyür. Köpeğin o an en uygun şekilde uyarılarak eski rahat, sakin haline dönmesi gerekir. Bill'e Jordan'ı gerçekten yorabilecek uzun bir yürüyüşe çıkarmasını, sonra da bu objelerden birini önüne koyup ilgilenmediğinden emin olmasını önerdim. Köpeğin sorunu uzun zamandan beri süregelmekte ve takıntısı gerçekten yoğunsa, olayı tümüyle çözdüğünüzden emin olabilmek için bunu defalarca - hatta aylarca - tekrarlamak durumunda kalabilirsiniz. En azından her gün bir kez tekrarlamakta yarar var. Sigara içme, alkol tüketme ya da aşırı yemek yeme gibi bir takıntınız varsa bundan kurtulmak için bir aktiviteye yönelebilirsiniz. Takıntılı bir köpeğin rehabilitasyonu zorlu bir iştir ve bazen çok uzun sürer. Fakat dengelerini bulabilmeleri için bu zorluğu göğüslemek boynumuzun borcudur.

Fobiler

Parlak yüzeylerden korkan Kane'i hatırlıyor musunuz? İşte bu klasik bir fobi örneğidir. Bir köpek insandan diğer bir hayvana ya da bir çift ayakkabıya kadar çeşitli fobiler geliştirebilir! Basit bir şekilde ifade edecek olursak "fobi" köpeğin üstesinden gelemediği korkulardır. Bir köpek zihnen korku duyduğu bir olayı atlatamazsa korku fobiye dönüşebilir. Doğada hayvanlar korkudan ders çıkarırlar. Kurtlar tuzakların etrafından dolaşmayı, kediler yılanlarla oynamamaları gerektiğini öğrenirler. Yine de genelde korku duydukları şeyleri önemseme eğilimi göstermezler. Bu yüzden uykularından olmazlar. Yaşadıkları olayın yansıttığı korkuyu deneyimleyip bundan ders çıkararak hayatlarına devam ederler. Biz insanlar korkularını besleyerek onlara fobi yaratıyoruz. Onların bu duyguya sabitlenmelerine neden oluyoruz. Marina köpeği parlak yüzeyde düştüğünde panikleyip gereksiz yere telaşlanmış, sevgi göstererek Kane'i rahatlatmaya çalışmıştı. Sonra Kane ne zaman parlak bir yüzeyle karşılaşsa sahibinden yine aynı ilgiyi görmüştü.

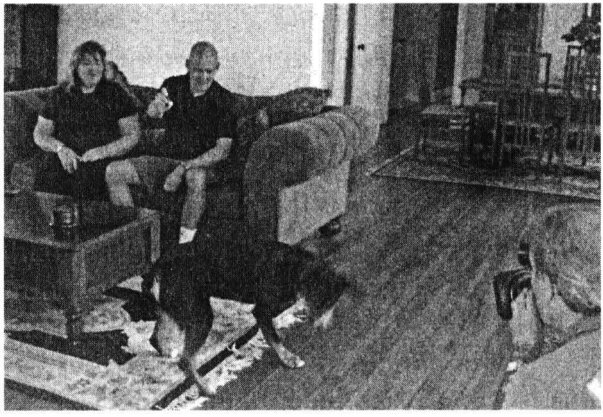
Fobinin kaynağını bilmesek bile sizce bu fobiyi ne tetiklemiş olabilir? Tahmin edeceğiniz üzere yanlış zamanda sevgi göstermek durumu yine tatsız bir noktaya taşımıştı. Bir çocuğu korktuğunda rahatlatmaya çalışıp severiz ama bu insan psikolojisidir. Bir köpeği korktuğunda rahatlatmaya çalışıp sevdiğimizde ona köpek psikolojisiyle değil insan psikolojisiyle yaklaşmış oluruz! Sürüdeki bir köpek korktuğu zaman diğer köpekler ona ilgi ya da sevgi göstermezler! Böyle bir durumda yapılması gereken tek şey ona liderlik etmektir. Öncelikle köpeğin enerjisini boşaltmanız gerekir - çünkü fobi bir tür saplantıdır ve rehabilitasyonları da benzerdir. Rahatlayıp yorulmuş bir köpek fobi-

siyle ilgili aşırı reaksiyon veremez ve fobisinin üstesinden gelmesinde kendisine yardımcı olan güçlü sürü liderinin komutlarını daha kolay kabul eder.

Düşük Özgüven

Özgüven aslında bir sorun değildir, fakat karşılaştığım sorunlu köpeklerin çoğunda rol oynadığını söyleyebilirim. "Köpeklerde özgüven" derken köpeğin popüler olup olmamasından ya da dış görünüşüyle ilgili ne hissettiğinden bahsetmiyorum. "Köpeklerde özgüven" köpeğin enerjisiyle, ne kadar dominant ya da itaatkâr olduğuyla ilgilidir. Düşük özgüvenli köpekler korku ve fobi geliştirebilen, düşük enerjili ve itaatkâr köpeklerdir. Genelde endişe bazlı sorunlar yaşarlar. Korku kökenli saldırganlık ya da hastalıklı bir utangaçlık söz konusu olabilir - Josh ve Pinky'de gözlemlediğimiz türde.

Düşük özgüvenli köpekler de takıntı geliştirebilirler ama bu takıntıların hiçbiri güçlü, dominant ve yüksek

Brooks ışığı yakalamaca oyunu oynarken

enerjili bir köpek olan Jordan'ın takıntılarına benzemez. Bir Entlebucher olan Brooks'u ele alalım. Brooks yavruyken çok çekingendi. Komşu köpeğin saldırısına uğrayıp ısırıldığında çekingenliği daha da yoğunlaştı. Biri sevmek için elini uzattığında dahi kaçacak delik arıyordu. Düşük özgüvenli olduğundan herkesin kendisine zarar vereceğinden korkuyordu. Derken bir gün eve gelen bir misafir cebinden lazer kalem çıkarıp onunla ışığı yakalamaca oynadı. Brooks bu oyuna bayıldı çünkü o an gerçekten korku duymadan bir şeyin peşine düşebileceğini gördü. O zamana dek kaçan tarafken ilk defa bir şeyin ondan kaçtığını fark etti. Hayatında ilk defa kendini üstün hissetti ve bu ona iyi geldi. Özgüvensizlikten kaynaklanan birikmiş enerjisini ışığın peşinde koşarak boşalttı. Fakat bu sırada ışığı takıntı haline getirdi! Güneşin ilk ışıkları dahil olmak üzere tüm yansımalar, hatta yere vuran gölgeler bile dikkatini dağıtmaya yetiyordu. Sonunda sahipleri Lorain ve Chuck onu yürüyüşe çıkaramaz oldular çünkü Brooks karşılaştığı tüm yansımaların ya da ışık oyunlarının peşinden koşturuyordu. Brooks kendi aklınca içinde birikmiş olan bütün enerjiyi sadece ışığı kovalayarak boşaltmaya çalışıyordu. O zamana kadar gölgesinden korkarak yaşamaya alışmış olan Brooks ışığı kontrol edebileceği tek şey olarak algılıyor ve tutkuyla bunun peşine takılıyordu. Neticede ışık onu hiç kovalamamış, ona zarar vermemişti! Ve bu takıntı Brooks'un düşük özgüveninden, yetersiz egzersiz yapmasından kaynaklanmıştı.

Yüksek enerji seviyeli ve dominant özellikler gösteren Jordan'ın aksine Brooks düşük enerjili, itaatkâr bir köpek olduğu için onu takıntısından kurtarmam beş dakikadan kısa sürdü. Mesajı alıncaya dek birkaç kez tasmasına asılmam gerekti, o kadar. Sahipleri takıntı sinyalleri aldıkları her an onu sürekli uyarmak zorunda kaldılar ama sonunda

Brooks'un takıntısı hepimizin hafızasında bir anı olarak kaldı.

Pinky gibi bazı köpeklerde özgüven duygusu olabilecek en düşük düzeydedir. Bu gibi köpekler kendi güvensizliklerine saplanıp kalırlar. Kaçmadan ya da mücadele etmeden öylece donup kalırlar ve genelde bir insanın yardımına ihtiyaç duyarlar.

Düşük özgüvenli köpekler kendilerine yol gösterebilecek bir sürü lideri ararlar. Pinky örneğinde olduğu gibi ne yapmaları gerektiğinin söylenmesine ihtiyaç duyarlar. Bu onların kendilerini az da olsa normale yakın ve rahat hissettikleri tek zaman dilimidir. Bu tür köpekler kural, sınırlama, kısıtlama üçlemine güzelce karşılık verirler. "Sürünün gücü" daha hızlı iyileşmelerini sağlar (diğer köpeklerle bir arada olmak düşük özgüvenli bir köpek için güçlü bir terapi şeklidir) yine de sürüye katıldıklarında gözetim altında tutulmaları gerekir çünkü tüm köpekler içgüdüsel olarak zayıfa saldırma eğilimi gösterirler. Zaman alsa da iyileşirler, ancak her zaman insan sürü liderinin güçlü önderliğine gereksinim duyarlar.

Özgüvenle ilgili olarak son bir şey daha: Evcil bir köpeğin özgüveni çok yüksek olmamalıdır. Doğada sadece sürü liderleri - kuyrukları dik ve göğüsleri dışa doğru - kasıla kasıla yürürler ve diğerlerine sürekli olarak dominant enerji yansıtırlar. Köpeğinizin sürü lideri olmak istiyorsanız bunu siz de evinizde deneyebilirsiniz! Çağırıldığım çoğu vakada evde kabadayı kesilmiş bir köpek ve onun etrafında parmak ucunda gezinen insanlar buluyorum. İşte bu gibi anlarda keşke köpeğin özgüveni bu kadar yüksek olmasa dediğim oluyor! Dominant bir köpeğin sürü lideri olabilmeniz için ona haddini bildirmeniz gerekir. Fiziksel şiddet uygulamaktan ya da onu aşağılamaktan bahsetmiyorum. Unutmayın ki hiçbir köpek liderliği üstlendiğiniz

için size kırılmaz. Başta biraz karşı koyabilir ama enerjinizin onunkinden güçlü olduğunu ispatladığınızda asla savunmaya geçmez.

Korunma

Köpeğinize insanmış gibi değil de köpekmiş gibi davranıp - onun sizin hayatınızı doldurduğu şekilde - mutlu bir hayat sürebilmesi için elinizden geleni yapmaya öncelik verirseniz bu bölümde bahsetmiş olduğum sorunların hemen hemen hepsinden korunmuş olursunuz. 7. bölümde sizinle mutlu ve dengeli bir köpek yaratmada kullandığım basit metodu paylaşacağım. Ama öncesinde "kırmızı bölgeye geçmiş" tehlikeli köpeklerin rehabilitasyonu için çağrıldığımda yaşadıklarıma değinmek istiyorum.

Kırmızı bölgeye geçmiş bir Pitbull

6

Kırmızı Bölgeye Geçmiş Köpekler

Tehlikeli Saldırganlık

Market alışverişini yaptıktan sonra yüksek bir binada yer alan dairenize döndüğünüzü hayal edin. Asansör oturduğunuz kata varınca duruyor ve kapılar açılır açılmaz 55 kiloluk iki Presa Canario tasmasından kurtulup direkt olarak üzerinize sıçrıyor.

Otuz iki yaşındaki hokey koçu Diane Whipple'ın hayatı 2001 yılının Ocak ayında, San Fransisco'da bu şekilde son buldu. Köpeklerin sahipleri kazayla ölüme sebep olmaktan yargılanarak suçlu bulundular ve dört yıl hapis yattılar. Bu Amerika'da yaşanan en talihsiz köpek saldırılarından biridir. Bu ülkede her yıl ortalama on sekiz kişi köpek saldırıları sonucu ölüyor.* Yılda yaklaşık bir milyon köpek ısırması vakası için 165 milyon dolarlık sağlık harcaması yapılıyor.** Birleşik Devletler'deki hastanelerin toplamın-

---

* Kaynak: J. J. Sacks, *Fatal Dog Attacks, 1989-1994*, Pediatrics 97 (6 Haziran 1996): 891-95

** Kaynak: D. Pimental, L. Lach & R. Zuniga & D. Morrison, *Environmental and Economics Costs Associated with Non-indigenous Species in the United State*, Cornwell University, College of Agriculture and Life Sciences, 1999, Ithaca N.Y

da her yıl 44.000 yüz yaralanması tedavi ediliyor.* Ve işin trajik tarafı yüz yaralanmalarının %60'ında kurban çocuklar oluyor. Barınaklarda her yıl 2.7 milyon köpek uyutuluyor ve bahsi geçen ısırıklara neden olan köpekler bu rakamın içinde istatistiksel bir veri olarak yer alıyor.

Unutmayın ki bu hayvanlar önceden tasarlayarak, yani taammüden saldırmıyorlar. Onlar "katil olarak" doğmadılar ya da ansızın birer ölüm makinesine dönüşmediler. İşledikleri suçlardan ötürü idam cezasına çarptırılan insan katillerin aksine bu köpeklerin hiçbirinde canını aldığı insan ya da hayvan için doğru ya da yanlış kavramı yoktu. Daha önce de belirtmiş olduğum gibi hayvanlar aleminde ahlaki değerler yoktur, sadece yaşamı devam ettirme çabası vardır. Köpekler saldırıya geçtiklerinde "içgüdüsel olarak" savaş ya da kaç alternatiflerinden birini seçerler. Tehlikeli saldırganlık bir neden değildir, yalnızca bir köpeğin davranış sorunlarının neticesidir. Ve genelde vahşi bir köpeğin saldırgan davranışları sahibi kasten sinirlendirdiğinde ya da ona yanlış zamanlarda sevgi gösterdiğinde daha da yoğunlaşır.

Doğada köpekler yırtıcı hayvanlardır. Ayrıca bölgelerini fiziksel olarak korumak genlerinde vardır. Ancak bizimle birlikte yaşayan evcil köpeklerin insanlara ya da diğer köpeklere saldırmasına asla izin verilmemelidir. Asla. Köpeğimizin sürü lideri olacaksak sürüdeki ilk kural "Saldırmak yok!" olmalıdır.

Ben köpek davranışları uzmanı olarak şöhretimi son derece zorlu sayılabilecek bazı ırkları - Pitbull, Rottweiler, Boxer ve Alman Kurdu gibi - rehabilite ederek kazan-

---

* Kaynak: T. A. Karlson, *The Incidence of Facial Injuries from Dog Bites*, JAMA 251 (Haziran 1984): 3265: 67

dım. Bu güçlü ırk köpeklerine hayran olsam da herkes için uygun olmadıklarını belirtmeliyim. Ne yazık ki sahipler yüksek enerjili, güçlü ırk köpeklerini idare edemediklerinde ortaya istenmeyen sonuçlar çıkabiliyor.

Kırmızı bölgeye geçmiş tehlikeli köpeklerin %99'unun rehabilite edilebileceğine inanırım. Çağrıldığım vakaların çoğunluğunu bir tür saldırgan davranışlar oluşturur. Ve yirmi yılı aşkın bir süredir yaptığım çalışmalarda rehabilite edilemediğinden insanlarla yaşamasını önermediğim sadece iki "kırmızı bölgeye geçmiş" köpekle karşılaştım. Tecrübelerime dayanarak saldırganlık sorunu olan köpeklerin yalnızca %1'lik kısmının toplum içinde yaşamasını güvenli bulmadığımı söyleyebilirim. Bunun da nedeni köpeğin gerçekten zihinsel olarak dengesiz olması ya da insanlardan gördüğü kötü muamele yüzünden düzelme şansının çok zayıf olmasıdır. Bu noktada söylemeye çalıştığım şey maalesef hak etmedikleri halde bir sürü köpeği ölüme yolluyoruz. Bu köpeklerin tek "suçu" ne yazık ki yanlış sahiplerle yaşıyor olmaları.

"Kırmızı Bölge" Tanımlaması

Amerika'ya gelmeden önce "kırmızı bölgeye geçmiş" bir köpekle hiç karşılaşmamıştım. Kudurmuş köpekler dahil olmak üzere kavga eden bir sürü köpek görmüştüm ama bir köpek diğerini yere indirip üstünlüğünü ilan ettiğinde kavga hemen sona ererdi. Doğada tehdit oluşturan davranış genelde kavgayı önler. Bir köpek zaafiyetinden değil de başka bir nedenden ötürü sürüden çıkarılacaksa "saldırganlık düzeyinin en düşük seviyede tutulması" sürünün yararınadır. Buraya gelmeden önce bir köpeğin

uyarı ısırması yaptıktan sonra - başka bir köpeği kovalayıp bir insanı korkutacak kadar - saldırgan davranışlar sergilemeye devam ettiğine hiç şahit olmamıştım. Fakat kırmızı bölge tam olarak böyle bir şeydi. Bu bölge - insan ya da hayvan fark etmez - ölüm anlamına gelir. Bu bölgeye geçmiş bir köpeğin amacı üstünlük kurma ya da bölge savunması değildir, yalnızca bitap düşünceye dek hedefine saldırmaktır - geride tek bir canlı kalmayıncaya dek.

Kırmızı bölgeye geçmiş bir köpek ne yaparsanız yapın sizi dinlemez. Sizinle bir ömür geçirmiş olması ya da yatağınızı paylaşması durumu değiştirmez. Zihnindeki kırmızı ışık yandıktan sonra varlığınızı bile önemsemez. Size karşı koyar ve geri adım atmaktansa ölmeyi tercih eder. Bağırıp fiziksel şiddet uygulayabilirsiniz ama sizi duymaz. Öldürme ve yok etme hedefi ona verebileceğiniz her türlü acının üstündedir, aslında bu ruh halindeki bir köpeğe vurmanız ya da bağırmanız saldırganlık güdüsünü besleyip daha da tırmandırır. O takıntılı bir köpektir - hem de en ölümcül olanından.

Kırmızı bölgeye geçmiş köpekler asla bir anda bu hale dönüşmezler. Rehabilite edilebilir olmalarının nedeni de budur.

"Saatli Bombalar"

*"Böyle bir şey yapabileceği aklıma bile gelmezdi. Böyle bir şey kimin aklına gelir ki? İnanılmaz! Akıl dışı! Nazik ve sevgi dolu olduğunu bildiğiniz bir köpeğin böylesine zalim, acımasız, dehşet verici bir şey yapabileceğini nasıl düşünebilirsiniz ki?"**

Bunlar Diane Whipple cinayet davasında sanık sandalyesinde oturan Marjorie Knoller'ın savunma ifadeleriydi. İronik olan şu ki Presa Canario cinsi Bane ve Hera'nın bu "tuhaf" reaksiyonu vermesine Knoller ve hayat arkadaşı Robert Noel dışında mahalleden kimse şaşırmamıştı. Bu köpekler iki avukat tarafından evlat edinildiklerinde zaten kırmızı bölgeye geçmişlerdi; Knoller ve Noel'e uyarı mektubu gönderen semt veterinerinin ifadesine göre "patlamaya hazır saatli bomba" gibilerdi.

Bu akıl almaz ve önlenebilir ölümün hikâyesi, Knoller ve Noel'in Kaliforniya Folsom Hapishanesi'ndeki bir mahkûmun avukatlığını yapıp sonra da - bir şekilde - onu oğulları gibi görmeleri ile başladı. Bu mahkûm hücresinden yasadışı yollarla Presa Canario yetiştiriciliği yapmaya çalışıyordu. Presa Canario, Cane Corso, Pitbull gibi güçlü ırk köpekleri olağanüstü güçlerinden ve bölgelerini sahiplenmelerinden ötürü ne yazık ki sömürülürler - yasadışı köpek dövüşlerinde "gladyatörler" gibi dövüştürülürler ya da uyuşturucu satılan evlere, kristal metli laboratuvarlarına bekçilik ederler.

San Francisco vakasındaki Bane ve Hera'ya o zamanlar - Falsom Hapishanesi'ndeki mahkûm adına - yakınlarda çiftliği bulunan bir kadın bakıyordu. Fakat çiftlikteki birkaç tavuğu, bir kediyi, son olarak da bir koyunu öldürdük-

---

* Kaynak: Jaxon Van Derbeken, *Dog Owner Defends Story: Knoller Says Her Memory of Attack 'fades in and out'*, San Francisco Chronicle, 13 Mart 2002

lerine şahit olan kadın onlarla baş edemeyeceğini anlamış ve ikisini de alanın ücra bir köşesine zincirleyerek öfke ve saldırganlıklarının daha da yoğunlaşmasına neden olmuştu. Mahkûm da sonunda kendisini temsil eden mürekkep yalamış bu iki avukatı köpeklerini sahiplenmeye ikna etmişti.

Bane ve Hera zavallı çiftlik hayvanlarını öldürmeyi deneyimledikten sonra zaten kırmızı bölgeye geçmişlerdi. Savunmasız çiftlik hayvanlarını öldürdüklerinde düzeltilmemişler, aksine ücra bir köşeye sürgün edilmişlerdi. Sonra da deneyimsiz sahiplerle şehirde bulunan tek odalı bir apartman dairesinde yaşamaya başlamışlar, enerjilerini boşaltma imkânı bulamamışlardı. Knoller ve Noel ikisini de çok seviyordu, ancak köpekler bu ilgiye yalnızca üstlerine sıçrayarak - yani üstünlüklerini göstererek - karşılık veriyorlardı. Yürüyüşe çıktıklarında ise sürekli önden ilerliyorlar, hâkimiyet kurarcasına Knoller ve Noel'i peşlerinden sürüklüyorlardı. Trajedi patlak verdikten sonra bir sürü şahit ortaya çıkıp Marjorie Knoller'ın yürüyüşler esnasında köpekleri kontrol altında tutmakta epeyce zorlandığını dile getirdi.

Şehirde herhangi bir çiftlik hayvanı bulunmasa da bu köpekler benzer bir zayıf enerjinin insanlardan yayıldığını fark etmişlerdi. Sürekli hırladıklarından bina sakinleri onlarla aynı asansöre binmeyi reddediyor, sokakta karşılarına çıkan insanlar irkilerek geri çekiliyorlardı. Tüm bu tepkiler her iki köpeğin de dominant yapısını beslemişti. Onlara göre kendilerine korku duyan bu insanların daha önce karşılarına çıkmış olan tavuk ya da koyundan hiçbir farkı yoktu. Korku korkudur. Zayıf bir enerjidir. Çiftlik hayvanlarına saldırdıklarında oradaki kimse bu dominant ve saldırgan yaklaşımı düzeltmemişti. Şimdi de kimse düzeltmiyordu. Bane ve Hera'nın çiftlikteki kadının ne-

den onlardan kurtulmak istediğine dair hiçbir fikri yoktu. Bildikleri tek şey hayatta kalmak için kullandıkları ve asla hesabı sorulup düzeltilmeyen dominant, saldırgan davranış biçimiydi. Bu şartlar altında doğal olarak davranışlarını değiştirmek için bir neden görmemişlerdi.

Keşke zamanı geri alıp bu korkunç hikâyeyi baştan yazabilsem. Böyle bir şansım olsaydı ilk günden onları saldırganlığı asla kabul etmeyeceğim konusunda şartlardım. Nokta. Yine de güçlü ırk köpekleriyle bunu yapabilmek inanılmaz bir çaba ve enerji gerektirir. İdeal olarak bu köpeklere her gün dört ila sekiz saat yoğun egzersiz yaptırılmalıydı. İnsanları - özellikle de çocukları - sürü lideri olarak kabul edebilmeleri, diğer hayvanları ve köpekleri sürülerinin bir parçası olarak görebilmeleri için yavruluktan itibaren sosyalleşebilmeleri sağlanmalıydı. Algılarındaki üstünlük fikri derinleşmesin diye çekiştirme ya da boğuşma içeren oyunlardan kaçınılmalıydı. Ceza olarak asla fiziksel şiddet uygulanmamalıydı. Olağanüstü güçlü, dengeli ve sakin-kendine güvenli insanlar tarafından takipçi rolünü üstlenmelerine fırsat verilmeliydi.

Bu köpeklerin ırkını kusurlu bulan varsa Presa Canario'ların Cane Corso'lar, Pitbull'lar ve Rottweiler'lar gibi köpek dünyasının "gladyatörleri" olarak kabul edildiğini bir kez daha belirtmeliyim. Fakat her biri önce hayvan, sonra köpektir. Güçlü enerjilerinin başka faaliyetlere kanalize edilmesi mümkündür. İnsanlar da geçmişte gladyatörlerdi, fakat biz bugün aynı enerjiyi futbola, basketbola, beyzbola ve hokeye kanalize ettik. Presa Canario'lar aslında bekçi köpeği olarak yetiştirildiler ama aynı zamanda İspanyollar tarafından koyun gütmede kullanıldılar. Sürü güden köpek sürüsünü öldürmez. Presa'ların ve aynı familyadan olan diğer köpeklerin son zamanlarda "köpek show"larda harika işler çıkardığını da unutmamak gerek -

fiziksel ve psikolojik enerjileri doğru kanalize edildiğinde ortaya gerçekten düzgün işler çıkabiliyor.

Irk özellikleri köpeğin davranışlarını belirlemese de güçlü ırk köpekleri sorumluluk sahibi insanların bakımına ihtiyaç duyarlar. Ne yazık ki bahsettiğim iki avukat da bu güçlü hayvanlarla ilgilenebilecek donanıma sahip değildi. Evet, onları itaat eğitimine göndermişlerdi ama bu hiçbir işe yaramamıştı. Bunun nedenini tahmin edebilirsiniz: Dengesiz bir köpeğin komutları yerine getirmesi korku, endişe, öfke, üstünlük ya da saldırganlık hissinden sıyrılmasını sağlamaz.

Sahiplerin sevgi göstermesi de durumu değiştirmez. Tekrarlamak gerekirse: Sevgi köpeklerin bizden beklediği en önemli şey değildir. Köpekler aynı zamanda kurallara, kısıtlamalara ve sınırlamalara gereksinim duyarlar. Bu vaka dahilinde şahitlerin mahkemede verdiği ifadelere bakacak olursak Knoller ve Noel'in kural koyma konusunda son derece sorumsuz davrandığını görebiliriz. Köpeklerden biri tarafından daha önce ısırılmış olan bir komşu olay vuku bulduktan sonra Robert Noel'in ağzından çıkan tek sözün, "Hmmm... Bu çok ilginç..." olduğunu belirtti. Diğer şahitler öldürme olayından iki gün önce köpeklerin diğer köpeklere saldırdığı yönünde ifade verdiler. Profesyonel bir köpek bakıcısı yürüyüş sırasında Noel'le karşılaştığını ve ona köpeklere ağızlık takmasını tavsiye ettiğini, buna karşılık adamın, "Kapa çeneni!" diyerek türlü hakaretler sıraladığını jüriye açıkladı.

Zavallı kurban Diane Whipple ise bu köpeklerden biri tarafından daha önce ısırılmıştı ve o günden beri yaşadığı binaya girip çıkarken onlarla karşılaşmaktan ölümüne korkuyordu. Knoller ve Noel bu olaydan sonra ondan özür dilemedikleri gibi köpekleri kimseye zarar vermesin diye bir profesyonelden yardım almayı bile düşünmemişlerdi.

Bir sonraki karşılaşmada köpeklerin Diane'in korku dolu enerjisini hissedip onu hedef alabileceklerini akıllarından bile geçirmemişlerdi.

Diane'in uğradığı saldırı korku filmlerinde görülebilecek türdeydi. On ila on beş dakika sürdü ve doktorların tıbbi kayıtlarına göre kadının sadece ayak tabanlarında ve kafatasının üst kısmında sağlam doku kaldı. Diane saldırıdan yaklaşık dört saat sonra hastanede öldü. Bu trajediden ne yazık ki iki kurban daha çıktı - Bane ve Hera. Erkek olan Bane saldırının olduğu gün uyutuldu. Olaya müdahale etmek istediğimi söyleyip Hera'yı rehabilite edebileceğimi söyledim. Bu köpeklerin katil olarak doğmadıklarını, böyle davranmayı öğrenmek zorunda kaldıklarını biliyordum. Ancak Hera'nın rehabilite edilebileceğine inansam da köpeğin kaderi kamu vicdanında belirlenmişti. Onun davranışlarını değiştirmeyi başarsam bile bir daha kimse ona güvenmeyecekti.

Bir Canavar Yaratmak

Daha önce de söylediğim gibi sürü lideri olarak doğulur - sonradan olunmaz. Kırmızı alana geçmiş köpekler ise tam tersidir - sonradan bu hale gelirler. İnsanlar köpekleri kırmızı alana geçmiş birer canavara dönüştürürler. Savaşçı olmaları için belirli karakteristik özellikler taşıyan köpekleri seçip uygun eşlerle çiftleştirerek "özel ırk köpekleri" yetiştirmeye binlerce yıl önce başladık. Pitbull'lar ve Bull Terrier'ler köpek dövüşleri ya da boğalarla dövüşmeleri için Victoria devrinde yetiştirildiler. Güçlü çeneleri ve acımasız güçleri nedeniyle özel olarak seçildiler. Rottweiler'lar Antik Roma dönemi çoban köpekleri so-

yundan gelirler. Roma ordusuna Avrupa kıtası üzerinde eşlik etmişler, ordunun devasa koyun sürüsünü kurtlardan ve diğer yırtıcılardan korumuşlardır.* M.Ö. 55 Britanya işgali sırasında Jül Sezar sahiplerinin yanında dövüşen Mastif ırkının atalarından bahsetti. Bu köpekler öyle büyük kahramanlıklar göstermişlerdi ki Roma'ya getirildiler ve Circus Maximus'da diğer köpeklerin, boğaların, ayıların, aslanların, kaplanların, hatta insan gladyatörlerin karşısına çıkarıldılar.** İşte bu Mastif'ler Diane Whipple'ı öldüren Presa Canario cinsi Bane ve Hera'nın atasıdır.

Bu köpekleri savaşçı olmaları için bizler yetiştiriyoruz ama aslında zırhlarının altında diğer köpeklerden daha güçlü silahlar taşıyan basit köpeklerdir. Tehlikeli saldırganlıkla doğmazlar; yavruyken onları çocuklar, insanlar, diğer hayvanlar, hatta kedilerle bile sosyalleştirmek mümkündür. Savaşmak genetik kodlarına işlenmiş olsa da bunu ancak yönlendirilirlerse dışa vururlar. Modern Amerika'da köpek dövüşü yasadışı bir faaliyet olmasına rağmen düşünebileceğinizden çok daha yaygındır. Pitbull yetiştiricilerine göre "safkan" Amerikan Pitbull Terrier'lerini korumanın tek yolu onların "yiğitliklerini" yani ölümüne dövüşebilme özelliklerini ispat etmektir. Bu yüzden yetiştiriciler "oyun testi" diye bilinen bir sporla ilgilenirler: Seçmiş oldukları iki köpeği ringin ortasında karşı karşıya getirirler ve hayatta kalmayı başaranı ayırıp sözde standartlarının altında kalanı öldürürler - ya da en iyi ihtimalle sokağa salarlar. Sokaklarda başıboş gezinen bu köpekler bazen kurtarma organizasyonları tarafından sahiplenirler.

---

* Kaynak: American Kennel Club, *The Complete Dog Book*, New York: Wiley Publishing, 1998, 286-87

** Kaynak: American Kennel Club, *The Complete Dog Book*, New York: Wiley Publishing, 1998, 271-75

Bazen de hayvan kontrol dairesi tarafından toplanırlar ve üstlerinde Pitbull, Presa ya da Rottweiler üniforması olduğu için bir süre sonra uyutulurlar. Bazen de saldırırlar ve başka köpekleri ya da insanları öldürürler.

Ayrıca çete üyelerinin yanında böyle sert köpekler olması da moda haline gelmiştir. Yasadışı köpek dövüşleri bazı çeteler için popüler bir faaliyettir. Hangi köpeğin ringden canlı çıkacağı üzerine bahis oynamak bir tür kumardır. Yine de köpek dövüşleri sadece çeteler ve sabıkalı insanlarla sınırlı değildir. *New York Daily News* gazetesinin yaptığı araştırmaya göre Amerika'da binlerce doların el değiştirdiği bir yeraltı köpek dövüş kulübü mevcuttur. Makalede adını vermek istemeyen bir kaynağın sözleri de yer almaktadır: "Gizli bir cemiyet gibiyiz. Sıradan insanlardan ünlülere ya da Wall Street borsacılarına dek toplumun her kesiminden insanı orada görmek mümkün."* Bu insanların nereden geldiğinin önemi yok, asıl korkutucu olan bu kişilerin oraya bazen çocuklarıyla birlikte gitmesi ve bu kanlı sporun vahşet verici bir kısır döngü yaratmasıdır. Ne yazık ki böyle bir şeye tanık olan yeni nesil hayvanlara kötü muamele edilmesine ve şiddete karşı duyarsızlaşmaktadır.

Dövüştürmek amacıyla Presa Canario, Cane Corso ya da Pitbull yetiştiren insanlar bu masum hayvanlara kötü davranarak onları birer katile dönüştürürler. Yavruyken bile birer gladyatör gibi davranmalarını sağlamak için her şeyi yaparlar. Köpeği kahramanlaştıracağına inandıkları için daha bebeklik döneminde sürekli kafasına vurur, mamasına acı sos katar, yetişkin bir köpeğin ona saldırmasına izin verirler. Diş gösterene dek sürekli vurup itip kakarak ya da çimdikleyerek köpeği aşağılarlar, bu şekilde

* Kaynak: Juan Gonzales, New York Daily News, 4 Aralık 2003

köpek kendini koruyabilmek için diş göstermeyi öğrenir. Bulunduğu alana birkaç tavuk bırakıp köpeğin onları kovalamasını izlerler, sonra da öldürmeyi öğrenebilmesi için tavukları alıp bağlarlar. Bu şartlar altında yetişen bir köpeğin başka hiçbir şansı yoktur. Sahibine fayda sağlamadığı anda boş bir alana ya da yol kenarına terk edilir. Barınaklarda Pitbull, Pitbull kırması, Boxer, Rottweiler, Mastif ve Alman Kurdu gibi güçlü ırk köpeklerinin sayıca bu kadar fazla olmasının nedeni budur. Çoğu "sahiplendirilemez" olarak kabul edilip uyutulur. Köpek Psikolojisi Merkezi rehabilitasyon için bana gelmeden önce "ümitsiz vaka" olarak görülmüş pek çok köpeğin yuvasıdır. Bu ümitsiz vaka sanıklarının bazıları bugün ailelerle, işe yarar elemanlar olarak polis merkezlerinde ya da kurtarma organizasyonlarında yaşayarak mutlu bir şekilde hayatına devam ediyor.

Yasadışı faaliyetler amacıyla Pitbull ya da benzeri köpekleri yetiştiren insanlar için önemli olan tek şey imajdır. Bu insanlar yanlarında kalın zincirli, son derece sert görünümlü, kulakları kesik, yüzünde yara izleri olan bir köpek olduğunda hemen kötü adam imajına bürüneceklerine inanırlar. Aslında bunlar aynı zamanda kötü köpek eğitmenleri ya da sahipleri olduklarından ellerinden kurtulmayı başarabilen bazı hayvanların rehabilite edilme şansı olur. Erken yaşta görmeye başladıkları kötü muamele sonucu çaresizce dövüşmek zorunda kalan bu köpekler genelde son derece gergin, endişeli ve korku dolu bir ruh halindedirler.

Bu tür köpeklerin rehabilitasyonunda başarılı olmamın tek nedeni beceriksiz sahiplerdir. Ben öncelikle köpeklere sakin bir ruh haline geçmeleri konusunda yardımcı olurum. Bunun kendilerine çok daha iyi geldiğini hemen anlarlar. İnsanların aksine "dengeye" doğru yol alırlar. Be-

yinleri, "Tanrım, nihayet huzur bulduk!" der. Evet, bunlar hâlâ birer Pitbull'dur ama önce köpektir. Ve köpeklerin birbirlerini öldürmeleri gerekmez. Bu şekilde Pitbull genlerinin önü kesilince köpeğin içindeki gerçek renkler ortaya çıkmaya başlar. Beyin artık Pitbull sinyalleri yerine yalnızca köpek sinyalleri verir.

Irk ve Saldırganlık

"Kırmızı bölgeye geçmiş ırk" diye bir şey olmamasına rağmen Ulusal Köpek Araştırmaları Vakfı'nın yaptığı araştırmalar istatistiksel olarak 2000 yılından bu yana ölümle sonuçlanan 144 köpek saldırısından 41 tanesinin Pitbull vakası olduğunu göstermektedir. Araştırmada Rottweiler'lar 23 saldırıyla ikinci sırada yer almaktadırlar. İşte bu veriler nedeniyle Miami, Cincinnati, Rhode Island, Pawtucket dahil Birleşik Devletler'de yaklaşık 200 şehir ve kasabada Pitbull beslemek yasaklanmıştır.* Ayrıca belli bir ırktan köpek besliyorsanız bazı eyaletlerde evinizi sigorta ettiremiyor ya da hak ettiğiniz indirimleri alamayıp yüksek primler ödemek durumunda kalabiliyorsunuz. Mesela Pitbull, Akita, Boxer, Chow Chow, Doberman, Rottweiler, Presa Canario ya da Kurt kırması besleyen kişilerin evini Allstate grubu sigorta etmiyor.** Yüksek prim ödeme, sahipleri sorumluluğa teşvik etse de belli ırkların yasaklanmasını doğru bulmuyorum. (American Kennel

---

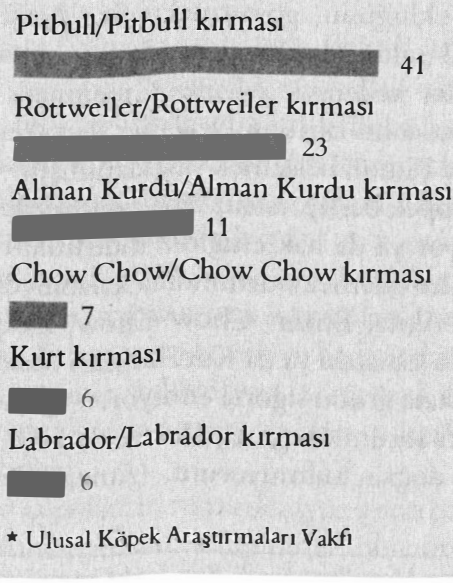
* Kaynak: Maryann Mott, *Breed-Specific Bans Spark Constitutional Dogfight*, National Geographic News, 17 Haziran 2004

** Kaynak: Kerry Kearsley, *Washington Bill Asks Insurers to Consider Dog's Deeds, Not Their Breeds*, AP Online, 18 Mart 2005

Club ilginç bir şekilde Pitbull'ları resmi ırk olarak kabul etmiyor.) Çünkü bu yaklaşım çözüm odaklı olsa da Amerika'daki köpek saldırılarını önleyemez.

Gerçek şu ki hangi ırka ait olursa olsun herhangi bir köpek kırmızı bölgeye geçebilir - hasarın boyutu "köpeğin gücü" ve "kurbanın fiziksel boyutuna" göre değişkenlik gösterir. Mesela 2000 yılında küçük bir Pomeranian kırması Güney Kaliforniya'da altı haftalık bir bebeği öldürdü. 2005 yılında - iyi huylu ırktan olan - bir Sibirya Kurdu Rhode Island'da yedi yaşındaki bir kız çocuğuna ölümcül biçimde saldırdı.* Bu saldırıların sorumlusu köpeğin sahi-

Ölümle Sonuçlanan Köpek Saldırıları: 2000-2005*

* Ulusal Köpek Araştırmaları Vakfı

* Kaynak: Benjamin N. Gedan, *Even Mild-mannered Dogs Can Be Lethal to Children*, The Providence Journal, 15 Temmuz 2005

bidir - köpek ya da köpeğin ırkı değil. Aynı mantıkla yaklaşırsak aslında doğal olarak "saldırgan" kabul edilen ırktan gelen herhangi bir köpeğin düzgün, itaatkâr, iyi bir yoldaş olabileceğini söyleyebiliriz. Unutmayın ki saldırganlık doğal bir ruh hali değildir - dengesizliğin sonucudur. Bu anlamda her şey köpek ve onun sakin-kendine güvenli sahibi arasında kurulan bağla ilgilidir.

Kırmızı Bölgeye Geçen Emily

Köpeklere Fısıldayan Adam programının en etkili bölümlerinden biri altı yaşında bir Pitbull olan Emily'nin kırmızı bölgeye geçiş vakasını içerir. Bu vaka bir köpek ırkına dair beklentimiz düşükse en korktuğumuz olayın başımıza geldiğinin bir kanıtıdır.

Emily'den daha şirin bir yavru düşünemezdiniz. Doğduğu andan itibaren ırkına oranla biraz küçüktü ve süt beyazı tüylerinin arasında açıklı koyulu kahverengi benekler vardı. On dört yaşındaki Jessica onu görüp üstündeki beneklerden birinin kalp şeklinde olduğunu fark edince Emily'nin özel olduğunu düşündü. Bu gibi çekici bir özellik, üstlenmemiz gereken sorumluluğu hesaba katmadan, bir köpeği sevip sahiplenmemize neden olur.

Jessica ilk görüşte âşık olduğu Emily'yi hiç düşünmeden alıp evine götürdü. Neticede onu fazla sıkmayan ve yapmak istediği her şeye izin veren babası Dave'le birlikte yaşıyordu. Ancak Dave onun eve bir Pitbull getirdiğini görünce tedirgin oldu - bu türün kontrol edilemediğini duymuştu. Öte yandan Emily o ana dek gördüğü en sevimli şeydi, bu yüzden kızına teslim oldu.

Babası ona hiçbir zaman kural, kısıtlama, sınır koyma-

dığından Jessica da köpeğini aynı şekilde eğitti. Bu sırada Dave köpeğin büyümesini endişeli bir şekilde izledi ve her seferinde, "Bir gün tehlikeli olacak!" diye düşündü. Emily'yi sevmesine karşın bu fikirden sıyrılamadı. Daha önce de bahsetmiş olduğum gibi aklımızdan geçenler hayvanlara enerji olarak yansır. Onlar da bu enerjiyi okuyup düşündüğümüz şeye dönüşürler. Bu bir sihir değildir, aksine birbirinden farklı pek çok şekilde ortaya çıkan enerji köpekle ilişkimizi belirler. Sevme ya da tutma şeklimiz, koku ve duygular ona enerjimizi yansıtır. Emily bebeklik dönemini gelecek günlerden endişe duyan bir sahiple geçirdi. Dave onun ileride kötü bir Pitbull olacağını düşünerek sürekli endişe duydu, buna karşın yine de Emily'nin evde koşturmasına, yürüyüşlerde diğer köpeklere vahşice havlamasına ya da birlikte yaptıkları hemen hemen her faaliyette kızına üstünlük taslamasına ses çıkarmadı.

Emily'nin evde kendi cinsinden tek bir canlı görmeden büyüdüğünü de belirtmek isterim. Bu ne yazık ki çoğu köpeğin başına gelen bir durum. Düşük enerjili, doğuştan dengeli ve sakin köpekler bundan pek etkilenmezler. Hatta bazıları yıllarca hiç köpek görmeden yaşayabilir ve beş yaşına gelip parkta tesadüfen başka köpeklerle karşılaştığında onlara kolayca uyum sağlar. Bu kadar uyumlu olmayanlarsa - hele bir de barınaktan alınmışlarsa - Emily gibi olurlar. Bunlar inanılmaz hassas köpeklerdir... Sahibin enerjisini muazzam bir şekilde okuyup yansıtırlar. Dave ve Jessica yanlarına yaklaşan her köpeğe saldırgan tepkiler veren Emily'yi okşayarak sakinleştirmeye çalıştılar. Emily de bu etkileşimden aileyi korumanın kendi işi olduğu sonucunu çıkardı.

Tanıştığımızda Emily altı yaşındaydı ve bir şey yapması istenmediği sürece aileye sorun çıkarmıyordu. Fakat madalyonun arka yüzünü çevirip diğer köpeklerle olan ilişki-

lerine baktığımızda çoktan kırmızı bölgeye geçmişti. Yürüyüş esnasında başka bir köpeğin kokusunu aldığı anda çılgına dönüyordu. Havlıyor, tasmadan kurtulmaya çalışıyor ve saldırgan tepkiler veriyordu. Bir köpek boğulma pahasına tasmaya asılıyorsa bu "kırmızı bölgeye" dair dikkat çekici bir işarettir. Bu bölgeye geçmiş bir köpek öldürmeye odaklandığından kendine de zarar verebilir. Dave artık Emily'nin sadece bir köpeğe değil o köpekle arasına girecek herhangi bir insana da zarar vermesinden korkuyordu. Bu yüzden kızıyla konuşup Emily'yi yürüyüşe çıkarmama konusunda bir anlaşmaya varmışlardı. Emily orta büyüklükteki bir arka bahçede yıllarca koşturarak açıkça içindeki öfke ve saldırganlığı beslemişti. Dave ve Jessica korktukları canavarı - tehlike saçan Pitbull'u - yaratmışlardı.

Saldırganlığı o kadar yoğundu ki Emily'yi - Acemi Kampı dediğim - altı haftalık bir terapi için Köpek Psikolojisi Merkezi'ne götürdüm. İçindeki Pitbull canlanmıştı ve beyni komutları sadece ondan alıyordu. Sürüyle birlikte zaman geçirirse Emily zihninin derinlerindeki hayvanla ve köpekle yeniden bağ kurabilirdi.

Kendi türünden diğer hayvanlarla birlikte olmak köpekler için iyileştirici bir etkiye sahiptir. Onlar bizi kolayca sürülerinin bir parçası olarak kabul etseler de bizler sonsuza kadar onlara yabancı bir lisanı konuşuruz. Halbuki köpekler kendi aralarında içgüdüsel olarak ortak bir lisanı paylaşırlar. Dengeyi bulabilmek için etraflarında dengeli enerjileri olan köpeklere ihtiyaç duyarlar. Emily'nin de yeniden köpek olmayı öğrenebilmesi için köpeklerin yanında olması gerekiyordu.

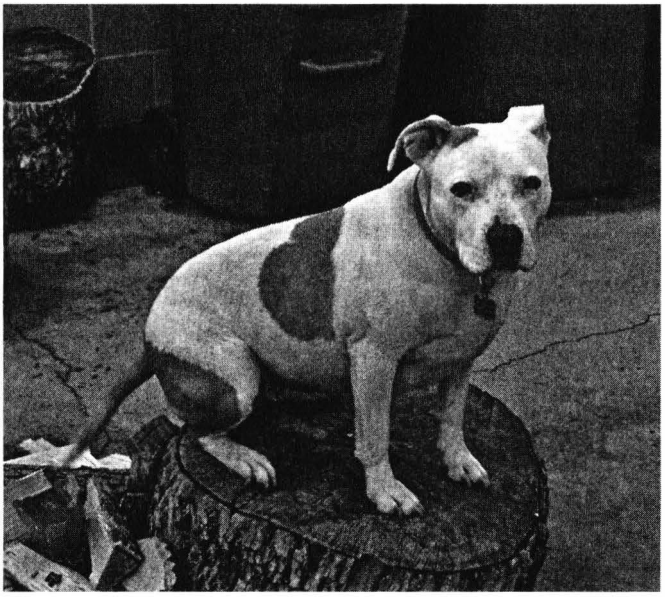
Merkeze adımını atıp tel örgülerin ardından kendisine bakan kırk köpeklik sürüyü fark edince Emily'nin saldırgan tavırları uçtu gitti. Seçenekler belliydi: Ya kaçacak ya görmezden gelecek ya da itaat edecekti. Genelde saldırgan

olsa da o an kelimenin tam anlamıyla donup kaldı. O kadar endişeliydi ki tel örgülerin öbür tarafına geçemeden üç kez kustu. Sürünün ortasına bırakıldığında ise ilk defa diğer köpeklerin kendisini koklamasına izin vermek durumunda kaldı. Dehşete kapıldı. Ayrı bir bölmeye alındığında rahatladığını, sakin-itaatkâr bir ruh haline büründüğünü görünce onun bambaşka bir kız olarak merkezi ardında bırakacağından emin oldum.

Merkezde kaldığı altı hafta boyunca onunla her gün çalıştım. Başlarda diğerlerinden ayrı tutarak onun sürüdeki köpekleri izlemesine izin verdim - köpekler diğer köpekleri izleyerek çok şey öğrenirler ve birbirlerinin enerjilerini benimserler. Sonrasında tüm enerjisini boşaltabileceği sıkı bir koşu ya da paten kayma seansıyla iyice yorup onu yavaş yavaş sürünün içine sokmaya başladım. Birkaç hafta süresince olası bir kavga durumunda hemen müdahale edebilmek için yakınında oldum. Birkaç kez sorun çıkarmayı denese de yere yatıp diğer köpeğe itaat etmesini sağladım. Çok geçmeden kurallara alıştı. Ne zaman onunla çalışmak istesem öncelikle fiziksel olarak yorulduğundan emin oldum - yorgun bir zihin itaati kolaylaştırır. Emily zaten inanılmaz derecede yüksek enerjili bir köpekti, ayrıca yıllardan beri enerjisini adamakıllı boşaltamamıştı. Bu yüzden koşu ve paten seanslarına bir de koşu bandı ekledik. İkinci haftanın sonuna doğru sürünün diğer üyelerinin yanında oldukça rahat görünüyordu.

Emily'nin terapi sürecinin ortasında Dave ve Jessica'yı merkeze davet ettim. Gelişmeler dahilinde onların varlığının Emily üzerinde ne tür bir etki yaratacağını görmek istiyordum. Sürüyü incelerken her ikisinin de ne kadar gergin olduğu anlaşılıyordu. Sonra Dave ile birlikte yürüyen Emily - beklediğim üzere - sürüdeki Springer Spaniel'den biri olan Oliver'a aniden saldırdı. Hemen müdahale edip olayı saniye-

ler içinde çözdüm ama başından beri endişelendiğim konuda haklı olduğum ortaya çıktı. Dave'in sürekli olarak Emily'den çekinen enerjisi Jessica'nın Emily'nin saldırganlık eğilimine verdiği abartılı tepkilerle birleşerek Emily'yi yine aynı dominant zihin yapısına döndürmüştü. Emily'ye biraz daha sabır göstermem, sahipleriyle de ciddi anlamda çalışmam gereki-

Pitbull Emily

yordu. İstemeden de olsa Emily'nin dengesizliğine nasıl katkı sağladıklarını her ikisine de açıkladım. Onu gerçekten çok sevdiklerinden duydukları üzülmelerine ve kendilerini suçlu hissetmelerine neden oldu. Emily'nin iyiliği için geçmişi bir kenara bırakmalarını ve şu ana dönmelerini önerdim. Ayrıca Emily eve geri dönmeden önce sakin ve kendine güvenli liderlik rolüne de alışmaları gerekiyordu.

Merkeze getirilmeden önce Emily ciddi anlamda başka bir köpeğe saldırıp ona zarar verme, hatta onu öldürme riski taşıyordu. Sürekli gergin ve saldırgan bir ruh halindeydi. Altı hafta sonra onu evine geri götürdüğümde Dave ve Jessica yanımda duran sakin Pitbull'un kendi köpekleri olduğuna inanamadılar. Onlar için işin en zor kısmı Emily'yi - eskisi gibi - heyecanlı ve sevgi dolu bir şekilde karşılayamamak oldu. Heyecanlarını bastırdıklarında Emily'ye var olmanın daha sakin bir yolunu gösterdiklerini, böylesinin Emily için ne kadar anlamlı olduğunu açıklamaya çalıştım. Emily, "Ah kaç haftanın ardından eve döndüm sevinmiyorlar bile!" diye düşünmüyordu. Unutmayın ki köpekler bizim mutlu olduğumuzu, özellikle de onlarla birlikte mutlu olduğumuzu hemen hissederler. Dave ve Jessica'nın yansıtmış olduğu heyecanlı-duygusal enerji bu zamana dek Emily'nin yüksek enerjisini daha da beslemiş olsa da artık bastırılmalıydı. Emily sakin ve itaatkâr bir ruh haliyle evde gezinmeye başladıktan sonra her ikisi de onu istediği kadar sevebilirdi. Yanlarından ayrılmadan önce Emily'yi eski can düşmanı olan Doberman'ın yaşadığı evin önünden her gün yürütmelerini tembihledim. Bu elbette sabır ve istikrar gerektiren bir konuydu ve asla taviz verilmemeliydi. Bu yürüyüşler esnasında Emily tekrar saldırgan davranışlarda bulunmaya başlarsa hemen müdahale edip onu uyarmaları gerekiyordu.

Bu mutlu sonla biten bir hikâye oldu. Emily artık mükemmel bir köpek. Ayrıca aradan bir süre geçtikten sonra sahipleri şehir dışına çıktığında kısa süreli de olsa merkeze gelip bizimle kaldı. Onu yeniden görmek gerçekten çok güzeldi. Sürünün eski bir üyesi olarak diğer bütün köpekler tarafından da o kadar iyi karşılandı ki...

Vahim Durumlar

Bazı köpek eğitmenleri ve davranış bilimcileri benimle aynı kanıda olmasa da kırmızı bölgeye geçmiş çoğu köpeğin rehabilitasyonla düzelebileceğine inanırım. Bana göre ihtiyaçları düzenli olarak her gün tatmin edilen bir köpek içgüdüsel bir şekilde doğal bir denge kazanır - merkezdeki sürüm bunun canlı bir kanıtıdır. Buna rağmen ilgilendiğim binlerce köpek arasında sadece iki köpeğin halkın arasına karışmasına - vicdanımın sesini dinleyerek - izin veremedim. Bu köpekleri unutmam mümkün değil. Onlarla çalışmak "bazen hayvan yardım edilemeyecek kadar vahim durumda olabilir" fikrini zor da olsa kabullenmemi sağladı. Aynı zamanda bana insanoğlunun masum hayvanlara verebileceği zararın sınır tanımadığını gösterdi.

İlk vakadaki köpek iki yaşında safkan bir Pitbull olan Cedar'dı. Cedar bir dövüş köpeği olmamasına rağmen sahibi tarafından kötü muamele görmüştü. Üzerinde bir sürü kırbaç ve darbe izi vardı, haliyle tüm bunlar saldırganlığını epeyce beslemişti. Ayrıca insanlara saldırılmak üzere eğiltimiş ve buna şartlanmıştı. Kol ve bacakları es geçip direkt olarak boyna saldırıyordu. Tek amacı vardı: Öldürmek. Bu doğal değildir - Pitbull ırkı insanlara saldırı amaçlı yetiştirilmemiştir! Kedilere, koyunlara, keçilere ya da diğer köpeklere saldırmasını anlayabilirim, fakat bir Pitbull'un doğasında sadece ve sadece gerçekten korktuğunda ya da köşeye sıkıştığında insana saldırmak söz konusu olabilir. Hatta bazen hayvan bu alternatifi kullanmaksızın kaçmayı tercih eder. Cedar'ın içgüdülerindeki doğal saldırganlığı bir insanın "insanlara karşı" kışkırtmış olduğu çok açıktı ve bu da ne yazık ki öyle bir noktaya gelmişti ki Cedar artık insanlara saldırmak dışında başka hiçbir şey yapmak istemiyordu. Sahipleri onu canlı bir varlık

değil de bir silah olarak görmüşlerdi. Sonra da her nedense onu terk etmişlerdi.

Kurtarma organizasyonlarından birinde çalışan iyi niyetli bir adam onu sokaklarda başıboş dolaşırken bulmuştu. Cedar zamanla bu adama bağlanmıştı - insanlara saldıran köpekler bile sürü oluşturma ihtiyacıyla birine bağlanabilirler. Ama yine de onun dışında kimsenin yanına yaklaşmasına izin vermemiş ve diğer herkese saldırmıştı. Bunun üzerine onu bulan adam pek çok kişinin yapacağını yapıp sevgi ve şefkat göstererek Cedar'ı yatıştırmaya çalışmıştı. "Ama beni seviyor... Bana öyle davranmıyor," diye düşünmüştü. Bir süre sonra da barınaktan aranmıştım ve bana Cedar'ı rehabilite edip edemeyeceğimi sormuşlardı.

Kafesine yaklaştığımda Cedar'ın bakışlarını görmeliydiniz. Gözünü kırpmaksızın hırlayarak boynuma bakıyordu. Bir şekilde boynuna tasma geçirip onunla her gün - ikimiz de yorgunluktan bitap düşene kadar - saatlerce çalıştım. Üç haftadan kısa bir süre içinde bana ama sadece bana karşı sakin-itaat göstermesini sağlayabildim. Asistanlarımdan biri yanıma gelecek olsa Cedar direkt olarak boyuna yönelerek saldırgan davranışlarına devam ediyordu. Bu noktada barınaktan beni aradılar ve kendilerine durum raporu iletmemi istediler. Cedar'ın toplum içinde yaşamasının güvenli olduğuna inanmadığımı onlara söylemek zorunda kaldım. Çok zarar görmüş ve büyük ihtimalle hayati bir tehlike atlatmıştı. Cedar bugün hâlâ hayatta, ancak hayatı bu dünyada güvendiği tek insanla sınırlandırılmış durumda. Bu insandan başka kimse onunla aynı odayı paylaşamaz. O benim ilk başarısızlığımdı. Hayatımı köpeklerle yaşayarak geçirmiş olsam da bunun gibi bir vakayla hiç karşılaşmadığımı söyleyebilirim. Cedar bir köpeğin dengesinin ne kadar bozulabileceğine dair gerçekten gözlerimin açılmasına neden oldu.

Rehabilite edemediğim ikinci köpek Brutus adını verdiğim beş yaşında erkek bir Chow Chow-Golden Retreiver kırmasıydı. Bir kadın tarafından kurtarılmış ve ona karşı doğal olmayan aşırı bir sahiplenme geliştirmişti. Kocasına saldırıp onu öldürmeye çalışmasından sonra kadın bana geldi. Brutus yanımda uzunca bir süre kaldı. Fakat gelişme kaydediyor gibi görünse de arada onu uyarmak zorunda kaldığımda bana saldırmak için fırsat kolluyordu. Direkt olarak boyuna yönelen Cedar'ın aksine Brutus var gücüyle kol ve bacakları ısırıyordu. Tuttuğunda asla bırakmıyor, asla teslim olmuyor ve bunu ne zaman yapacağı tahmin edilemiyordu. Sahibine ilk güne nazaran daha sakin olduğunu ama yine de tümüyle düzeldiğini düşünmediğimi söyledim. Birlikte geçirdiğimiz onca zamana karşın Brutus'un reaksiyonlarını tahmin edemiyor ve göstermiş olduğu gelişmeyle tatmin olamıyordum. Bütün uyarılarıma rağmen kadın onu almakta ısrar etti. Bir hafta sonra kontrol amaçlı aradığımda köpeğin hiçbir sorun çıkarmadığı konusunda bilgilendirildim. Bir ay kadar sonra da Brutus'un başka bir adama saldırmış olduğunu öğrendim.

Brutus şu anda bir barınakta sürekli gözetim altında tutularak yaşamını sürdürüyor. Ve Cedar gibi ne yazık ki kendisine hak ettiği gibi davranmayan insanlar yüzünden bu hayata mahkûm.

Keşke rehabilite edilme şansı olmayan ve insanların güvenliğini tehdit eden köpekler için sığınaklar olsa. En çılgın düşlerimde büyük golf sahalarının bu köpeklere ayrıldığını ve bu köpeklerin eğitim görmüş insanlar tarafından bakım gördüklerini hayal ediyorum. Onlardan pek çok şey öğrenebiliriz. Onlar bize kendilerini nelerin katile dönüştürdüğünü gösterebilirler. Onlar bize dengesiz bir hayat sürmenin kendileri için ne kadar zararlı olduğunu gösterebilirler ve dengesini kaybetmesine rağmen iyileş-

me şansı olanla olmayan arasındaki farkı anlamamızı sağlayabilirler. Kurtarılması mümkün olmayan bir köpekte ne tür işaretler aramamız gerektiğini belki de bu şekilde çözebiliriz. Bana kalırsa bu köpekler uyutulmamalı çünkü onlar insanlar yüzünden ölüyorlar. Geri kalan ömürlerini mümkün olduğunca huzurlu geçirmeleri için bir yol bulmaya, bu konuda yaratıcı olmaya mecburuz.

Köpek Bir Silah Değildir

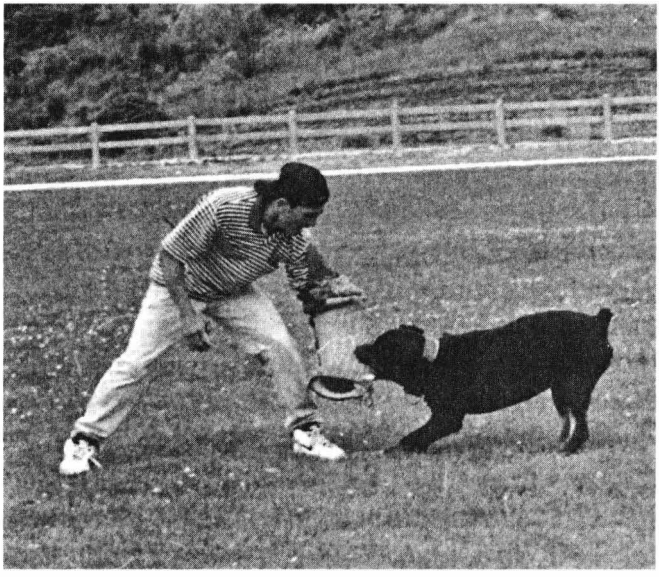
Modern dünyada hemen hemen herkes yükselen suç oranları ve bunun ailelerini nasıl etkileyeceği konusunda endişelidir. Binlerce yıldır insanlar türlü hayvanlardan, hatta insanlardan korunmak için köpekleri bekçi ya da bir silah olarak kullanmışlardır. Bugünlerde ise muhtemelen birbirimizden en çok korktuğumuz zamanları yaşıyoruz. Köpekler, özellikle de güçlü ırk köpekleri aslında aileleri korumak için güvenilir bekçilerdir. Kötü niyetli insanları caydırma özellikleri çok güçlüdür. İstatistiklere göre sahiplerin %75'i evlerinin korunmasında köpeklerinin rolünün bulunmasını istemektedir.* Fakat bir köpekten hem sadık ve sevgi dolu arkadaşımız hem de koruma amaçlı silahımız olmasını beklediğimizde biraz ileri gitmiş oluyoruz.

Karşılaştığım kırmızı bölgeye geçmiş köpeklerin bir kısmı küçücük alanlara zincirlenmiş "bekçi" köpekleriydi. Bunlar hiçbir şekilde kötü muamele görmemiş olsalar bile üzerlerinde biriken enerjiden ötürü - bir postacı, bir akra-

* Kaynak: Bruce Fogel, *The Dog's Mind: Understanding Your Dog's Behavior*, New York: Macmillan, 1990, 126

ba ya da masum bir çocuk fark etmez - davetsiz bir misafire tehlikeli saldırganlık gösterebilme potansiyeli taşırlar. Köpeğiniz birine saldırırsa sahip olduğunuz her şeyi kaybetme riskiyle dava edilebilirsiniz, hatta Diane Whipple olayında olduğu gibi bir suçtan hüküm giyip hapse girebilirsiniz. Bir de köpeğinizin geleceğini düşünün! İnsanlara saldıran pek çok köpek ya mahkeme kararı ya da hayvan kontrol dairesi tarafından uyutulmaktadır. Toplum sağlığı söz konusu olduğunda - ya da kamu vicdanı oluştuğunda - bu kurumlar en ufak bir risk bile almak istemezler. Köpeğinizi bir savunma silahı olarak kullanıyorsanız tüm bunlar sizin de başınıza gelebilir.

Aslında işim köpekleri rehabilite etmek olsa da ara sıra bekçi, polis ve saldırı köpeklerinin eğitimiyle ilgileniyorum. Hayvanları bu şekilde eğitmek bir sanattır ve bunu ancak sorumluluğu üstlenen bir profesyonel yapabilir.

Bir Rottweiler'ı saldırı köpeği olması için eğitirken

Evinizi korumak amacıyla güçlü ırka mensub bir köpek almaya karar verirseniz bunu en doğru şekilde yapmanız gerekir. Köpeğinize sakin-kendine güvenli bir lider enerjisi yansıtabilmek için deneyimli bir profesyonelden yardım almak şarttır. Bununla birlikte "öncelikle" köpeğinize sunacağınız bu çift yönlü hayatın (hem bekçi hem arkadaş olarak) artılarını ve eksilerini gözden geçirmeniz önerilir.

Sorumluluğumuz

Köpek sahipleri olarak köpeğimizin davranışlarını idare edebilme konusunda hem insan dostlarımıza hem de köpeklerimize karşı birtakım yükümlülükler taşırız. Yeterince sosyalleşmemiş ya da rehabilite olmamış bir köpeğimiz varsa ve bu köpek komşularımız ya da onların köpekleri için tehlike arz ediyorsa, o zaman bu köpeğimizi sosyal ortamlarda bulundurarak sorumsuzca davrandığımızın göstergesidir. Bazı hayvan davranış bilimcileri ve veterinerler olumlu pekiştirmelerin ve onaylama tekniklerinin bütün köpekler için her zaman ve her yerde yeterli olacağına inanır. Bana kalırsa bir köpeğin davranışlarının ödüllendirmeyle birlikte olumlu pekiştirmelerle şartlandırılması ideal durumdur. İnsanlar köpek davranışlarına ve eğitimine her zaman olumlu ve tutkulu bir yaklaşım göstermeliler ve asla bir köpeği öfkeyle cezalandırma yolunu seçmemelilerdir. Köpeklere - ve diğer bütün hayvanlara - insani bir şekilde davranılmalıdır. Yine de kırmızı bölgeye geçmiş köpeklerin zamanla daha da saldırganlaştıklarını, bir köpeği ya da insanı yaralayıp sakatlayabileceklerini, hatta öldürebileceklerini unutmamamız gerekir. Kırmızı bölgeye geçmiş bir köpek ciddi anlamda dengesizdir ve ne kadar

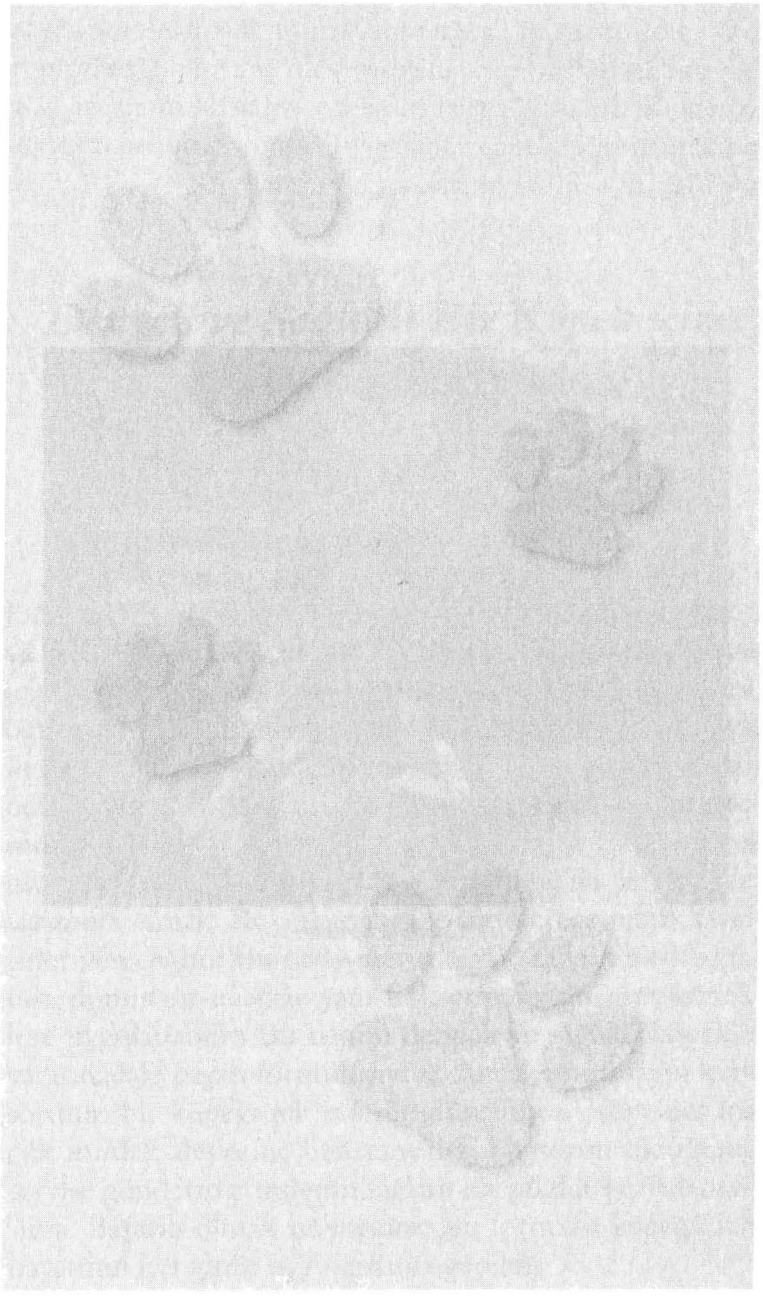
sevgi, şefkat, kurabiye verirseniz verin yapacaklarına engel olamazsınız.

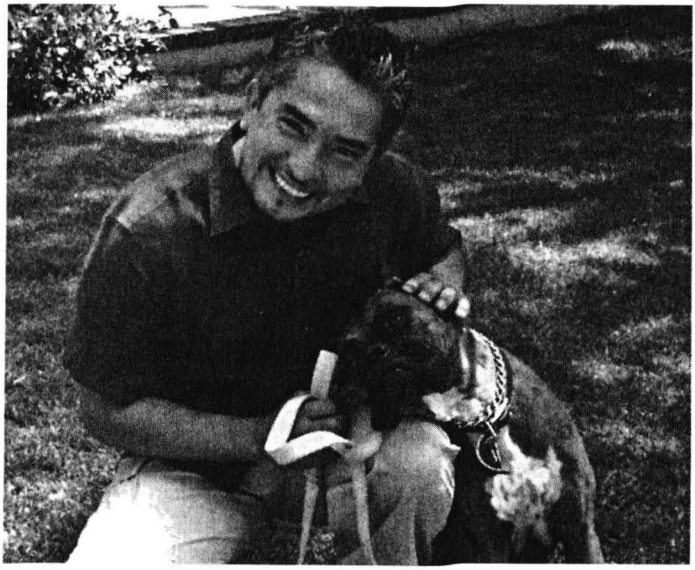
Güçlü ırk köpeklerinden birine sahipseniz etrafınızdaki insanların enerjilerini kontrol etme şansınız yoktur. Köpeğiniz bir sineği bile incitmemiş olsa insanların ondan korkmamasını bekleyemezsiniz. Bu durumda kontrol edebileceğiniz tek şey köpeğinizdir. Bu aynı zamanda etrafınızdaki insanlara ve hayvanlara karşı üstlenmeniz gereken bir sorumluluktur.

Kırmızı bölgeye geçmiş köpekler kontrolün bizde olduğunu bilmeye ihtiyaç duyarlar. Bu onlara karşı aksi ya da saldırgan olmamızı gerektirmez. Köpeği cezalandırmak saldırganlığı tedavi etmez, aksine daha da besler. Böyle bir köpeğin bakımını üstleniyorsak güçlü ve yapıcı olmak, istenmeyen tehlikeli davranışları istirarlı bir şekilde düzeltmek zorundayız. Köpekler güçlü bir sürü lideri olduğumuzu bilmek isterler. Bunu fiziksel disiplinle ve kendimizi bu fikre zihnen hazırlayarak başarabiliriz. Yine de saldırgan köpeklere genelde tehlikeli köpekler üzerinde deneyimli, işinin ehli uzmanların yardımcı olması gerekir. Köpeğinizi kontrol etme konusunda en ufak bir tereddütünüz varsa - ya da köpeğinizin ailenizin güvenliği için az da olsa bir tehdit unsuru oluşturduğunu düşünüyorsanız - tekniklerinden ve felsefesinden yararlanabileceğiniz işinin uzmanı bir yetkiliye başvurmak hem kendiniz hem de köpeğiniz için üstlenmeniz gereken bir sorumluluktur.

Son olarak, yeniden sahiplendirme ya da rehabilite etme yaklaşımı denenmeden kırmızı bölgeye geçmiş herhangi bir köpeğin hayatının elinden alınmasını uygun bulmadığımı belirtmek isterim. Ne yazık ki bu gibi hayvanlara ömür boyu bakan çok az sayıda barınak var, bunlar da ağzına kadar dolu ve parasızlıktan inliyor. Bu kurumları idare eden insanlar da benimle aynı görüşteler ve ahlaki

bilinci olmayan ya da davranışlarını kontrol edemeyen bu hayvanların ölüm cezasına çarptırılmalarını doğru bulmuyorlar. İnsanların "doğal olmayan yollarla" birer canavara dönüştürdüğü bu hayvanları sırf sahiplerinin istediklerini yaptılar diye ölüme mahkûm etmemeliyiz.

Coach'la birlikte

7

Dengeli ve Sağlıklı Bir Köpek için Cesar'ın Mutluluk Formülü

Bu kitap bir "nasıl yaparız" kılavuzu değildir. Giriş bölümünde anlatmış olduğum üzere köpeğinizi el işaretleri ya da sesli komutlarla nasıl yönlendireceğinizi anlatmak için burada değilim. Köpeğinize yeni numaraları nasıl öğreteceğinizden de bahsetmeyeceğim. Köpek eğitimiyle ilgili tonlarca yazılı malzeme mevcut, ayrıca pek çok köpek eğitim uzmanı size bu konuda yardımcı olabilir. Benim öncelikli misyonum - basit bir şekilde ifade edecek olursak - köpeğinizin psikolojisini daha iyi anlamanıza yardımcı olmak. Bu anlamda size son derece pratik tavsiyeler vereceğim. Bu tavsiyeler ırk, yaş, büyüklük-küçüklük, dominant-itaatkâr yapı fark etmeksizin tüm köpeklere uygulanabilir. Bu benim dengeli ve sağlıklı köpekler yaratmadaki başarı formülümdür. Ancak unutmayın ki bu sorunlu bir köpeği tek seferde düzeltmez. Köpekler küçük mutfak aletlerine benzemezler, bir sorun olduğunda servise gönderip ertesi gün sağlam bir şekilde geri alamazsınız. Başarılı olmak istiyorsanız bu formülü köpeğinizin hayatının her günü uygulamanız gerekir.

Formül oldukça basit: Dengeli bir köpeğe sahip olmak istiyorsanız aşağıdaki sıralamaya uyunuz.

egzersiz
disiplin
sevgi

Peki sıralama neden önemlidir? Çünkü bu köpeğinizin doğuştan ihtiyaç duyduğu şeylerin "doğal" sıralamasıdır. Birleşik Devletler'deki çoğu köpek sahibi bu formüldeki üçlüden sadece bir tanesine bağlı kalır - sevgi, sevgi, sevgi. Bazıları biraz sevgi, biraz egzersiz uygular. Geri kalanı da hepsini birden uygular ama sevgiyi yukarı çekip sıralamayı bozar. Şu ana kadar defalarca vurguladığım üzere tüm bunlar yalnızca dengesiz bir köpek yaratmaya yarar. Evet, köpekler sevilmek isterler ama önce egzersize ve liderliğe ihtiyaç duyarlar. Özellikle de egzersize!

1. Egzersiz

Bu, köpeğinizin mutluluk formülünün ilk parçasıdır ve asla ihmal edilmemesi gerekir. Tuhaf olan şu ki Birleşik Devletler'deki çoğu köpek sahibi bu kısmı atlar. Bunun nedeni Amerikalıların genelde kendileri için egzersiz yapmamalarına ve hayvanların - hatta insanların - aktif bir yaşam sürme ihtiyacıyla doğduğunu göz ardı etmelerine bağlanabilir. Evden dışarı çıkıp tüm günü oradan oraya koşturarak geçirdiğimiz için belki de bunun egzersiz yerine geçtiğine inanmak istiyoruz. Modern hayatımız öylesine yoğun ki buna bir de köpeğimizle yürüyüşe çıkma seansı ekleme fikrinden ürküyoruz.

Fakat bir köpekle birlikte yaşama sorumluluğunu üstleniyorsanız bu imzalamanız gereken bir kontrat niteliğindedir. Köpeğinizi yürüyüşe çıkarmak zorundasınız. Her gün. Tercihen günde iki kez. Her defasında en az otuz dakika.

Köpeğinizi yürüyüşe çıkarmak birincil görevinizdir. Çünkü sürüyle birlikte göç etmek onun genetiğine işlenmiştir. Köpekler yalnızca çiş ve kaka yapmak, temiz hava almak için yürüyüşe çıkmazlar, doğal olarak yürüyüşe ihtiyaç duyarlar. Bazı köpek sahipleri için "yürüyüş" köpeğin ihtiyacını giderebilmesi için arka bahçeye salınmasıyla başlayıp işini bitirip geri dönmesiyle biter. Bu bir köpek

Yanlış Yöntemler

için işkencedir. Köpeğinizin her bir hücresi yürüyüşe ihtiyaç duyar.

Doğada köpekler yiyecek bulabilmek için her gün en az on iki saat yürürler. Köpeklerin yaşayan ataları olan kurtlar kendi doğal ortamlarında yüzlerce kilometre katederler ve bazen on saate varan av mücadelesiyle varoluşlarını korurlar.* Köpeklerin doğal olarak farklı enerji seviyeleri vardır ve bazı köpekler diğerlerinden daha sık yürüyüşe ihtiyaç duyarlar. Bazı ırklar genetik özellikleri yüzünden daha uzun ve daha hızlı yürüyebilirler. Ama bütün köpekler yürür. Bütün hayvanlar göç eder. Balıklar yüzmeye, kuşlar uçmaya, köpekler de yürümeye ihtiyaç duyarak yaşarlar.

Köpeğinizle yürümeniz aynı zamanda onun zihnindekilere - hayvan, köpek, ırk ve isim - ulaşmanız için de en güçlü araçtır. Yürüyüş sürü lideri olarak köpeğinizle bağ kurmanızı sağlar. Bu ilişkinizin temelini oluşturur. Ayrıca köpekler yürüyerek "köpek olmayı" öğrenirler. Bu sayede çevrelerini tanırlar, diğer hayvanlara ve insanlara alışırlar, birtakım tehlikelerden haberdar olup nelerden uzak durmaları gerektiğini çözerler. Ağaçların altına çiş yapıp bölgelerini belirler ve aldıkları kokularla etraflarındaki canlılar hakkında bilgi edinirler.

Hayvanlar içinde yaşadıkları dünyayla bağ kurma ve onun bir parçası olma ihtiyacı duyarlar. Bütün zamanlarını evde ya da duvarlar ardında geçirmeleri normal değildir. Daha önce bahsetmiş olduğumuz üzere güç tanrılarının çelişkisinin - güçlü insanların dengesiz köpekler yaratmadaki becerileri - bir başka cephesi de bu insanların gösterişli, konforlu, geniş bahçeli evlerde yaşamalarıdır. Bu insanlar köpekleri arka bahçeye çıktığında egzersiz ihtiyaçlarının giderildiğini düşünürler. Evinizin bahçesi ne kadar

* Kaynak: *Wolves in Denali Park and Reserve*, National Park Service

büyük olursa olsun köpeğinizle çıkacağınız yürüyüşün yerini asla tutamaz! O bahçe köpeğiniz için duvarlar ardında kalan bir kafesten farksızdır! Ayrıca köpeğinizin her gün tek başına bahçede saatler geçirmesine izin verirseniz, bu ona sürü lideriyle yapacağı göçlerin psikolojik tatminini yaşatmaz. Süresi, mesafesi, temposu belirlenmiş rutin yürüyüşler bütün köpekler, özellikle de davranış sorunları olan köpekler için hayati önem taşır.

Yürüyüşe Hâkim Olmak

Bazen müşterilerim bana dönüp, "Konsültasyon için yüz elli dolar ödedik ve köpeğimizi daha sık yürüyüşe çıkarmamız dışında bize başka bir şey söylemeyecek misiniz?" derler. Çözüm bazen bu kadar basittir. Yine de her şey yürüyüşe hâkim olmakla ilgilidir. Köpeğinizle yürümenin sadece tek bir doğru yolu vardır ve Amerikalıların %90'ının bunu yanlış yaptığını söyleyebilirim. Abarttığımı mı düşünüyorsunuz? O zaman lütfen benim için bir deneme yapın ve Central Park'a ya da Griffith Park'a gidip sahiplerin köpekleri nasıl gezdirdiğini gözlemleyin. On tane köpek sahibini inceleyin ve kaçının köpeğin peşinden sürüklendiğini not edin. Bu sayıya çimleri, ağaçları, etrafı koklayan köpeklerinin başını bekleyenleri de ekleyin. Bu köpek sahiplerinin hiçbiri yürüyüşe hâkim değildir.

Şimdi bana bu on köpek sahibinden kaçının köpeğinin sakin ve itaatkâr bir şekilde sahibinin yanında ya da arkasında yürüdüğünü söyleyin. Pek fazla değil, öyle değil mi? Şimdi bir de şehrin bambaşka bir tarafına, evsiz insanların yaşadığı bölgeye bakalım. Buradaki köpeklerin ve insanların vücut dilinin ne kadar farklı olduğunu görebiliyor

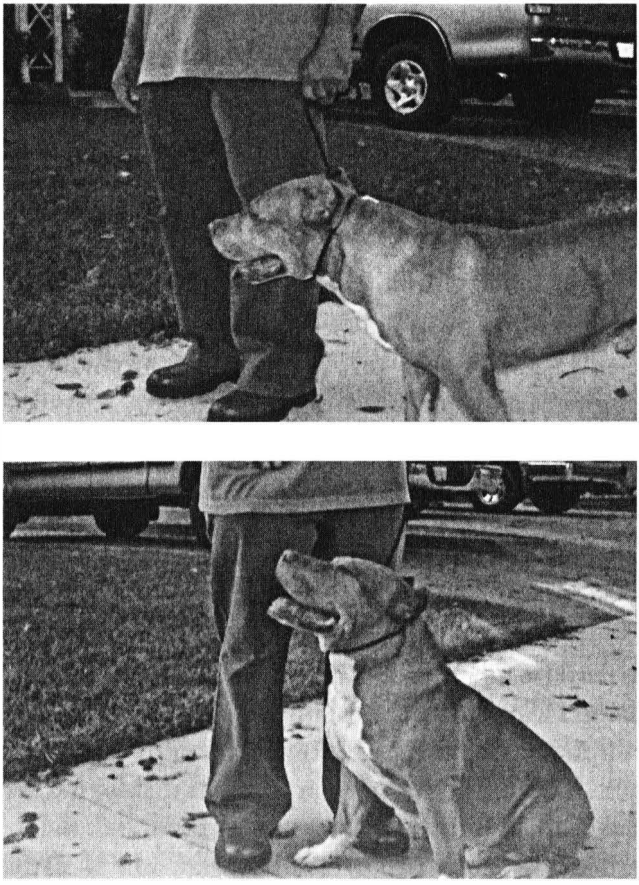
musunuz? İlginç ama evsiz insanlar sanki köpekleriyle yürüme sanatına vakıflar. Köpekler onları sürüklemezler ya da çekiştirmezler. Neden? Çünkü bu köpekler sahipleriyle birlikte her gün kilometrelerce yürürler ve sahiplerini evsiz de olsa sürü lideri olarak kabul ederler. Evsiz insanlar köpeklerine tüm gün sevgi göstermezler ya da onlara özel kurabiyeler almazlar - buna karşın köpekler evsiz sahiplerinin varlığından hoşnut olurlar. Yalnızca köpeklere liderlik ederler - ve bu liderlik bir şekilde yiyecek, içecek ya da bir dinlenme molasını beraberinde getirir. Yaşamları basit ama belirli temeller üstüne kuruludur. Gerçek bir yürüyüş de zaten böyle olmalıdır.

Tasma

Öncelikle maliyeti on beş senti geçmeyen son derece basit ve kısa tasmaları tercih ettiğimi belirtmeliyim. Tabii modayı takip ediyorsanız benim kadar zevksiz olmak zorunda değilsiniz, yine de özellikle sorunlu köpeklerde tasmayı boynun yukarı kısmına (fotoğraflarda görüldüğü üzere) çekmenizi öneririm. Bazı tasmalar boynun en güçlü bölgesine yerleşerek kafa kontrolünü köpeğe bırakır, bu da köpeğin sahibini kontrol altında tutmasına neden olur! Kullandığım tasmaların neye benzediğini merak ediyorsanız American Kennel Club'ın düzenlediği köpek yarışmalarında kullanılan tasmalara bakabilirsiniz. Bu yarışlarda sahipler tasmayı hafif çekerek köpeğin kafasını yukarı kaldırır. Vücut diliyle enerji arasındaki ilişkiyi hatırlayacak olursak köpekler de kafalarını yukarıda tutarak kendilerinden gurur duyduklarını ortaya koyarlar. Hayır, bunun sebebi saç kesimleri ya da boyunlarına taktıkları mavi kurde-

le değildir. Onlar bu gibi şeyleri önemsemezler. Köpekler aleminde başın yukarıda tutulması çok olumlu bir vücut lisanının, sağlıklı bir kendine güvenin işaretidir. Tasmayı bu şekilde tutarak köpeğinizi kontrol altında tutabilir, nereye isterseniz oraya götürebilirsiniz.

Birleşik Devletler'de çoğu sahip "özgürlük hissi yarattığını düşünerek" köpeğine uzayıp kısalabilen tasma takmayı tercih ediyor.

Tasma nasıl tutulur?

Halbuki özgürlük yürüyüş esnasında ileriki bir noktada paylaşılmalı ve bu özgürlük sahip tarafından kontrol edilmelidir. Köpek dünyanın en sakin, en mutlu ve en sorunsuz köpeği değilse genelde bu tip tasmaları tercih etmem. Yine de tasma seçimi tamamen size aittir. Seçiminiz ne olursa olsun köpeğin yürüyüşe çıkmadan önce tasmayı görüp heyecanlanmasına ve bu deneyimi onun kontrol etmesine sakın izin vermeyin. *Köpeklere Fısıldayan Adam* programında yer alan bir bölümde Liz adlı müşterimizin Dalmaçyalı köpeği olan Lola, sahibi tasmayı almak için portmantoya yöneldiği anda sıçrayıp havlamaya başlıyordu. Sonra da kapı açıldığı anda sahibini peşinden sürükleyerek çılgınlar gibi kendini dışarı atıyor ve tasmanın elverdiği ölçüde koşuyordu - hatta bazen tasmanın Liz'in elinden fırlamasına bile neden oluyordu. Fazla söze gerek yok... Bu köpeğinizle birlikte evden çıkmanın en yanlış şeklidir.

Evden Çıkarken

Evet, inanmakta zorluk çekebilirsiniz ama evden çıkış tarzınız bile doğru ve yanlış olarak değerlendirilebilir. Her şeyden önce Liz'in Lola'yla yaptığı gibi köpeğinizin bu faaliyeti kontrol etmesine asla izin vermeyin. Liderliğiniz yürüyüşten önce başlamalıdır. Sakin ve itaatkâr bir ruh haline geçmeden köpeğinize sakın tasma takmayın. Sakinleştikten sonra tasmayı takın ve kapıya yönelin. Kapının önünde ya da kapı eşiğinde dururken köpeğinizin aşırı heyecanlanmasına izin vermeyin. Beklemeniz gerekse bile köpeğinizin sakin ve itaatkâr bir ruh halinde olduğundan emin olun. Sonra kapıyı açın. Kapıdan önce sizin çıkmanız gerekir. Bu gerçekten çok önemlidir. Çünkü böyle oldu-

ğunda köpeğinize, "İçeride de dışarıda da sürü lideri benim," demiş oluyorsunuz.

Yürüyüş esnasında köpeğinizin yanınızda ya da arkanızda olduğundan emin olun. Köpekler sahiplerinin önünde yürüdüklerinde aslında insanlara liderlik etmiş, onları yönlendirmiş olurlar. Köpeğinizin gördüğü her çalıyı, ağacı ya da bitkiyi koklamak istemesine muhtemelen alışkınsınız. Bu bir köpek için normaldir ama göç modunda ilerleyen bir köpeğin ancak liderin yönlendirmesiyle durması gerekir. Her gün yaklaşık olarak 15-20 kilometre yürüyen bir kurt sürüsünü düşünün, sürüdeki her köpek istediği zaman lideri takip etmek yerine durup ağaçları, çimenleri koklasa ne olurdu? Böyle bir sürü asla yiyecek bulamazdı. Yürüyüş köpeğinizle kuracağınız bağın ve liderliğinizi uygulamanın ilk adımıdır, ayrıca birlikte yapabileceğiniz en ideal egzersizdir ve köpeğinizin dünyayı keşfetmesine yardımcı olur. Bir evrak çantası taşıyormuşçasına tasmayı gevşek bir açıyla ama sıkıca tutmanız gerekir. Tabii ona sakin ve kendine güvenli enerji yansıtmanız! Oprah'ı düşünün! Kleopatra'yı! John Wayne'i! Her şeyin kontrolünüz altında olduğu ve kendinizi güçlü hissettiğiniz bir deneyim aklınıza getirin. Duruşunuzu dikleştirin. Omuzlarınız kalkık, göğsünüz dışarıda olsun. Sizden yayılan tüm sinyalleri sünger gibi emen köpeğinize sakin ve kendine güvenli enerjinizi tasmanın ucundan iletebilmek için ne gerekiyorsa yapın. Çoğu müşterim sakin ve kendine güvenli enerjisini yükseltip bunu yürüyüş esnasında köpeğe yansıttığında şaşkına dönüyor. Bu bir sihir değil. Fakat doğadaki sihirli dengenin böyle işlediğini söyleyebiliriz. Köpekler doğal olarak sakin ve kendine güvenli bir lideri takip etmek isterler. Bu iddiayla karşılarına çıktığınızda içgüdüsel olarak peşinize düşerler.

Belli bir ritimde, durmaksızın belli bir süre yürüdükten sonra köpeğinizin öne geçmesine fırsat tanıyın. Tasmayı

gevşetin ve bırakın köpeğiniz çişini yapsın ya da ağaçları koklasın. Unutmayın ki bunu sadece sizden izin kopardığında yapabilir. Bu çok önemlidir. İlginç olan şu ki en başında serbest kalsalar yapacakları işi bu şekilde çok daha kısa sürede hallederler. Kırk-elli köpeklik sürümü tasmasız olarak dağlarda yürütürken onlar otuz-kırk dakika kadar arkamdan gelirler, sonra da izinli olarak beş dakika kadar öne geçerler. Bu süre dahilinde de kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar vardır ki zaten köpeğinizin ihtiyaç duyduğu "özgürlük" tam olarak budur. Onların ancak on-on beş metre kadar yanımdan uzaklaşmalarına izin veririm. Çizgiyi geçen olursa uyarımı alıp hemen kendine gelir ve hayali sınırları içine geri döner.

Kişisel olarak köpeklerle birlikte yapmayı en çok sevdiğim egzersiz paten kaymadır. Bu aynı zamanda köpeklerin birikmiş enerjilerini boşaltmalarına yarar. Patenleri

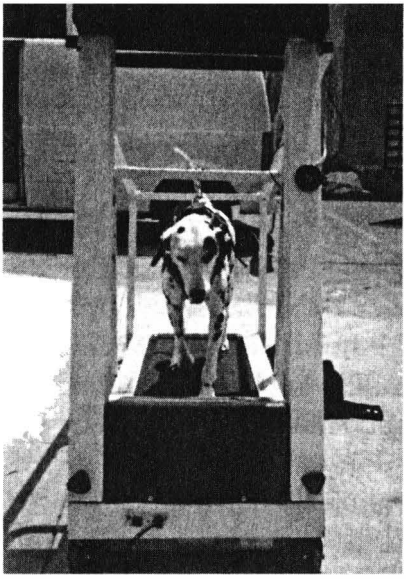
Sürüyle paten kayarken

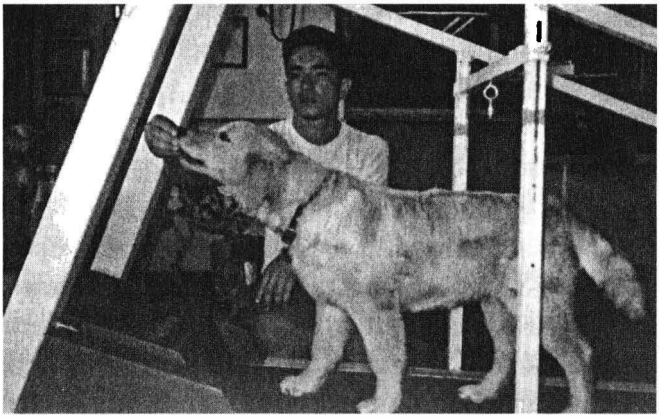
ayağıma geçiririm ve her defasında aşağı yukarı on köpekle - tabii ki tasmalı olarak - Güney Los Angeles sokaklarında - dolaşırım. Bazen insanlar gözlerine inanamayarak bizi birbirlerine gösterirler. Fakat köpekler buna bayılırlar. Bazen ben onları çekerim, bazen de onlar beni ama kontrol her zaman bendedir. Üç saatlik bir paten kayma seansının sonunda hepsi yorgun düşmüş olsa da günün geri kalanını sakin ve itaatkâr geçireceği için mutludur!

Koşu Bantları

Köpeğinizi "enerji seviyesinin gerektirdiği kadar" yürütme imkânınız yoksa koşu bandı kullanmak geçerli bir alternatif olabilir. Yine de koşu bandı köpeğiniz için tek egzersiz şekli olmamalıdır - sizinle yürümeye ihtiyaç duyduğunu unutmayın! Bunun dışında yakacak fazladan enerjisi olan köpekler için stres gideren harika bir yöntem olduğunu da söyleyebilirim çünkü köpeğin hem fiziksel hem de psikolojik olarak zorlanmasını sağlar. Köpekler insanlar alemindeki erkeklere benzerler: Onlar da aynı anda sadece tek bir şeye konsantre olabilirler! Ve bir köpek koşu bandına çıktığında konsantre olur. O "alana" girmesi yeterlidir.

Çoğu müşterim köpeği koşu bandına çıkarma konusunda endişelenir. Köpeğin - özellikle de tasmalı bir köpeğin - fiziksel olarak zarar görebileceğini düşünürler. Elbette başlangıçta gözetim gerekir ama tüm köpekler bunu yapma yeteneğine sahiptir. Köpeklerin koşu bandına çıkması yeni bir şey değildir. Bunu ilk deneyen ben değilim. 1576 yılına dönecek olursak Cambridge Üniversitesi'nden Doktor Johannes Caius karşımıza çıkar. Dr. Caius Mong-

Köpeklere koşu bandında yürümeyi öğretirken

rel ırkından olan köpekleri yaptıkları işten ötürü "dönerci" diye isimlendirmiştir.* Bu köpekler insanların etlerini kızarttıkları şişleri çeviren bir tür mekanik koşu bandı üzerinde yürümek üzere eğitilmişlerdi. Artık böyle bir köpek ırkı yok. Belki de fırınlar daha popüler olduğu içindir kim bilir? Fakat köpekler on beş ve on altıncı yüzyıl yapımı manuel koşu bantları üzerinde yürümek üzere eğitilebiliyorlarsa, yirmi birinci yüzyıl yapımı elektrikli koşu bantları üzerinde yürümeleri ne kadar zor olabilir ki?

Müşterilerimden biri ev aletleri üreten, altmış milyon dolar cirolu bir şirketin yönetim kurulu başkanıydı. Güçlü bir Alman Kurdu olan erkek köpeği kontrolden çıkmıştı ve sürekli insanlara saldırıyordu. Adam durumu inkâr etse de karısı sonunda beni evlerine davet etti. Birkaç saatlik çalışmanın ardından adam köpeğin bu halde olmasını karısı ve çocuklarına bağladı, köpeği yürüyüşe çıkarmak için bile vakit bulamadığını söyleyerek savunmaya geçti.

Ben de ona, "Madem köpeği yürüyüşe çıkaramayacağını söylüyosun, o zaman koşu bandına çıkar," dedim. Cevabı, "Olmaz, asla olmaz. Bir milyon yıl uğraşsak bu köpek koşu bandına asla çıkmaz," oldu. Sessizliğimi korudum ve söylenmesi bitince, "Köpeği koşu bandında görmeye hazır mısın?" diye sordum. "Söylüyorum ama anlamıyorsun ki bu köpek koşu bandına asla çıkmaz," diye cevap verdi sinirlenerek. Köpeği koşu bandına çıkarmak sadece beş saniyemi aldı ve köpek işi anında kaptı. Birkaç saniye içinde evin köpeği dengesini bulunca adam şaşkınlıktan tek kelime edemedi. O yanıldığını kabul edip dillendirecek türde bir adam değildi. Zaten ben de orada köpeğin iyiliği için bulunuyordum - sahibin egosu için de-

* Kaynak: John Paul Scott & John L. Fuller, *Genetics and the Social Behavior of the Dog*, Chicago: University of Chicago Press, 1965, 46

ğil! Tek korkum tavsiyelerimi göz ardı edip konuyla ilgili çaba göstermemesiydi - mahkeme celbi suratına tokat gibi ininceye dek! Ama ne yazık ki bazı müşterilerimin köpeklerinin davranışlarını ciddiye almaları için bazen gereken tek şey bu oluyor.

Köpeğinizi ilk defa koşu bandına çıkaracaksanız konu ile ilgil bir profesyonelden yardım almanızı öneririm. Köpek için koşu bandında geçen ilk iki hafta zihinsel bir zorlama yaratır çünkü yer ayağının altından kaymaktadır ve içgüdüleri ona bu durumda kaçmasını söyler! İki hafta sonra köpeğinizi koşu bandına çıkmış yürümek için can atarken bulursunuz. Köpekler bunun müptelası olurlar - iyi anlamda! Düşük hızda başlatıp köpeğinizi yakından gözetir, rahatladığından emin olduktan sonra yanından ayrılıp - çok uzaklaşmamak kaydıyla - işinize bakabilirsiniz. Tabii arada kontrol etmeniz önerilir. Evin dışında yapılan yürüyüşlerin yerini almaması koşuluyla makul bir hıza ayarladığınız koşu bandı köpeğin egzersiz rejiminin güvenli ve sağlıklı bir parçası olabilir. Özellikle de üstünlük ve saldırganlık göstererek ekstra egzersiz ihtiyacı içinde olan güçlü ırk köpekleri için bulunmaz fırsattır.

Köpeklerin Sırt Çantaları

Daha yoğun egzersiz yapma ihtiyacı duyan yüksek enerjili köpeklere sırt çantası takmanızı öneririm. Bir köpeğe yürürken - hatta koşu bandında yürürken - yük taşıtmak işi her zaman zorlaştırır. Ayrıca ona yapacak bir iş, odaklanabileceği sağlıklı bir görev vermiş olursunuz. Köpekler kendilerine bir iş verilmesine bayılırlar ve daha önce bahsetmiş olduğum üzere aynı anda birden fazla işe

odaklanamazlar. Yürümeye ve taşımaya odaklandıklarında etrafta gezinen kedilerin peşinden koşturmayı ya da yanlarından geçen kaykayların üstüne atlamayı düşünmezler. Hiç erkek çocuklarından oluşan bir izci grubunu dağlarda yürürken izlediniz mi? Bunlar kamp alanında ne kadar hiperaktif olurlarsa olsunlar, sırtlarında çantalarıyla dağlarda yürürken hep sakin ve itaatkârdırlar. Köpekleri de sırtlarına çanta takmak bir o kadar sakinleştirir. Köpekler için üretilen sırt çantaları o kadar farklı şekillerde ve ebatlardadır ki internete girip "köpek sırt çantası" diye arama yaparsanız köpeğinize uygun bir tane bulabilirsiniz. Köpeğinizin enerji seviyesi ve fiziksel egzersiz ihtiyacına bağlı olarak sırt çantasına koyacağınız ağırlık, köpeğin vücut ağırlığının yüzde 10'u ile 20'si kadar olmalıdır.

Rehabilitasyonu ile ilgilendiğim pek çok köpekte sırt çantası kullanmak mucizeler yarattı. Saldırgan davranışlarının yanı sıra aşırı sahiplenme özelliği de gösteren Boxer cinsi Coach öylesine kontrolden çıkmıştı ki onunla ilgilenmeye başladığım gün aslında uyutulmasına karar verilmişti. İtaat eğitimlerine götürülmesine rağmen sahipleri Coach'u hiç yürüyüşe çıkarmıyordu. Düzenli yürüyüşler ve tüm aileyi ilgilendiren kurallar, sınırlar, kısıtlamalarla Coach şimdi o kadar iyi bir köpek ki sekiz yaşındaki sahibiyle her gün okula yürüyor ve onun kitaplarını sırt çantasında taşıyor. Köpeğe iş verilmesinden daha iyileştirici hiçbir şey olamaz ve sırt çantası taşımak her zaman ciddi bir iştir. Coach uyutulmak için sırasını beklerken sadece birkaç hafta içinde - eşini ancak filmlerde görebileceğiniz şekilde - iyileşmeyi başaran bir köpek.

Köpek Yürütücüleri

Köpeğinizi yürüyüşe çıkarma imkânınız yoksa - hastalanmanız ya da sakatlanmanız durumunda - köpeğinizi yürütmesi için profesyonel bir köpek yürütücüsü ile anlaşabilirsiniz. Bu köpeğinizle kurmak istediğiniz lider-takipçi ilişkisi açısından ideal bir seçenek değildir ama yine de köpeğinizin - bir başkası da olsa - bir insanı lider olarak kabul etmesine yardımcı olur. Bu işe özenli bir şekilde yaklaşan bazı sahipler köpeklerini sabah-akşam yürüyüşe çıkarıyorlar, dahası yeterince egzersiz yaptığından emin olmak adına köpeği öğle saatlerinde dışarı çıkarması için bir köpek yürütücüsü ile anlaşıyorlar. Tabii herkes bunu maddi olarak karşılıyamayabilir ama inanın bunu göze alanlar, yeterince egzersiz yaptırılmadığı için davranış sorunları geliştiren bir köpeğin mahkemeye verilmesi durumunda ödeyecekleri miktardan daha az öderler. Bir köpek yürütücüsü ile anlaşmadan önce referanslarına bakmalı ve onu başka bir köpeği yürütürken izlemelisiniz. Köpeklere sahip çıkabiliyor mu? Köpekler onu peşlerinden mi sürüklüyorlar yoksa ona saygı mı gösteriyorlar? Köpeğinizi gerçekten güven uyandıran birine teslim edin. Bu konuda kendi yargılarınızla ve hislerinizle hareket etmeniz gerekir çünkü köpeğiniz akşam eve döndüğünde size başından geçenleri anlatıp şikâyette bulunamaz.

Köpeklerin İş İhtiyaçları

Yaratılıştan bu yana köpekler bir iş yapmak için var olmuşlardır. Vahşi doğadaki köpek sürüleri tıkır tıkır işleyen bir av makinesi gibi çalışırlar. Bizler ilk evcilleştirdiğimiz-

de doğuştan gelen çalışma kabiliyetlerinden ötürü köpekleri özel ırklara böldük. Kendi ihtiyaçlarımız için onları en iyi nasıl kullanabileceğimizi düşünerek yeni ırklar yaratmaya başladık. Bazı köpeklerin engellerin üzerinden sıçraması, bazı köpeklerin toprağı kazış şekli, bazı köpeklerin alıp getirmesi ve bazı köpeklerin koyunları gütmesi hoşumuza gitti. Bugün dünya üzerinde var olan köpek ırklarının %95'i aslında işçi sınıfı köpeklerdir.

Geri kalan %5'lik grup ise kucağımızda otursunlar diye yetiştirilmiş ırklardır. Vahşi ya da evcilleştirilmiş olan bütün köpekler çalışmak için yaratılmışlardır. Ama günümüzün modern Amerikasında özel yetenekleri olan bu köpekler için sınırlı sayıda yasal iş alanı mevcut.

İşte bu yüzden yürüyüş bir köpeğe verebileceğiniz en ciddi ve en önemli iştir. Sahibiyle birlikte yürümek köpeğiniz için hem zihinsel hem de fiziksel bir etkinliktir. Egzersizi uyguladıktan sonra birlikte - atıp tutmaca oynamak, havuza girmek, çeşitli numaralar üzerinde çalışmak gibi - daha eğlenceli başka şeyler yapmakta hiçbir sakınca yoktur. Ancak nasıl ki çocuklarınızı bütün gün lunaparkta bırakmıyorsunuz köpeğinizle paylaşacağınız bu coşkulu faaliyetler için de zaman kısıtlamasına gitmelisiniz. Yeni-

den belirtmek isterim ki geniş bir bahçe gibi bu oyunlar da birlikte yapacağınız yürüyüşlerin yerini tutmaz. Yürüyüşlerden kaçamazsınız. Yürüyüşlerden sonra köpeğiniz doğal olarak - biz insanların meditasyon modu dediğimiz - derin bir dinlenme moduna geçecektir. Köpeğiniz bu ruh haline büründüğünde, onun sürüsünü ve liderini bildiğinden, içindeki sınırsız enerjinin yapıcı bir şekilde doğru yerlere kanalize olduğundan emin olarak huzur içinde evden ayrılabilir ve dışarıdaki işlerinizi halledebilirsiniz.

2. Disiplin

Konu köpek davranışları olduğunda "disiplin" kelimesi ne yazık ki olumsuz şeyler çağrıştırmakta. Bu kelimeyi dile getirmekten bile çekinen insanlar genelde "disiplini" cezalandırma olarak tanımlıyorlar. Benim dünyamda ise bu sözcüğün anlamı tamamen farklı. Disiplin elbette kural, sınır, kısıtlama anlamına gelir. Ama aynı zamanda - hem köpeklerimle olan ilişkimde hem de özel hayatımda - çok daha derin ve kapsamlı bir anlama sahiptir.

Disiplin sizi daha iyi, daha formda, daha sağlıklı bir insan yapar ve daha sağlıklı ilişkiler kurmanıza yardımcı olur çünkü disiplinli bir insan ilişkilerine de bu anlayışla yaklaşıp hata yapmaktan kaçınır. Bu demek değildir ki karım yanlış bir şey yaptığında onu disipline ederim - zaten bizde sistem tam tersi işlemekte ama neyse! Karımla ilişkimdeki disipline göre "ben" bir çift olduğumuzu, tek başıma olduğumda bile bir çiftin parçası olduğumu, bu yapı içinde kaldığım sürece sınırlarım olduğunu ve bunları bildiğimi kabul ederim. Disiplinli bir insan olduğum için bu konuda payıma düşen sorumluluğu bilirim.

Karıma bir konuda söz verdiysem, sözümü tutarım. O bana bir söz verirse, o da sözünü tutar. Bu evimizde hep böyledir. Benim için *disiplin* kelimesi hedeflerimi, bazen de hayallerimi gerçekleştirmeme yardımcı olan ve amaçlarıma odaklanmamı sağlayan bir yardımcıdır. Bu kelime dengede durmamı, saygıdeğer ve dürüst bir insan olmamı, insanlar dahil ağaçlardan hayvanlara kadar çevremdeki herkes ve her şey için mümkün olanın en iyisini istememi sağlar. Disiplin olmadan sağlıklı bir rol model olamazsınız. Disiplinli bir insan değilseniz negatif enerji üreten bir kaynağa dönüşürsünüz.

Köpek Psikolojisi Merkezi'ni yönetirken disiplinli olmak zorundayım. Günlerimi planlarken disiplinli olmak ve bu planlara uymak zorundayım. Her gün köpeklerin suyu ve yiyeceği olduğundan, yeterince egzersiz yaptıklarından emin olmak zorundayım. Onların sağlığını yakından takip etmek ve en ufak bir sorun olduğunda veterinere götürmek zorundayım. Onların arkasından gerekli temizliği yapmak zorundayım. Bu konularda disiplinli olmasaydım sadece işlerim kötü gitmez aynı zamanda kıymetli köpeklerim de hastalanıp ölebilirlerdi. Bu yüzden *disiplin* benim için çok ciddi bir konudur.

Disiplin Tabiat Ana'da da yanıt bulur. Gezegenimiz üzerindeki tüm canlı türleri için kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar yani bir tür disiplin mevcuttur. Arılar disiplinlidir. Karıncalar disiplinlidir. Kuşlar disiplinlidir. Yunuslar disiplinlidir. Yunusları bir ançuez sürüsünün peşinden giderken gördüyseniz avlarını yönlendirirken birbirleriyle ne kadar uyumlu çalıştıklarını da fark etmişsinizdir. Kurtlar ise hem avlanırken hem de birlikte yol alıp oyunlar oynarken ya da yemek yerken belli bir disiplin içinde davranırlar. Hayvanlar disiplini sorgulamaz. Doğada disiplin olumsuz bir şey olarak algılanmaz. Disiplin tüm canlıların

DNA'sında vardır çünkü disiplin demek hayatta kalmak demektir.

Disiplinin kendi hayatınızda ne anlama geldiğini bir düşünün. Lance Armstrong olsaydınız disiplin sürekli olarak formda kalmanız, egzersiz yapmanız, doğru yiyecekleri yemeniz ve her hafta binlerce mil bisiklete binmeniz anlamına gelebilirdi. Starbucks'da çalışıyor olsaydınız disiplin işe zamanında gitmeniz, kahve çeşitlerini ezberlemeniz, latte ve kapuçinoya ne kadar köpük koyacağınızı bilmeniz ve önünüzde uzun bir sıra halinde bekleyen sabırsız müşterilere karşı nazik olmanız anlamına gelebilirdi. İşte disiplin budur. Yaptığınız işte başarılı olmak istiyorsanız disiplinli olmak zorundasınız. Billy Blank'den Tae Bo dersi alıyorsanız ayağınızı kaldırmanızı söylediğinde disiplinli olmak zorundasınız. Üstelik o bu konuda sinirli de değildir. Sadece orada bulunma nedeninizi, disiplinli davranmadan yerine getiremeyeceğinizi bilir.

Konu köpekler olduğunda ben de disiplini böyle algılarım. Onlara ne zaman uyanacaklarını, ne zaman yemek yiyeceklerini, birbirleriyle ne şekilde ilişki kuracaklarını söylemek benim görevimdir. Nereye hangi tempoda gidecekleri, ne zaman dinlenecekleri, ne zaman çiş yapacakları, kimi takip edip kimi etmeyecekleri, nerede çukur kazıp nerede yuvarlanacakları konularında onlara kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar uygularım. Bütün bunlar belli bir disiplinin parçasıdır. Benim için disiplin cezalandırma değildir. Köpeklerin kendileri ve birbirleriyle olan ilişkilerinin iyiliği için konmuş olan kurallar, sınırlar ve kısıtlamalardır.

Düzeltmeler

Doğada köpekler sürekli birbirlerinin davranışlarını düzeltirler. Anneler sürekli yavrularını düzeltir. Sürü liderleri sürekli takipçilerini düzeltir. Doğal köpek sürülerinde pek çok kural, sınır ve kısıtlama vardır. Vahşi bir köpek ya da kurt sürüsünde, bazen enerji bazen vücut dili bazen de fiziksel temas ya da ısırıkla iletilen, yazılı olmayan bir düzine adı konmamış kural söz konusudur. Bazı insanların "cezalandırma" olarak gördüğü "düzeltme" köpeklerden birinin kurala uymaması sonucu ortaya çıkar. Bu konuda istisna kabul edilmez. Sürü üyeleri konuşabilseydi büyük ihtimalle kabahatli köpeğe dönüp, "Sen bizim gibi disiplinli değilsin; sürünün bir parçası gibi davranmıyorsun. Sana bir şans daha vereceğiz. Bir daha aynı hatayı yaparsan buradan gidersin. Ya seni öldürürüz ya da seni sürüden kovarız!" derlerdi. Köpekler düzeltme amaçlı uyarıda bulunan diğer köpeklere gücenmezler. Hata yapana kin güdülmez. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra beraberce hayatlarına devam ederler. Bu son derece basit ve doğaldır.

Doğada sınırların belirlenmesi "acımasızlık" değildir ve sınırların belirlenebilmesi için bazen bütün hayvanların düzeltmelere ihtiyacı olur. Çocuklarına sınır koymayan anne-babaları çok iyi biliriz. Bir restorana gittiğinizde etrafta çığlıklar atarak koşup birbirine yiyecek fırlatarak huzurunuzu kaçıran çocuklar bu insanların çocuklarıdır. Evlerinde kıyamet koptuğunda *Nanny 911*'i arayanlar da bu anne-babalardır.

İnsanların nasıl öğrendiğini bir düşünün. Pek çok kez hata yaparız, sonra da düzeltilerek kuralların ne olduğunu öğreniriz. Yabancısı olduğunuz bir eyalette trafik kurallarını bilmiyorsanız, kırmızı yanarken sağa dönünce bir polis memuru tarafından durdurulursunuz ve o eyalette

kırmızı yanarken sağa dönmenin yasak olduğunu öğrenirsiniz. Kuralı bu şekilde öğrenirsiniz ama polis size bir de ceza yazar. Bu da düzeltmenin bedelidir. Ve muhtemelen işe yarar. 250 dolarlık cezayı ödedikten sonra o eyalette hiçbir kuvvet kırmızı yanarken sizi sağa döndüremez.

İnsanlar ve diğer hayvanlar gibi köpeklerin de bir kural ihlalinde düzeltilmeleri gerekir. Cezalandırma yerine düzeltme kelimesini kullanma nedenim birinci sözcüğün insanlarda farklı çağrışımlar yaratmasıdır - çoğu çocuğunu cezalandırır gibi köpeğini düzeltmeye çalışır. Çocuklar cezalandırılırken hak mahrumiyeti uygulanır. "Odanı toplamadığın için yarın top oynamaya gitmeyeceksin" gibi ifadelerle çocuk azarlanıp odasına gönderilir. Halbuki köpeklere bağırmanız onlar için hiçbir anlam ifade etmez. Algıladıkları tek şey heyecanlı ve dengesiz enerjinizdir ki bu da korkmalarına, şaşırmalarına ya da olan biteni göz ardı etmelerine neden olur. Yarın kavramı olmayan köpekleri "seni yarın köpek parkına götürmeyeceğim" sözleriyle tehdit edemezsiniz. Aynı zamanda köpekler bir odaya kapatıldıklarında ya da bahçede tutulup eve alınmadıklarında orada bulunma nedenlerini kötü davranışlarına bağlamazlar. Onlar sebep-sonuç ilişkisinden oluşan bir dünyada yaşarlar. Düşünmezler, sadece tepki verirler. Bu yüzden istenmeyen davranışlar oluştuğu anda müdahale edilip düzeltilmelilerdir. Bir köpeği düzeltmek için beş dakika bekleyemezsiniz çünkü o beş dakika içinde köpek o ruh halinden çıkıp bambaşka bir ruh haline geçmiş olur. Unutmayın ki köpekler anı yaşarlar. Düzeltmelerin o an yapılması ve kural her ihlal edildiğinde tekrarlanması gerekir ki köpek hangi davranışların kabul görmediğini anlayabilsin.

Köpeklerimizi nasıl düzeltmemiz gerektiği de bir başka tartışma konusudur. Bugünlerde köpekler ve bütün

hayvanlar için önerilen "olumlu pekiştirme ve olumlamalı eğitme tekniği" gerçekten etkileyici bir düşünce tarzını yansıtıyor. Bence olumlu pekiştirme "işe yarıyorsa" tercih edilebilir. Ve bu teknik doğal olarak sorunsuz, mutlu köpeklerde ve yavruluktan itibaren yetiştirme şansı bulduğumuz hayvanlarda kesinlikle işe yarar. Yani ödül kurabiyesi köpeğinizde gerçek etkisini gösteriyorsa hiç durmayın deneyin. Fakat bana gelen köpekler genelde kontrolden çıkmış hayvanlar oluyor. Bunlar geçmişlerinde hak mahrumiyeti, fiziksel şiddet ve zulüm hikâyeleri olan ya da hayatları boyunca disiplin kelimesinin yanına yaklaşmamış kural, sınır, kısıtlama nedir bilmeyen hayvanlardır. Çoğu daha önce bahsetmiş olduğumuz kırmızı bölgeye geçmiştir, bu nedenle ne yazık ki basit bir şekilde kurabiyelerle rehabilite edilmenin ötesindedir.

Buna karşın fiziksel şiddet uygulamak asla kabul edilemez bir şeydir. Bir köpeği korkutarak hizaya sokamazsınız. Bir köpeğe güçlü bir şekilde liderlik edip kurallar koymak, köpeği korkutup cezalandırmakla aynı anlama gelmez.

Aradaki fark "nasıl ve ne zaman düzeltme yaptığınıza" bağlıdır. Bir köpeği öfke ya da hayal kırıklığına kapılarak düzeltemezsiniz. Köpeğinizi öfkeyle düzeltmeye çalıştığınızda genelde ondan daha çok kontrolden çıkarsınız. Ona öfkeyle yaklaştığınızda kendi ihtiyaçlarınızı tatmine yönelirsiniz ve dengesiz enerjinizi hisseden köpeğinizin sorunlu davranışını daha da tetiklersiniz. Unutmayın ki siz orada ona liderlik etmek için bulunuyorsunuz! Onu düzeltme niyetindeyseniz lütfen sakin-kendine güvenli enerjinizi koruyun. Hem bu sizin için de bir sınav olabilir. Belki de bu hayvanın hayatınıza giriş sebebi budur - böylece her ikiniz de sağlıklı bir davranış biçimi öğrenebilirsiniz.

Köpeğinizi düzeltirken kullandığınız yöntem şiddet içermediği sürece önemli olan o anki enerjiniz, ruh haliniz ve müdahalenizin zamanlamasıdır. Asla köpeğe vurmayın. Hızlı, kendine güvenli, istikrarlı tek bir dokunuş köpeği istenmeyen zihin yapısından çıkarabilir. Ben elimi yumruk yapıp işaret ve orta parmağımı uzatarak köpeğin boynuna ya da çenesinin altına hızla dokunurum; parmaklarım bir başka köpeğin ya da anne köpeğin dişleri vazifesini görür. Köpekler genelde birbirlerini küçük ısırıklarla uyarırlar, ayrıca birbirlerine dokunmak iletişim kurarken sıklıkla kullandıkları bir yöntemdir. Köpeğe dokunmak ona vurmaktan çok daha etkili bir çözümdür. Köpeği istenmeyen bir davranıştan ya da zihin yapısından kurtarmak için mümkün olan en az güç içeren yöntemi kullanın. Bunu yapma amacınız köpeğin dikkatini yeniden kendinize - sürü liderine - çekmektir. Size uygun olan ve köpeğinize zarar vermeyecek herhangi bir şey - bir ses, bir kelime ya da parmak şıklatmak - düzeltme davranışı olabilir. Ben köpekleri düzeltirken onlar kendi aralarında ne yapıyorlarsa onu yapıyorum - göz teması, enerji, vücut dili ve öne doğru bir adım. Unutmayın ki köpekler sürekli enerjinizi okurlar ve siz enerjinizi onlara yansıtıp, "Bu hiç doğru değil," dediğinizde bunu hemen anlarlar. Tasmalı bir köpeği istenmeyen davranışlardan çıkarmak istediğimde genelde tasmayı hafif yukarı çekerim. Bu ani bir harekettir, olup biter, köpeğin canını yakmaz ama zamanlaması hayati önem taşır. İşte bu noktada köpeğinizi ne kadar tanıdığınız devreye girer. Köpeğinizin enerjinizi okuduğu gibi siz de onun enerjisini ve vücut dilini okumaya ihtiyaç duyarsınız.

Mesela bütün köpekler ölü hayvan bedenleri üzerinde yuvarlanmaya bayılır. Bunu yapmalarının nedeni doğada avlanırken kokularını gizleyebilmeleridir. Bu Tabiat

Ana'nın en muhteşem buluşlarından biridir ve bu davranış biçimi köpeğinizin genetik özelliklerinin en derinlerinde yatar. Fakat köpeklerin yaşadığı eve ölü kokarca ya da sincap kokusuna bulanmış halde dönmesi sadece tatsız değil aynı zamanda sağlığa zararlıdır. Köpeklerin mümkün olduğunca doğal bir biçimde yaşamaları gerektiğini savunsam da bir sürü lideri ve faturaları ödeyen kişi olarak onların bu davranışını sınırlama hakkına sahibim. Bu yüzden içlerinden birini sıra dışı bir şeyi koklarken gördüğümde - bu durum eyleme dönmeden - onu hemen düzeltirim. Unutmayın ki köpekler bizden çok daha hızlı canlılardır. O anda köpeğin aklından geçeni okumayı beceremezseniz eve döndüğünüzde kürkünden ölü sincap kokusunu temizlemek zorunda kalırsınız.

Üstünlük Ayini

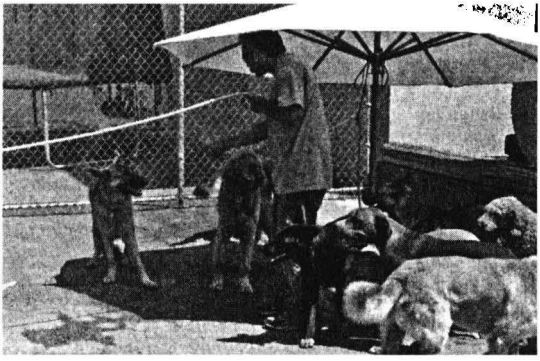
Köpekleri düzeltmede kullanılan bir başka tartışmalı teknik de pek çok davranış bilimci ve eğitmenin "alpha roll"* adını verdiği üstünlük ayinidir. Bu vahşi doğada kurtların ve köpeklerin yaptığının bir kopyasıdır: Dominant köpek yanına bir diğer köpeği alır ve tümüyle teslim olduğundan emin oluncaya dek onu bırakmaz. Daha basit bir şekilde ifade edecek olursak bu bir kurdun diğer bir kurda üstünlüğünü kabul ettirmesidir. Sürü liderleri bu şekilde takipçilerle vahşi dalaşlara girmeden huzur içinde yaşarlar. Bazı davranış bilimcileri bunun zalimce bir şey

* Köpek yere yatırılır ve kafası yerde kalacak şekilde tasmasından ya da ensesinden sıkıca tutularak sakinleşinceye dek beklenir

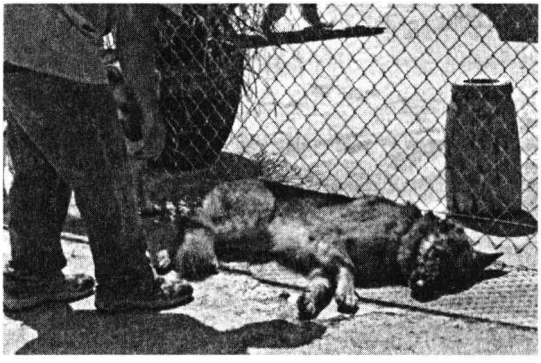
olduğunu savunur. Bu tekniği kullandığımı duyan olumlama yöntemini kabul eden insanlar da "insanlık dışı" ve "barbarca" gibi ifadelerle beni eleştirirler. Eleştirilere saygı duysam da bu tekniğin "bazı durumlarda" uygun olabileceğini ve "yalnızca" köpek uzmanları tarafından kullanılabileceğini belirtmek isterim. Bu tekniği zalimce buluyorsanız söylediklerimi lütfen hesaba katın. Konu hayvanlarla iletişim kurmaya gelince bilinçli olmak her zaman önem taşır.

Bir köpeğin itaatini göstermek için yere yan yatması son derece normaldir. Sürümdeki köpekler bazen bir bakışımla, bazen de çıkardığım sesle yanlarına gitmeme gerek bile kalmadan hemen itaat konumuna - oturur ya da yatar duruma - geçerler. Söylememe gerek yok ama yine de köpeğin dengeli davranması için fiziksel temas kurmak yerine bakışları ya da sesleri tercih ettiğimi belirtmeliyim. Fakat bazen aşırı dominant köpeklerle karşılaşıyorum ve bunlar diğer köpeklere ya da insanlara saldıran bir yapıda olabiliyorlar. Bu durumda bazen köpeği ya da köpekleri fiziksel olarak yere yan yatırmak zorunda kalabiliyorum. Dominant köpekler - özellikle de hayatları boyunca patronluk taslamaya alışmışlarsa - buna karşı koyup "doğal olarak" hemen saldırıya geçiyorlar. Hayatınız boyunca bu tür davranışlar sergileyip konu ile ilgili bir kez olsun bedel ödemediyseniz karşınıza biri çıkıp buna mani olduğunda elbette direnirsiniz. Bu gibi anlarda karşı koymaya son verene dek köpeği sıkıca tutuyorum. Bu tekniği ilk kez Rottweiler'lardan oluşan sürümde kullanmıştım ve gerektiğinde hâlâ kullanıyorum. Bu yöntem köpekte benim sürü lideri olduğuma dair temel bir fikir uyandırıyor.

İnsanlar yere yan yatmış - kulakları arkada, bakışları bana odaklanmış - bir köpek gördüklerinde onun bunu korkudan yaptığını düşünüyorlar. Ama bu bir korku po-

Cesar fiziksel temas kurmadan mutlak itaat sağlarken

zisyonu değildir. (Vücut dilini işlediğimiz bölüme bakın.) Aksine tamamen itaatkâr bir pozisyondur. Bundan daha itaatkâr olunamaz. Köpekler aleminde bu pozisyon "saygının ve teslimiyetin" en üst noktasıdır. Köpeklerin dünyasında itaat ve teslimiyetin anlamı olumsuz değildir. Onlar aşağılanmak nedir bilmezler çünkü bizim gibi sürekli geçmişi eşeleyerek yaşamazlar. Hiçbir köpek bunu bana karşı kullanmaz. Sürümdeki köpeklerin çoğu istenmeyen davranışlarından ötürü bana itaat etmek zorunda kalsa da beni sever ve her gün peşimden gelir. Kırk köpekle sürekli bir arada olduğunuzda içlerinden birinin yanlış bir şey yapmadığı gün geçiremezsiniz. Bu ufak yanlışlar düzeltilmediğinde kolayca tahripkâr ve tehlikeli boyutlara ulaşabilir. İşte benim görevim o noktaya gelmeden düzeltmeyi yapıp büyük tehlikeleri bertaraf etmektir.

Üstünlük ayinine geri dönecek olursak... Ben bu yöntemi gerçekten dengesi bozulmuş ve saldırgan köpeklerde kullanıyorum ama profesyonel olmayan ya da köpek davranışları - özellikle de saldırganlık - konusunda deneyim sahibi olmayan kimseye köpekleri güç kullanarak yan yatırmalarını önermem. Böyle bir şeyi *asla ama asla* denemeyin. Deneyimsiz biri dominant ya da saldırgan bir köpekle bunu yapmaya çalıştığında kolayca saldırıya uğrayıp ısırılabilir ya da hırpalanabilir. Bu çok ciddi, hayatınızı tehlikeye atabilecek kadar ciddi bir iştir. Köpeğiniz bu tarz bir düzeltmeyi gerektirecek kadar ciddi davranış sorunları gösteriyorsa, bu durumda zaten bir profesyonele başvurmanız gerekir. Üstünlük ve saldırganlık iddialarında bu noktalara gelmiş bir köpeği disipline etmeye çalışırken yalnız olmamanız gerekir.

Kurallar, Sınırlar, Kısıtlamalar

Çocuklarınız için "evin kuralları" bellidir. Bu neden köpekleriniz için de geçerli olmasın ki? Müşterilerimin çoğu bana gerçekten dibe vurduktan sonra başvurur. Köpekleri ev düzenini yönetir duruma gelip aileyi kaosa sürüklediğinde! Köpeklerinin eve gelen kişilere nasıl bir tepki vereceğinden emin olamayan sahipler genelde kendilerini izole ederler ve en yakın arkadaşlarıyla bile eskisi gibi görüşemediklerinden yakınırlar. Hayatları aile içinde bir alkolik ya da uyuşturucu bağımlısı varmış gibi idare edilemez noktadadır! Televizyon programımın ilk sezonunda tanışma fırsatı bulduğum Francesco'lar eskiden son derece neşeli ve sosyal bir aileymiş... Ta ki hayatlarına Bella adlı küçük bir Bichon girene dek. Onlarla tanıştığımda Bella gelenlere saldırır korkusuyla akrabalarını dahi eve davet etmekten çekiniyorlardı. Tartıldığında 5 kilo bile gelmeyen Bella ciddi ciddi aileyi kontrol altında tutuyordu. Eve biri geldiğinde havlamaya başlıyor ve ancak o kişi evden gittiğinde susuyordu. Francesco'lar yine de onu çok seviyorlardı çünkü Bella yakın zamanda kaybettikleri teyzelerinin köpeğinin yavrusuydu. Bella manevi olarak kaybettikleri teyzelerini temsil ettiğinden onun üzerine titriyorlar ve kesinlikle bir kural, sınır, kısıtlama uygulamıyorlardı. Bu şekilde şımarmasına yol açarak Bella'ya kötülük ettiklerinin farkında bile değillerdi. Bella sınırda gezinen son derece dengesiz bir köpekti çünkü sürekli sürü lideri konumunu zorluyordu. Kendini iyi hissederek yaşamıyordu. Köpekler bu dünyaya ev yönetimi için gelmediklerini bilirler! Bu yüzden de ev yönetimine talip olmazlar! Ama bu işi siz yapmıyorsanız başka bir seçenekleri olmadığını düşünerek idareyi ele almaya çalışırlar!

Bir köpek içgüdüsel olarak hayatını kurallar ve belli dinamikler içinde geçirme ihtiyacı duyar. Tabiat sadece

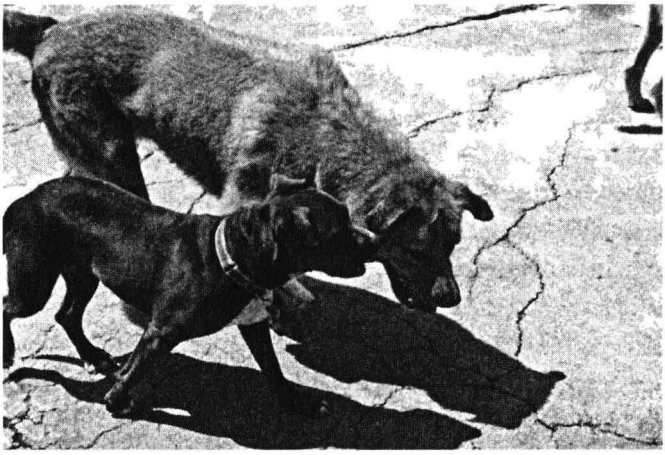
kurallar ve davranış ritüellerinden ibarettir. Ama onları evimize aldığımızda bu kuralları koymak bize düşer. Evinizde köpeğinizin yatağınızda yatıp yatmayacağına, koltuk ve kanepelere çıkıp çıkamayacağına, arka bahçede çukur kazıp kazmayacağına ya da yemek masasından yiyecek dilenip dilenmeyeceğine karar vermek size kalmış bir iş. Yine de engel olmanızı isteyeceğim bazı davranışlar mevcut çünkü bunlara izin verdiğinizde köpeğinizi dominant davranmaya teşvik etmiş olursunuz. Köpeğinizin kapıdan içeri giren birinin üstüne sıçramasına izin vermeyin. Ardınızdan ağlayıp inlemesine, hatta ulumasına izin vermeyin. Oyuncakları sahiplenmesine izin vermeyin. Isırmaya çalışması ya da ısırması kabul edilemez. Sizi uyandırmak için yatağa zıplaması kabul edilemez. İnsanlara, diğer köpeklere ya da evdeki diğer hayvanlara karşı saldırgan davranışlarda bulunması kabul edilemez. Sürekli havlaması kabul edilemez.

Engel olmak istediğiniz davranışların bazıları içgüdüsel olabilir. İşte bu yüzden köpeğin sahibi olmanın ötesinde sürü lideri olmanız gerekir. Bir sürü lideri köpeğin içgüdülerini de genetiğini de kontrol altında tutabilir. Bir sahip yalnızca köpeğe verdiği sevgiyi ve genetiği kontrol altında tutabilir. Bir köpek eğitmeni ya da bakıcısı köpeğin yalnızca genetiğini kontrol altında tutabilir. Otur, kalk, bekle, yat, gel gibi komutlara doğru tepkiler vermeyi öğrenmesi için köpeğinizi bir itaat kursuna gönderebilirsiniz. Ona engelli bir alanda nasıl koşması gerektiğini ya da nasıl frizbi yakalanacağını öğretebilirsiniz. Bu genetiktir. Ama nasıl ki bir insanın Harvard'a gitmesi mezun olduğunda dengeli biri olacağı anlamına gelmiyorsa köpekler de itaat etmeyi öğrendiklerinde dengeli sayılamazlar. Bir köpeği eğittiğinizde zihninin içine ulaşmazsınız: Eğitimle köpeği yalnızca şartlayabilirsiniz. Köpek dünyasında şartlamanın hiçbir anlamı yoktur. Westminster'ı kazanmak köpeklerin umrunda ol-

maz. Onlar diğer köpeklerden daha fazla frizbi yakaladıkları için kazandıkları ödülle ilgilenmezler. Bir köpek ırkının ve genetik programının mümkün kıldığı ölçüde komutları takip edebilir, cisimleri alıp getirebilir, iz sürebilir ya da başka numaralar yapabilir. Peki kavga etmeden başka köpeklerle oynayabilir mi? Bir sürü üyesi olarak onlarla göç edebilir mi? Yemeğini yerken yiyecekle ilgili aşırı sahiplenme özellikleri göstermemeyi becerebilir mi? İşte tüm bunlar içgüdüdür. Bir sürü lideri her ikisini de kontrol eder.

Örnek vermek gerekirse... Mesela köpekler topla oynamaya bayılırlar. Evinizin arka bahçesinde köpeğinizle tüm gün atıp tutmaca oynayabilirsiniz. İşte bu köpeğinizin genetiğidir. Irkı ile ilgilidir. Siz bu şekilde köpeğinizin davranışını kontrol altında tutarsınız ama topla birlikte. Köpeğinizi sizinle birlikte olmaya iten obje toptur ve top sizdedir. Ama diyelim ki köpeğiniz topa olan ilgisini kaybetti. Yeni ilgi alanı kedi oldu. Kediyi takip edip kovalamakta! İşte bu noktada içgüdüleri devreye girdi demektir. Onu şimdi kontrol altında tutabilir misiniz? Bu davranışı engelleyebilir misiniz? Ya da top olmadan, evinizin bahçesinin dışındaki yürüyüşlerde onu kontrol altında tutabiliyor musunuz? Birlikte yürürken onun sincapların peşinden koşturmasına engel olabiliyor musunuz? Onun kedilerin ya da sincapların peşinden koşturmasını tenis topuyla engelleyemezsiniz. Bu davranışları engellemenin tek yolu liderliktir. Onu içgüdüleriyle birlikte kontrol altına almadıkça köpeğinizin ne yapıp ne yapmayacağını tahmin edemezsiniz.

Köpek Psikolojisi Merkezi'ndeki köpeklerin sürü lideri olarak "sürünün huzurunun kaçmaması" adına içgüdüsel davranışları sıklıkla engellerim. Bir köpeğin diğer bir köpeğin üstüne atlaması içgüdüsel bir davranıştır, fakat bazen bunu engellemem gerekir çünkü bu davranış yoğunlaşırsa kavgaya neden olabilir. Sürümdeki köpeklerin yi-

Gordon gölgesine sabitlenmiş durumda - bu durum doğada dengesizlik olarak algılanır

Munchkin doğal olarak Gordon'un dengesizliğine saldırıyor - engellenmesi ya da düzeltilmesi gereken bir davranış

yecek ya da tenis topu için kavga etmelerine izin vermem. Benim sürümde kavganın hiçbir şekline ya da saldırganlığa yer yoktur. Büyük köpeklerin küçük köpeklerin arkasından gitmesine izin vermem, bu sayede bir Chihuahua olan minik Coco'muz iki Alman Kurdu, bir Doberman ve yedi Pitbull'un bulunduğu bir sürüde huzurla yaşayabiliyor. Güçlü köpeklerin zayıf ya da dengesiz enerjide olan köpeklerin peşinden gitmesini de engellerim. Her ne kadar köpekler dengesiz enerjide bir sürü üyesinden kurtulmak isteseler de ben sürüme zayıf üyeleri taciz etmeksizin kabul etmelerini öğrettim. İşte bu yüzden güçlü köpekler dengesi bozulmuşların rehabilitasyonuna yardımcı oluyorlar ve onlara sakin-itaatkâr enerjinin ne anlama geldiğini gösterebiliyorlar. Ayrıca çimenlerde çukur kazmalarını ve birbirlerinin

Köpek Psikolojisi Merkezi'nde köpeklerle oynarken

kakası üstünde yuvarlanmalarını da engellerim. Bu kuralları bizzat seçtim çünkü bir insan olarak bana uygun geliyorlar. Unutmayın ki köpeklerimizin sürü liderleri olarak onların uyacağı kuralları seçme hakkına sahibiz.

Buna rağmen içgüdüsel bir davranışı engellediğimde o enerjiyi yönlendireceğim başka bir faaliyet bulmam gerekir. Zira köpeği istenmeyen davranışlara iten enerji siz engellediniz diye ortadan kaybolmaz! İstenmeyen bir davranışın yerine istenen bir davranış koymanız gerekir!

Bu yüzden merkezde köpekler için engelli atlama sahaları, yüzme havuzları, koşu bantları, tenis topları gibi pek çok şey mevcut. Böylece köpeklerim her gün beş ila sekiz saat yoğun egzersiz yaparlar, ben de psikolojik zorlama uygulayarak - yürüyüşlerden banyo seanslarına ve yemek aralarına kadar - her aktivitede yanlarında olurum. Köpeğinize enerjisini boşaltabileceği faaliyetler sunmaz, zihnini kullanma şansı vermezseniz koyduğunuz kurallar ve kısıtlamalara bağlı kalınmasını zorlaştırırsınız. Sorumluluk sahibi bir liderseniz onun hayatını şekillendirmekle kalmaz aynı zamanda çeşitli aktivitelerle doğal enerjisini boşaltabilmesine de yardımcı olursunuz.

3. Sevgi

Birleşik Devletler'deki köpekler yapmaları gereken günlük egzersiz ve disiplinden mahrum olabilirler ama gördükleri sevgi için kimse bunu söyleyemez. İşte bu yüzden pek çok insan - koşulsuz sevgiyi paylaşmanın en güzel yolu olduğu için - köpekleri hayatlarına sokuyor. Köpekler sevgi dolu hayvanlardır ve hem doğal ortamlarında hem de bizimle yaşarlarken yakın temasa aşinadırlar. Ama daha

önce de belirttiğim gibi hak edilmeyen, kazanılmamış sevgi köpek için zararlı olabilir. Özellikle de yanlış zamanlarda paylaşılan sevgi!

Sevgiyi paylaşmanın doğru zamanı nedir? Köpek egzersiz yapıp yemek yedikten sonra. İstenmeyen davranışlarından vazgeçip sizin istediğiniz davranışı yaptıktan sonra. Verdiğiniz bir komuta karşılık verdikten sonra. Köpeğiniz sevilmek için üzerinize sıçradığında içgüdüsel olarak onu okşamaya başlıyor olabilirsiniz. Bu davranış ona idarenin kendisinde olduğuna dair bir sinyal yollar. Sevginizi köpeğiniz sakin ve itaatkâr bir zihin yapısındayken paylaşın. Köpeğinizden oturmasını ve sakin olmasını isteyin. Sonra da sevginizi istediğiniz şekilde paylaşın. Bunu yaptığınızda köpeğiniz istediği şeyleri elde etmesi için sadece tek bir yol olduğunu çabucak anlayacaktır.

Sevgiyi paylaşmanın yanlış zamanı nedir? Köpeğiniz korku doluyken, endişeliyken, sahiplenici tavırlar sergilerken, saldırganken, evin kurallarını ihlal ederken ya da ağlıyor, havlıyor, uluyorken. Mesela San Francisco'daki Bane ve Hera'nın sahipleri etrafa dehşet saçan köpeklerine şefkat gösteriyordu. Unutmayın ki her sevgi gösterdiğinizde köpeğinizin sorunlu davranışını beslersiniz. Nasıl ki bir suçluyu suç işlemeye son vermediği sürece sevmezsiniz, bir köpeği de ancak kötü şeyler yapmadığında sevebilirsiniz. Evlendiğimizde Ilusion bana tüm sevgisini verdi ama o ana dek hiçbir bedel ödemek zorunda kalmadığım kötü davranışlarım eşimin sınırsız sevgisiyle son bulmadı. Beni iyi bir koca ve iyi bir yaşam arkadaşına dönüştüren tek şey onun bir gün son noktayı koyması oldu. Ya kendime gelip doğru dürüst davranmaya başlayacaktım ya da onu kaybedecektim. İtiraf etmek zorundayım ki beni değiştiren şey sevgi değildi. Beni değiştiren ve bende mucizeler yaratan şey kurallar, sınırlar ve kısıtlamalardı!

Herhangi bir iş üstlenen köpeklere baktığınızda sevgi göstermenin doğru yollarıyla ilgili mükemmel örneklerle karşılaşabilirsiniz. Engelli insanların yanlarında yaşayan köpekleri yalnızca bir dost olarak görmemeleri gerekir. Köpeklerinin ışığı açması, kapıyı kapaması ve otobüs durağına dek onlara eşlik edebilmesi için bu sahipler de paylarına düşen liderlik rolünü öğrenmek zorunda kalırlar. Asistan köpekler konusunda uzman profesyoneller tarafından eğitilmiş olsalar da sakin ve kendine güvenli enerji yaymadıkları sürece engelli sahiplerinin komutlarına karşılık vermezler. Bu köpeklerden biriyle karşılaştıysanız "iş üstündeyken sevgi gösterilmemesine" dikkat çeken bir yelek giydiğini fark etmişsinizdir. Yasalar gereği bu köpeğe dokunamazsınız. Sevgi sadece heyecan yaratır ve heyecanlandığı zaman köpek işini yapamayacak duruma gelir. Peki engelli insanlar sevgilerini ne zaman paylaşırlar? Köpekleri kendisine verilen görevi yerine getirdikten sonra, evdeyken, uzun bir iş gününün sonunda. Arama kurtarma ekiplerinde ve polis merkezlerinde çalışan köpeklere yalnızca işini başarıyla tamamladıktan sonra sevgi gösterilir. Narkotik polisleri köpekleriyle tüm gün ilgilenirlerse köpeğin sakin bir şekilde yasa dışı malzemeleri bulması imkânsız bir hal alır. Sevgi ve şefkat görmek için çalışmak zorunda kalan köpek bunu son derece doğal bulur. 7/24 sevgi gösterilmezse köpek bir şeylerden mahrum kalır gibi bir fikre sadece insanlar kapılır.

Memnuniyet

Köpeklerimizi aslında kendimizi memnun ettiğimiz şekilde memnun ederiz. Mutlu muyuz? Her günü dolu dolu yaşayabiliyor muyuz? Doğuştan gelen yeteneklerimiz ve

kabiliyetlerimizi kullanarak potansiyelimizi değerlendirebiliyor muyuz? Köpekler için de bu böyledir. Sürü liderinin rehberliğinde kendini güvende hissedip bir sürünün parçası olarak rahat yaşayabiliyorsa köpek hayatından memnundur. Temel egzersizlerini yapabiliyor, bir şekilde mama ve su için çalıştığını hissediyorsa hayatından memnundur. Sürü lideri ona istikrarlı kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar koyuyorsa hayatından memnundur. Köpekler düzeni, gelenekleri ve istikrarı severler. Aynı zamanda yeni deneyimleri ve - özellikle gerçekten güvenilir bir bağ kurduklarını hissettikleri bir sürü liderleri varsa - yeni şeyler ya da yerler keşfetmeyi severler.

Köpekler hayatımızı bir sürü değişik şekilde doldurur ve güzelleştirirler. Arkadaşlarımızdan uzak olduğumuzda kendimizi yalnız hissetmememizi sağlarlar. Sabah yürüyüşlerimizde bize yoldaşlık ederler. Bize birlikte yaşarken endişe duymadan sarılabileceğimiz yumuşak ve sıcak bir şey verirler. Çalar saat, hırsız alarmı ve bekçi vazifesi görürler. Yarışmalarda bize para kazandırırlar. Biz talep etmesek de onlar bu işleri yaparlar. Konuşamazlar ve neye ihtiyaç duyduklarını bize söyleyemezler. Hayatımıza kattıkları bütün güzellikler adına bu basit şeyleri - egzersiz, disiplin ve sevgi sıralamasıyla - vererek onlara teşekkür etmiş oluruz.

Köpek Psikolojisi Merkezi'nde sevgi zamanı

8

Hep Birlikte Mutlu Mesut Yaşayamaz Mıyız?

Köpeğinizle Mutlu Bir Yaşam için Basit Kurallar

İnsanlar ve köpekler binlerce yıldır birbirlerinden bağımsız olarak bir arada yaşamaktalar. Köpekler gelişmekte olan ülkelerde ve ilkel toplumlarda bizim Birleşik Devletler'de gösterdiğimiz kadar sevgi görmezler. Bununla beraber bu köpekler nedense Birleşik Devletler'deki köpekler kadar sorunlu ve nevrotik olmazlar. Peki sorun yaratmadan köpeklere sevgimizi nasıl gösterebiliriz? Bizi onlarla bağ kurmaya iten tutkumuzu ve insaniyetimizi yitirmeden nasıl güçlü sürü liderleri oluruz?

Bu soruların yanıtları ne yazık ki o kadar basit değil. Yine de size müşterilerimle yaşadıklarımdan yola çıkarak birkaç tavsiyede bulunacağım. Umarım her biri hem köpeğinizle birlikte stresten uzak bir yaşam sürmenize hem de iki farklı canlı türü arasındaki en derin bağı kurmanıza yardımcı olur.

Köpeği Seçerken

Daha önce bahsetmiş olduğum üzere "doğru köpeğin seçimi" köpeğinizle kuracağınız tatmin edici ilişkinin temelini oluşturur. Seçip evinize götürdüğünüz köpeğe bağlanmadan önce lütfen hayatınıza bir köpek sokma isteğinizin nedenini kendinize sorun. Aklınızdan geçenleri başkalarıyla paylaşmak zorunda değilsiniz ama kendinize karşı dürüst olmanız gerekir çünkü sizi temin ederim ki bir köpeği kandıramazsınız. Bu köpeği yalnız yaşadığınız için mi istiyorsunuz? Onu hiçbir zaman sahip olamadığınız bir çocuğun ya da evden ayrılıp sizi boş bir yuvada bırakan çocuklarınızın yerine koymayı mı düşünüyorsunuz? Köpeğiniz öldüğü için onu evdeki boşluğu doldurup üzüntünüzü bastırması için mi istiyorsunuz? İmajınıza katkıda bulunacağını düşünerek yanınızda sert bir köpeğin durmasını mı istiyorsunuz? Parkta yürürken karşı cinsle tanışmanızı kolaylaştıracağını düşündüğünüz için mi onu istiyorsunuz? Onun bir koruyucu, hatta daha da ötesi mi olmasını istiyorsunuz? Hayatınıza bir köpek sokma isteğinizin nedeni bunlardan biriyse size bir köpeğin hislerinin, ihtiyaçlarının ve isteklerinin sizinkilerden oldukça farklı olduğunu anımsatmalıyım. Bir köpek oyuncak bebek, çocuk, para ödülü, statü sembolü ya da silah değildir. Hayatınızı paylaşmak için bir köpek seçerken "başka bir türe ait bir canlıyla güçlü bir bağ kurabilmek için" muhteşem bir fırsatınız olur. Fakat bu fırsatın bir bedeli vardır, bu bedel de beraberinde getirdiği sorumluluktur.

Köpeğinizi tanımadan önce kendinizi tanıyın. Köpek sahibi olarak derin sularda yüzmeye başlamadan önce aşağıdaki soruların ilk kısmına "evet" parantez içindeki kısmına "hayır" cevabını verebiliyor durumda olmanızı tavsiye ederim.

1. Köpeğimi her gün en az bir ya da bir buçuk saat yürütebilecek miyim? (Yoksa açık alan egzersizi yerine köpeği arka bahçeye salmakla mı yetineceğim?)

2. Köpeğim için sakin ve kendine güvenli bir sürü lideri olabilecek miyim? (Yoksa köpeğin tepeme çıkmasına mı izin vereceğim?)

3. Köpeğim için evde belirgin kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar uygulayabilecek miyim? (Yoksa köpeğin istediği zaman istediği şeyi yapmasına mı izin vereceğim?)

4. Köpeğimin yemek ve su ihtiyacını düzenli olarak karşılayabilecek miyim? (Yoksa aklıma geldikçe mi onu besleyeceğim?)

5. Köpeğime sevgi göstermek için onun sakin ve itaatkâr olduğu zamanları seçebilecek miyim? (Yoksa korku dolu ve gergin bile olsa onu sevgi sağanağına mı tutacağım?)

6. Köpeğimi - kısırlaştırma, sağlık kontrolü ve aşılama dahil - düzenli olarak veterinere götürebilecek miyim? (Yoksa sadece hastalandığında ya da sakatlandığında mı götüreceğim?)

7. Köpeğimi diğer hayvanlara ya da insanlara zarar vermeyecek şekilde eğitip sosyalleştirebilecek miyim? (Yoksa iyi niyetle insanlara köpeğimden uzak durmalarını mı söyleyeceğim?)

8. Köpeğimin arkasını yürüyüşe çıktığımızda toplayabilecek miyim? (Yoksa köpeğimin kakasının başkalarının sorunu olduğunu mu düşüneceğim?)

9. Köpek psikolojisi konusunda kendimi geliştirmeye ve köpeğimin ırkı ile ilgili özel ihtiyaçlarını karşılamaya hazır mıyım? (Yoksa bu konuda içgüdülerime mi güveneceğim?)

10. Olası bir davranış sorununda bir profesyoneli ya da acil bir durumda bir veterineri aramak durumunda kalırsam diye kenara para koyabilecek miyim? (Yoksa elimden geldiğince onunla ilgilenebileceğimi mi düşüneceğim?)

Sınavı geçtiniz mi? Geçtiyseniz tebrikler! Hayatınıza bir köpek sokmaya hazırsınız demektir. Geçemediyseniz köpek alma düşüncenizi bir kez daha gözden geçirin. Etrafta kurtarılmayı bekleyen bir sürü sahipsiz kedi var ve ihtiyaçları farklı olmakla birlikte bir köpeğinki kadar külfetli değil.

Peki hangi köpeği seçeceksiniz? Daha önce belirtmiş olduğum üzere seçeceğiniz köpeğin ırkı önemli bir faktördür ve bu konuyla ilgili bilgi edinebileceğiniz pek çok kaynak mevcut. Safkan ırkların büyüleyici genetik hikâyelerini renkli fotoğraflarla görsel bir şölen gibi sunan *American Kennel Club'ın Irk Rehberi*'ni incelemenizi öneririm. Bash Dibra'nın *Hayalinizdeki Köpek* isimli kitabı da bu anlamda başka bir kaynak olabilir. Karışık ırkların "tasnifine" eşsiz bir bakış açısı getiren Michael Capuzzo ve Brian Kilcommons'ın birlikte yazdığı *Köpekler: Amerika'nın Köpekleri* kitabı da bir başka değerli eserdir. Köpek hikâyeleri büyüleyicidir ve kendinizi asla yeterince okumuş sayamazsınız.

Konu bir insanı ona uygun bir köpekle eşleştirmeye geldiğinde ben öncelikle her ikisinin de enerjisinin birbirine uyumlu olmasına dikkat ederim. Bu bölüme dek enerjileri sahiplerinin enerjisiyle uyumlu olmayan pek çok köpekten bahsettik. Bulldog cinsi Jordan ilk akla gelen-

lerden biri. Pitbull cinsi Emily de başka bir örnek. Düşük enerjili, sakin tabiatlı ve oturduğu yerden pek kalkmayan bir insansanız kafesinde sürekli zıplayan bir Chinese size yalnızca baş ağrısı verir. Köpeğiyle birlikte koşmak isteyen bir atletseniz kısa bacaklı bir Bulldog ideal seçiminiz olamaz.

Öncelikle kendi enerji seviyenizle ilgili dürüst olun. Sonra da almayı düşündüğünüz köpeğin enerji seviyesine bakın. Ve bunu yaparken acele etmeyin. İmkânınız varsa köpeği görmeye başka bir gün, ikinci defa, günün başka bir saatinde bir daha gidin ve davranışlarında bir farklılık olup olmadığını kontrol edin. Günümüzde artık pek çok insan yetiştiricilere gidip safkan köpekler almak yerine barınaklara ya da kurtarma organizasyonlarına giderek kaybolmuş ya da terk edilmiş köpekleri sahiplenmekte. Köpek Psikolojisi Merkezi'ndeki çoğu köpeğin geçmişi bir kurtarılma hikâyesine dayandığından tercihini bu yönde kullanan insanları yürekten alkışlamak isterim. Ama genelde insanlar ani bir kararla, o anki hisleri doğrultusunda bir köpek alıp evlerine götürüyorlar ve bunun sonucunda dünya üzerinde cehennemi yaşıyorlar. Bu köpek için adil olmayan bir durum çünkü sonunda kendini bir barınağa terk edilmiş halde bulabiliyor. Ve birkaç kez alınıp geri götürülmüş köpeklerin uyutulma riski daha da yüksek oluyor. Onları hevesle alıp sonra iade eden her insanın birbirinden farklı olduğunu düşünürsek haliyle köpekler her gittikleri evde yeni sorunlar edinip barınağa geri dönüyorlar. Bu yüzden köpeğinizi seçerken acele etmemeniz çok önemli. Maddi imkânınız varsa yanınızda profesyonel bir uzman bulundurabilir, hatta köpeğinizi birlikte yaşayacağınız evle tanıştırırken de ondan yardım alabilirsiniz.

Köpeği Eve Götürmek

Bir barınaktan ya da yetiştiriciden aldığınız köpeği evinize götürdüğünüzde köpek bunu bir kafesten diğerine taşınmak gibi algılar. Yirmi dönümlük bir arazinin içinde, on dört banyolu, havuzlu, tenis kortlu, altı milyon dolarlık bir evde bile yaşasanız burası köpek için sadece daha büyük bir kafestir. Hangi ünlü mimar çizmiş olursa olsun köpekler için duvarlar doğal değildir. Nokta. Bu yüzden eve götürmeden önce köpeğinize göç duygusunu yaşatmanızı öneririm. Eve girmeden önce köpekle yeni bölgesinde en az bir saatlik bir yürüyüş yapın. Bu yürüyüş hem birbirinize karşı güven duymanızı sağlar hem de köpeğe onun sürü lideri olduğunuz fikrini iletir. Bu sayede ilişkinizin geleceğini belirleyecek en temel prensiplerden bazıları da belirlenmiş olur. Ayrıca yürüyüş sırasında yorulacağından eve girdiğinde doğru davranışlara şartlanabilecek kadar uysal bir ruh haline geçer.

Köpeğinizin eve ilk girişi birlikte yaptığınız ilk yürüyüş kadar önemlidir. Bu şansı değerlendirin. Bunu doğru yaparsanız ileride sıkıntı çekmezsiniz. Yanlış yaparsanız köpeğinizi ilk günden rehabilite etmeye başlamanız gerekebilir.

Eve ilk giren siz olun, sonra da köpeğinizi içeri davet edin. Eşinizin ve çocuklarınızın heyecanla yanınıza gelip ailenin yeni üyesini sevgi dolu bir şekilde karşılamasına izin vermeyin. Zor da olsa bulundukları yerde durmalarını sağlayın. Köpeği onların yanına götürün ve her birini teker teker koklamasına fırsat tanıyın. Tabii bu aşamaya gelmeden önce evdeki herkesi sakin ve kendine güvenli enerji konusunda bilgilendirdiniz ve köpeğiniz sadece bu enerjiyi alıyor değil mi? Pek çok insan bu sabrı gösteremeyerek köpeğin içeri girer girmez heyecanlı kişilerle tanışmasına, evin her

yerini koklamasına izin veriyor, hatta onun peşinde dolaşarak keşfine ortak oluyor. Böyle yaptığınızda köpeğin evin ona ait olduğu iddiasını geliştirmesine zemin hazırlamış olursunuz. En doğrusu ilk iki hafta boyunca ne isterse yapmasına asla müsaade etmemektir. Evdeki ilk gecesinde ona bir oda ve uyuyabileceği bir yer verin - bu yer eve getirirken kullandığınız kafes olabilir. Ben genelde ailelerden "sevgi gösterme kısmını" köpek yeni evinin kurallarını öğrenip yeni sürüsüne alışıncaya dek yaklaşık bir hafta ertelemelerini isterim. Pek çok insan için bunun imkânsız olduğunu biliyorum, bu yüzden uykuya dalmadan önce sakin bir ruh halindeyken kafese yaklaşıp ona sevgi gösterebilirsiniz. Ama unutmayın ki köpeğinizin evde kendini rahat, huzurlu ve güvende hissetmesini sağlayacak olan sevgi dolu enerjiniz değil lider enerjinizdir.

Ertesi gün köpeğinizin "günlük düzenini" belirleyebilirsiniz. Mesela bu uzun bir yürüyüş sonrası yemek ve dinlenme olabilir. Bu noktada köpeğinizin evin odalarını keşfetmesini sağlayın ve her defasında sizin izninizle odaya girdiğinden emin olun. Fazla vakit kaybetmeden nelere izin verip vermeyeceğinize karar verin. Acıklı da baksa kurallar konusunda asla taviz vermeyin. Unutmayın ki ilk evredeki gücünüz ve kararlılığınız ona sunduğunuz yuva kadar değerli bir hediyedir. Bunu yaparak ona bir süre sonra kendini sakin ve itaatkâr bir varlık olarak bulacağı güvenilir bir sürü vermiş olursunuz.

Evin Kuralları

Köpeğiniz için evinizde uygulayacağınız kuralları belirlemek tümüyle size kalmıştır. Fakat her şeyin ötesinde

bazı kurallar vardır ki sürü lideri konumunuzu tartışmasız bir şekilde korumak istiyorsanız uymanızı tavsiye ederim.

■ Kendi arzunuzla uyanın - onunkiyle değil. Köpeğiniz sizin çalar saatiniz değildir. Su içmek ya da bacaklarını esnetmek için sizden önce uyanıyorsa onu sessiz olmaya şartlayın. Sonra da ona günlük programına başlayabilmesi için sizi sessizce beklemesi gerektiğini öğretin.

■ Güne kısa süreli bir temas ya da konuşmayla başlayın - sevgi paylaşımını yürüyüşten sonraya bırakın. Her gün en az bir saat yürümeye çalışın. Yürümek yerine koşuya çıkabilir, bisiklete binebilir ya da paten kayabilirsiniz - ideal olarak kendinize uygun bir köpek seçtiğiniz için düzeninizi değiştirmeniz gerekmez. Yine de tempolu bir yürüyüş hem fiziksel hem de psikolojik olarak ikiniz için de en iyi egzersizdir. Sabah yürüyüşlerine zaman ayırma konusunda sıkıntı yaşıyorsanız işe gitmek için hazırlanırken köpeğinizi en az yarım saat sırt çantasıyla koşu bandına çıkarın.

■ Köpeğinizi sakin ve itaatkâr olduğu anlarda besleyin. Üstünüze sıçrıyorsa ya da havlıyorsa sakinleşene dek bekleyin. Köpek Psikolojisi Merkezi'nde ilk mama kabını her zaman en sakin köpek alır. Bunun diğer köpeklerin sakin ve itaatkâr tavırlarına ne tür bir katkı sağladığını düşünebiliyor musunuz?

■ Siz yemek yerken köpeğiniz rahatsızlık vermemeli ya da kırıntılar için yalvarmamalıdır. Sürü lideri yemek yerken kimse onu rahatsız etmez. Mesafenizi koruyarak köpeğinizi sofranın uzağında tutun ve bu konuda asla taviz vermeyin. Bakışlarına aldanmayın - onun kurt ataları sürü lideriyle hiçbir zaman yiyecek yarışına girmedi, o da girmemeli.

▪ Egzersiz ve yemekten sonra sıra sevgi paylaşımına gelir. Sakin ve itaatkâr zihin yapısına soktuktan sonra köpeğinizi sevip işinize gidebilirsiniz. Bu faaliyetleri sıralamaya uygun yaptığınızda köpeğinizi haftanın her günü muhteşem, dengeli, tatmin edici bir sabaha uyanmaya şartlamış olursunuz.

▪ Evden çıkışlarınızı asla abartmayın - ya da eve dönüşlerinizi. Köpeğinizi bütün gün evde bırakacaksanız onu gerçekten evde bırakmadan önce kapıdan giriş ve çıkışlarınızla ilgili denemeler yapın. Giriş ve çıkışlarınızda köpeğinizin sakin-itaatkâr olduğundan emin olun. Köpeğiniz istediğiniz pozisyonu aldıktan sonra evden çıkarken onunla göz teması kurmayın, ona dokunmayın, onunla konuşmayın. Ne kadar zor olursa olsun köpeğinize sakin ve kendine güvenli enerjinizi yansıtmaya çalışın. Yeterince egzersiz yapıp beslenen köpeğiniz sevildikten sonra zaten biraz dinlenmek isteyecektir. Bu yüzden siz evden çıkarken havlamasına ya da ağlayıp inlemesine izin vermeyin. İlk başlarda bu gibi anlarda sakinleşmesi için birkaç dakika bekleyebilirsiniz ama sabırlı olun ve bu düzene alışmasına zaman tanıyın.

▪ Eve döndüğünüzde - en azından başlarda - sevginizi mümkün olduğunca göstermeyin. Köpeğinizin aşırı heyecanlanmasına neden olacak davranışlardan kaçının. Üstünüzü değiştirip bir şeyler atıştırdıktan sonra köpeğinizi alıp yürüyüşe çıkın. Bu yürüyüş biraz daha kısa - yarım saat kadar - sürebilir çünkü nasıl olsa bütün akşam berabersiniz. Yürüyüşten sonra köpeğinize yemek saati kurallarını hatırlatın. Yemekten sonra da sakin ve itaatkâr köpeğinizin en iyi arkadaşınız olmasına izin verin.

■ Köpeğinizin uyumasıyla ilgili düzenlemeler belirsizliğe yer vermeyecek kadar net olmalıdır. Bir köpek uyuyabileceği bir yere ihtiyaç duyar ve bu yeri kendisi seçemez. Beraber yaşamaya başladığınız ilk hafta onu uyuması için kafesine sokun. Bu hem sınırlarınızı korur hem de ona yeni çevresine alışması için zaman kazandırır. İlk haftadan sonra kafesi kaldırıp yerine bir yastık ya da minder koyun. Artık orası onun dinlenme köşesidir. Köpeğinizin sizinle aynı yatakta yatmasını istiyorsanız, tamam, olabilir. Köpekler için sürünün diğer üyeleriyle birlikte yatmak doğaldır, bu ayrıca köpeğinizle bağ kurmanız için de güçlü bir yöntemdir. Ama lütfen köpeğin yatağı sahiplenmesine izin vermeyin. Kurallarınız net olmalı. Köpeğinizi öncelikle yatak odasına davet edin. Yatağa girip birkaç dakika bekledikten sonra onu yanınıza çağırın. Onun hangi tarafta yatacağına da siz karar vermelisiniz. İyi uykular.

■ Evde yaşayan insanların her biri "sürü lideri" olmalıdır. Köpeğinizin evdeki herkese saygı göstermesi gerekir. Bu da doğal olarak evdeki herkesin aynı kuralları, sınırları ve kısıtlamaları uygulaması anlamına gelir. Bu kuralları önce kendi aranızda tartışın, sonra da evdeki herkesin bu kurallara uyduğundan emin olun. Unutmayın ki kurallar kesintili olarak uygulandığında ortaya uzun vadede "şartlanması daha zor" ve "tepkileri tahmin edilemeyen" bir köpek çıkar. Bu noktada aile kuralınız köpeğin yemek sofrasından uzak durmasıyla on yaşındaki çocuğunuz ona masanın altından gizlice kurabiye veremez. Ya da kocanız evdeyken kanepeye çıkabilir ama sizinleyken çıkamaz gibi bir kural olamaz. Tutarsız liderlik yaparsanız evinizde söz dinlemeyen bir köpek olur.

■ Haftalık yürüyüş programınıza bir de oyun zamanı ekleyebilirsiniz. (Artık bunun yürüyüşler yerine geçmediğini

biliyorsunuz!) Bu aynı zamanda köpeğinizin ırkıyla ilgili özel yetenek ve ihtiyaçlarını ifade etmesi için de iyi bir fırsattır. Top atıp getirme, havuzda yüzme, frizbi oynama ya da engelli bir alanda koşma gibi köpeğinizin ilgisini çekecek bir tercih belirleyebilirsiniz. Dikkat etmeniz gereken tek şey yürüyüşten sonra böyle bir faaliyete geçmenizdir - sabah kalktığınızda yaptığınız ilk iş bu olmasın! Bu faaliyete ayıracağınız zamanla ilgili de belli kurallarınız olmalı - top atıp tutmaca oyununu seviyor diye köpeğinizin üç saat boyunca sizi tüketmesine izin vermeyin.

- Köpeğiniz banyo yapmaktan nefret ediyor olsa da bunu sakın ertelemeyin. Banyo zamanını keyifli bir deneyime dönüştürmek için pek çok yöntem var. Öncelikle onu yıkamayı denemeden önce köpeğinizin sakin ve rahat bir şekilde küvetle ya da duş teknesiyle tanışmasına izin verin. Bir köpeğin doğada yıkanmadığını unutmayın: Hava sıcaksa içgüdüsel olarak ya suya girer ya da çamurun içinde yuvarlanır. Bunu bir avantaja dönüştürün ve yıkamadan önce onu sıkı bir yürüyüşe çıkarın, üstüne koşu bandı ya da paten seansı uygulayın. İyice yorup ısınmasını sağlayın. Suyun ılık olduğundan emin olun. Banyo zamanını kurabiyeyle de ilişkilendirebilirsiniz ama buna bel bağlamayın. Gerçekten yorgun, sakin ve rahatlamış bir köpek banyo vaktine fazla direnmeyecektir.

- Yiyecek ve oyuncak konusunda sahiplenici davranışlar göstermesine izin vermeyin. Köpeğiniz oyuncakların öncelikle size ait olduğunu bilmelidir. Yemek vermeden önce köpeğinizin sakin-itaatkâr ya da aktif-itaatkâr olduğundan emin olun ki yemeğini yerken yaklaştığınızda size hırlamasın.

- Kontrolsüz ve nedensiz havlamalara izin vermeyin. Kö-

peğinizin havlama gibi bir sorunu varsa genelde bunun nedeni fiziksel ya da psikolojik yılgınlıktır. Böyle bir köpek daha fazla fiziksel faaliyet ve daha aktif bir sürü lideri istiyor demektir. Köpeğiniz havlayarak size bir şey anlatmaya çalışıyor olabilir. Ona kulak verin!

Köpekler ve Çocuklar

Köpekler ve çocuklar konusu başlı başına bir kitap olabilir. Çocukluğunu hayvanlarla iç içe geçirmiş ve çocuklarını bir köpek sürüyle birlikte yetiştiren bir adam olarak "köpeklerle birlikte yaşamanın bir çocuk için muhteşem ve unutulmaz bir deneyim olduğunu" söyleyebilirim. Köpekler çocuklara denge, koşulsuz sevgi, sorumluluk ve Tabiat Ana'yla uyum içinde olmayı öğretirler. Andre ve Calvin'i hayatlarında bir köpek olmasının vereceği coşkudan uzak yetiştirmeyi hiç düşünmedim. Bununla beraber bir köpekle yaşıyorsanız evde etobur bir yırtıcının bulunduğunu da unutmamanız gerekir. Köpeklere ne kadar yakın olursak olalım insan ve köpek farklı iki türdür. Anne baba ve evcil hayvan sahipleri olarak en değerli aile üyelerimizi - çocuklarımızı - korumak ve bir aradayken nasıl geçineceklerini hem çocuklarımızın hem köpeklerimizin bildiğinden emin olmak sorumluluğumuzun bir parçasıdır.

Birleşik Devletler'de ciddi köpek yaralamalarının ve bundan kaynaklanan ölüm vakalarının yarısından çoğu beş-dokuz yaş arası çocukların başına gelir ama bebeklerin daha hassas bir durumu vardır. Ben bu satırları yazarken Güney Kaliforniya sakinleri, büyükannesinin Rottweiler'ı tarafından annesinin kucağından alınarak saldırıya uğra-

yan yeni doğmuş bebeğin hâlâ yasını tutmakta.* Sahipler genelde bu gibi olaylarda, "Her zaman çok iyi bir köpekti," diyerek inkâra giderler. Sonra bir komşu çıkar ve sahiplerin kaçırdığı ya da görmek istemediği işaretlere dikkat çeker.

Daha önce benzer bir şey görmemiş köpekler için bebek kafa karıştırıcı olabilir. Bebekler yetişkin insanlardan farklı kokarlar. Şekilleri yetişkin insanlardan farklıdır. Yetişkinlerden farklı sesler çıkarırlar ve farklı hareket ederler. Güçlü av güdüleri olan köpekler için bir bebeğin minik şekli ve zayıflığı saldırıyı tetikleyebilir. Bununla beraber aile doğal olarak bebekle ilgilenirken köpeği tamamen göz ardı edebilir. Köpeğiniz herhangi bir üstünlük sorunu yaşıyorsa ya da size karşı takıntılı sahiplenme özellikleri gösteriyorsa ufukta kara bulutlar görünmek üzere olabilir.

Bebek bekleyen ve köpek sahibi olan bir aile öncelikle oturup dürüst bir şekilde durum değerlendirmesi yapmalıdır. Köpeklerinin mizacı nasıl? Evdeki sahip-köpek ilişkisi nasıl? Anne baba güçlü sürü lideri değilse ve dominant karakterli bir köpeğin evi kontrol altına almasına izin vermişse, özellikle bu köpek geçmişte saldırgan davranışlar göstermiş güçlü ırk köpeğiyse, ilgi görmeye alışmış ve bölgesi ya da sahipleri ile ilgili takıntı geliştirmiş bir köpekse, bu aileye bebek eve gelmeden köpek için yeni bir yuva bulmalarını tavsiye ederim. Köpeklerin hayatımda ne kadar önemli olduğunu herkes bilir, buna rağmen bir baba olarak çocuklarımın hayatını asla tehlikeye atmam. Bazı özel durumlarda bebekle köpeğin yan yana olmaması gerekir ki bu da aslında köpekten değil genelde sahibinin onunla ilişkisinden kaynaklanır. Köpek doğru düzgün sos-

* Kaynak: Amanda Covarrubius & Natasha Lee, *Pet Rottweiler Kills Toddler in Glendale*, Los Angeles Times, 4 Ağustos 2005

yalleşirse yalnızca bebekle barış ve huzur içinde yaşamakla kalmaz aynı zamanda onun koruyucusu olur.

Yine de köpeğinizi her durumda idare edebileceğinize dair içinizde ufacık bir şüphe varsa önünüzdeki dokuz ayı köpeğinize uygun yeni bir yuva arayarak değerlendirmenizi öneririm. Bu sizin için zor olabilir ama işin iyi tarafı köpekler insanlardan çok daha kolay bir şekilde değişimlere ayak uydururlar. Yeni bir sürünün içine karıştığında köpeğin biraz kafası karışacaktır ama doğada "gerekliyse" kurtlar da sürülerini değiştirirler. Çevredeki kaynaklar açısından sürünün çok büyük olduğuna karar verirlerse sürüyü bölerek yeni gruplar kurarlar. Yeni bir yuva bulabilirseniz köpeğiniz bir-iki gün içinde buna alışır. Uyum sağlamak ve ortamın bir parçası olmak içgüdülerinde vardır. Bir daha görür ya da koklarsa sizi anımsar ama vaktini sizin için yas tutarak geçirmez. Unutmayın ki köpekler anı yaşarlar.

Köpeği Mutlu Sona Hazırlamak

Bir önceki bölümde anlattığım durumda olmadığınızı umarak devam edecek olursak köpeğinizi bebeğin gelişine hazırlamak ve bebeği bir başka sürü lideri olarak kabul edip saygı göstermesi için şartlamak adına yapabileceğiniz pek çok şey var. Bir an önce hazırlıklara başlayın. Lider ve takipçi ilişkinizde potansiyel bir zayıflık varsa bu "şimdi" düzeltilmelidir. Köpeğiniz size aşırı bağımlıysa ya da ayrılık endişesi taşıyorsa sürünün yapısında meydana gelecek bir değişikliğe abartılı tepkiler verebilir. Ne kadar zor olursa olsun bebek eve gelmeden önce köpeğinize karşı biraz daha mesafeli davranarak onu duyarsızlaştırmayı denemelisiniz. Evin içinde gölgenizmiş gibi peşinizden do-

laşmasına izin vermeyin. Birlikte uyuyorsanız buna son verin. Üstüne çıkmasına izin verdiğiniz mobilyalarla ilgili yeni ve daha sıkı kurallar koyun. Bebeğin odasına girme izni olmadığını kendisine bildirin. Bebek arabasıyla birlikte yürüyüş denemeleri yapın ve köpeğinize her zaman arabanın arkasında durması gerektiğini öğretin. Bu denemeler süresince sakin ve itaatkâr ruh halini pekiştirmek için sürekli ödüllendirin.

Bebek doğunca üzerinde bebeğin kokusu olan bir battaniye ya da bir bebek kıyafetini eve götürüp köpeğinize koklatın. Bu sayede bebeğinizi köpeğinize tanıtmış olursunuz. Bunu yaparken en başından sınırları belirlemek adına kıyafeti köpeğin burnuna dayayarak koklatmayın. Önce odanın bir köşesinde durup köpeğinizin kokuyu almasını bekleyin, sonra size yaklaşmasına izin verin ve bebekle arasında ne kadar mesafe olmasını istiyorsanız bunu koklatma işlemi sırasında ayarlayın. (Köpeğinizden böyle bir şey istemeniz doğaldır, unutmayın ki doğada anne köpek de başlangıçta yavrularını sürünün diğer üyelerinden uzak tutar.) Köpeğiniz bebeğin kokusunu duyarken sürekli sakin ve itaatkâr bir zihin yapısında olmalıdır. Heyecanlı ya da takıntılı bir davranış gözlerseniz hemen düzeltin. Sadece sakin ve itaatkâr tavırları ödüllendirin.

Bebek geldiğinde sakın onu köpeğinizle evin dışında tanıştırmayın. Bebeği evin içine alın, sonra da köpeğinizi içeri davet edin. Evin köpeğin değil bebeğin evi olduğunu net olarak ortaya koyun. Köpeği bebeğe aşamalı olarak tanıtın. Önce odanın ucundan onu tanımasına fırsat verin. Sonra da ufak ufak yaklaşmasına izin verin. Bu esnada yansıtacağınız sakin ve kendine güvenli enerji hayati önem taşır. Ilusion zamanı geldiğine karar verir vermez kucağımdaki çocuklarımla en kendine güvenli halimle sürüye doğru yürüdüm. Çocuklarımı gururla taşıdım. Bunu

yaparak bütün sürüye bu bebeklerin *benim* yani *sürü liderinin* bir parçası olduğunu ilettim. Onlar da bir sürü lideri gibi saygı görmelilerdi. Oğullarım sonrasında bu davranışı benden öğrendiler. Benim köpeklerle nasıl ilişki kurduğumu gözlemlediler ve bu şekilde bir varoluşu taklit ettiler.

Bir yandan köpeğinizin çocukla ilgili duyarlılığını artırmak, diğer yandan çocuğunuza bir sürü lideri olmayı ve köpeğe nasıl saygı göstermesi gerektiğini öğretmek zorundasınız. İşte bu yüzden gözetim ve denetim çok önemlidir. Köpeklerin yeni yürümeye başlamış, aşırı enerjili çocukların yanında dolaşmasına izin vermemelisiniz. Çocukların da köpeklerin kulaklarını ve kuyruklarını çekmemeyi, köpeklerle çekiştirme oyunları oynamamayı öğrenmeleri gerekir. Çocuk köpeğe karşı sertleşirse ya da onun canını yakacak şeyler yapmaya başlarsa bu duruma hemen müdahale edilmelidir - ilgisini başka şeylere yönlendirebilir ve ona bir köpeğe dokunmanın daha zarif ve saygılı şekillerini gösterebilirsiniz. Bunu ne kadar çok tekrar ederseniz çocuğunuz da köpeğe yaklaşmanın doğru yolunu o kadar iyi öğrenir. Bu sayede köpek de çocuktan zarar görmeyeceğini anlamış olur. Ben Andre ve Calvin'e vücut dilinden gerekli mesajları alarak bir köpeğe dokunmanın ne zaman uygun olup olmadığını erken yaşlarda öğrettim. Köpekleri beslerken bana yardım ettiler, ben de onlara köpek sakinitaatkâr bir zihin yapısına kavuşmadan mama kabını önüne koymamaları gerektiğini öğrettim. "Konuşma, dokunma, göz teması kurma" kuralının köpeklerle tanışmanın en doğru şekli olduğunu siz de çocuklarınıza öğretin. Çocuklarım yürümeye başlar başlamaz sürünün arasına dalıp içinde bulundukları alanı sahiplenmeye başladılar. Tıpkı benim gibi! O nedenle çocuklarınızı doğdukları andan itibaren sürü lideri olmaya şartlayın. Bir köpek nesli size bunun için müteşekkir olacaktır!

Misafirler

Evinize gelen misafirlere nasıl davranması gerektiğini öğrenmek bir köpek için kolay olmayabilir. Pek çok sahip köpeklerinin koruyucuları olmasını, bu mümkün olmayacaksa da alarm sistemleri olmasını ister. Gecenin bir yarısı eve bir yabancı girecek olursa köpeklerinin ev halkını uyarmasını ister. Bununla birlikte eve arkadaşları ya da postacı geldiğinde köpeklerinin sakin olacağını ve nasıl davranması gerektiğini bileceğini umar. Bu kadar farklı iki davranış şeklini aynı köpekten beklemek biraz zorlayıcı olabilir. Gelen kişi kapının arkasında durduğunda köpek aradaki farkı nasıl bilebilir ki? Gelen kişilerin kapıda nasıl karşılanması gerektiğini öğretmek ve gerekirse kuralları tekrarlayarak bunu köpek için bir davranış şekline dönüştürmek sahibin işidir. Evinize biri geldiğinde bu kişi içeri girerken köpeğinizin sakin ve itaatkâr bir şekilde havlamayı kesip oturduğundan emin olun. Köpeğinizin misafirlerin üstüne sıçramasına asla izin vermeyin. Misafirleri de köpeği heyecanla ve yüksek sesle karşılamamaları konusunda uyarın. Köpeğin seviyesine inip onu okşamaları ve onunla konuşmaları asla kabul edilemez! Köpek Psikolojisi Merkezi'nde misafirlerime uyguladığım "konuşma, dokunma, göz teması kurma" kuralı sizin misafirleriniz için de geçerli olmalıdır. Evinize gelen misafir herhangi bir sevgi gösterisinde bulunmadan önce kokusuna alışması için köpeğe zaman tanımalıdır. Köpekler binlerce koku arasından belirgin kokuları ayırt etme yeteneğine sahip olduklarından en fazla bir-iki karşılaşma sonrasında o kişi köpeğiniz için tanıdık bir insan olacaktır. Yine de köpeğinizle tanışacak olan her yeni insanın bu uygar davranış şeklini uygulaması gerekmektedir.

Korkan bir postacı da köpek için sorun olabilir. Köpekler sebep-sonuç dünyasında yaşadıklarından postacı

geldiğinde havlamaya başlayan köpeğinizin mesajı açıktır: "Postacı geldiğinde havlayıp diş gösteriyorum. Postacı gidiyor. Demek ki onu korkutup kaçırıyorum." Bazı dominant köpeklerde böyle bir davranış yırtıcı güdüleri harekete geçirerek postacıya yönelik bir saldırganlık yaratabilir. Bu durumda mektuplarınızı postaneye gidip almak zorunda kalabilir ya da en kötü senaryoyla köpeğin sahibi olarak dava edilebilirsiniz. Günümüzde Birleşik Devletler Posta Servisi çalışanlarının güvenliğine inanılmaz önem vermektedir. *Köpeklere Fısıldayan Adam* programındaki bir vakada sadece köpeğin sahibi değil tüm mahalle sakinleri posta servisinden mahrum bırakılmıştı! (Tahmin edebileceğiniz üzere böyle bir durum kişiyi komşuları arasında pek de popüler kılmaz!) Bu sorunla başa çıkabilmek için köpeği kapıya kim gelirse gelsin havlamaması yönünde şartladık. Belli bir ilerleme kaydettiğimizden emin olduktan sonra postacı üniforması giydim ve köpek bana havlamayıncaya dek defalarca kapıyı çaldım. Bu aslında köpeğin sahibi için bir tür değiş tokuştu çünkü alarm sisteminden vazgeçip posta servisine kavuştu. Unutmayın ki köpeğinizin yerine her zaman teknolojik bir alarm sistemi koyabilirsiniz. Ama postacınızın yerini hiçbir şey tutamaz!

Kuaför ve Veteriner Ziyaretleri

Bir köpeği alışkın olmadığı yeni bir ortama sokacağımız zaman onu buna hazırlamamız gerekir. Pek çok insan köpeklerini sakinleştireceğini düşünerek yanında kurabiye taşır ama köpek o an paniklemiş bir ruh halindeyse bu muhtemelen işe yaramaz. Unutmayın ki köpeklerde kuaför kavramı yoktur. Niye düzenli olarak veterinere gitmek

zorunda olduklarını da anlamazlar. Kuaföre ya da veterinere ilk ziyaretinde tepki göstermeyen çok ama çok az köpek vardır. Köpeklerin çoğu bu tür ziyaretlerde gerilir ve sinirli davranışlar gösterir. Çünkü bu ortamlar onlara doğal gelmez. Veteriner ve kuaförlerin aynı zamanda birer davranış bilimcisi gibi davranmaları gerekir ki bazılarında bu yetenek yoktur çünkü bu onların işi değildir. Böyle bir durumda köpeğinizin daha huzurlu bir deneyim yaşamasına yardımcı olmak size düşer.

Veteriner ziyaretinden önce köpeğinizi veterinerin onu tutacağı şekilde tutmanız ve köpeğinize onun dokunacağı şekilde dokunmanız önemlidir. Bu alıştırmaya veteriner ziyaretinden çok önce başlamalı ve her gün düzenli olarak tekrar etmelisiniz. Köpeğin normalde vücudunda dokundurmayacağı bölgelere dokunmalısınız. Pek çoğumuz köpekleri severken kafalarına dokunur, onları okşar, sırtlarına ve bellerine nazikçe vururuz. Veteriner ise onun ağzını, kulaklarını, gözlerini ve poposunu kontrol eder. Bu alıştırmadaki başarı şansını artırmak adına evde "veterineri oynamanızı" tavsiye ederim. Ailenin tüm üyelerini bu oyuna katın, hatta çocukları bile. Mümkünse içinizden biri veterinerin giydiği üniformaya benzer bir şey giysin. Oyuncak versiyonları bile olsa köpeğin veterinerin kullandığı aletlerin bir kısmına alışmasını sağlayın. Alkol kokusuna alışmasını ve bu kokudan rahatsız olmamasını sağlayın. Bu seanslar sırasında olumlu deneyimini pekiştirmek için köpeğinize masaj yapabilir ya da ödüller verebilirsiniz.

Konu köpek kuaförü olduğunda yine aynı şeyleri yapmanız gerekir. Kuaföre gittiği zaman doğal olarak rahat olan tek tür şov köpekleridir. Tıraş işleminin tatsızlığına rağmen bu köpekler bir şekilde atalarının rahatlığını genetik miraslarında taşırlar. Diğer köpekler içinse tıraş işlemi bir kâbusa dönüşebilir. Tıraş olurken bir canava-

ra dönüşen ve bu anların kayıtlarıyla internette tıklanma rekorları kıran küçük Josh'ı hatırlayacağınızdan eminim. Köpeklerini kuaföre götürmeyi diş hekimine görünmekle eş değer gören kaç müşterim olduğunu söylesem şaşarsınız!

Rekabetçi bir yapıya sahip olduğumdan zor işleri her zaman sevmişimdir. Dengesiz bir köpekle çalışıp onun dengesini bulmasına yardımcı olmak beni inanılmaz heyecanlandırır. San Diego'daki köpek kuaföründe çalıştığım dönemlerde tıraşa Josh gibi bir köpek geldiğinde epey sevinirdim. Bu işi gereği vahşi atlara ya da boğalara binen bir kovboyun yaklaşımından farklı değildi. Bundan heyecan duyar, zevk alırdım. Bu işi onların dış görünüşlerini düzeltirken "içlerindeki hayvanı ehlileştirme fırsatı" olarak görürdüm. Köpek kolayca yola gelirse işim çabuk biterdi. Aksi olduğunda ise bir köpeğe hiçbir zaman olumsuz bir enerjiyle yaklaşmazdım. Köpekler olumlu yaklaşımı doğal olarak kolayca algıladıkları için tıraş işini onların gözünde olumlu bir deneyime dönüştürürdüm. Buna rağmen pek çok kuaförün niye bu tür köpeklerden korktuğunu anlayabiliyorum: Diş geçirebilecek bir köpeğin önlerinde durmasından hoşlanmıyorlar ve içten içe köpeği suçluyorlar. Oysa köpekler bu olumsuz yaklaşımı bir kez algıladıklarında sadece daha da heyecanlanırlar. Aslında sahipleri onları böyle bir ortama hiç hazırlamadığı için böyle davranırlar.

Bu noktada veterinere alışma seanslarının benzerini evinizde uygulayabilirsiniz. Kuaförde rahat olması için oyunlar oynayıp köpeğinizi şartlayabilir ve düzenli tekrarlarla onu bu fikre alıştırabilirsiniz. Vereceği tepkiyi gözlemleyebilmek adına tıraş zamanı gelmeden çok önce saç ve tırnakları için gerekli makasları edinip köpeğinizin yanında bunlarla oynayın. Köpeğiniz olumsuz bir tepki veriyorsa acele etmeyin ve sadece acıkmasını bekleyin. Mama

yerken makasları onun yakınında açıp kapayın ve çıkan seslere alışmasını sağlayın. Bu alıştırmayı bir müddet sürdürün. Köpeğiniz bir süre sonra bu aletleri ve çıkardıkları sesleri mama saatiyle ilişkilendirmeye başlayacaktır ki bu da kuaförde geçireceği zamanın daha keyifli olması anlamına gelir.

Ama yine de veterinere ya da kuaföre götürmeden önce köpeğinizi lütfen ama lütfen uzun ve tempolu bir yürüyüşe çıkarın. Tanımadığı bir yere gitmeden önce üzerinde biriken enerjiyi boşaltırsa durumu atlatması daha kolay olur. Hatta sizinle yaptığı keyifli yürüyüşlerden sonra yeni yerlere gitmeye alıştığında bunu dört gözle bekler hale gelir. Sevdiği kurabiyeler buna alışmasına yardımcı olabilir ama yine de sürü lideriyle beraber yapacağı yürüyüşler ona kurabiyeden bile daha tatlı gelecektir!

Köpek Parkına Gidiş

Köpek parkları - özellikle de tasmasız köpek parkları - Amerika'daki çoğu insan için mayınlı arazi gibidir. Köpeğiniz içinse parka gitmek onu her zamanki rutininin dışına çıkaran keyifli bir zaman dilimini içerir. Köpeğiniz parkta kendi türleriyle zevkle koşup oynarken sosyal becerilerini geliştirir. Park köpeğinizin birikmiş enerjisini boşaltacağı bir yer değildir. Ve asla köpeğinizle birlikte yapacağınız yürüyüşlerin yerine geçmemelidir çünkü birbirini tanımayan bir grup köpeği yan yana getirerek çatışma riskini artırırsınız. Köpeklerde "sürünün gücü" kavramı ciddi anlamda önem taşır ama unutmayın ki Köpek Psikolojisi Merkezi'nde bile sürüm son derece sağlıklı ve dengeli köpeklerden oluşsa da bazen yeni bir köpeği sürüye dahil

etmem haftalar alıyor. Mahallenizdeki köpek parkına gelen tüm köpeklerin gerçekten sakin ve dengeli olduğunu söyleyebilir misiniz? Kendi köpeğinizin böyle olduğundan kesinlikle emin misiniz? Köpek parkları köpeklerin bir çitin ardında olduğu alanlardır. Ve bir grup hayvanı ne zaman belli bir alana kapasanız kaçınılmaz olarak orada çatışma çıkar.

Bakalım şu rutin size tanıdık gelecek mi? Uzun bir günün sonunda kendinizi inanılmaz yorgun hissediyorsunuz. Yürüyüşe çıkma havasında değilsiniz, bu yüzden köpeğinizi arabaya bindiriyorsunuz. "Tamam Rex, köpek parkına gidiyoruz oğlum!" Bu noktada köpek sizin enerjinizi okur. Yol üstündeki kokuları hatırladıkça nereye gittiğinizi hemen anlar ve daha da heyecanlanarak arabanın içinde zıplamaya başlar. Siz de köpek parkına gittiği için ne kadar mutlu diye düşünürsünüz. Ama bu mutluluk değildir. Bu sadece heyecandır. Ve bir köpekte heyecan genelde çıkış bulamayan bastırılmış enerji demektir! Bu şartlar altında yaptığınız doğru bir şey mi? Aşırı heyecanlı bir köpeği parka götürmek? Köpeğin tavırlarına bakarak bile bunun bir felaket reçetesi olduğunu söyleyebiliriz.

Parka heyecanlı, tedirgin, korku dolu ya da dominant bir enerjiyle giren bir köpek diğer köpekler tarafından hemen algılanır. Köpekler bu tür enerjileri "dengesizlik" olarak yorumlarlar ve unutmayın ki onların dünyasında "dengesizlik" tolere edilmez. Köpek negatif enerji yüklü olduğundan diğer köpekler ya ona yaklaşıp meydan okurlar ya da yanına yaklaşmaksızın ondan uzaklaşırlar. Bu durum köpeği yırtıcı bir ruh haline sokabilir çünkü bu üzerindeki olumsuz enerjiden kurtulmasının en kolay yoludur. Bu zihin yapısındayken köpek kolayca başını derde sokabilir ve bu durum diğer köpek sahiplerinin ona önyargılı yaklaşmasına neden olur. Çoğu sahip köpeğin parka

hangi saatlerde geldiğini hesaba katarak kendi köpeğini bu saatlerden önce ya da sonra parka götürmeye karar verir. Köpek de bu insanlardan herhangi biriyle karşılaştığında direkt olarak negatif enerjilerini hisseder. Bu şartlar altında park deneyimi köpek için olumlu bir deneyim olmaktan çıkar.

Tabii böyle bir deneyim yaşamamanız için köpeğinizi parka götürmeden önce size nasıl bir tavsiyede bulunacağımı biliyorsunuz. Onu yürütün! İşten eve döndüğünüzde onu doğrudan arabaya bindirmek yerine etrafta yarım saat kadar yürütün, sonra da parka vardığınızda civarda kısa süreli de olsa biraz daha yürüyüş yapın. Köpeğinizin enerjisi yüksekse yürüyüş sırasında sırt çantası kullanabilirsiniz. Unutmayın ki köpeğinizi günlük egzersiz yapması için değil sosyal becerilerini geliştirebilmesi için parka götürüyorsunuz. Birikmiş enerjisini mümkün olduğunca atan köpeğiniz bu ruh haliyle parka girdiğinde diğer köpeklerin yanına gidecek ama hiçbirini tehdit etmeyecektir. Böyle bir ruh hali onun daha sağlıklı sosyal ilişkiler kurmasına yardımcı olacaktır.

Bunu aslında kendi hayatımıza baktığımızda daha kolay anlayabiliriz. Mesela koşu yapmak isteyen bir ruh halindeyseniz Starbucks'a gidip orada arkadaşlarınızla sohbet etmezsiniz değil mi? Starbucks programını koşuya çıktıktan sonraya ertelersiniz çünkü o zaman kendinizi rahatlamış ve sohbete hazır hissedersiniz. Zaten sağlıklı sosyal ilişkiler de genelde böyle ortamlarda kurulur. Köpekler için de aynısı geçerlidir. Sakin olduklarında parkta birbirlerini kovalamazlar. Kovalama olmadığında üstünlük yarışı olmaz. Üstünlük yarışı olmadığında kavga çıkmaz.

Parkta Kaytarmayın!

Yukarıda anlatılan hazırlıkları doğru dürüst yapmadan parka giden köpek sahiplerinin davranışları da bir o kadar kusurludur. Bu kişiler parka girer girmez tasmasını çözdükleri köpeklerini diğer köpeklerin arasına salarlar ve köpeklerini önemsemeksizin oradaki insanlarla ayaküstü sohbet etmeye başlarlar. Genelde parkta geçirdikleri süreyi sorumluluklarından kaytarabilecekleri bir mola olarak görürler. Ama unutmayın ki sürü liderliği 7/24 sorumluluk gerektirir. Sürü liderinden yol gösterici tüyolar almaksızın tümüyle kendi haline bırakılan bir köpek için bu keyifsiz bir deneyime dönüşebilir. Bu parka gidip sürekli köpeğinizin peşinde dolanmanız ya da sürekli göz teması kurarak köpeğinize sakin-kendine güvenli enerji yollamanız gerektiği anlamına gelmez. Başka bir köpekle kafa kafaya gelmeden ve tatsız bir olay yaşanmadan önce müdahale etme şansınızın olabilmesi için köpeğinizin vücut dilini tanımanız ve bir gerilim anında onu bu ruh halinden nasıl çıkaracağınızı bilmeniz anlamına gelir. Köpeğiniz doğru davranışlardan uzaklaştığında ya da diğer bir köpeği tehdit ettiğinde düşük enerjiyle tepki göstermemelisiniz. Dominant, korku dolu ya da saldırgan davranışlar gösterdiğinde köpeğinizi rahatlatmaya çalışarak ya da okşayarak bu tür davranışları ödüllendirmemelisiniz. Köpeğinizin arkanıza ya da bacaklarınızın arasına saklanmasına izin vermemelisiniz. Parka gittiğinizde köpeğinizin ardından gerekli temizliği yapın ve lütfen köpeğinizi mutlaka gözetim altında tutun! Köpeğiniz sizi sürü lideri olarak kabul ettiyse zaten parkta nasıl davranması gerektiği konusunda sizden yönlendirme bekleyecektir. Lütfen onu bundan mahrum bırakmayın!

Unutmayın ki diğer köpeklerle bir arada bulundu-

ğunda köpeğiniz sadece dört tepkiden birini verir: Kavga edebilir, kaçabilir, görmezden gelebilir ya da itaat edebilir. Köpeğiniz parktaki diğer köpekleri görmezden gelip onları yok sayarsa bu onun sosyal açıdan uyumsuz olduğu anlamına gelmez. Bir iş günü öğle saatinde Los Angeles şehir merkezinde yürürken önünüze çıkan herkese "merhaba" demiyorsunuz değil mi? Tabii demiyorsunuz! Yanından geçtiğiniz pek çok insanı görmezden geliyorsunuz. Kalabalık bir asansörde yanınızdaki yabancılara kendinizi tanıtmıyorsunuz! Görmezden gelme bir köpek için de normal sosyal davranış biçimlerinden biridir. Ve sağlıklı, dengeli bir köpek muhtemel çatışmaları önleyip varlığını düzgün bir şekilde koruyabilmek adına diğerlerini nasıl görmezden gelmesi gerektiğini çok iyi bilir.

Birleşik Devletler'de köpek parklarında meydana gelen köpek kavgalarının, yaralanmalarının, hatta ölümlerinin sayısına dair güvenilir istatistiksel bilgiler olmamakla birlikte pek çok mahallede insanları bu parkların kapatılmasına ya da yasaklanmasına iten pek çok olay yaşanmıştır. Bu parklardaki mutlu köpekler genelde çok genç yaşlardan itibaren bu parklara alıştırılan köpeklerdir. Bu parklara kesinlikle sokulmaması gereken bazı köpekler olduğuna tüm kalbimle inanıyorum. Dominant ve saldırgan köpekleri bu parklara asla götürmeyin. Korku dolu ya da sinirli köpekleri bu parklara asla götürmeyin. (Parka gitmek köpeğin korkusunu yenmesi için bir çözüm değildir. Köpeğiniz korku sinyali vererek dolaşıyorsa bu dominant bir köpeğin ona saldırması için yeterli bir sebeptir.) Hasta köpekleri bu parklara asla götürmeyin. (Sadece hastalığı diğer köpeklere bulaştırmaması için değil aynı zamanda dominant köpekler hastalığı bir tür zayıflık olarak algılayacakları için.) Aynı anda üç köpekten fazlasını bu parklara asla götürmeyin. (Mümkünse bir köpekten fazlasını sadece ve sadece kö-

peklerin huyundan eminseniz götürün.) Adet dönemindeki dişi köpekleri bu parklara asla götürmeyin. (Bu durum kavga çıkmasına neden olabilir.) Bu parklara yiyecek götürmeyin. (Aksi takdirde ciddi çatışmaların yaşanmasına sebep olabilirsiniz.)

Köpek parklarında bulunan tüm köpeklerin huyunu bilmeniz mümkün değildir. Köpeğinizi diğer köpeklerle sosyalleştirmek isterken pek çok güvenli yol tercih edebilirsiniz. Köpeklerin birbirlerini en iyi yürüyüş esnasında tanıdıkları düşünülürse bir köpek sahibi olarak yürüyüş arkadaşı edinebilir ve köpekleri birlikte yürüterek güzel bir başlangıç yapabilirsiniz. Sonra köpeklerin bir aradayken davranış ve tepkilerine dikkat ederek onları serbest oyun ortamlarında gözlemleyin. Sürekli gözlemde kalın ve gerekiyorsa köpeğinizin yanlış davranışlarını düzeltin - bu konuda diğer köpek sahibini de cesaretlendirin. Bir grup içindeki köpekler kuralları çok çabuk öğrenirler. Unutmayın ki doğada bir kurt sürüsünde beş ya da en fazla sekiz köpek bulunur. Sizin köpeğinizin de sosyalleşmesi ya da keyifle kendi türüyle oynayabilmesi için on ya da yirmi köpek içinde olması gerekmez.

Seyahat

Herhangi bir köpek sahibi "köpeğini seyahate götürmenin riskini" bilir. Köpeklerimizi arabaya bindirdiğimizde ya da bir gemi, uçak, tren yolculuğu için taşıma çantasına koyduğumuzda bazıları sersemler, bazıları kusar, bazıları salyalanır, bazıları da bulunduğu yere çişini yapar. Bazı köpekler aşırı heyecanlanır ve asla sakinleşmez. Bazı köpekler de kapana kısılmışlık duygusuna kapılıp korku

kökenli saldırganlık sinyalleri verir. Bu köpekler diş gösterirler ve yol boyunca ağlayıp havlarlar. Onları bu kadar perişan eden tek şey seyahat zamanı gelip arabaya bindirilmeden ya da taşıma çantasına konmadan önce sakin ve itaatkâr bir ruh halinde olmamalarıdır. Seyahat zamanını rahatlama, gevşeme zamanı olarak algılamaları için onları şartlamamız gerekir.

Köpeğinizi seyahat gibi yeni bir şeyle tanıştırmadan önce yapmanız gereken en önemli şey onu buna önceden hazırlamaktır. Doğal olarak "egzersiz" bu denklemin ilk parçasını oluşturur. Arabaya bindirmeden ya da taşıma çantasına koymadan önce köpeğinizi yürütmeniz gerekir. Evet, seyahat öncesinde de köpeğinizi uzun, zorlu ve yorucu bir yürüyüşe çıkarmalısınız. Uzun bir araba ya da uçak yolculuğu söz konusuysa yürüyüşte sırt çantası kullanın ya da eve dönünce ekstra bir yarım saat koşu bandı seansı uygulayın. Amacınız kapalı bir alana sokmadan önce onu gerçekten yorgun düşürmek olmalı. Egzersiz sonrası doğal olarak dinlenmek isteyeceği için uzun süre sessiz ve sakin kalacaktır.

Sahipleri kafalarını camdan çıkarmalarına izin verdiği için bazı köpekler araba yolculuklarına bayılır. Burnunu camdan dışarı çıkardığında bir köpeğin yaşadığı deneyim inanılmaz heyecan vericidir. Bunun nedeni duyumsadığı tanıdık tanımadık binlerce değişik kokudur. Trafikte önünüzde beş araba varsa köpeğiniz bu beş arabadan gelen her kokuyu ayrı ayrı algılar. Bir çiftliğin yanından geçiyorsanız köpeğiniz o çiftlikte yaşayan her hayvanın kokusunu ayrı ayrı algılar. Köpekler böyle bir deneyimden inanılmaz derecede keyif alırlar - bunda hem eğlence hem tatmin hem de psikolojik açıdan dürtülenme mevcuttur. Yine de ben köpeğinizin sağlığını düşünerek buna izin vermenizi önermem. Küçük bir taş parçası ya da uçan bir çöp kırıntısı gö-

züne kaçabilir, yüksek hızda giderken maruz kalacağı hava akımı kulaklarına zarar verebilir. Ayrıca bu kadar çok dürtü onu aşırı heyecanlandırabilir. Bunun yerine köpeğinizi dinlenme konumuna geçirdikten sonra camı onun koku alabileceği ama asla kafasını tümüyle dışarı çıkaramayacağı kadar aralayın. Bu sayede köpeğiniz yoğun olmasa da bir sürü büyüleyici kokunun keyfini risk almadan çıkarabilir.

Taşınma

Bir taşınmanın ardından köpeklerinin "ilk defa" sorun çıkardığını söyleyerek bana başvuran pek çok müşterim var. Genelde hep aynı ifadeyi kullanırlar: "Bu eve taşınmadan önce mükemmeldi. Şimdi ise şu ya da bu türde istenmeyen davranışlar sergiliyor. Geçen gün şunu yaptı, önceki gün de böyle davranmıştı." Bu gibi sahipler ne yazık ki köpeklerinin yeni geliştirdiği davranışlara nasıl katkı sağladıklarının farkında bile değiller. Bu noktada köpeğinizin olumsuz davranışlarını tümüyle ortadan kaldırabileceğinizi bilmenizi isterim.

Doğada köpekler sürekli yer değiştirirler. Yeni bir çevreye girmekten ve yeni bir alan keşfetmekten daha çok sevdikleri hiçbir şey yoktur. Ama insanların taşınma şekli onlar için doğal değildir. Biz yeni bir eve taşınma hazırlığı yaparken köpekler yeni bir yere göçeceğimizi değil de dramatik köklü bir değişiklik olacağını hissederler. Öncelikle alıştıkları dünyanın birden kaybolduğunu hissederler. Sonra da taşınma esnasında insanlardan yayılıp - gerilim, stres, üzüntü gibi - birbiriyle çarpışan enerjileri algılarlar. İnsanlar evlerini terk ederlerken üzülürler, bu da köpek için zayıf ve olumsuz enerji demektir. Bizler boş

evin içinde bu mahalleyi ne kadar özleyeceğimizi ya da çocuklarımızın nasıl bu evde doğup büyüdüğünü düşünerek dolaşırken, köpekler sadece çok kötü bir şeyin başımıza geldiğini düşünürler. Sonra onları arabamıza ya da bir kafesin içine koyup uçağa bindiririz. Onlar Ohio, New York ya da Michigan'a gittiklerini bilmezler. Sonra da yeni evimize girdiğimizde onları serbest bırakıp yeni düzene hızla uyum sağlamalarını bekleriz! Taşınmadan ötürü zaten heyecanlı ve endişeli olan köpeklerimiz bizden yayılan bütün duyguları travmatik bir şekilde yorumlarlar. İşte bu yüzden yeni evlerinde yaşamaya başladıklarında daha önce hiç görülmemiş davranışlar sergileyebilirler. Köpekler bir eşya parçası değildir! Onları bir kutunun içine koyup bir yerden diğerine götürüp sonra da hiçbir şey olmamış gibi davranmalarını bekleyemezsiniz!

Oturduğunuz eve yakın bir yere taşınıyorsanız mümkünse taşınmadan önce iki ya da üç kez köpeğinizi yeni yaşam alanına doğru yürütün. Köpekler yeni ortamlara karşı son derece duyarlı hayvanlardır, bu sayede taşınma günü geldiğinde "daha önce gitmiş olduğu" ve "az da olsa "fikrinin olduğu" bir yere gittiğini düşünecektir. Yeni eviniz şu anda oturduğunuz evden çok uzaksa o zaman seyahat için önerdiklerimi eksiksiz bir şekilde uygulamanızı öneririm.

Peki yeni evinize ulaştığınızda ne yapmalısınız? Eski evinizden ayrılmanın verdiği üzüntüyü ve yorgunluğu bir kenara bırakıp köpeğinizi yürüyüşe çıkarın! Bu yürüyüş onu hem yoracak hem de onun alışık olmadığı bir çevreye uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır. Bu en az bir saat sürmesi gereken bir yürüyüştür. Pek çok insan için imkânsız olsa da bunu üç saat ve üzeri yapmanızı öneririm. Hem bu sizin de taşınma stresinden kurtulmanıza yardımcı olur. İlk gün için köpeği yürütme ve kolileri açma görevlerini aile fertleriyle bölüşebilirsiniz. Ne yaparsanız yapın ama

lütfen bu yürüyüşün köpeğinizin hayatındaki kilometre taşlarından biri olduğunu unutmayın. Bu yürüyüşle köpeğiniz sizinle yeni bir bölgeye göç ettiğini anlayacak ve yeni durumu doğal olarak kabul edecektir.

Bir saatten fazla yürüdüyseniz köpeğiniz yorulmuştur ve dinlenmeye hazırdır. İşte köpeğinizi tam da bu haldeyken yeni eve sokmalısınız. Onu önce doyurun, sonra da dinlenebileceği bir alan belirleyip onu oraya götürün. Evde tek başına dolaşmasına izin vermeyin. Pek çok müşterim o sırada köpekle ilgilenmek yerine kolileri açmakla meşgul olduğundan bu hataya düşer! O sırada kolileri açmakla meşgulken köpeklerinin etrafta gezinmesine ses çıkarmaz! Bu kişilerin disipline yeterince önem vermediklerini söyleyebilirim. Unutmayın ki orası onun evi değil sizin eviniz. Orayı sizden önce sahiplenirse o alanda dominant davranmaya başlayabilir. Bu noktada size köpeğiniz için belirli bir alan seçmenizi ve evin geri kalanında gezinmesini yasaklamanızı öneririm. Zaten yaptığı yorucu yürüyüşten sonra dinlenmek isteyecek ve siz hazır olana dek keyifle bekleyecektir. Hazır olduğunuzda onu evde tura çıkarın ve her odaya onu davet ederek - eve girerken yaptığınız gibi - yeni yuvasını ona tanıtın. Köpeğiniz buranın yeni sığınağı olduğunu ve sizin de sürü lideri olduğunuzu hemen anlayacaktır.

Sürüye Yeni Bir Köpek Tanıştırma

Bazen müşterilerimin - ayrılık endişesi ya da aşırı heyecan gibi - bir davranış sorununu çözmek için eve yeni bir köpek getirdiklerini görüyorum. İyi niyetli olsalar da bu bir bidon benzinin içine yanan bir kibrit atmaktan fark-

sızdır. İki köpekle uğraşıyorsanız en azından bunlardan biri dengeli olmalıdır. Çok köpekli bir evde yaşıyorsanız yeni bir köpeği sürüye katmadan önce sürünüzdeki bütün köpeklerin dengeli olması gerekir. Köpeklerden biri bile dengeli değilse tanıştırma sürecinin başarılı olması beklenemez. Sürünüz sadece siz ve köpeğinizden bile oluşsa yeni bir köpeğin tanıştırılmasında evdeki köpeğin enerji ve dengesi ciddi anlamda önem taşır.

Merkezdeki Scarlett'i hatırlıyorsunuz değil mi? Scarlett dengesiz bir sürüye dahil edilmek gibi talihsiz bir deneyim yaşamıştı. Eve götürüldüğünde karşılaştığı diğer köpekler dengesizdi ve her birinin kurallar, sınırlar, kısıtlamalardan uzak bir hayatı vardı. İçlerinden biri sersemlemiş halde etrafta dolaşırken diğeri korku kökenli saldırganlık gösteriyor ve eşyalara karşı aşırı sahiplenici davranıyordu. Evde yaşayan insanlar bile hafif dengesiz ve disiplinden tümüyle uzaktı. Scarlett ise duyarlı bir köpekti. Eve girdiği anda ortamdaki dengesiz enerjiyi algılamış, buna tepki olarak da savaşmayı, olumsuz enerjiye saldırmayı seçmişti. Aynı zamanda evdeki en genç, en atletik ve en yüksek enerjili köpek oydu. Dengesiz iki köpeğin patronluk taslamasına katlanamıyordu. Ama ne yazık ki evdeki diğer iki köpeğin sahipleriyle kurduğu yakın ilişkinin de farkındaydı. Kısacası Scarlett eve en son gelendi ve evin yeni kızı olduğu için her şey onun başına yıkılıyordu. İşte bu yüzden, sahipleri bu yanlış tutumu değiştirmediğinden Scarlett'i o ortamdan kurtarmak zorunda kaldım.

Yeni bir köpek seçerken evdeki köpeğin enerjisini hesaba katmanız gerekir. Evdeki köpekten daha yüksek enerjili bir köpek seçmeyin! Köpeklerin tamamen aynı şeylerden hoşlanmaları söz konusu değildir ama huy olarak ortak bir paydada buluşmaları önem taşır. Pek çok

insan eve yeni bir köpek getirdiğinde eski köpeğin tarafını tutar. Daha ilk anda taraf olmayı seçer çünkü eski köpeğini rekabet ortamına soktuğunu düşünerek suçluluk duyar. Köpeğinin yeni geleni kıskanmasını istemez. Bir sürüde hangi hayvanın daha dominant, hangisinin daha itaatkâr olduğunu belirtirken bile kıskançlık faktörüne göre yorumlar yaparız. Belki köpekler de bizdeki kıskançlık gibi bir hisse kapılıyorlardır. Ama genelde bu senaryoyu biz yazar, biz yorumlarız. Kıskançlık senaryosunun arkasındaki gerçek neden evde mutlu bir şekilde yaşayan köpeğin hayatına ondan daha yüksek enerjili ve daha rekabetçi bir köpeğin girmiş olmasıdır. Çoğu köpek sahibi böyle bir durumda kalınca, "Köpeğim bana küstü, benden nefret ediyor," diye düşünüp endişelenir ve köpeklerinin anında algılayacağı olumsuz bir enerji yansıtmaya başlar. Köpeklerin birbirleriyle ve sahipleriyle ilişkileri kötüye giderken biri bir akıl verir ve topluca bir köpek medyumuna gidilir. Medyum köpeklerin geçmiş yaşantısında birbirine düşman iki canlı olduğunu söylediğinde ise iş içinden çıkılmaz bir hal alır. Abarttığımı düşünüyorsunuz değil mi? Bu müşterilerimden dinlediğim hikâyeler arasında en basit olanı!

Sakin ve kendinden emin bir sürü lideri olarak her iki köpeğe de aynı ölçüde davranmanız gerekir. Köpekler sadece sürü liderini takip ettiklerinden ötürü sürüdeki ikinci ve üçüncü konuma göz koymazlar. Tüm enerjilerini sürü liderinin koyduğu kurallara, sınırlara ve kısıtlamalara yoğunlaştırmak isterler. Siz gerçekten güçlü bir sürü lideri olduğunuz sürece köpeklerin birbirleriyle geçinmekten başka şansları yoktur. İki itaatkâr köpek huzurlu bir şekilde birlikte yaşayıp oyunlar oynayabilir. İki dominant köpek ise sürekli birbirine meydan okuyarak hayatınızı kötü yönde etkiler.

Bazı özel durumlarda yeni köpekle eski köpeğin ilişkisinin biraz daha dominant-itaatkâr olmasını önerdiğim olmuştur. Daha geçen gün buna örnek verilebilecek bir vakayı *Köpeklere Fısıldayan Adam* programının ikinci sezonuna taşıdık. Buford'un Görücü Usulü Beraberliği adıyla yayınlanan bölüm evde var olan bir köpeğin yanına arkadaş bulmayla ilgiliydi. Buford aslında sert görünüşlü ama sakin ve dengeli, yeterince sosyalleşmemiş bir Boxer'dı. Buford yeni bir köpek için hazır olsa da %100 sakin ve kendinden emin bir sürü lideri olmayan sahibi Bonita buna henüz hazır değildi. Son derece rahat ve geniş yürekli bir kadın olan Bonita'nın iki güçlü köpeğe layıkıyla sürü liderliği yapamayacağını bildiğimden eve yeni bir Boxer getirmeden ona yardımcı olmak istedim. "Gelin" seçimi için onunla birlikte Kaliforniya'da bulunan Sun Valley Barınağı'na gittik. Buford olgun bir erkek olarak daha önce pek çok köpekle bir araya gelmiş ve hiç sorun çıkarmamış olsa da benim bu noktada "gelin adayı seçiminde" Bonita'nın enerjisini ve zayıf liderlik vasıflarını göz önünde bulundurmam gerekiyordu. Bonita'nın eve kolayca uyum sağlayabilecek ve ekstra sorumluluk gerektirmeyecek bir köpeğe ihtiyacı vardı. Biz de sütlü çikolata renginde, inanılmaz derecede uysal ve itaatkâr olan arkadaş canlısı küçük Honey'i seçtik. Honey'i eve götürdüğümüzde Buford'ın ona üstünlük göstermesine izin verdim. İkisini son derece uyumlu bulmama rağmen Buford'ın yeni gelenin üstüne çıkmak gibi dominant bir tavır sergilemesine sesimi çıkarmadım. Bonita'ya da yeni gelen köpeğe iki hafta boyunca sevgi göstermemesi konusunda talimat verdim. Onun köpekleri ne kadar sevdiğini bildiğimden bu görevin onu epey zorladığını tahmin edebiliyorum. Fakat Bonita yeni köpekle ilişki kurmadan önce Buford yeni arkadaşı üzerinde hâkimiyet kurmalı ve hâkimiyetini kabul ettirmeliydi. Aslında yeni

köpeğe evin kurallarını öğretme görevini - sahip yerine - Buford'a vermiştim. Buford sakin ve dengeli yapısıyla bu işi iki hafta içinde muhtemelen Bonita'dan daha düzgün bir şekilde halledecekti.

Eve yeni bir köpek dahil edecekseniz tanıştırma faslına geçmeden evdeki köpekleri yeterince yürütün ve enerjilerini boşaltacakları faaliyetlerle meşgul edin. Köpeklerinizin sakin ve itaatkâr bir ruh halinde olduklarından emin olun. Yeni köpeği evdeki "bebeğinizle" tanıştırmadan önce hissettiğiniz korku, gerilim ya da endişeyi köpeklerinize asla yansıtmayın. Bunu yaptığınızda kötü geçen bir ilk karşılaşmayı garantilemiş olursunuz. Evinizde bu işi yapamayacak kadar kendinizi kötü hissediyorsanız pek çok insanın yaptığını yaparak onları tarafsız bir yerde karşılaştırabilir, sonra hep birlikte eve dönebilirsiniz.

Yine de ailenizi genişletmeyi düşünmeden önce köpeğinizi tanımanız gerekir. Köpeğinizin üstünde birikmiş enerji olmadığından, korku ya da üstünlük kökenli saldırganlık göstermeyeceğinden emin olmalısınız. Mümkünse onu önceden farklı köpeklerle bir araya getirin ve farklı koşullarda nasıl davrandığını gözlemleyin. Köpek parklarında ya da köpeklerin bir araya geldiği arkadaş ortamlarında nasıl davrandığına dikkat edin. Bu size kalıcı olarak yeni bir köpek edinmeden önce evdeki köpeğinizin hangi davranışlarını düzeltmemiz gerektiğini gösterecektir.

Köpekler ve Yaşam Süreci: Yaşlanma ve Ölüm

Bir köpekle yıllarca birlikte yaşadığımızda kaçınılmaz olarak onun yaşlanmasına da şahit oluruz. Köpekler

ortalama olarak 13* diyebileceğimiz ve bizde 77 yaşa denk gelen bir yaşam sürecine sahiplerdir, bu nedenle bir köpeği yaşlılık dönemimizde hayatımıza dahil etmezsek bizden önce yaşlanır. Bu gerçek pek çok köpek sahibi ve aile için üzücü olsa da bence hayvanlar ölümün doğadaki yaşam döngüsü içinde bir başka evre olduğunu, yaşlanma ve ölümün bu döngünün doğal parçaları olduğunu bize öğretmek için hayatlarımıza girerler. Köpekler hayatı coşkuyla yaşarlar ve ölümü normal kabul ederler. Aslında ölümü kabullenme konusunda bizden çok daha başarılılardır. Bu konuda onlardan öğrenebileceğimiz gerçekten pek çok şey var. Onların bu konudaki doğal bilgeliği yakınlarımızı kaybettiğimizde huzuru bulmamıza yardımcı olabilir.

Bir köpek hastalandığında - diyelim ki kanser teşhisi kondu - hastalığı bizler gibi algılamaz. Bizler ise köpek için üzülmeye başlar ve ona her baktığımızda hastalığına asla yardımcı olmayacak ya da köpek için olumsuz bir ortam yaratmaktan başka hiçbir işe yaramayacak üzüntülü bir enerji yansıtırız. Bir köpek veteriner ziyaretinden eve döndüğünde oturup, "Ah Tanrım! Sadece altı ayım kaldı! Keşke o çok istediğim Çin gezisini yapmış olsaydım!" diye düşünmez. Köpekler kanser olup olmadıklarına bağlı kalmaksızın sadece anı yaşarlar. Köpekler kör olup olmadıklarına bağlı kalmaksızın sadece anı yaşarlar. Köpekler sağır olup olmadıklarına bağlı kalmaksızın sadece anı yaşarlar. Onlar sadece her yeni gün anı yaşarlar! Geçenlerde Teksas'da 350 kişiye bir seminer verdim. En önde, hemen yanımda yerel barınaktan bir köpek oturuyordu. Köpeğe yakın zamanda kanser teşhisi konmuştu ama görseniz on-

* Kaynak: J. J. Brace, *Theories of Aging*, Veterinary Clinics of North America - Small Animal Practice 11 (1981): 811-14

dan daha keyifli, daha mutlu bir köpek düşünemezdiniz! Seminere katılan hemen hemen herkes yanındakinin kulağına eğilip, "Bu köpek kansermiş. Ah zavallı şey," diye fısıldıyordu ama köpek insanların kendisi için üzülmesiyle ilgilenmiyordu bile. Gayet dengeli, sakin ve itaatkâr bir köpek olduğundan yalnızca ilginç bulduğu bu yeni ortamın keyfini çıkarıyordu. Her günü en ince detayıyla nasıl keyifle geçireceğimiz de köpeklerden öğrenmemiz gereken bir diğer şey.

Acı çeken bir köpeğin uyutulmasına karar vermek biz insanlar için çok ama çok zordur. Bu karar tamamen kişisel olup sizin köpekle ilişkinize, manevi inançlarınıza ve vicdanınızın sesine bağlıdır. Müşterilerimden biri köpeğinin nefes almak dışında hiçbir hayat ışığı taşımadığını anlayınca bu kararı aldığından bahsetmişti. Bu son derece hassas ve sıkıntılı durum için size söyleyebileceğim tek şey şu: Köpeğiniz bu dünyadan göçtüğünde muhtemelen sizinkinden çok daha dolu bir hayat sürmüş olacak; köpeğiniz bu dünyadaki her anın tadını çıkarmış olacak; hiçbir gününü yarım kalmış işlerle ya da keşkelerle ya da pişmanlıklarla geçirmemiş olacak.

İnsanoğlu daha gerçekleşmeden ölümden korkan, bu konuyu takıntı haline getiren tek hayvan türüdür. Köpeklerin bu konuda bize öğretecekleri çok şey var. Bir köpek her günün her anında sadece anı yaşar. Bir köpek her günü dolu dolu yaşar. Köpekler yas tutar mı? Evet. Yakın zamanda yapılan araştırmalar sadece köpeklerin değil pek çok hayvanın - özellikle de eşlerin, aile üyelerinin, derin bağ kurduklarının kaybında - yas tuttuğunu göstermektedir.* Fakat pek çok hayvan için "yas" yeniden dengelerini

* Kaynak: Marc D. Hauser, *Wild Minds: What Animals Really Think*, New York: Henry Holt Company, 2000, 226-67

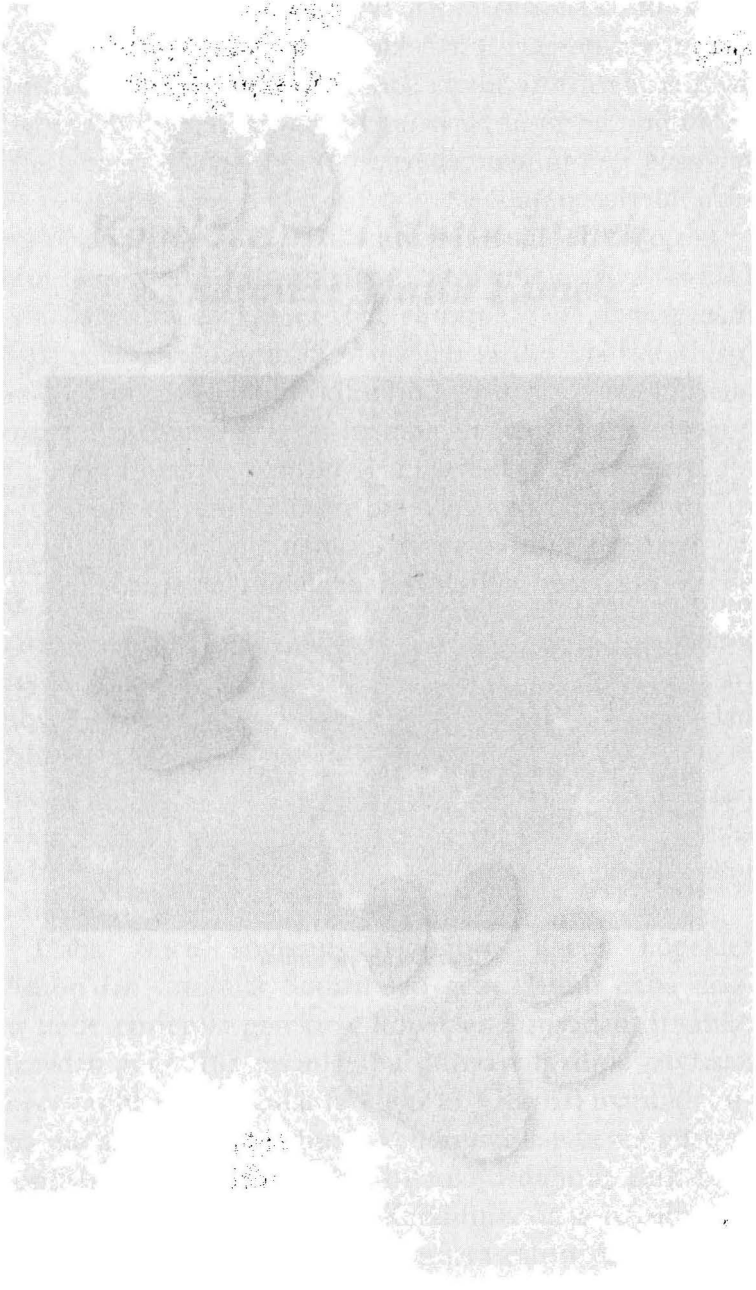
buluncaya kadar içinden geçtikleri bir süreçtir. Vahşi doğada bir sürü lideri öldüğü zaman takipçiler bir süre liderin yasını tutarlar, yeni sürü yapısı oluştuğunda ise yollarına devam ederler.

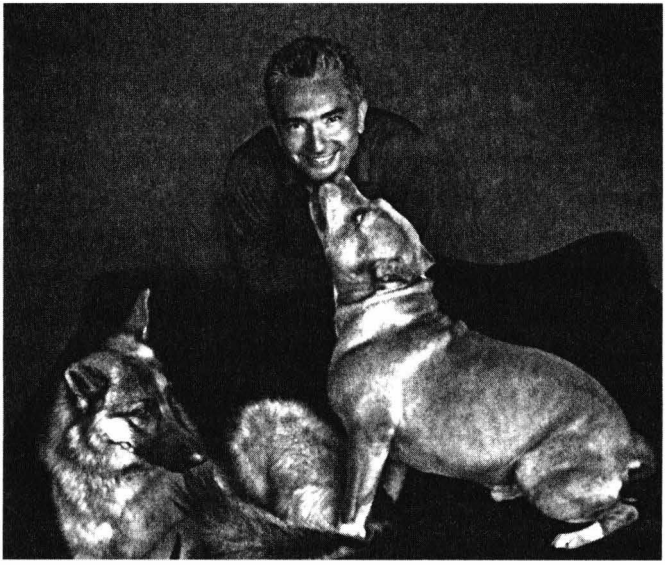
Daha önce söylemiş olduğum üzere izin verdiğimiz sürece köpekler psikolojik olarak daha çabuk toparlanırlar. İki köpekli bir evde, köpeklerden biri ölürse, diğer köpek elbette onu arayacak ve onun yasını tutacaktır. Ama evdeki insanlar buna mani olmadığı sürece belli bir zaman sonra doğal olarak eski düzenine ve dengesine dönecektir. Unutmayın ki onun yoluna devam edip günlerini dolu dolu geçirmesine biz insanlar mani oluruz! Evdeki köpeklerden biri öldüğünde diğer köpeğin alışılmadık sorunlar geliştirdiğine şahit olduğum kaç vakaya baktığımı duysanız şaşarsınız! Bu tür olaylarda aile beni çağırır ve "Winston'ın ölümünü unutamıyor," der. Bunun üzerine etrafıma baktığımda her tarafta Winston'ın fotoğraflarını, cenazeye katılanlara dağıtılan hediyelikleri görürüm. Tabii bir de şömine rafında içinde Winston'ın küllerinin olduğu kutuyu. Bu gibi evlerde perdeler genelde kapalı, ortam karanlık ve tozlu olur. Winston'ın ne zaman öldüğünü sorduğumda, "Altı ay önce," yanıtını alırım. Altı ay! Altı ay bir köpek için ömürdür. Bir köpeğin bu kadar uzun süre depresyonda kalması doğasına aykırıdır. Köpekler dengeye ve düzene dönmek için can atarlar. Bu tür vakalarda hayatına devam etmek istemeyerek yas sürecine kapanıp kalan sadece insanoğludur. Köpek ise insanlardan yayılan yas enerjini algılayarak bunun içinde boğuluyordur. İnsanların bu enerjileri köpeklerine yansıtmamaları için profesyonel yardım almaları gerekir. İnsanların öncelikle bu sorunu aşamadıklarını kabul edip çözüm yolları aramaları gerekir.

Bir köpeğin ölümünden sonra eve yeni bir köpeğin getirilmesinden kaynaklanan sorunlarla sıkça ilgilenmek

durumunda kalırım. Böyle bir durumda yeni köpeğin eskisinin yerine geçmesi beklenir. Ve yeni köpek genelde eve insanların yas süreci sona ermeden getirilir. Üzüntü yüklü bir eve giren herhangi bir hayvanın algılayacağı tek şey zayıf ve olumsuz enerjidir. Yas tutan bir evde güçlü sürü liderleri olmaz.

Geçenlerde ilgilendiğim bir vakada eve yeni gelen bir Danua yavrusu yönetime el koymuştu ve aileye kök söktürmekteydi. Yavru aslında doğası gereği dominant olmamakla birlikte eve girdiği anda kimsenin önemsemediği liderliği ele geçirmişti. Lütfen ne kadar zor olursa olsun köpeğinizi kaybettiğiniz zaman eve yeni bir köpek getirmeden önce biraz bekleyin. Kendinizi perdeleri açıp gün ışığını içeri sokmaya ve yeniden gülmeye hazır hissedene dek bekleyin. Çünkü ancak o zaman güçlü bir sürü lideri olup yeni köpeğe sağlıklı ve dengeli bir yuva sunabilirsiniz.

Cesar Daddy'yle birlikte

9

Köpeklerimizi Mutlu Etmek, Kendimizi Mutlu Etmek

Egomuzu şişiren her şeye rağmen aslında bizler köpeklere, onların bize duyduğundan daha çok ihtiyaç duyuyoruz. Yarın bir felaket olsa ve insan ırkı dünya üzerinden silinse köpekler hayatta kalmayı başarırlar. Genetik kodlarındaki işaretleri takip ederek kurt akrabalarının hâlâ yaptığı gibi sürüler oluştururlar. Tekrar avlanmaya başlarlar ve kendi bölgelerini belirlerler. Bugün yaptıkları gibi yavrularını büyütmeye devam ederler. Pek çok açıdan daha mutlu bile olabilirler. Köpeklerin dengeli olmak için insanlara ihtiyaçları yoktur. Aslında şu anda karşılaştıkları pek çok sorun doğal ortamlarından uzakta, bizimle birlikte bu modern dünyada duvarlar arkasında yaşadıkları için ortaya çıkmaktadır.

Daha önce söylemiş olduğum üzere köpekler Plüton'dan, insanlar Satürn'den gelir. Bunu daha doğru ifade etmemiz gerekirse köpekler dünyadan, insanlar uzaydan gelir. Biz insanlar bu dünyayı bizimle paylaşan diğer canlılardan o kadar farklıyız ki. Olayları mantıklı kılma gücümüz var ama bunu kendimizi kandırma gücüne dönüştürüyoruz. Hayvanları insanlaştırdığımız zaman da tam olarak bunu yapıyoruz. Kendimizi daha iyi hissedebilmek için kendi imajlarımızı onlara yansıtıyoruz. Bunu

yaptığımızda sadece o hayvanlara zarar vermekle kalmıyor, aynı zamanda onların var olduğu doğal dünyalarıyla aramıza daha büyük mesafeler koyuyoruz.

Halbuki onların içinde var olduğu dünya ile hâlâ koparılamaz ilişkilerimiz mevcut. İşte bu yüzden çöllerde, dağlarda, ormanlarda, hatta cangıllarda yaşayan bir grup insan nesillerdir hayatta kalmayı başarabiliyor. Onlar da bizim gibi insan ama içlerindeki hayvansal güdülerle uyum içinde yaşıyorlar. Onlar her yerde rahatça yaşıyorlar. Bizler kendimizi diğerlerinden üstün tür olarak tanımladığımız için "medeniyet" diye adlandırılan yerde doğal dünyadan bağımsız yaşıyoruz. Üstün tür olarak yaratıyoruz. Üstün tür olarak geliştiriyoruz. Ve tüm ekosistemi para uğruna üstün tür olarak tahrip ederken kendi doğal uzantılarımızı yok ediyoruz. Başka hiçbir tür Tabiat Ana'yı bizim gibi tahrip etmiyor. Bunu sadece insanlar yapıyor.

Dünyaya ne kadar zarar verirsek verelim içimizdeki hayvan kendi tatminini arzuluyor. Sizce niye otoyolların kenarına ağaçlar dikip gökdelenlerin lobisine şelaleler koyuyoruz? Niye evlerimizin duvarlarını manzara resimleriyle süslüyoruz? Niye şehir merkezlerindeki apartman dairelerinin aydınlık pencerelerine saksı çiçekleri koyuyoruz? Niye bütün bir yılın birikimini bir hafta içinde okyanus, göl ya da dağ kenarında harcamaya hazırız? Çünkü Tabiat Ana'yla bağ kurmayınca kendimizi soyutlanmış hissediyoruz. Dünyamız ısıtmıyor. Dengemiz bozuluyor. İçten içe solmaya başlıyoruz.

Amerika'da ve pek çok kültürde, evimize soktuğumuz köpekler ve diğer hayvanlar Tabiat Ana'yla bağ kurmamızı sağlıyorlar. Farkında olmasak da içimizdeki o son parçayı uçurumun kenarından yitip gitmeden önce bu dostların attığı cankurtaran halatlarıyla yakalıyoruz. Köpekleri insanlaştırdığımızda onların bize öğretecekleri hayati ders-

lerden kendimizi mahrum bırakıyoruz: İçimizdeki hayvanın güdüleriyle bu dünyayı nasıl deneyimleriz? Her günü ve her anı nasıl dolu dolu geçiririz?

Köpekleri evlerimize aldığımızda dengelerini koruyabilmeleri için içgüdüsel ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğunu da üstleniyoruz. Köpekler artistik hareketler yapmakla, ödül kazanmakla ya da pahalı tasmalarla ilgilenmezler. Büyük bir evde yaşayıp yaşamamanızla ya da bir işinizin olup olmamasıyla ilgilenmezler. Onlar sürü içindeki dayanışmaya... Göç ederken sürü lideriyle bağ kurmaya... Dünyayı keşfetmeye... Her bir anın doyasıya tadını çıkarmaya ilgi duyarlar. Köpeğinizin ihtiyaçlarını karşılarsanız - egzersiz, disiplin ve sevgi üçlemesine sırasıyla bağlı kalarak - o da mutlu ve istekli bir şekilde bu iyiliğin karşılığını verir. Bu noktada iki farklı türün mümkün olabileceğini bile düşünemeyeceğiniz şekilde birbiriyle kurduğu iletişime şahit olursunuz. Köpeğinizle ilişkinizde her zaman hayalini kurduğunuz o derin bağı kurduğunuzu görürsünüz.

Umarım bu kitap sayesinde hayatınızdaki köpekle daha sağlıklı ve daha iyi bir ilişki kurmanıza yardımcı olabilirim.

★ ★ ★

Sihirli saatlerin altuni ışıkları ıssız Güney Kaliforniya sahiline düşerken sığ bir dalganın ortasına sıçrayarak elimdeki tenis topunu var gücümle fırlatıyorum. Sürüdeki tüm köpekler - sahiplenme dalaşına girmeksizin - birbirleriyle yarışıp keyifle havlayarak topun peşine düşüyor. Köpekleri tanıyan herkes bunun nasıl bir mucize olduğunu bilir - ama ben iyi bir sürü lideriyim, onlar da benim iyi takipçilerim. Kural kuraldır ve hepsi bunu biliyor. Bu kez yarışı üç bacaklı bir Pitbull olan Carlitos kazanıyor ve içten içe onun sınırsız azmi için şükrediyorum. Diğerleri arka-

sından havlarken Carlitos topallayarak bana doğru geliyor. Islak topu elime bırakırken bakışlarından ne kadar mutlu olduğunu okuyorum. Onun kafasını okşuyorum ve bir kez daha sıçrayıp topu fırlatıyorum. Köpekler yeniden dalgaların arasında koşmaya başlıyorlar. Bir an için onlarla aynı şeyi hissediyorum - derimde serin ve tuzlu deniz suyunu, burnumda binlerce sahile ait kokuyu, kulaklarımda kıyıya vuran dalgaların rahatlatan sesini. Bu geçici anın mutlak hazzını iliklerimde hissediyorum ve bunu tümüyle onlara borçluyum. Her şeyimi onlara borçluyum.

Kayalık patikadan ağır adımlarla otobüsümüze doğru yürürken Pasifik ufkunda güneş kırmızıya dönüyor. Hepimiz çok yorgun ama mutluyuz. Bu gece merkezde kırk küsur köpek keyifli bir uykuya dalacak. Ben de rahat bir uyku çekeceğim... Onların hayatıma kattığı anlam ve neşe gibi her birinin hayatına bir şey kattığımı bilerek.

CESAR'IN TERİMLER SÖZLÜĞÜ

1. Sakin ve kendine güvenli enerji
Sakin ve kendine güvenli bir sürü lideri olduğunuzu köpeğinize gösterebilmek için yansıtmanız gereken enerjidir. Kendine güvenli demek sinirli ya da saldırgan demek değildir. Sakin ve kendine güvenli olmak için daima sevecen ama kontrollü olmalısınız.

2. Sakin ve itaatkâr enerji
Doğada sürüdeki takipçi köpeklerin, evde insanlarla beraber yaşayan köpeklerin yansıtması gereken ideal enerjidir. Rahat bir vücut, geride duran kulaklar, sürü liderinin komutlarına verilen içgüdüsel tepkiler sakin ve itaatkâr enerjinin işaretleridir.

3. Egzersiz, disiplin ve sevgi (sıralamaya uyunuz!)
Bunlar mutlu ve dengeli bir köpek yaratma formülünün üç bileşenidir. Pek çok sahip köpeğe sadece sevgi verir ya da bu üç önemli unsuru doğru sırada uygulamaz.
a. EGZERSİZ - köpeği her gün düzgün bir şekilde en az bir saat yürütmektir.
b. DİSİPLİN - köpeğe zor kullanmadan kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar koymaktır.
c. SEVGİ - köpek sakin ve itaatkâr zihin yapısını benimsedikten sonra ona ya da kendimize verdiğimiz ödüldür.

4. Yürüyüşün patronu olun
Yürüyüş bir köpek için inanılmaz derecede önemli bir ritüeldir. Köpeğin birikmiş enerjisini boşaltabilmesi ve zihinsel olarak rahatlaması için her biri en az yarım saat ya da kırk beş dakika sürmek kaydıyla minimum günde iki kez yapılmalıdır. Sahibin yürüyüşler sırasında köpeğin lideri gibi davranması da çok önemlidir. Bu, köpeğin önden koşturması değil sahibinin yanında ya da arkasında yürümesi anlamına gelir. Köpek insanı yürütüyorsa kontrol insanda değildir ve köpek o an için kendisini sürünün lideri olarak görüyordur.

5. Kurallar, sınırlar ve kısıtlamalar
a. Köpekler evin içinde ve dışında sürü liderinin koyduğu kurallara ihtiyaç duyarlar.
b. Bir köpeğe öfke, sinir, saldırganlık ya da şiddet göstermek sizi sürü lideri yapmaz, böyle davranan bir lider kontrollü olamaz. Sakin ve kendine güvenli enerjinizi koruyarak her gün aralıksız olarak sergileyeceğiniz lider davranışları kuralları oturtmanızı kolaylaştırır.

6. Sorunlar
Bir köpek sahibinin güçlü ve dengeli bir sürü lideri olduğuna inanmazsa sürüdeki rolüyle ilgili kafa karışıklığı yaşar. Kimin patron olduğu konusunda kafa karışıklığı yaşayan bir köpek sürünün selameti için endişelenir ve boş gördüğü liderlik pozisyonunu doldurmak için bir adım öne çıkar. İşte bu adım saldırganlığa, takıntılara, korkulara, hatta fobilere neden olabilir ki bunların her biri "sorun" niteliği taşır.

7. Denge
Dengeli bir köpek Tabiat Ana'nın köpek için öngördüğü

şekildir. Sakin ve itaatkâr bir sürü takipçisi fiziksel olarak yeterince egzersiz yapıyor, psikolojik açıdan kurallar-sınırlar-kısıtlamalarla destekleniyor ve sahibinden sevgi görüyorsa dengeli bir köpektir.

8. Köpek eğitimi
Otur, kalk, bekle, gel, yat gibi insandan alacağı komutlara karşı köpeğin şartlanmasıdır. Benim yaptığım bu değil!

9. Köpek rehabilitasyonu
İşte benim yaptığım: Sorunlu bir köpeği dengeli, sakin ve itaatkâr ruh haline döndürmek. Bir köpeği anında düzeltebileceğimi düşünüyor olabilirsiniz ama her zaman söylediğim gibi köpekler küçük mutfak aletlerine benzemezler, bir sorun olduğunda servise gönderip ertesi gün sağlam bir şekilde geri alamazsınız. Kalıcı köpek rehabilitasyonu ancak sakin, kendine güvenli ve dengeli bir köpek sahibiyle mümkün olabilir.

10. Burun, gözler ve kulaklar (sıralamaya uyunuz!)
Köpeklerin dünyayı bizden farklı algıladıkları konusunda köpek sahiplerini sürekli uyarıyorum. Biz insanlar iletişim kurarken önce kulaklarımızı, sonra gözlerimizi, en sonunda da burnumuzu kullanırız. Köpekler ise önce burunlarını, sonra gözlerini, en sonunda da kulaklarını kullanırlar. Göz teması kurmadan ve konuşmadan önce kokunuzu almasına izin verirseniz kısa sürede onun güvenini kazanmış olursunuz.

11. Bir köpeğin insanlaştırılması
Pek çok sahip köpeğini çocuğu gibi görme hatasına düşer. Ben de insanlara dünyayı köpeklerinin gözünden görmeyi denemelerini tavsiye ederim. Pahalı tasmalar, özel mama-

lar ve milyon dolarlık bir malikânede yaşamak bir köpeği mutlu etmez. Onu mutlu eden tek şey düzenli egzersiz, güçlü-güvenilir bir sürü lideri ve hak edilerek kazanılmış sevgidir.

12. İnsanların eğitimi

Benden yardım isteyen pek çok sahip sorunun köpekte olduğunu düşünür. Bense onlara kendi davranışlarının köpek üzerinde ciddi bir etkisi olduğunu anlatırım ve sakin-kendine güvenli sürü liderleri olabilmeleri için nasıl bir yol izlemeleri gerektiğini gösteririm.

YAZARLAR

Köpeklere Fısıldayan Adam televizyon programının yıldızı CESAR MILLAN Los Angeles'ta Köpek Psikolojisi Merkezi'ni kurdu. Katıldığı seminerler ve sorunlu/dengesiz köpeklerle ilgili çalışmalarının yanı sıra kâr amaçlı olmayan barınaklara finansal yardım ve rehabilitasyon uzmanlığı sağlamak adına eşi ile birlikte Cesar ve Ilusion Millan Vakfı'nı kurdu. Meksika, Culican yerlisi olan Cesar, karısı Ilusion ve iki oğlu Andre ve Calvin ile birlikte Los Angeles'ta yaşamakta. Yazarın yayınevimizden çıkacak diğer kitabı: *Be the Pack Leader.*

Köpeklere Fısıldayan Adam, Cesar Millan televizyon programının yazarı ve baş yapımcısı olan MELISSA JO PELTIER aynı zamanda filmleri, senaryoları ve yönetmenliği ile birer Emmy ve Peabody ödülü dahil olmak üzere on beşten fazla ödüle layık görüldü. Melissa yazar-yönetmen eşi John Gray ve üvey kızı Caitlin ile birlikte New York, Nyack'ta yaşamakta.

"Ben köpekleri rehabilite eder, insanları eğitirim."

Cesar Millan

National Geographic'de yayınlanan Köpeklere Fısıldayan Adam programının yıldızı CESAR MILLAN dünyayı dört ayaklı dostunuzun gözünden görebilmeniz ve olası davranış sorunlarını düzelterek köpeğinizle tatmin edici bir ilişki kurmanız için size yardımcı oluyor:

- köpeklerin ihtiyaçlarını karşılamada sürünün gücü
- bir köpeğin doğal sürü içgüdülerinin önemi
- sorunlu ırk efsanesinin temeli
- bir köpeğin sorunlarını anlayıp düzeltme
- neden her köpek bir işe ihtiyaç duyar
- aileniz için doğru köpeğin seçilmesi
- disiplin ve cezalandırma arasındaki fark
- ve daha fazlası!

"Millan sakin ve şaşırtıcı biri... Bir maskeyi ve pelerini hak ediyor."

New York Times

"Cesar köpeklerin kaos yüklü ortamına huzur getiriyor."

The New Yorker

ISBN978-9944-82-754-6

9 789944 827546

₺20

www.epsilonyayinevi.com

online alışveriş: kitap365.com

facebook.com/EpsilonYayinevi

twitter.com/EpsilonYayinevi